

Bonyhád Integrált Településfejlesztési Stratégia – Megalapozó Vizsgálat Felülvizsgálata

2022-2027

Készítette:
EX ANTE Tanácsadó Iroda Kft.

Megbízó: Bonyhád Város

Dátum: 2022. május 19.

A tanulmány a Fenntartható városfejlesztési stratégiák támogatása
(TOP Písz-1.3-1-21) című pályázati felhíváshoz kapcsolódóan került
kidolgozásra

www.exante.hu

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	5
1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ.....	6
1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban.....	6
1.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban	7
1.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban	9
1.1.3 A település vonzáskörzete	9
1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata	16
1.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	16
1.2.2 Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiója 2021-2030.....	17
1.2.3 Szekszárd MJV Integrált Településfejlesztési Stratégiája.....	20
1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata.....	21
1.3.1 Bonyhád az Országos Területrendezési Tervben	21
1.3.2 Bonyhád a Tolna megyei területrendezési tervben	28
1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – Bonyhád fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai.....	33
1.5 Hatályos településfejlesztési koncepció bemutatása	39
1.5.1 Versenyképes gazdaság.....	39
1.5.2 Fenntartható települési környezet, élhető város.....	40
1.5.3 Térségi szerepkör és központi funkciók erősítése.....	41
1.5.4 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.....	42
1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata.....	43
1.6.1 A hatályban lévő településrendezési eszközök	43
1.6.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai.....	44
1.7 A település társadalma	49
1.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	49
1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	65
1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők.....	67
1.8 A település hómán infrastruktúrája	68
1.8.1 Hómán közszolgáltatások	68
1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása	72
1.9 A település gazdasága.....	76
1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre	76
1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői.....	79
1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése	83

1.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők.....	83
1.9.5	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	84
1.10	Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	85
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	85
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	88
1.10.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység	89
1.10.4	Foglalkoztatáspolitikai	91
1.10.5	Lakás- és helyiséggazdálkodás	91
1.10.6	Intézményfenntartás.....	92
1.10.7	Energiagazdálkodás.....	94
1.11	Településüzemeltetési szolgáltatások, okos városi települési szolgáltatások.....	95
1.12	A táji és természeti adottságok vizsgálata	96
1.12.1	Természeti adottságok	96
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet	98
1.12.3	Védett, védendő táji és természeti értékek, területek	99
1.12.4	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	111
1.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata.....	112
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	112
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái.....	113
1.14	Az épített környezet vizsgálata	114
1.14.1	Területfelhasználás vizsgálata.....	114
1.14.2	Az épített környezet konfliktusai, problémái.....	115
1.15	Közlekedés.....	116
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	116
1.15.2	Közúti közlekedés.....	118
1.15.3	Közösségi közlekedés	122
1.15.4	Kerékpáros és gyalogos közlekedés	125
1.15.5	Parkolás	126
1.16	Közművesítés és elektronikus hírközlés	127
1.16.1	Víz- és gázellátás.....	127
1.16.2	Energia	128
1.16.3	Elektronikus hírközlés	129
1.17	Környezetvédelem	130
1.17.1	Talaj.....	130
1.17.2	Felszín és felszín alatti vizek	131
1.17.3	Levegőtisztaság és védelme.....	132
1.17.4	Zaj- és rezgésterhelés	133
1.17.5	Hőleadékezelés.....	133
1.17.6	Környezetvédelmi konfliktusok.....	134
1.18	Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	135

1.18.1	Építésföldtani korlátok.....	135
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség	136
1.18.3	Egyéb korlátozó tényezők.....	138
1.19	Ásványi nyersanyag lelőhely	140
1.20	Városi klíma	141
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	144
2.1	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	144
2.1.1	Településhálózat	144
2.1.2	Társadalom.....	144
2.1.3	Gazdaság.....	145
2.1.4	Táji és természeti adottságok, zöldfelületek, környezetvédelem	146
2.1.5	Épített környezet.....	147
2.1.6	Közlekedés	147
2.1.7	Közművek	148
3	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	149
3.1	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	149
3.1.1	A folyamatok értékelése	149
3.1.2	A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	151
3.1.3	A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata	159
3.1.3.	A településfejlesztés és rendezés kapcsolata	159
3.2	Problématérkép/értéktérkép.....	160
3.3	Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek.....	161
3.3.1	településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	161
3.3.2	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek).....	169
4.	MELLÉKLETEK	171
4.1.	Főépítészti nyilatkozat.....	171

BEVEZETÉS

Jelen stratégia a 2014-2020-a városi integrált településfejlesztési stratégia felülvizsgált változata, amely a 2022-2027 között időszakra foglalja össze Bonyhád város fejlesztési terveit. A stratégia az átfogó stratégiai irányok mellett konkrét intézkedéseket is megfogalmaz a tervezett forrásigény és időzítés megjelölése mellett.

A megalapozó tanulmány a helyzetfeltárást követően mutatja be az erre épülő helyzetelemzést és helyzetértékelést. Az ITS 2015-ös elkészítése óta a fejezet tartalma jelentősen nem változott, így az 2014-2020-as ITS tartalma kerül bemutatásra; ahol releváns a legfrissebb 2021-2022-es információkkal frissítve. A Megalapozó vizsgálat a 314/2012. Kr. 1. melléklet tartalmi követelményei alapján készült, tekintettel arra, hogy a jogszabály 3/A. § alapján annak elkészítése szükséges a stratégia módosítása során. A 6.§ alapján a felülvizsgálat tartalmi követelményeinek részletezettségét a települési főépítész határozta meg az 1. számú mellékletben bemutatottak szerint.

A stratégia rész mutatja be a fejlesztések célrendszerét, a tervezett fejlesztéseket, a stratégia külső és belső összefüggéseit, a várható kockázatokat és azok kezelését, valamint a megvalósítás legfontosabb eszközeit és annak nyomon követését – így többek között annak szervezeti kereteit és monitoring rendszerét.

A stratégia felülvizsgálatának előzménye, hogy Magyarország 61 városa – köztük Bonyhád – fenntartható városfejlesztésre került kijelölésre dedikált pénzügyi forrással, és ennek keretében fenntartható városfejlesztési stratégiát (FVS) készített 2022. tavaszán.

A fenntartható Városfejlesztési Stratégia és az Integrált Településfejlesztési Stratégia, valamint Ötödik, a településfejlesztési terv elválik egymástól. Ez Ötödik készítésének módszertanát a 314/2012-es Kormányrendelet, valamint annak Ötödik, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény és annak végrehajtási rendeletével bevezetett településfejlesztési terv rögzíti, és településfejlesztési eszközként a Miniszterelnökség hatáskörébe tartozik követelményeinek meghatározása. A Fenntartható Városfejlesztési Stratégia Ötödik az Európai Unió elvárásait veszi figyelembe és előfeltétele a 2021-27-es forrásfelhasználásnak.

Jelen stratégia felülvizsgálata során a 2014-2020-a stratégia tartalma került felülvizsgálatra. Ennek megfelelően a megalapozó munkarészben bemutatott adatok kerültek frissítésre a legfrissebb rendelkezésre álló információ alapján. Ahol nem történt érdemi változás ott a korábbi szövegrész megtartásra került. A változás mértéke az egyes fejezetek elején kerül bemutatásra. Az FVS adatgyűjtéséből származó információ szintén felhasználásra került a forrás megjelölése mellett. Figyelembe véve, hogy a 2021-re tervezett népszámlálás a covid világjárvány miatt elmaradt, számos a népszámlásból származó és egyéb forrásból nem elérhető adat frissítésére nem kerülhetett sor. Ennek pótlására a következő népszámlálás eredményeinek ismeretében kerülhet sor a jövőben.

A stratégiai munkarész egy új, Ötödik a korábbira épülő célrendszert fogalmaz meg, amely értelemszerűen megegyezik az FVS-ben megfogalmazott célrendszerrel az egységes stratégiai megközelítés érdekében. Az intézkedések szintén az FVS-ben megfogalmazott beavatkozásokat követik a korábbi ITS-ek struktúráját és információtartalmát követve.

1 HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

1.1 Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban

Az ITS 2015-ös elkészítése óta a fejezet tartalma jelentősen nem változott, így az 2014-2020-as ITS tartalma kerül bemutatásra; ahol releváns a legfrissebb 2021-2022-es információkkal frissítve.

Bonyhád a Dél-dunántúli régióban, Tolna megyében fekszik. A régió településszerkezete kedvezőtlen, arra egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt az aprófalvak és kistelepülések nagy aránya jellemző.

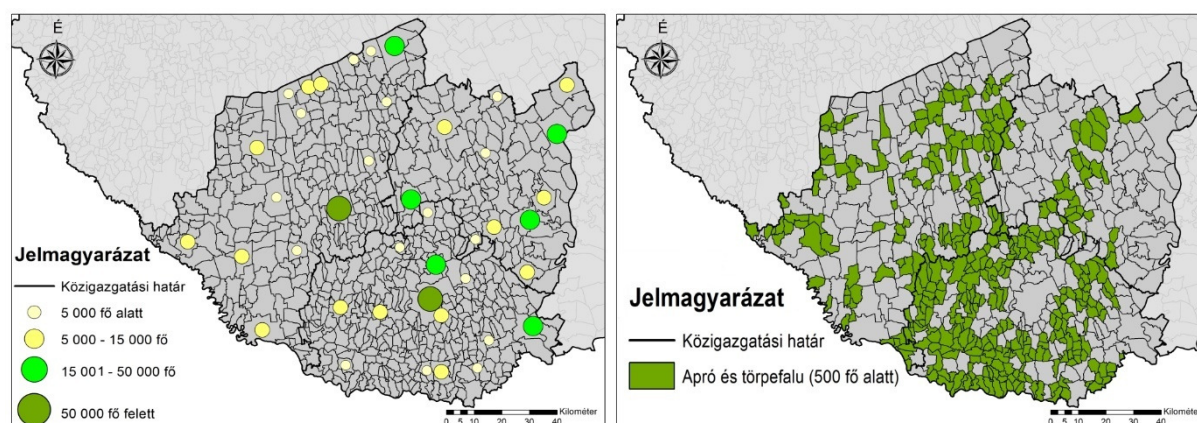
A Dél-dunántúli régiót 656 település alkotja, amelyből 41 városi jogállású (6,25 százalék). A városi népesség az ország összes régióját tekintve Észak-Magyarország után ebben a régióban a legalacsonyabb, a lakosság mindössze 58,3 százaléka él városokban. A régió társadalmi-gazdasági életében, a lakossági szolgáltatások biztosításában meghatározó jelentősége van a megyékben központi szerepet betöltő nagyobb városoknak (Pécs, Szekszárd, Kaposvár).

A régió városhálózatának gerincét tizennégy 10–145 ezer fő közötti lakosságú város adja. Bonyhád is e körbe tartozik, jelentős megyén belüli, s a megyehatáron is túlnyúló vonzáskörzettel. A régióban a tízezer főnél kisebb népességű városok (27 db) ellátó intézményrendszere erősen hiányos, a nem mindennapos szolgáltatásokat az ott élők kénytelenek másutt igénybe venni. E városok saját települési infrastruktúrájának kiépítettsége is elmarad a nagyobb városok színvonalától. Mindezek mellett a térségben még jelenleg is vannak városhiányos területek, ilyenek Tolna megye középső részének vidékei, a Zselicség, az Ormánság vagy a Somogyi dombvidék.

A városhiányos területek nagyrészt megegyeznek az aprófalvas területekkel. A régió településhálózatának körülbelül 55 százalékát aprófalvak alkotják, ezekben él a lakosság 10 százaléka. A falvak közül 361 számít aprófalvnak, vagyis itt az 500 főt sem éri el a lakosság száma. Az aprófalvas településszerkezetet rendszerint kedvezőtlen gazdaságföldrajzi környezetben találjuk. A kimondottan aprófalvas Baranyában a községek közel 70 százaléka 500 lakos alatti falu (Tolnában 30 százalékkörüli).

A Dunamenti területeken egyenakkor jóval népesebb települések helyezkednek el, 500 fő alatti település nincs is, az átlagos népességszám pedig 2,5-szerese a belső területekének.

1. ábra: A városi ranggal rendelkező települések és az aprófalvak elhelyezkedése a Dél-dunántúli régióban

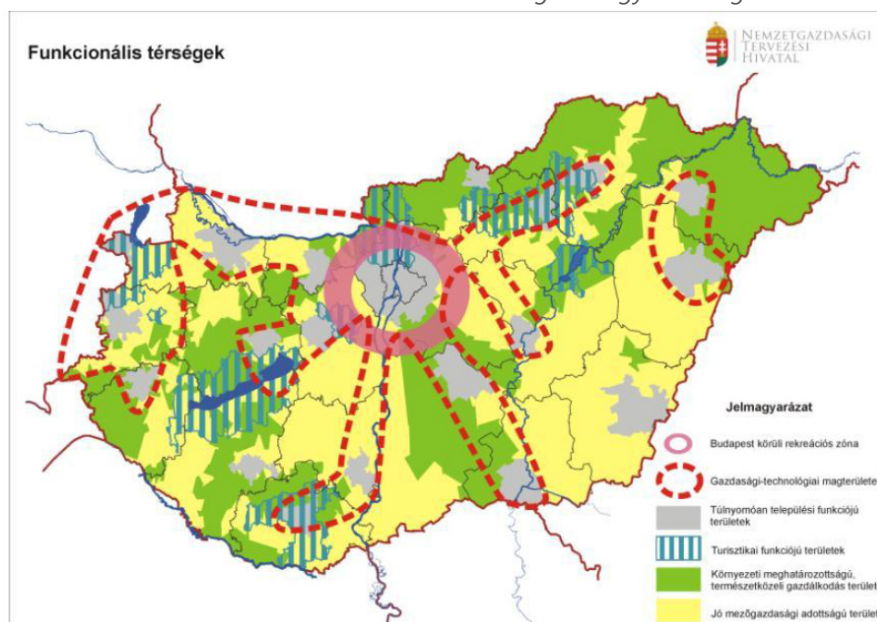

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

1.1.1 A település szerepe az országos településhálózatban

A 2030-ig szóló Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció (OFTK; elfogadva az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával) értelmében a városstratégiák célja a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózatok kialakítása, valamint a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. Mindezek szem előtt tartásával az OFTK olyan funkcionális térségeket határoz meg **(Hiba! A hivatkozási forrás nem található.)**, amelyek a jövőben egy-egy, nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti feladatot fognak ellátni, integrálódva a nemzeti szintű társadalmi és területi megosztásba.

2. ábra: Funkcionális térségek Magyarországon

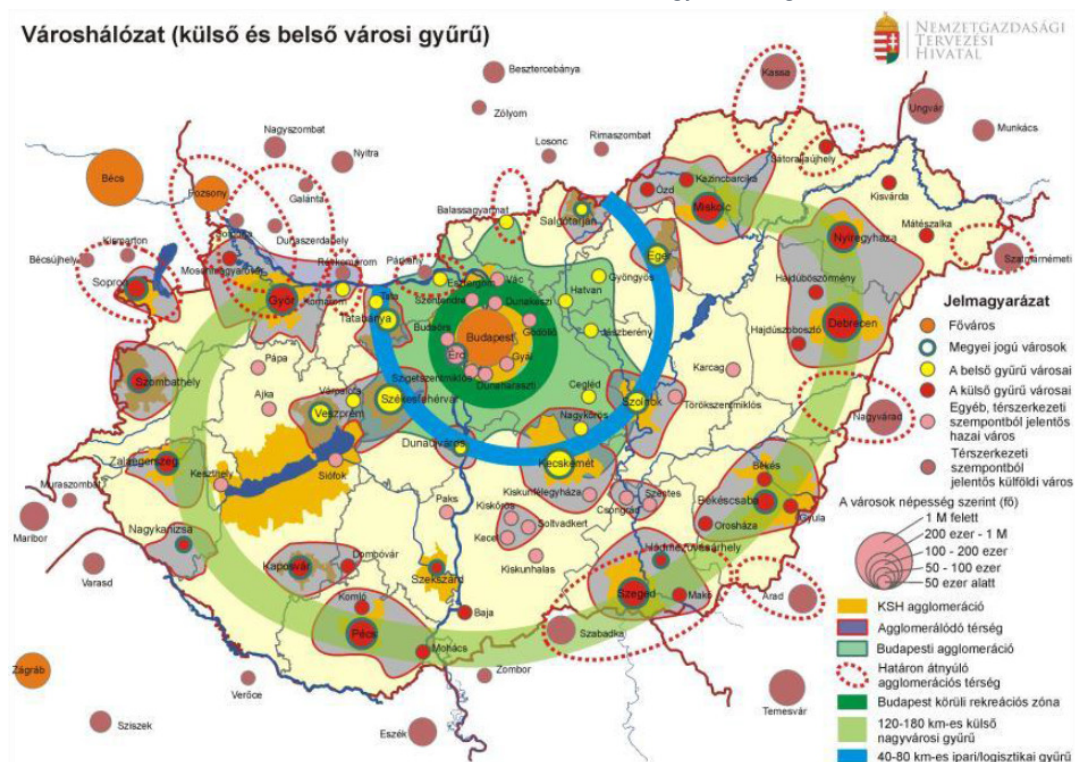

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

A városok és térségeik az ország gazdasági növekedésében és területi fejlődésében is jelentős szerepet játszanak. A térségi szemlélet érdekében az OFTK kijelölte a növekedés elsődleges színtereit és hálózatait. Ezeket olyan városok alkotják, amelyek kiemelkedő telephelyi lehetőségeik, jelenlévő és potenciális befektetők, vállalataik, térségi beágyazódottságuk révén a növekedés dinamikus térségeiként jelennek meg a hazai településszerkezetben (3. ábra).

Bonyhád városa jellemzően környezeti meghatározottságú, természet közeli gazdálkodást folytató területen található, a járás egésze is jó mezőgazdasági adottságú terület, ami a környező települések gazdasági életében a mai napig jelentős szerepet játszik; ugyanakkor az M6-os autópálya menti gazdasági–technológiai magterület peremén fekszik. Bonyhád a belső (ipari–logisztikai) és a külső (nagyvárosi) gyűrű között helyezkedik el, mivel a várost elkerülik a gyorsforgalmi tengelyek, csak részlegesen biztosítja az összeköttetést két gyűrű között. A Völgység fejlődésnek indult székhelyének regionális jelentőségét a cipő- és textilipar adja.

3. ábra: Városhálózati struktúra Magyarországon

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

1.1.2 A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban

A Dél-Dunántúli Régió Magyarország délnyugati részén, a Zalai-dombságtól a Dunáig húzódik. Északi határa a Balaton és a Mezőföld, déli részén a Dráva folyik. A tervezési–statisztikai régió Baranya, Tolna, valamint Somogy megyéket foglalja magában.

Tolna megye Magyarország déli részén, közelebből a Dunántúl délkeleti részén terül el. Területe 3703 km², ezzel a nagysággal az ország tizenkilenc megyéje közül a tizenötödik helyet foglalja el. A népességszáma 2021. január 1.-jén 213 ezer fő volt, legkevésbé népes megye. Népsűrűsége ennek megfelelően alacsony, 58 fő/km². A településhálózat szerkezete viszonylag kedvező, nem olyan elaprózott, mint a régió másik két megyéjében.

A megyeszékhely hatása a Duna-völgyében lévő településeken érzékelhető a leginkább, a megye középső és nyugati felében hatása jóval kisebb, a kis- és aprófalvak koncentrációja inkább a belső dombvidéki térséget jellemzi.

A Bonyhádi járást 25 település alkotja. A járás székhelye, valamint legnépesebb települése (12 431 fővel) is Bonyhád, ennek megfelelően az összes járási hatókörű igazgatási, oktatási, egészségügyi stb. szervezet is itt található. Ezen felül Nagymányok nyújt még városi jellegű szolgáltatást a járásban. A Bonyhádi járásban mindössze öt 1000 főnél népesebb falu található. Tehát a két városhoz egy dominánsan (1000 lakos alatti) „kisfalvas” térség kapcsolódik.

Mindennek megfelelően foglalkoztatási központként is szolgál a város, több mint 5000 helyben foglalkoztatott több mint harmada más településről jár be Bonyhádra dolgozni. A járásszékhely a 2000 főt meghaladó naponta bejáró ingázó létszám alapján Szekszárd és Paks után a 3. helyet foglalja el a megyén belül. Regionális, illetve megyei szerepköre nincsen a városnak, ezeket a szolgáltatásokat leginkább Pécssett és Szekszárdon lehet igénybe venni.

1.1.3 A település vonzáskörzete

Bonyhád közvetlen vonzáskörzetét elsősorban a járás települései adják. Különböző szempontok szerint vizsgálva a város vonzáskörzete azonban többé-kevésbé eltérő területi képet mutat, s az egyes településekre a város vonzása különböző erősségű.

Közlekedés

Bonyhád és térségének közlekedése erősen kötődik a 6. sz. főút vonalához, amely jó eljutási lehetőséget nyújt északnyugat-délkeleti irányba. A közúthálózat sugaras elrendezésű: a 6. sz. főúton kívül Bonyhádról nyolc irányba indulnak utak, amelyek közül kettő összekötő út bonyolít le nagyobb forgalmat: észak felé Bonyhádvarasd, illetve nyugat felé Nagymányokirányába, más irányú kapcsolatok azonban jóval gyengébbek. Az említetteken felül hat irányba (Zomba, Grábóc, Mőcsény, Cikó, Hidas és Aparhant) indulnak további összekötő és bekötő utak, amelyek nem bonyolítanak le nagyobb forgalmat (mintegy 1000–2000 egységjármű/nap átlagos napi forgalom).

A közösségi közlekedésben a vasút nem játszik jelentős szerepet, a Bonyhád területén lévő vasútállomás az 1960-as évektől már nem bonyolít le személyforgalmat. A legközelebbi állomás –

Hidas–Bonyhád – már Hidas közigazgatási területén található az 50. sz. Dombóvár–Bátaszék vonalon. Ez a vasútvonal ugyan érinti a járást, de annak déli szélén fut végig (három megállóhely is található a járásban), így a Bonyhádra való eljutást csak kevésbé segíti, ezért elsősorban az autóbuszjáratok biztosítják az eljutást a környéken (

18. táblázat).

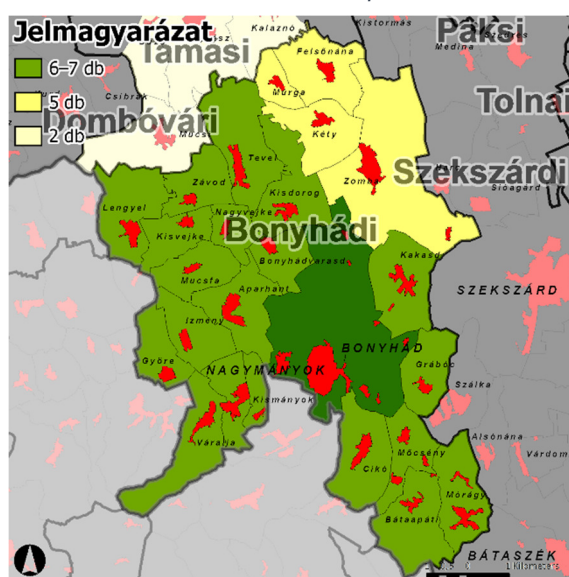
Igazgatás

A főbb igazgatási funkciók közül nyolc olyat választottunk ki, amelyek fontos szerepet töltenek be a lakosság mindennapi életében:

- Önkormányzati hivatal (Bonyhádi Közös Önkormányzati Hivatal)
- Okmányiroda (Tolna Megyei Kormányhivatal Bonyhádi Járási Hivatal Kormányablak Osztály)
- Körzeti földhivatali ügyek (Tolna Megyei Kormányhivatal Bonyhádi Járási Hivatal Földhivatali Osztály)
- Gyámügy (Tolna Megyei Kormányhivatal Bonyhádi Járási Hivatal Hatósági és Gyámügyi Osztály)
- Munkaügy (Tolna Megyei Kormányhivatal Bonyhádi Járási Hivatal Járási Foglalkoztatási Osztály)
- Bíróság (Bonyhádi Járásbíróság)
- Rendvédelem (Bonyhádi Rendőrkapitányság)

A nyolc főbb igazgatási funkció megtalálható Bonyhád területén. A járásszékhely szorosan vett vonzaskörzete nagyjából megegyezik a járás határaival, a Bonyhádi járáshoz tartozó 25 településből a Bonyháddal közös önkormányzati hivatalt fenntartó 8 falu (Bonyhádvarasd, Grábóc, Izmény, Kisdorog, Kismányok, Kisvejte, Mőcsény és Váralja) kötődik a járásszékhelyhez legszorosabban igazgatási szempontból. 12 további település az önkormányzati funkció kivételével a hat többi igazgatási szerepkör esetében szintén Bonyhád irányába gravitál. Bonyhád járáson túlmutató kisugárzása viszont viszonylag gyenge. A járáson kívül csak 4 falu van (a Tamási járáshoz tartozó Dúzs, Hőgyész, Kalaznó és Mucsi), amelyeknek 2 igazgatási szerv (városi bíróság és a rendőrkapitányság) tekintetében is Bonyhád a központja (lásd4. ábra).

4. ábra: Bonyhád igazgatási vonzaskörzete (attól függően, hogy hány igazgatási funkció tekintetében vonzza az adott települést)

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

Oktatás, közművelődés

Bonyhád tankerületi központ, és mint ilyen, hozzá tartozik tíz környező település összes állami fenntartású iskolája, sőt még a járáson kívüli Harc és Tengelic oktatási intézményei is. KLIK fenntartású a Bonyhádi Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola három bonyhádi és egy kakasdi intézménnyel. A három Bonyhádon működő intézmény a Széchenyi István Általános Iskola, Vörösmarty Mihály Általános Iskola, valamint az Arany János Gimnázium, melyek hivatalos beiskolázási körzetéhez a székhelyvároson kívül a járás hat faluja tartozik: Bonyhádvarasd, Izmény, Kisdorog, Kismányok, Kisvejke és Váralja. A járáson belül Aparhant, Cikó, Györe, Mórág, Nagymányok, Tevel és Zomba rendelkezik még általános iskolai székhellyel, ezek közül a móráginak Bátaapáti, a Zombának pedig Felsőnánán, Harcon és Tengelicen is működik tagintézménye. A járás számon településén viszont nincs iskola: Bonyhádvarsdon, Grábócon, Izményben, Kétyen, Kisdorogon, Kismányokon, Kisvejkén, Lengyelen, Mőcsényben, Mucsfán, Murgán, Nagyvejkén, Váralján és Závodon.

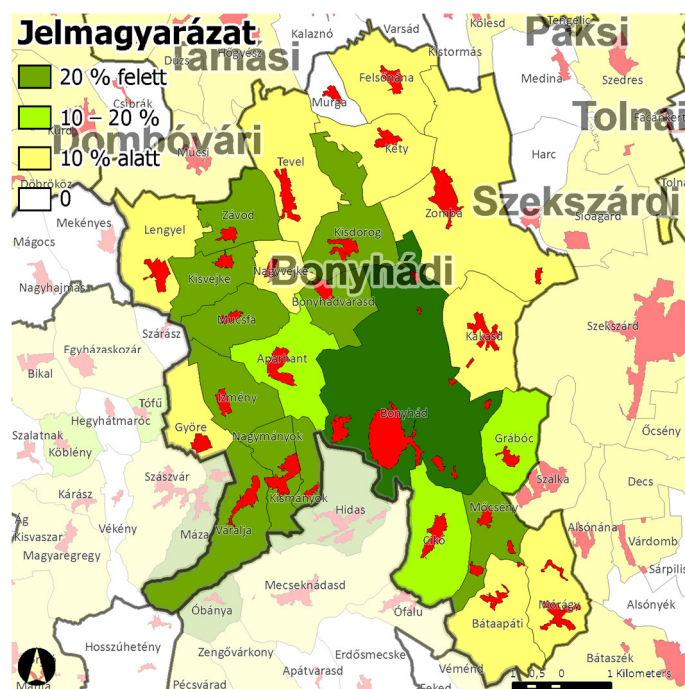
A már említett Arany János Gimnázium mellett Bonyhád további középfokú oktatási intézményekkel is rendelkezik. Szintén KLIK fenntartású a Jókai Mór Szakképző Iskola és a Perczel Mór Szakközépiskola, ezek azonban a szekszárdi tankerülethez tartozó Tolna Megyei Szent László Szakképző Iskola és Kollégium tagiskolái. Ezen kívül Bonyhádon egyházi fenntartású gimnázium is megtalálható, a Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium.

A más településekről bejáró diákok száma jelentősen eltér az egyes bonyhádi iskolák esetében. Általánosságban megfigyelhető, hogy az oktatási hierarchiában felfelé lépve egyre fontosabb a város szerepe. Messze a legnagyobb iskolai vonzáskörzettel a város megye szerte elismert, jó hírű evangélikus gimnáziuma rendelkezik, ahol a diákok többsége a járáshatáron túli településekről érkezik a kollégiummal is rendelkező intézménybe. A 485 nem bonyhádi gimnazista többségében a megye járáson kívüli településéről érkezik. Bár az általános iskolák általában nem rendelkeznek kiterjedt földrajzi vonzáskörzettel, a bonyhádi Széchenyi István Általános Iskola esetében mégis 172-en más településről járnak be, ebből a legnagyobb csoportot a város beiskolázási körzetéhez tartozó, általános iskolával nem rendelkező kistelepülések adják. A város szakközép- és szakiskolái szintén százas nagyságrendű más településről származó diákot fogadnak. Bonyhád megyehatár menti fekvéséből következik, hogy nem csak a járás települései, de a közel fekvő baranyai településekről is érkeznek diákok ezekbe az intézményekbe. A Vörösmarty Mihály Általános iskola és az Arany János Gimnázium mind földrajzi értelemben, mind pedig a bejáró diákok létszáma tekintetében jóval szűkebb beiskolázási körzettel rendelkezik, a bejárók inkább a járás településeiről érkeznek, azon belül is elsősorban a beiskolázási körzetből.

A bonyhádi iskolák vonzáskörzetének földrajzi megjelenését erősen deformálja a közeli Szekszárd elszívó hatása és a járásszékhely megyehatár menti fekvése, amelyek következtében a bonyhádi iskolák elsősorban nyugati irányba fejtenek ki gravitációs hatást. A legerősebb a vonzás a város nyugati szomszédságában fekvő iskola nélküli kistelepülések irányába. Többé-kevésbé ezek a települések tartoznak Bonyhád általános iskolai felvételi körzetéhez. A 2011-ben végzett népszámlálás alapján a körzet hat falujában a Bonyhádra bejárók az iskolás korúak (5–19 évesek) 35 százalékát teszik ki, Bonyhádvarsdon ez az érték 52 százalék, de 40 százalék feletti Kismányok és Izmény esetében is. Az ilyen települések elsősorban a bonyhádi általános iskolák bejáró diákjai körében felülreprezentáltak. A város vonzó hatása még néhány megyehatár túlsó oldalán fekvő falu esetében is erősen érvényesül: Óbánya, Máza és Hidas iskolás korúinak legalább 20, Tófű és Köblény esetében pedig legalább 10 százaléka Bonyhádi iskolákba bejáró. Viszonylag kicsi viszont Bonyhád

iskolai kisugárzása járasszékhelytől távolabbi periferikus településein, különösen azokon, amelyektől Szekszárd jobban elérhető (pl. a 65. sz. főút mentén). A járás beiskolázási körzeten kívüli településeiről bejárók már inkább az Arany János Gimnázium és a Szent László Szakképző Iskola esetében felülreprezentáltak, míg az evangélikus gimnázium már inkább megyei kisugárzású, de Tolna megyén kívül Magyarország 34 településéről fogadott tanulókat (leginkább Baranyából, de még Pest megyéből is).

6. ábra: Bonyhád iskolai vonzása a környező településeken a bonyhádi iskolába járó diákok 5–19 éves korosztályon belüli aránya (%) alapján

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

Óvoda Bonyhádvarasd, Grábóc, Kismányok, Mócsény, Mucsfa, Murga és Nagyvejke kivételével a legtöbb településen jelen van, így Bonyhád központi szerepköre ezen a téren nem érvényesül erőteljesen. A Bonyhádi székhelyű Varázskapu Bölcsőde és Óvoda a hét bonyhádi telephely mellett az egyben a város beiskolázási körzetéhez is tartozó Izményben, Kisdorogon, Kisvejkén és Váralján is működtet egy-egy tagintézményt.

A járás közművelődésében is Bonyhád tekinthető központnak, amely sokrétű programokkal várja a környékelieket. A város rendelkezik kulturális központtal (Vörösmarty Mihály Ifjúsági és Művelődési Központ), amely rendszeres helyszíne színházi előadásoknak, és helyet ad a mozinak is. Ezen felül közművelődési könyvtárat is fenntart az önkormányzat (Solymár Imre Városi Könyvtár). Bonyhádon a többi térségtől eltérően három múzeumot is felkereshetnek az ide látogatók (Tűzoltó Múzeum, Óvoda Múzeum, Völgységi Múzeum). Bonyhád mellett szinte minden településen van könyvtár, múzeum viszont csupán Lengyelben, Mórágyn és Nagymányokon működik, filmszínház pedig sehol máshol a járásban.

Egészségügy

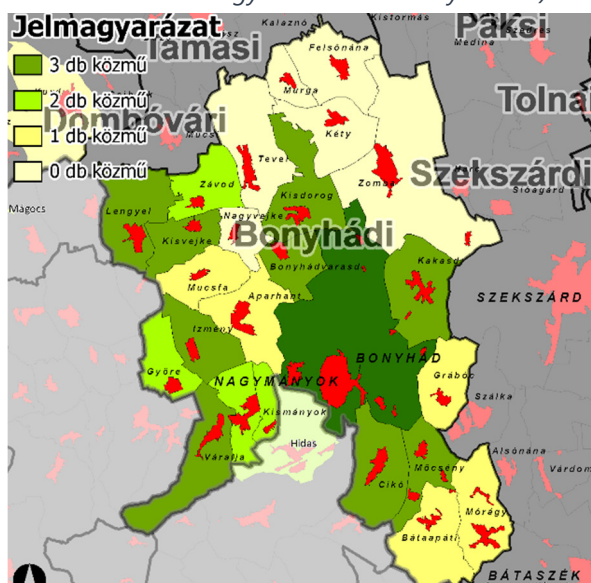
Az alapfokú egészségügyi ellátásban a járás településeinek csak kisebb része rendelkezik háziiorvossal (Bonyhád mellett Aparhant, Györe, Kakasd, Kéty, Kisdorog, Lengyel, Mórág, Nagymányok, Tevel és Zomba), gyógyszerházzal pedig mindössze 4 település (Bonyhád, Nagymányok, Tevel és Zomba). Bonyhád kórházzal és járóbeteg-szakrendelővel és kórházzal is rendelkezik, ahol 27 szakterületen látják el a betegeket. A járáson belül Bonyhád mellett Nagymányokon, Tevelen és Zombán működik járóbeteg-szakellátás, Mőcsényben pedig a Zsibriki Drogterápiás Intézetben fiatal szenvedélybetegek rehabilitációs ellátása történik, mely egy kisebb kórházként van nyilvántartva. A járáson belül egyedül Bonyhádon található mentőállomás.

Közműellátás

Bonyhád városa közműellátási szempontból is központi szerepet játszik, a vízellátást, szennyvízelvezetést és -tisztítást és hulladékszállítást is több környező településnek biztosítja. A Mezőföldvíz Kft. Bonyhádi Főmérnöksége a székhelyváros mellett a járás további 13 települését látja el ivóvízzel (sőt még a járáson kívüli Hidast és Mágocsot is), és Závod kivételével szennyvízelvezetéssel is. A járás többi települése az Egyesült Regionális Önkormányzati Víziközmű (ERÖV) Zrt. Bátaszéki, Gyönki, illetve Szekszárdi Üzemigazgatóságához tartozik. Bonyhádon a hulladékszállítást és egyéb településüzemeltetési feladatokat a helyi székhelyű Bonycom NKft. végzi. A Bonycom a járásszékhely mellett a járás további 15 településén, valamint a járáson kívüli Kurdon látja el a feladatokat.

Bonyhád vonzáskörzete a közművek szempontjából leginkább a közelebb fekvő kilenc településre (Bonyháddarvasd, Cikó, Izmény, Kakasd, Kisdorog, Kisvejké, Lengyel, Mőcsény és Váralja) terjed ki, ezek mindhárom közművel Bonyháddal kapcsolódnak. Bonyhád vonzása a járás északi részén, a székhelytől távolabb fekvő települései esetében a leggyengébb a közművek szempontjából.

7. ábra: Bonyhád közmű-agglomerációi (attól függően, hogy hány közmű esetében történik együttműködés Bonyháddal)

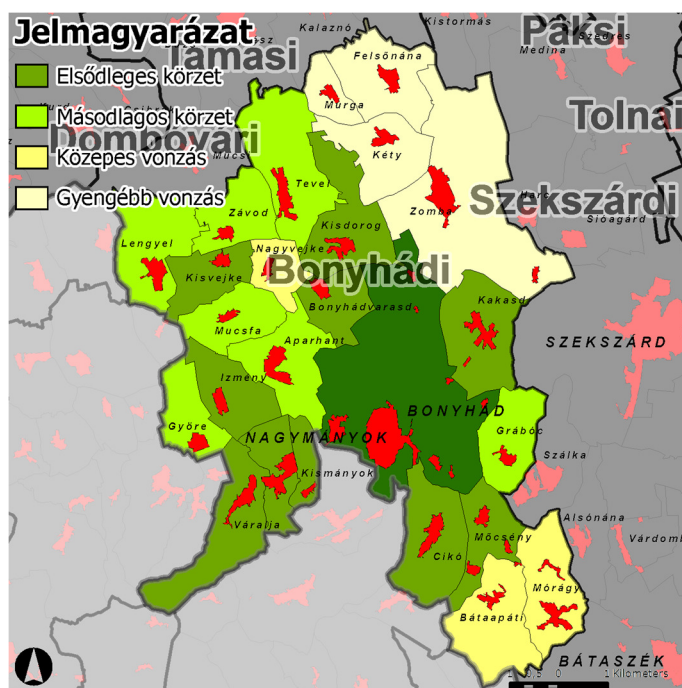

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

Funkcionális vonzáskörzet

A Bonyhád környékén található települések különböző mértékben kapcsolódnak a városhoz. A szorosan vett, elsődleges vonzáskörzetbe tíz település (Bonyhádvarasd, Cikó, Izmény, Kakasd, Kisdorog, Kismányok, Kisveje, Mőcsény, Nagymányok és Váralja) tartozik, amelyek majd minden szempontból Bonyhádhoz integrálódnak. Ide tartoznak a járás délnyugati részében összefüggő tömbben elhelyezkedő települései, illetve a Bonyhádhoz közvetlenül határoló kistelepülések. Ezen kívül a járás hét távolabbi települése alkot egy gyengébben vonzott, másodlagos övet, Grábóc kivételével zömében a járás nyugati részén. A járás délkeleti és különösen 65. sz. főút tengelyében fekvő északkeleti periferiáján már gyengül a járásszékhely vonzása, amelyekre több szempontból már a tőlük jól elérhető Szekszárd is hatást gravitációs gyakorol.

8. ábra: Bonyhád komplex vonzáskörzete

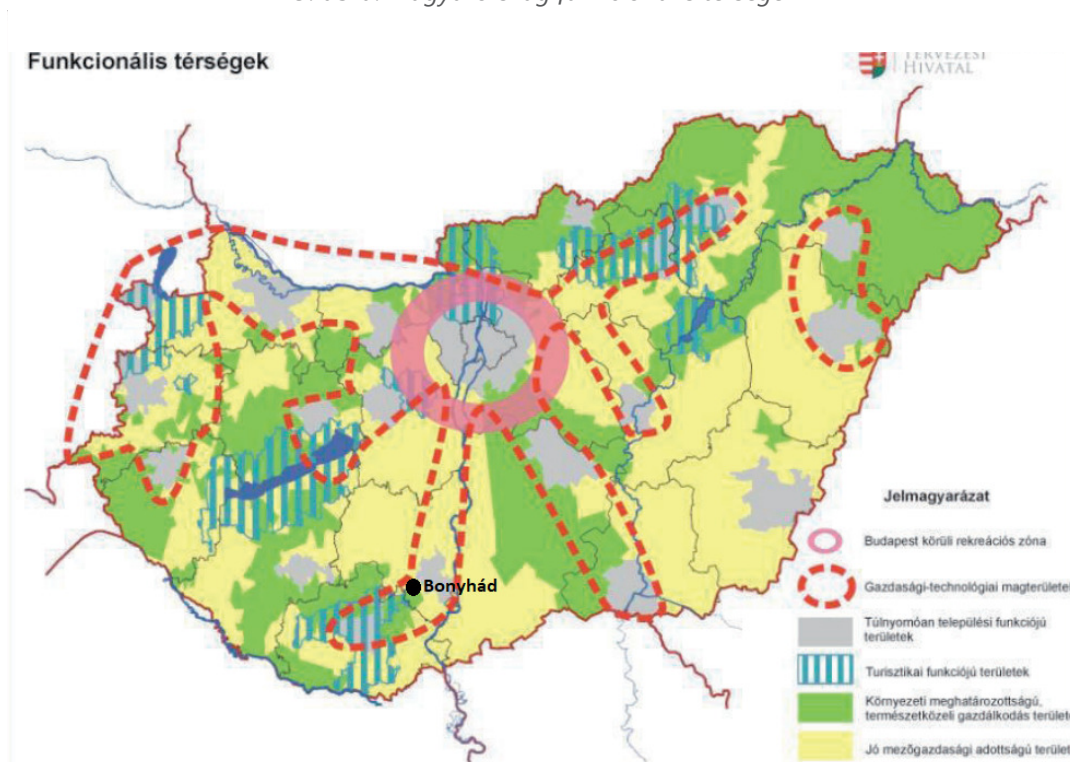
Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

1.2 A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

1.2.1 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció

A térségi együttműködések fontossága országos szinten is egyre hangsúlyosabb a területpolitikai irányokban. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepcióban (OFTK; elfogadva az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával) olyan funkcionális térségek kerültek kijelölésre, amelyek meghatározzák az egyes térségekre vonatkozó elsődleges gazdasági, társadalmi, vagy környezeti feladatot, amellyel azok kapcsolódhatnak a nemzeti szintű társadalmi és területi munkamegosztásba. Az OFTK az alábbi ábrán szemlélteti a funkcionális térségeket:

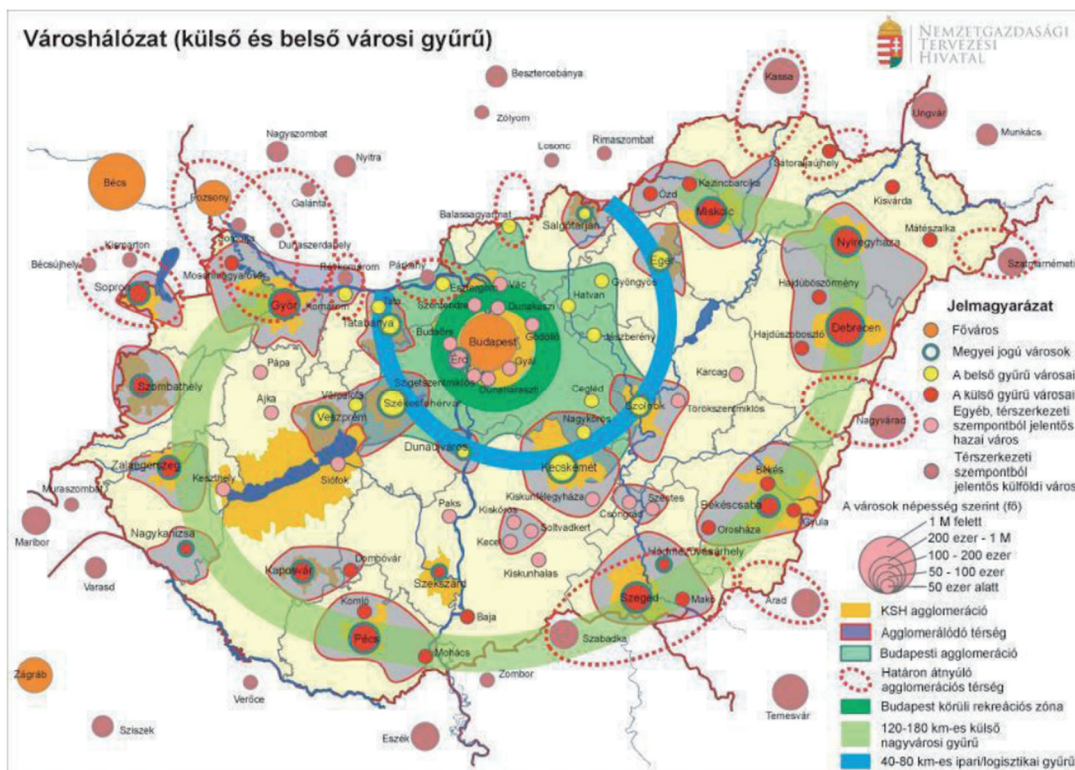
9. ábra: Magyarország funkcionális térségei

Forrás: Országos Területfejlesztési Kon koncepció

Bonyhád az OFTK alapján jelentős részben környezeti meghatározottságú, természetközeli gazdálkodás területén fekszik, a bonyhádi járás egészében jó mezőgazdasági adottságú területek találhatóak. Bonyhád az M6-os autópálya mentén nyúló gazdasági-technológiai magterületen található. Az OFTK a városhálózatot kapcsolatos jellemzőket, fejlesztési irányokat is részletezi. Az OFTK az országos városhálózat jelentősebb városait, azok vonzáskörzeteit az alábbi ábrán összegzi:

10. ábra: Magyarország városhálózata

Forrás: Országos Területfejlesztési Konceptió

A Budapest központú városhálózatban meghatározásra kerültek a belső, 40-80 km-es ipari/logisztikai gyűrű városai (sárga), valamint a 120-180 km-es külső nagyvárosi gyűrű városai (piros). Bonyhád nem került külön kiemelésre, a város a két gyűrű között helyezkedik el, de a külső gyűrű nagyvárosi gyűrű városaihoz erősebb kapcsolat fűzi. A gyorsforgalmi tengelyek elkerülik a várost, így a gyűrűk közötti összeköttetés nem teljes. Az OFTK szerint Bonyhád nem tartozik se Pécs, sem pedig Szekszárd agglomerációs térségéhez, ennek ellenére a jó közlekedési kapcsolatoknak köszönhetően a bonyhádiak mindkét várost könnyen megközelíthetik.¹

1.2.2 Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiója 2021-2030

A megyei területfejlesztési koncepció célja, hogy meghatározza Tolna megye lehetséges kitérési pontjait, a főbb fejlesztési irányokat 2030-ig. A koncepció közös gondolkodásra, együttműködésekre ösztönzi a megyei szereplőket és érintetteket, annak érdekében, hogy a megye erőforrásainak lehető leghatékonyabb felhasználásával valósítsák meg a kitűzött célokat. A Megyei Területfejlesztési Koncepció a megye legmagasabb területfejlesztési tervdokumentuma, a megjelenő területfejlesztési terveket, programokat a Koncepciónak kell alárendelni, azzal összhangban kell megalkotni. Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának célrendszere az alábbi helyeken tesz említést Bonyhádról:

¹ Bonyhád FVS 2021-2027

1. táblázat: A Bonyhádot érintő megyei területfejlesztési célok

Átfogó cél	Stratégiai cél	Bonyhádra közvetlenül vonatkozó célok
A megye gazdasági potenciáljának növelése, a vállalkozói aktivitás erősítése	Új K+F+I és logisztikai központok kialakítása vállalkozói együttműködések létrehozásával iparáganként, termékpályáinként	Bonyhád a megye közlekedési csomópontjainak egyike. A célon belül fontos a csomópontok és kikötők TEN-T hálózatba emelése, megközelíthetőségének, szolgáltatásainak mennyiségi és minőségi javítása szárazföldön és vízen egyaránt.
	Piacképes, hagyományosan jelenlévő ipari ágazatok, elsősorban könnyűipari tevékenységek (gépgyártás, fémfeldolgozás, élelmiszeripar, textil- és bőripar) fejlesztése	A bőr- és textilipari, könnyűipari kapacitások növelése az ágazaton belüli piaci részesedés növelésével. A megye erős német gazdasági kapcsolataira építve fejleszteni szükséges a város ipari parkjába, ipari övezeteibe települő és a már ott jelenlévő gépipari cégeket.
	A megye természeti erőforrásainak, táji és természeti értékeinek és épített környezetének védelme, szélesebb körű megismertetése, potenciáljának javítása, fenntartható hasznosítása és tematikus összekapcsolása	A megyei termál- és gyógyturizmus fejlesztésének jegyében a helyi jelentőségű bonyhádi termálfürdő megépítése a jelenlegi strand továbbfejlesztésével, valamint a szálláslehetőségek minőségi és mennyiségi fejlesztése; a kerékpáros turizmus feltételeinek fejlesztése; a beszennyezett területek kármentesítése.

Forrás: Tolna Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027

A Tolna Megyei Területfejlesztési Program stratégiai részében részletezett átfogó és stratégiai célok megegyeznek a Területfejlesztési Koncepció célrendszerével, így a fent említett pontokon az FVS-nek összhangban kell lennie a Területfejlesztési Programmal is. A Területfejlesztési program operatív része 5 prioritást határoz meg, amelyek mentén kijelölésre kerültek a megyében a megvalósítani kívánt intézkedések és a települések fejlesztési igényei. A prioritások meghatározása során a megyének ügyelnie kellett arra, hogy azok összhangban legyenek az Európai Unió szakpolitikai célkitűzéseivel is, amelyek a következők:

- P01 Intelligensebb Európa
- P02 Zöldebb, karbonmentes Európa
- P03 Jobban összekapcsolt Európa
- P04 Szociálisabb Európa
- P05 A polgárokhoz közelebb álló Európa

Az öt prioritás a következő:

- A Tolna megyei gazdaság versenyképességének erősítése
- A helyi közösségek és kultúra megerősítése, valamint a közösségi élet újraindítása
- Környezettudatos és fenntartható fejlesztések
- Vidék felzárkóztatása, közszolgáltatások színvonalának emelése
- A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség fejlesztése

A Közép-Duna Menti Kiemelt Térséghez a Bonyhádi járás 3 települése tartozik hozzá, Bonyhád azonban nincsen ezek között. A prioritások figyelembevételével a Tolna Megyei Területfejlesztési Program a megye településeinek fejlesztési kezdeményezéseit. Az 5 prioritáshoz összesen 1036 db fejlesztési igény került nevesítésre, köztük a Bonyhádon megvalósítani kívánt intézkedések is, melyek az alábbi táblázatban láthatóak:

2. táblázat: A Tolna Megyei Településfejlesztési Programban megjelenő bonyhádi fejlesztési kezdeményezések

Prioritás	Intézkedés és fejlesztési kezdeményezés (program) megnevezése
1. A Tolna megyei gazdaság versenyképességének erősítése	Bonyhádi iparterület fejlesztés
	Bonyhád járási foglalkoztatási paktum II.
	Perczel tanösvény
	Kerékpárút építése Bonyhád-Majosra
2. A helyi közösségek és kultúra megerősítése, valamint a közösségi élet újraindítása	Felzárkóztató programok indítása
	Bonyhád összetart - identitás erősítő programok Bonyhádon
3. Környezettudatos és fenntartható fejlesztések	Csapadékvíz infrastruktúra fejlesztése Bonyhádon II.
	Önkormányzati tulajdonú ingatlanok energetikai korszerűsítése: Bonyhád Perczel u. 9. és Perczel u. 13. Bonyhád-Majos volt iskola teljes energetikai korszerűsítése; Városi könyvtár és a Völgysegi Múzeum fűtéskorszerűsítése
	Geotermikus energia hasznosítása
	E-busz beszerzése
	Bonyhád városközpont rehabilitációja
4. Vidék felzárkóztatása, közszolgáltatások színvonalának emelése	Malom óvoda infrastrukturális korszerűsítése
	Orvosi rendelő kialakítása a dr. Kolta László u. 21-ben.
	Perczel 9. - egészségközpont kialakítása Bonyhádon
	Bentlakásos idősgondozó intézmény bővítése
	Helyi gazdaságfejlesztés - piac korszerűsítése
	Vörösmarty Mihály Művelődési Központ akadálymentesítése
	Vörösmarty tér 26. és a Bolyai u. 5. ingatlanok felújítása
	Bonyhád, Rákóczi utca felújítása ²

Forrás: Bonyhád FVS 2021-2027

² Bonyhád FVS 2021-2027

1.2.3 Szekszárd MJV Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Figyelembe véve, hogy Szekszárd Tolna megye székhelye, jelen fejezetben indokoltnak tartottuk bemutatni a város településfejlesztési stratégiáját is.

Az integrált településfejlesztési stratégiában azonosításra kerültek egyrészt a stratégiai (tematikus és területi) célok, amelyek elérését a stratégiában felvázolt településfejlesztési akciók szolgálják, továbbá szintén minden cél esetében kijelölésre kerültek a kapcsolódó EUs tematikus célkitűzések. Szekszárd 2022-ben az ITS felülvizsgálatát tervezi, így jelen ITS „utódjának”, az új jogszabályi követelmények (419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet) szerinti területrendezési terv elkészítése során szükségesség válik annak figyelembevétele.

Szekszárd MJV ITS-ében meghatározott célrendszer:

Átfogó célok

- Gazdasági versenyképesség erősítése
- A város hosszú távú fejlesztéseinek megteremtése
- Központi szerepkör megerősítése

Specifikus célok

- A tudásalapú gazdaság megteremtése
- Kedvező gazdasági környezet kialakítása
- Stabil város
- Városi értékgazdálkodás
- Élhetőségi fejlesztések
- Városi fejlesztések
- Szociális fejlesztések³

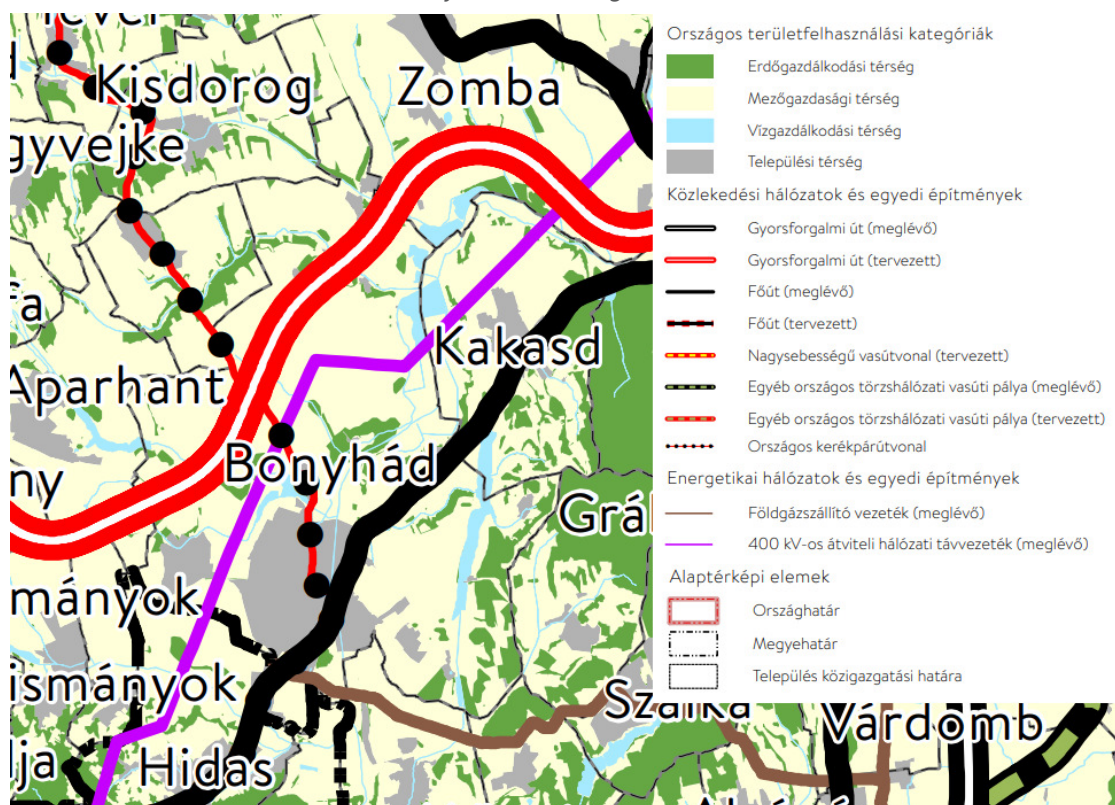
³ Bonyhád FVS 2021-2027

1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1 Bonyhád az Országos Területrendezési Tervben

A 2018. évi CXXXIX. törvényt Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről azzal a céllal iktatták be, hogy az meghatározza az ország és egyes kiemelt térségek „területfelhasználási feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve erőforrások védelmében.” A törvény Második része foglalja magában az Országos Területrendezési Tervet (OTrT.), amely területi hatálya az ország teljes közigazgatási területére kiterjed. A törvény későbbi részei és fejezetei az ország kiemelt térségeinek területrendezési rendelkezéseit foglalja magában. Bonyhád nem tartozik a törvényben kiemelt térségek egyikéhez sem. Az OTrT. területfelhasználási kategóriái az alábbi ábrán láthatóak:

11. ábra: Bonyhád az Ország Szerkezeti Tervében

Forrás: Országos Területrendezési Terv

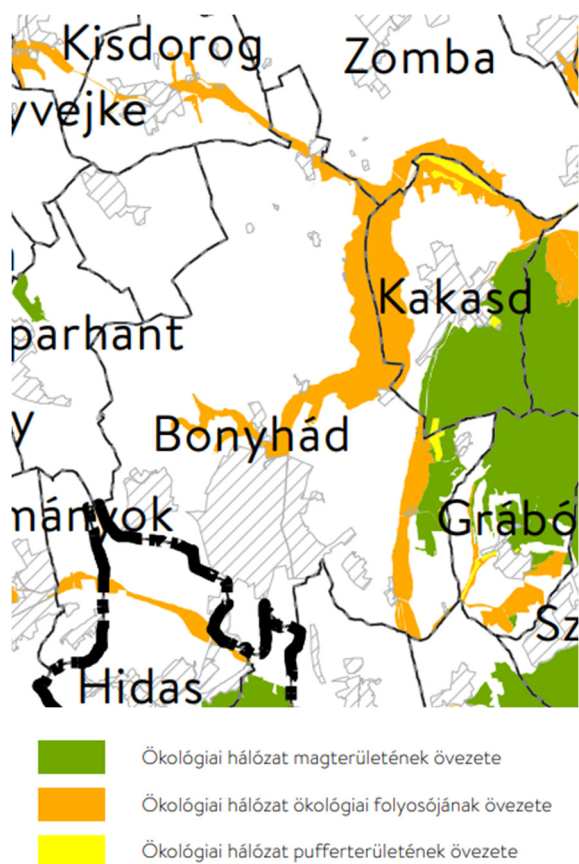
A fenti ábra az Ország Szerkezeti Tervének Bonyhádra vonatkozó része. Az Ország Szerkezeti Terve a 2018.évi tv. 2. melléklete. A 2018. évi tv. az alábbiakat mondja ki: „5. § (1) Az OTrT. az Ország Szerkezeti Tervét, valamint az Országos Övezeti Tervet és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában”. Az ábrán jól látható, hogy Bonyhád szürkével jelzett települési térségét javarészt mezőgazdasági térségek veszik körül, igaz kis mértékben megtalálható itt erdő-, és vízgazdálkodási

térség is. A közlekedési hálózatok közül jól érzékelhető a gyorsforgalmi utak és vasutak hiánya. A várostól északra tervezett gyorsforgalmi út szerepel az Országos Szerkezeti Tervben. Az M9-es autópálya megvalósításának útvonala nagyban befolyásolhatja Bonyhád és a környező, gyorsforgalmi utakkal nem rendelkező települések jövőjét. A városban egy országos kerékpárútvonal található, amely Kisdorog irányába halad. Bonyhádtól nyugatra 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték, a várostól délre földgázszállító vezeték fut.

A 2018. évi tv. 3. melléklete az Országos Övezeti Terv tervlapjait tartalmazza, amelyek az alábbiak:

- Az ökológiai hálózat magterületének övezete, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete és az ökológiai hálózat puffterületének övezete (12. ábra)
- A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete (13. ábra)
- Az erdők övezete (14. ábra)
- A világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett települések
- A honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések

12. ábra: Az ökológiai hálózat magterületének övezete, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete és az ökológiai hálózat puffterületének övezete

Bonyhád közigazgatási területének északi részén az Országos Övezeti Terv alapján az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete található. Az ökológiai folyosó javarészt Bonyhád közigazgatási területének Kakasd felőli határa mentén, Bonyhád belterületének érintésével a Majosi-árok és az Aparhanti-patak irányába nyúlik. Ökológiai folyosó található továbbá Bonyhád északi részén, Tabód egyéb belterületnek minősülő városrész érintésével a Mucsi-Hidas-patak mentén.

Vonatkozó jogszabályok

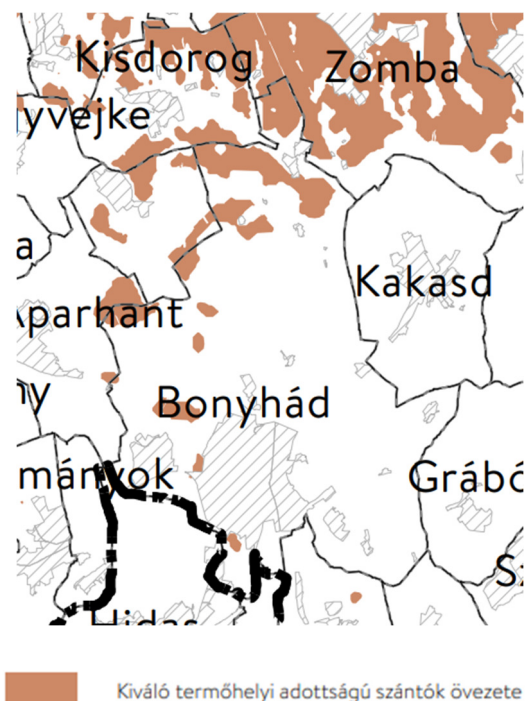
2018. évi CXXXIX. törvény – országos övezetek

ökológiai hálózat magterületének övezete: 2018.CXXXIX tv.25.§

ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete: 2018. CXXXIX tv.26.§

ökológiai hálózat puffterületének övezete: 2018. CXXXIX tv.27.§

13. ábra: Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete

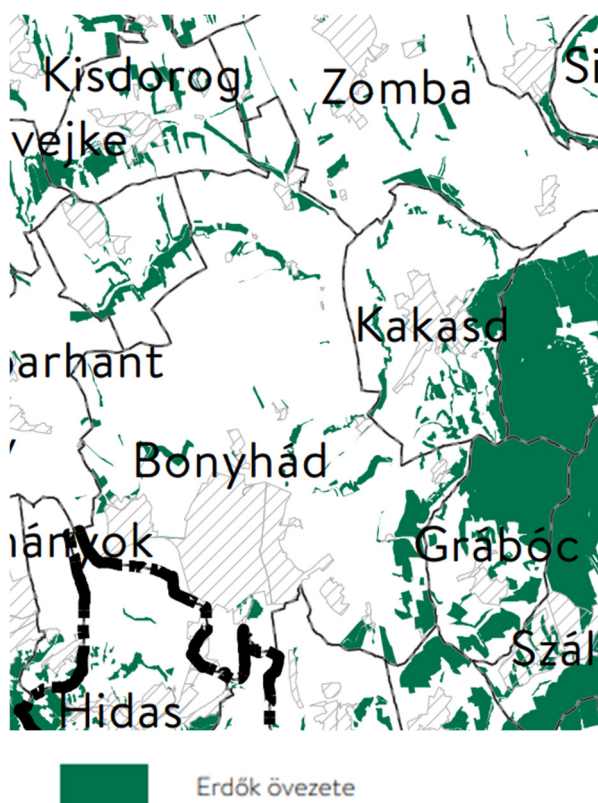
Az OTRT 3/2. melléklete kijelöli az ország kiváló termőhelyi adottságú szántóival rendelkező területeit. Bonyhádon a legtöbb ilyen minősítésű szántóövezet a közigazgatási terület északi részén Tabód és Tabódszerdahely közelében található, de a belterület nyugati és déli határában is előfordul.

Vonatkozó jogszabályok

2018. évi CXXXIX. törvény – országos övezetek

kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete: 2018.CXXXIX tv.28.§

14. ábra: Erdők övezete

Bonyhád közigazgatási területének viszonylag kis területe képezi részét az OTRT szerinti erdők övezetének. Az erdős területek részben lefedik az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetét érintő településrészeket. A legnagyobb erdősterület a város Grábóccal közös határánál, a Rák-patak mentén található.

Vonatkozó jogszabályok

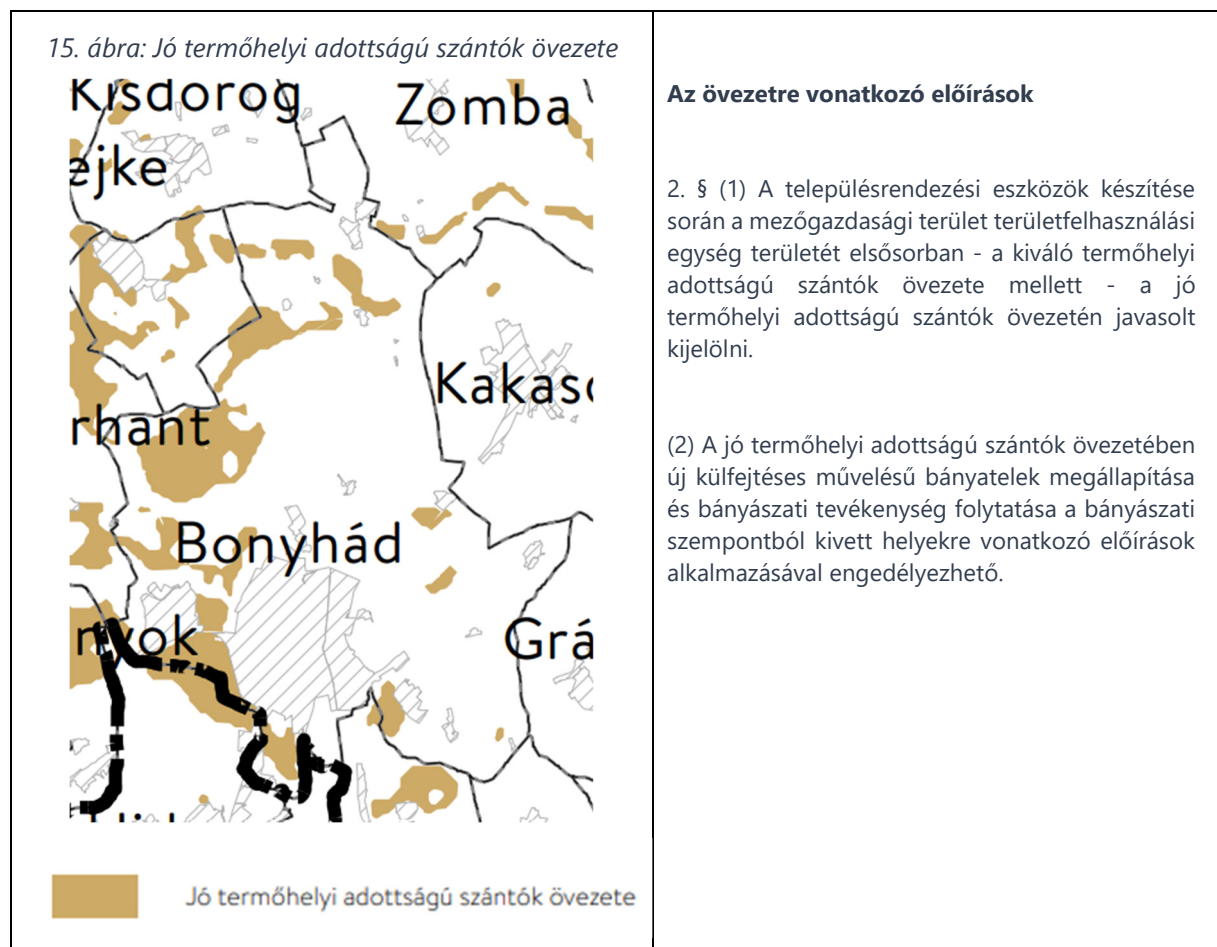
2018. évi CXXXIX. törvény – országos övezetek

erdők övezete: 2018.CXXXIX tv.29-30.§

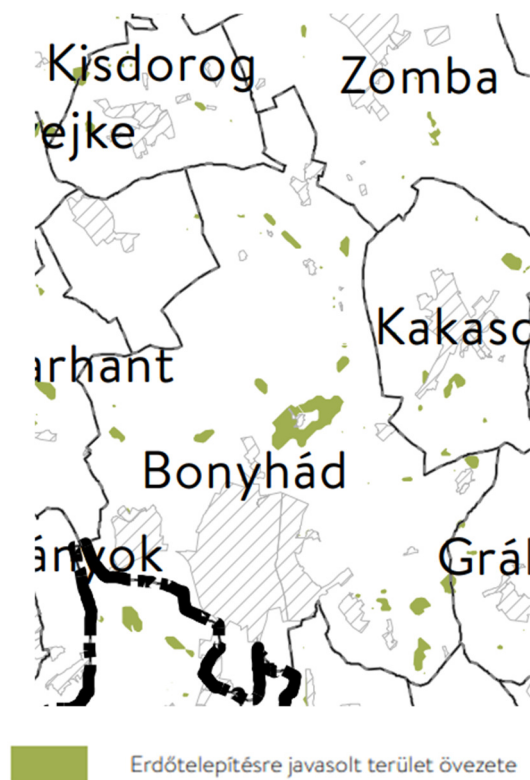
A világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett települések és a honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések nem érintik Bonyhádot.

Az OTTrT Országos Övezeti Terve részét képező övezetek, amelyet a 2018. évi tv 6.§ (3) bekezdése alapján az MVM rendelet állapít meg.

- Jó termőhelyi adottságú szántók övezete (15. ábra)
- Erdőtelepítésre javasolt terület övezete (16. ábra)
- Tájképvédelmi terület övezete (17. ábra)
- Vízminőség-védelmi terület övezete (18. ábra)
- Nagyvízi meder övezete
- VVT-tározók övezete nem érinti Bonyhád területét

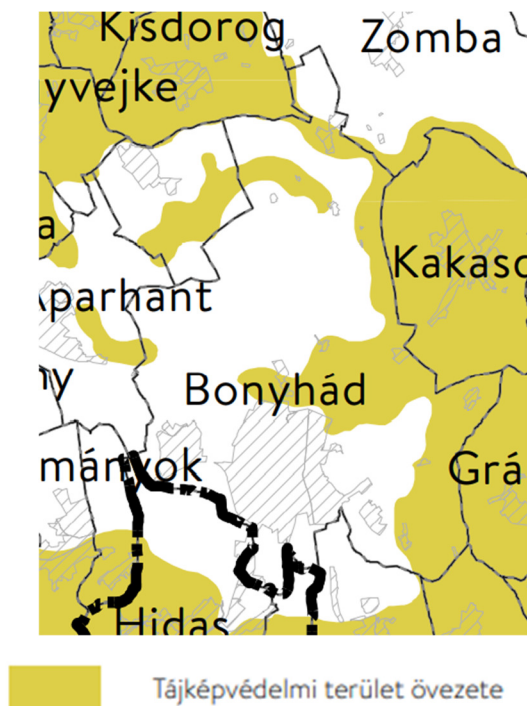
16. ábra: Erdőtelepítésre javasolt terület övezete

Az övezetre vonatkozó előírások

3. § (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban - a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül - az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni.

17. ábra: Tájképvédelmi terület övezete

Az övezetre vonatkozó előírások

4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében - a településképf védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - meg kell határozni

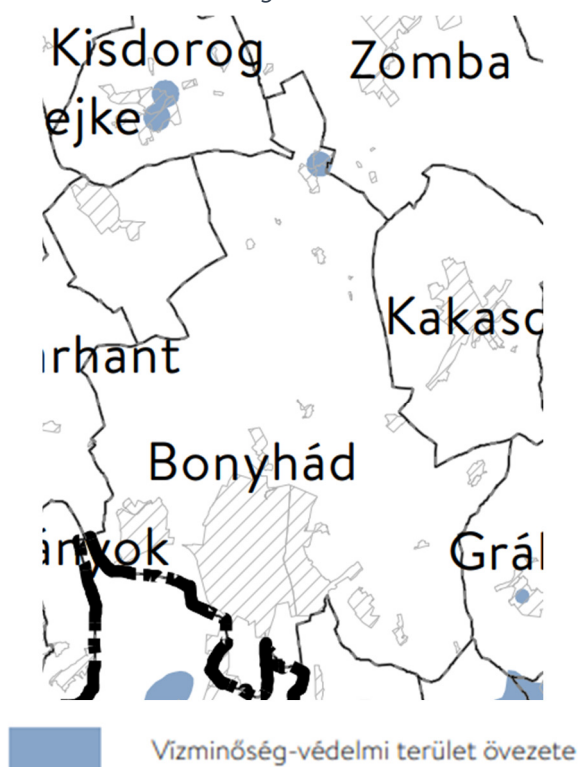
a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településképf védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

18. ábra: vízminőségvédelmi terület övezete

Az övezetre vonatkozó előírások

5. § (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.

(2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellemben érintett területeket. A kijelölt vízvédellemben érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.

(3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.⁴

⁴ Bonyhád FVS 2021-2027

1.3.2 Bonyhád a Tolna megyei területrendezési tervben

Az Országos Területrendezési Tervvel összhangban az ország egyes megyéinek is területrendezési tervvel kell rendelkezniük. Tolna megye területrendezési terve a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 8/2020.(X.29.) önkormányzati rendeletével került elfogadásra. A rendelet célja, hogy „meghatározza Tolna megye egyes térségi területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható térségfejlődésre, valamint a területi táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve a természeti erőforrások védelmére, és fenntartható használatára.”

A rendelet 2. melléklete tartalmazza a megye Térségi Szerkezeti Tervét, amely az Országos Szerkezeti Tervvel összhangban készült el:

19. ábra: Bonyhád Tolna megye Térségi Szerkezeti Tervében

Forrás: Tolna Megye Területrendezési Terve

Az Országos Szerkezeti Tervhez képest a megye szerkezeti terve a közlekedési hálózatok terén részletesebb. A megye szerkezeti terve több tervezett térségi és országos kerékpárútvonalat is megjelöl, amelyek összekötnék Bonyhádot a környező településekkel. A szerkezeti terv kijelöl egy tervezett térségi szerepű összekötő utat, amely a Bonyhádot a 65-ös főúttal összekötő 6535-ös út, valamint Börzsöny városrész között teremtené közlekedési kapcsolatot, és ezáltal tehermentesíthetné a városon átmenő forgalmat.

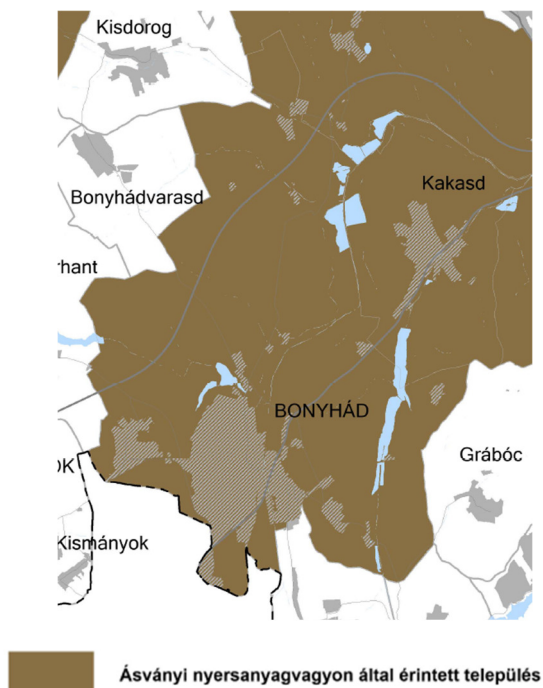
A rendelet 3. melléklete a megye térségi övezeteinek tervlapjait tartalmazza melyek az alábbi felsorolásban láthatóak (a Bonyhád érintő övezetek aláhúzással lettek megjelölve):

- Országos övezetek:
 - ökológiai hálózat magterületének övezete (12. ábra)
 - ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete (12. ábra)
 - ökológiai hálózat pufferterületének övezete (12. ábra)
 - kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete (13. ábra)
 - jó termőhelyi adottságú szántók övezete (13. ábra)
 - erdők övezete (14. ábra)
 - erdőtelepítésre javasolt terület övezete (14. ábra)
 - tájképvédelmi terület övezete (17. ábra)
 - világörökségi és világörökségi várományos terület övezete
 - vízminőség-védelmi terület övezete (18. ábra)
 - nagyvízi meder övezete
 - honvédelmi és katonai célú terület övezete
- Megyei övezetek:
 - ásványi nyersanyagvagyon övezete (20. ábra)
 - rendszeresen belvízjárta terület övezete (21. ábra)
 - földtani veszélyforrás terület övezete (22. ábra)
 - egyedileg meghatározott megyei övezetek
 - innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete (23. ábra)
 - logisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete
 - turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete (24. ábra)

Az egyes övezetekre a Megyei Területrendezési Terv az OTrT-ben meghatározott előírásokon felül is rendelkezéseket tesz, amelyeknek a megye településeinek meg kell felelnie.⁵

⁵ Bonyhád FVS 2021-2027

20. ábra: Ásványi nyersanyagvagyon övezete
Bonyhádon

Az övezetre vonatkozó előírások

MvM 8. § (1) Az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.

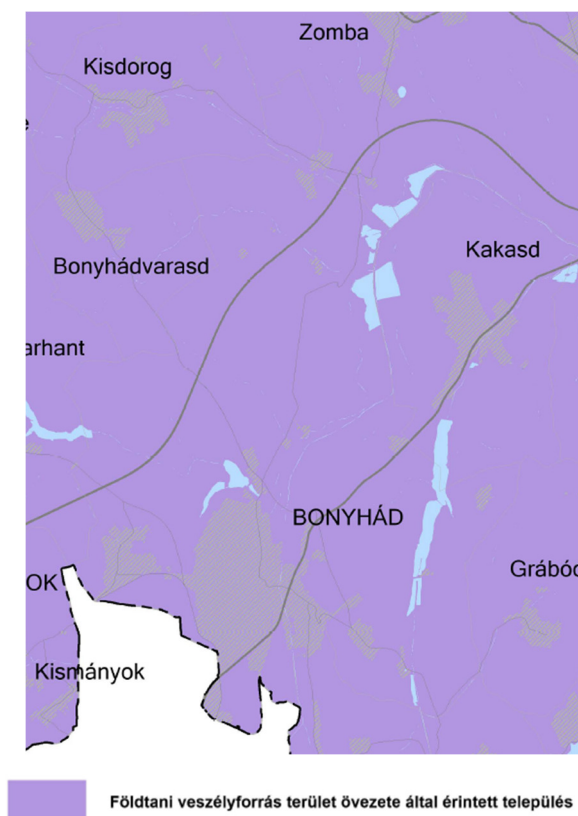
21. ábra: Rendszeresen belvízjárta területek
Bonyhádon

Az övezetre vonatkozó előírások

MvM 9. § (1) A rendszeresen belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a működési területével érintett vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

22. ábra: Földtani veszélyforrás területek Bonyhádön

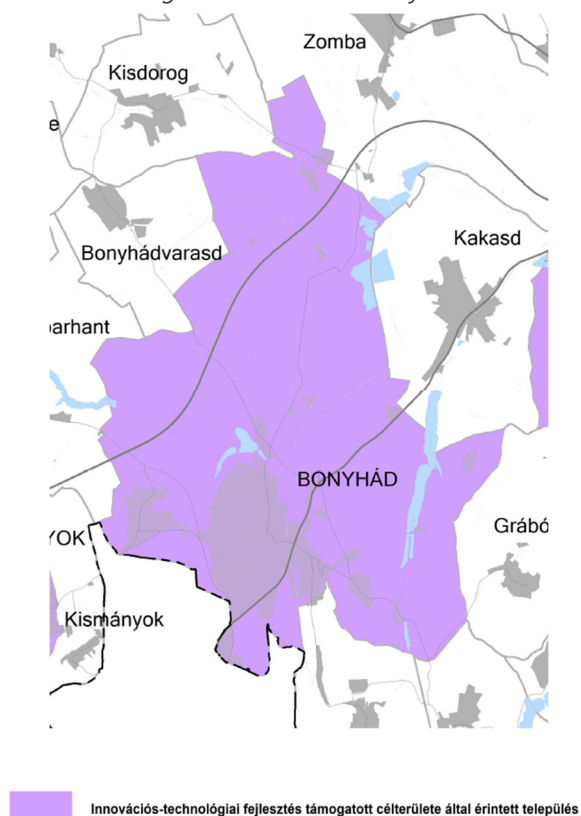
Az övezetre vonatkozó előírások

MvM 11. § (1) A földtani veszélyforrás terület övezetében a földtani veszélyforrással érintett terület kiterjedését a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti területen új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.

(3) A beépítés feltételeit a bányafelügyeleti hatáskörben eljáró illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal hozzájárulásával kell meghatározni.

23. ábra: Innováció-technológiai fejlesztés támogatott célterülete Bonyhádon

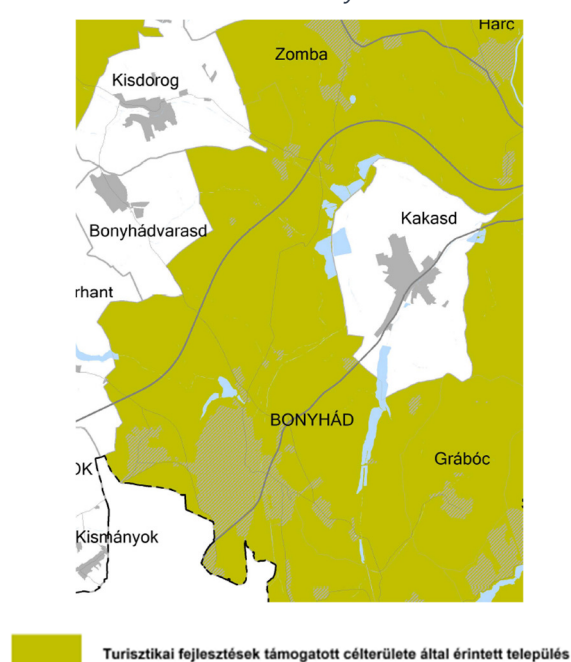
Az övezetre vonatkozó előírások

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének

8/2020.(X.29.) önkormányzati rendelete

Tolna megye területrendezési tervéről 8. § Az innovációs-technológiai fejlesztés támogatott célterületének övezete által érintett településeken a településrendezési eszközök készítése során – azokon az innovációs-technológiai fejlesztési céllal kijelölt kereskedelmi, szolgáltató gazdasági besorolású területeken, amelyeket a települési önkormányzat döntésével kiemelt innovációs-technológiai fejlesztési területté minősít – az építési telek megengedett legnagyobb beépítettsége 10%-kal lehet magasabb, a legkisebb zöldfelületi arány pedig 5%-kal alacsonyabb, mint az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 2. mellékletében meghatározott, a kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület sajátos használat szerinti területéhez rendelt érték.

24. ábra: Turisztikai fejlesztések támogatott célterületei Bonyhádon

Az övezetre vonatkozó előírások

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének

8/2020.(X.29.) önkormányzati rendelete

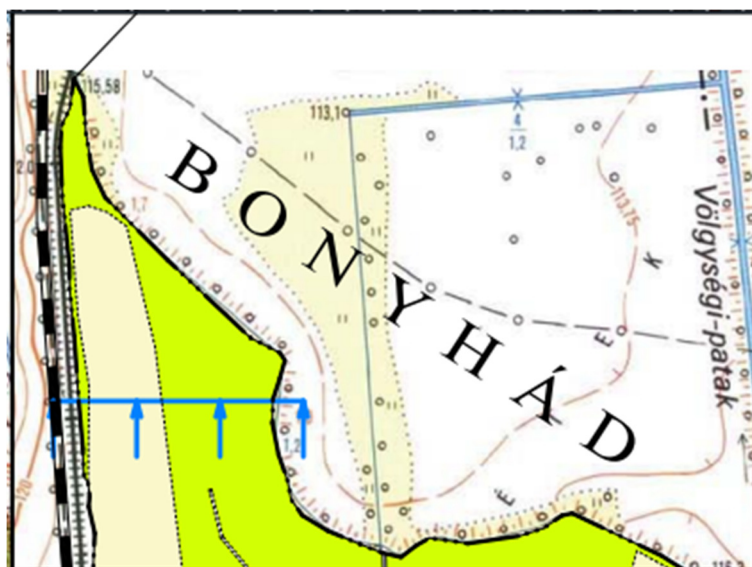
Tolna megye területrendezési tervéről 10. § A turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezetével érintett települések településfejlesztési koncepciója és településrendezési eszközei készítése során törekedni kell a turisztikai nyomvonalas fejlesztések folytonosságára, az egymást gyengítő párhuzamosságok kiküszöbölésére.⁶

⁶ Bonyhád FVS 2021-2027

1.4 A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – Bonyhád fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

Bonyhád városát nyolc Tolna megyei (valamennyi a Bonyhádi járásból) és két Baranya megyei (Pécsváradi járáshoz tartozó) település határolja.

25. ábra: Bonyhád és Mecseknádasd határa

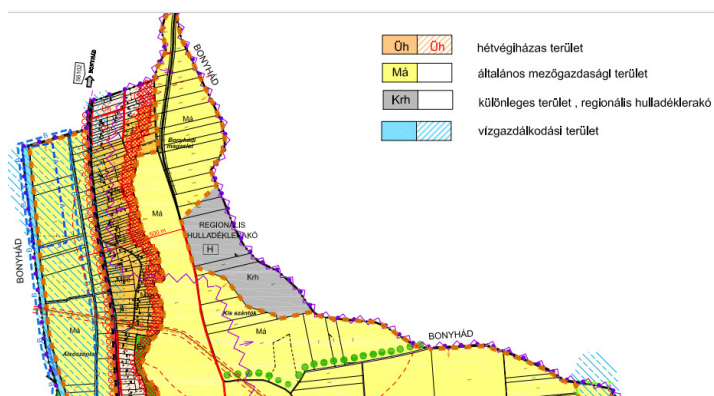

Forrás: Mecseknádasd Településszerkezeti Terve

Mecseknádasd

Mecseknádasd Bonyháddal közös határa mentén korlátozott hasznosítású mezőgazdasági területfelhasználási kategóriák találhatók.

26. ábra: Bonyhád és Cikó határa

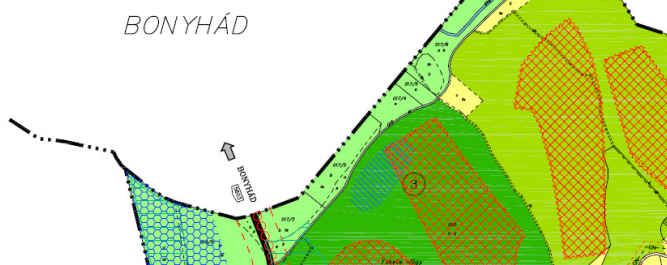
Forrás: Cikó Településszerkezeti Terve

Cikó

Cikó és Bonyhád közös határa mentén javarészt általános mezőgazdasági területek találhatók. A közös határ mentén található a regionális jelentőségű Cikói Hulladéklerakó. A határ keleti végében kijelölt Bonyháddal közös vízgazdálkodási terület a Bonyhádi Bojlis Szabadidős Egyesület által horgásztóként használt Böri tó.

27. ábra: Bonyhád és Mőcsény határa

- Védett általános mezőgazdasági terület
- Általános mezőgazdasági terület
- Mélyfekvésű, magas talajvíz-veszélyes terület

Forrás: Mőcsény Településszerkezeti Terve

Mőcsény

Mőcsény és Bonyhád határa a Grábóci-patak mentén található, ahol főként védett általános mezőgazdasági területfelhasználási kategóriák kerültek kijelölésre, de Grábóc közelében általános mezőgazdasági terület is található. A Rák-patak mentén mélyfekvésű, magas talajvíz veszélyes terület húzódik.

28. ábra: Bonyhád és Grábóc határa

- Erdőterület (védelmi rendeltetésű)
- Erdőterület (gazdasági rendeltetésű)
- Általános mezőgazdasági terület

Forrás: Grábóc Településszerkezeti Terve

Grábóc

Grábóc és Bonyhád határában általános mezőgazdasági területfelhasználási kategóriák, valamint gazdasági és védelmi rendeltetésű erdő terület felhasználási kategóriák találhatóak.

29. ábra: Bonyhád és Kakasd határa

Forrás: Kakasd Településszerkezeti Terve

Kakasd

Kakasd Bonyháddal közös nyugati határának nagy részében a Völgysegi-patak folyik, amely mentén gazdasági célú erdő, és korlátozott használatú mezőgazdasági területfelhasználási kategóriák találhatók. Kakasd déli határában a Rák-patak és a patak mentén található halastavak találhatók. A határ mentén kis részben általános mezőgazdasági területfelhasználási kategóriák, szántók kijelölésre kerültek.

30. ábra: Bonyhád és Zomba határa

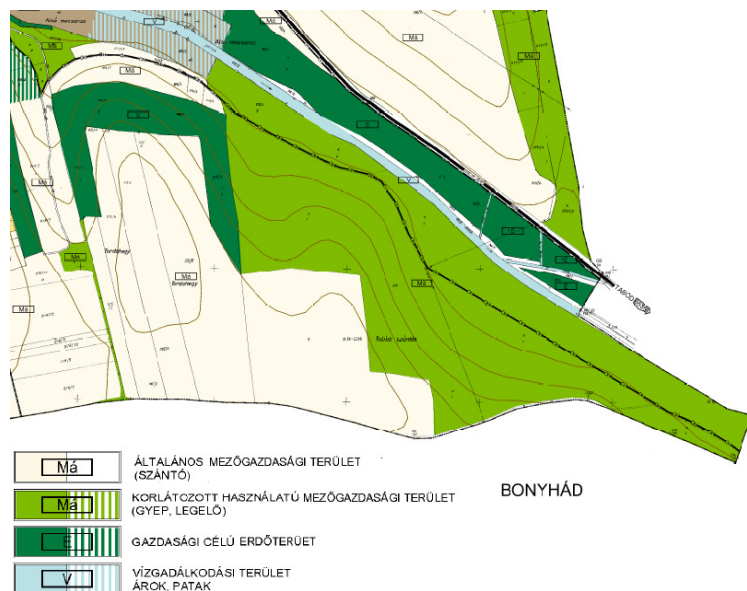

Forrás: Zomba Településszerkezeti Terve

Zomba

Zomba és Bonyhád határában elsősorban általános mezőgazdasági területfelhasználási kategóriák találhatóak, de kis részben vízgazdálkodási területfelhasználási kategóriák és gazdasági erdő területfelhasználási kategóriák is előfordulnak.

31. ábra: Bonyhád és Kisdorog határa

Forrás: Kisdorog Településszerkezeti Terve

Kisdorog

Kisdorog Bonyháddal közös határában főként általános- és korlátozott használatú mezőgazdasági területfelhasználási kategóriák. A két város határán átfolyik a Mucsi-Hidas-patak, amely mentén gazdasági célú erdőterület található.

32. ábra: Bonyhád és Bonyhádvarasd határa

MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET

	ÁLTALÁNOS -,
(SZÁNTÓ)
	KORLÁTOZOTT HASZNÁLATÚ-
(GYEP, LEGELŐ)
	KORLÁTOZOTT HASZNÁLATÚ-
(GYÜMÖLCSŐS)

ERDŐTERÜLET

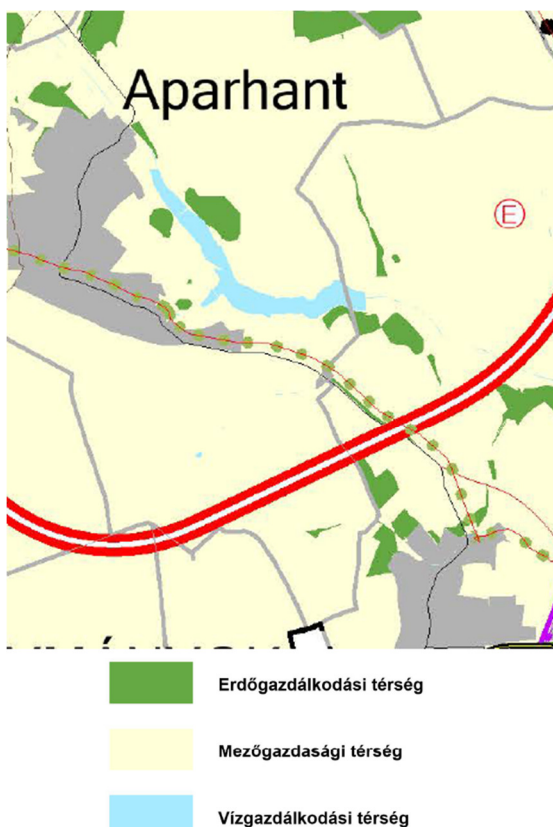
	GAZDASÁGI CÉLÚ-

Forrás: Bonyhádvarasd Településszerkezeti Terve

Bonyhádvarasd

Bonyhádvarasd déli, Bonyháddal közös határában gyümölcsösök és szántóföldek találhatóak. A város belterületétől délre található gazdasági célú erdőterület és korlátozott használatú mezőgazdasági terület Bonyhádra is átnyúlik.

33. ábra: Bonyhád és Aparhant határa

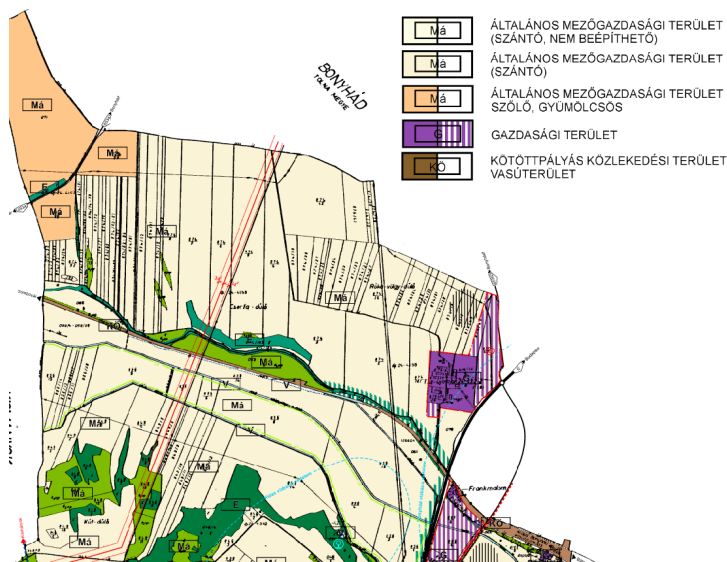

Forrás: Aparhant Településszerkezeti Terve

Aparhant

Aparhant és Bonyhád között a Tolna megyei területrendezési terv szerint nagyrészt mezőgazdasági területfelhasználási kategóriák találhatók. Az Aparhanti-halastó és a hozzá tartozó erdőgazdálkodási térség átnyúlik Bonyhád területére.

34. ábra: Bonyhád és Hidas határa

Forrás: Hidas Településszerkezeti Terve

Hidas

Hidas és Bonyhád határának nagy részében szántók és gyümölcsösök találhatók. A határon található Bonyhád és Hidas közös vasútállomása, de a Völgységi Ipari Parkhoz közelében gazdasági területfelhasználási kategóriák is találhatók itt.

Forrás: Bonyhád FVS 2021-2027

1.5 Hatályos településfejlesztési koncepció bemutatása

A hosszú távú, sikeres fejlődési pálya érdekében Bonyhád város a fejlődés három pillérét határozza meg, ezek mindegyike külön is jelentőséggel bír, harmonikus és párhuzamos növekedésük esetében azonban a város jövőképe megvalósulhat. A három pillér átfogó célokat tartalmaz, amelyek a következőkben kerülnek bemutatásra. Az átfogó célokhoz további specifikus célok⁷ is hozzájárulnak Bonyhád város településfejlesztési koncepciójához.

1.5.1 Versenyképes gazdaság

Bonyhád város lakosságának megfelelő jövedelmi szintjének biztosításához, illetve a város stabil működtetéséhez elengedhetetlen egy erős és versenyképes helyi gazdasági bázis, nyereségesen működő stabil vállalkozásokra alapozva.

A főbb versenyképességi tényezőket, mint az elérhetőség, infrastrukturális ellátottság, szolgáltatások minősége és költsége, megfelelő mennyiségű és minőségű munkaerő, illetve humánerőforrás, valamint az innovációra való képesség - komplex megközelítéssel kell fenntartani, illetve fejleszteni.

Barna- és zöldmezős ipari területek hasznosítása, befektetés ösztönzés, vállalkozóbarát gazdasági környezet kialakítása

A városban régi hagyományai vannak a feldolgozóiparnak. A tradicionális cipőgyártás és a zománcáru-gyártás jelentősége csökkent az elmúlt időszakban, a nagyobb üzemek leépülése következtében alulhasznosított gazdasági-célú barnamezős területek találhatók meg, mely területeken erősíteni kell a gazdasági funkciókat. A város Ipari Parkkal is rendelkezik, melyet zöldmezős területek bevonásával lehet igény esetén tovább bővíteni.

Turisztikai infrastruktúra fejlesztése, kapacitások növelése, városmarketing fejlesztése

Bonyhád város és térségében kedvező turisztikai adottságok találhatók meg, melyek jelenleg még kevésbé kihasználtak. A várost változatos természeti környezet veszi körül, közvetlen szomszédságában található a Mecsek-Villányi kiemelt üdülőkörzet és viszonylag jól megközelíthető Budapest, Szekszárd és Pécs felől. A város kulturális öröksége is meghatározó, a műemléki adottságok mellett a Perczel-család köré szervezett hagyományokkal is rendelkezik.

Fejleszteni kell a városmarketinget, mely területen célcsoportonként – lakosság, befektetők, gazdasági szereplők, vendégek – külön akciókat és csatornákat kell kialakítani.

Oktatási bázis minőségi és mennyiségi bővítése a diákok és fiatalok városba csábítása érdekében

⁷ A vastag betűvel jelölt pontok a specifikus célok

Egy település vonzereje és fejlődése jelentős mértékben függ az ott élők iskolázottságának színvonalától és gondolkodásmódjától, valamint az oktatási-nevelési intézmények tudásátadási, kompetenciafejlesztési kínálatától. Ezek letéteményesei az oktatási-nevelési intézmények. Bonyhád széleskörű oktatási-nevelési intézményhálózattal rendelkezik, melyek minőségi és mennyiségi felújítása, korszerűsítése szükséges, hogy megfeleljenek a 21. század kihívásainak. Cél a magas minőségű oktatást-nevelést nyújtó intézményi háttér és környezet biztosítása.

1.5.2 Fenntartható települési környezet, élhető város

A fenntartható települési környezet egyik legfontosabb eleme az, hogy a gazdaság fejlődésével párhuzamosan az épített környezet által igénybe vett területek nagysága a lehető legkisebb mértékű legyen. Az alapanyagok helyben történő hasznosítása révén ökológiai szempontból kedvezőbb települési környezet hozható létre, a környezeti terhelés minimalizálása a lakosok lakóhelyükkel kapcsolatos elégedettségét növeli.

A fejlesztési elképzelések integrált szemléletben történő megtervezése javítja a település fenntarthatóságát. A generációkon átívelő felelősség a város élhető környezetével kapcsolatban a döntéshozókon felül a lakosság szemléletmódján is múlik. A széleskörű partnerséggel meghozott fejlesztési döntések szemléletformáló hatással bírnak.

Közösségi tudat erősítése, hagyományőrzés, nemzetiségek kulturális örökségének megőrzése, társadalmi közösségépítés

Bonyhád a német és székely nemzetiségi hagyományokon, a Perczelek örökségén alapuló, az aktív civil életből fakadó gazdag és sokszínű kulturális és közösségi élet jellemzi. A város jelentős számú kulturális intézménnyel és épített örökséggel rendelkezik, melyek mind hozzájárulnak a helyi identitás fejlesztéséhez. Cél a kulturális intézmények felújítása, korszerűsítése, valamint az esélyegyenlőség elvárásait figyelembe vevő akadálymentesítés megvalósítása.

Növekvő időskorú népesség ellátási hátterének biztosítása, a csoport életvitelének javítása, térségi humán közszolgáltatások

A város széleskörű egészségügyi ellátással rendelkezik, az alaptól a felsőfokúig, ugyanakkor a betegek megfelelő színvonalon történő ellátásához és az esélyegyenlőség biztosításához szükség van a létesítmények felújítására, bővítésére és korszerűsítésére. Cél egy gazdaságosabban működtethető, a növekvő időskorú népesség ellátását kiemelten kezelő, magas minőségű egészségügyi intézményrendszer biztosítása.

Településkép javítása, közösségi zöldfelületek minőségi fejlesztése, egészséges környezet kialakítása, városias jelleg erősítése az épített környezet fejlesztésével

A városkép megjelenésében kiemelt jelentőségűek a központi területek, az építészeti értékű épületek, valamint az azokhoz kapcsolódó közművek megújítása. Infrastrukturális beavatkozások révén elősegíthető a településkép javítása, amelyek hozzájárulnak a lakosság elégedettségének

szintjének növekedéséhez. Cél a Millenniumi Emlékpark közösségi élettél való megtöltése, a Sankoló-tó fejlesztése és a Perczel család hagyatéka, mely védelmet kell kapjon.

1.5.3 Térségi szerepkör és központi funkciók erősítése

Bonyhád hagyományosan egy központi szerepkört ellátó város, a térségében számos település a vonzáskörzetébe tartozik. A város nagy hagyományokkal rendelkezik a térségi kapcsolatok összefogása és koordinálása terén. A térségben betöltött szerep erősítése a kiváló közszolgáltatásokkal és alapfunkciókkal való ellátottság ellenére is kiemelt kérdése a város jövőbeli fejlődésének.

A város lakosságszáma csökken, népessége elöregedik, ha több fiatal család helyben maradását és letelepedését biztosítani is tudja, az alacsony természetes szaporodási arányszám, valamint az elöregedés miatt növekedés nem várható. Éppen ezért fontos a térségi kapcsolatok erősítése, hiszen a külső településekről érkező munkaerő és fogyasztóréteg pótolhatja a demográfiai okokból fellépő veszteséget.

Ahhoz, hogy ezek a szolgáltatások és központi funkciók elérhetőek legyenek, bővíteni kell a város elérhetőségét a közlekedési kapcsolatok fejlesztése által. A közösségi közlekedés feltételeit tekintve bár alapvetően megfelelő a távolsági buszjáratok száma a vonzáskörzet nagy részében, vannak azonban olyan, a járásba tartozó települések, melyekre/melyekről nincs közvetlen buszjárat Bonyhádról/ra. A térségi közlekedés bővítése nem csak a távolsági buszközlekedésen keresztül valósulhat meg, hanem alternatív közlekedési formákkal.

Minőségi városi közlekedés kialakítása, térségi közlekedési kapcsolatok bővítése és a közösségi közlekedés minőségének javítása

Bonyhád kiemelt kérdésként kezeli az országos és regionális hálózatokba való bekapcsolódást, így a jövőben megépülő M9-es autópályához való kapcsolódás kiemelt jelentőségű. Ezáltal a város, az országos közlekedési hálózatokba való bekapcsolódással szélesítheti gazdasági kapcsolatait.

A városközpont tehermentesítése, a lakosság védelme és a közlekedésbiztonság miatt is fontos beavatkozás lenne az elkerülő utak megépítése. A városrészek tehermentesítésén túl a belvárosban sétálóövezet kialakítása jelentős mértékben növelné a város élhetőségét és komfortosságát.

A város belső szerkezete rendkívül tagolt, erre megoldást jelenthet egy átfogó kerékpárút hálózat, ami az egyes településrészeket összeköti a városközponttal.

Intézmények energiahatékonyságának javítása, megújuló energiahordozók használatának növelése, a geotermikus energia felhasználási területén meglévő adottságok kiaknázása

Kiemelt cél a város középületeinek, közművelődési, oktatási és nevelési intézményeinek komplex szemléletű, így energiahatékonyság központú korszerűsítése.

A város az utóbbi években jelentős lépéseket tett a tulajdonában, ill. üzemeltetésében levő intézmények energiaellátásában a megújuló energiaforrások felhasználási arányának növelésére, 9 intézményében közel 200 kW névleges kapacitású napelem került beépítésre. Cél ezt a trendet

tovább folytatva a megújuló energiaforrások hasznosítását célzó további önkormányzati fejlesztések megvalósítása az energiafüggetlenség hosszú távú biztosítása érdekében.

Kiemelt célként fogalmazható meg a megújuló energiahordozók használatának növelése, a geotermikus energia felhasználási területén meglévő adottságok kiaknázása.

A városüzemeltetési költségek további csökkentésének lehetséges módja a város közvilágítási rendszerének további korszerűsítése részben energiatakarékos fényforrások alkalmazásával, részben megújuló energiaforrások (elsődlegesen Napenergia) felhasználásával.

Informatikai hálózatokhoz való hozzáférés javítása, közműhálózat fejlesztése

Bonyhádön a telefon lakásfővonalaknak jelenleg kevesebb, mint 20%-a rendelkezik a korszerű internet szolgáltatások elérésének biztosítására.

Az infokommunikációs hozzáférés lehetőségeinek bővítésére ugyanakkor megfelelő bázist jelenthet, hogy a városban a mobil telefonszolgáltatás a nagyobb szolgáltatók által megfelelő térerősséggel lefedett. Az infrastrukturális hálózat, valamint a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésével szükséges elérni, hogy minden háztartás részére biztosított legyen a korszerű, szélessávú internet elérés.

Az ellátást biztosító kutak vízhozama kielégíti a jelenlegi és várható igényeket. Mindemellett a külterületi lakott területeken szükséges a jelenleg alacsony mértékű egészséges ivóvízellátás feltételeinek javítása, így különösen a Beregalja, valamint az Óhegy és a Szecska tó környéki üdülőházas területeken.

A csapadékvíz elvezetés infrastruktúrájának kiépítettsége a város nagy részén megfelelő, köszönhetően az elmúlt évek beruházásainak, de a csapadék- és belvíz okozta károk kockázatainak csökkentése érdekében további fejlesztésekre van szükség.

1.5.4 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A városnak jelenleg nincsenek településfejlesztési és településrendezési szerződései.

1.6 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1 A hatályban lévő településrendezési eszközök

A város jelenleg érvényes településrendezési terve 2003–2004-ben készült, mely figyelembe vette mind Tolna megyére, mind a Völgység térségére készített területfejlesztési koncepciókat és programokat, valamint területrendezési terveket, mind pedig a városra készített településfejlesztési koncepciót. A tervet az önkormányzat először 2006 májusában módosította, majd alkalmazása során, valamint a befektetői, lakossági észrevételek alapján 2007-ben, 2008-ban, 2010-ben, 2011-ben (2/2011. (I. 28)) és 2012-ben 17/2012. (VIII. 31.) ismét módosítást indított el. 2020-ban a településrendezési terv ismételt felülvizsgálatára került sor.

Bonyhád város Településszerkezeti Tervét a Képviselőtestület a 89/2004. (VIII. 27.) számú kt. határozattal fogadta el, majd 36/2008. (III. 27.), 175/2009. (XII.17.), 58/2010+. (IV.29.), 6/2011.(I.27.), 2012, 69/2013. (V. 30.), 585/2020(XII.01.) sz. kt. határozatokkal módosította.

- Bonyhád város Településszerkezeti Tervét a 150/2013(XII. 19.) határozattal fogadta el, majd az 585/2020 (XII.01.) határozattal módosította.
- Bonyhád Város Helyi Építési Szabályzatát a Képviselőtestület a 9/2004. (VIII. 27.) rendeletével hagyta jóvá, majd a 9/2008. (III.28.), 34/2009. (XII.18.), 2/2011 (I. 28.), 17/2012. (VIII. 31.), 27/2013. (XII.20.) sz. és a 22/2020 (XII.01.) módosító rendeleteivel egységes szerkezetbe foglalta.
- Bonyhád Város Külterületi Szabályozási Tervét és Belterületi Szabályozási Tervét a Képviselőtestület 24/2003. (XII.31.) rendeletével hagyta jóvá, majd 23/2011. (XI.25.), 39/2013. (XII.21.) sz. kt. határozatokkal módosította.

A szabályozási tervek és a vonatkozó (beépített) módosítások megtalálhatóak a város honlapján⁸. A módosítások folyamatosan átvezetésre kerülnek a város térinformatikai rendszerében.

Mivel Bonyhád településrendezési eszközei a városfejlesztési koncepciójával és integrált városfejlesztési stratégiájával teljes összhangban készültek, ezért megfelelő alapot biztosítanak a városfejlesztési akciók megvalósításához. A szerkezeti terv nagy gondot fektet a város egyedi adottságainak, értékeinek (mind a táji, mind az épített környezeti értékek) gondos kezelésére, megóvására az egyedi területfelhasználási kategóriák és előírások alkalmazásával.

⁸<http://www.bonyhad.hu/tartalom/telepulesrendezesi-eszkozok>

1.6.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai

1.6.2.1 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai

A településszerkezeti terv – összhangban az országos, a megyei és a térségi szintű tervekkel – hosszú távra meghatározza Bonyhád fejlődésének térbeli irányait, lehetőségeit, korlátait, kialakítja a településszerkezet fejlesztésének újabb elemeit.

A beépítésre szánt területek alakításának alapelvei:

A település területének beépítésre szánt területei a következők:

- nagyvárosias lakóterület
- kisvárosias lakóterület
- kertvárosias lakóterület
- falusias lakóterület
- településközpont vegyes terület
- intézményi vegyes terület
- üdülőházas üdülőterület
- hétvégi házas üdülőterület
- kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület
- ipari gazdasági terület
- különleges területek (sport, rekreációs, turizmus stb.)

A *nagyvárosias lakóterületek* sűrű beépítésű, több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, jellemzően 12,5 m-es építménymagasságot meghaladó lakóépületek elhelyezésére szolgál. (telepszerű, többszintes lakótelepek)

A *kisvárosias lakóterület* sűrű beépítésű, több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, jellemzően 12,5 m-es építménymagasságot meg nem haladó lakóépületek elhelyezésére szolgál.

A *kertvárosias lakóterületek* elsősorban laza beépítésű, összefüggő nagy kertes, több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, 7,5 m-es építménymagasságot meg nem haladó lakóépületek elhelyezésére szolgál.

A *falusias lakóterület* az építési övezet lakóépületek, mező- és erdőgazdasági építmények, továbbá a lakosságot szolgáló, környezetre jelentős hatást nem gyakorló kereskedelmi, szolgáltató építmények elhelyezésére szolgál. Legfeljebb 7,5 m-es építménymagasságú lakóépületek, a mező- és erdőgazdasági építmények, továbbá a helyi lakosság ellátását szolgáló, nem zavaró hatású kereskedelmi, szolgáltató és kézműipari építmények elhelyezésére szolgál.

A *településközpont vegyes terület* több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, lakó és olyan helyi települési szintű egyéb rendeltetést szolgáló épület elhelyezésére szolgál, amelyek nincsenek zavaró hatással a lakó rendeltetésre. A településközpont területen csak olyan rendeltetés helyezhető el, melynek épületen kívüli raktározási igénye a telek beépített területének 50%-ának mértékét nem haladja meg.

Az *intézményi terület* elsősorban igazgatási, nevelés, oktatási, egészségügyi, szociális rendeltetést szolgáló épületek elhelyezésére szolgál. Intézmény terület építési övezeteinek építési telkein több épület is létesíthető.

Üdülőházas terület olyan üdülő rendeltetésű épületek, üdülőtáborok és kempingek elhelyezésére szolgál, amelyek elhelyezésük, méretük, kialakításuk és felszereltségük, valamint infrastrukturális ellátottságuk alapján az üdülési célú tartózkodásra alkalmasak, és amelyek túlnyomóan változó üdülői kör hosszabb tartózkodására szolgálnak.

A hétvégi házas üdülőtérület lakó- és szállásépületek, valamint az üdülővendégek és a lakosság ellátását szolgáló kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó építmények helyezhetők el.

A kereskedelmi, szolgáltató övezet elsősorban a környezetre jelentős hatást nem gyakorló gazdasági tevékenységi célú épületek elhelyezésére szolgál.

Az egyéb ipari gazdasági területbe csak környezeti hatás szempontjából semleges - nem különlegesen veszélyes, pl. tűz-, robbanás-, fertőzőveszélyes – üzemek, így különösen élelmiszer-, könnyűipar, gépipar, fémipar, építőipar, település-ellátást szolgáló, valamint mezőgazdasági építmények helyezhetők el, oly módon, hogy a védőtávolságokon kívül elhelyezkedő lakó- és intézményterületek felé az üzemek együttes terhelő hatását nem növelik a megengedett mérték fölé.

A különleges területek az alábbi övezetekre tagolódnak:

- sportterület
- strand terület
- rekreációs terület
- turisztikai terület
- mezőgazdasági üzem terület
- rendezvény és vásárterület
- borgazdasági terület
- temető terület
- közmű terület
- hulladékgazdálkodási terület
- szennyvízgazdálkodási terület
- közlekedési terület

A különleges sportterület a jelentős területigényű, zöldterületbe-ágyazottan kialakítható sportolási rendeltetés, illetve rendeltetési célú építmények elhelyezésére szolgál. Az övezet elsősorban sportpálya, sportcsarnok, a szükséges parkolók és ellátó létesítmények elhelyezésére szolgál.

A különleges strand terület elsősorban strand terület és kiszolgáló létesítményei elhelyezésére szolgál.

A különleges rekreációs területbe a szállás és rekreációs funkciójú, továbbá ismeretterjesztési, bemutató, oktatási és egyéb idegenforgalmi célú épületek, a fentiekkel összefüggő szolgáltatási, kereskedelmi funkciójú épületek helyezhetők el.

A különleges turisztikai terület elsősorban a szabadidő eltöltését szolgáló közösségi szórakoztató, kulturális és sport rendeltetésű építmények elhelyezésére szolgál.

A különleges mezőgazdasági üzem területen a növénytermesztéssel, az állattartással és állattenyésztéssel kapcsolatos, feldolgozására, tárolására és árusítására szolgáló építmények helyezhetők el oly módon, hogy a védőtávolságokon kívül elhelyezkedő lakó- és intézményterületek felé az üzemek együttes terhelő hatását nem növelik a megengedett mérték fölé.

A *különleges rendezvény és vásártér területen* elsősorban a nagyobb területigényű városi rendezvényekkel összhangban lévő szabadidős, kulturális kereskedelmi célú tevékenység létesítményei és az ezeket kiszolgáló épületek, építmények helyezhetők el.

A *különleges borgazdasági terület* elsősorban a szőlőfeldolgozással, borászattal kapcsolatos gazdasági rendeltetésű épületek elhelyezésére szolgál.

A *különleges temető területe* a temetkezés, a temetkezés kegyeleti építményei, és kiszolgáló épületeinek elhelyezésére szolgál.

A *különleges közmű területben* a közműellátás – gázfogadó- és trafóállomás – létesítményei helyezhetők el.

A *különleges hulladékgazdálkodási területben* a települési szilárd hulladékok elhelyezése és kezelése folytatható, ahol csak a hulladékok kezeléséhez szükséges építmények helyezhetők el.

A *különleges szennyvíztisztító terület* kizárólag a szennyvízelhelyezés és tisztítás technológiai és kiszolgáló építményei elhelyezésére szolgál.

A *különleges közlekedési terület* a közlekedési területek kiszolgálását biztosító – buszpályaudvar és üzemanyagtöltő állomás és szerviz - építmények területeit foglalja magában.

A beépítésre nem szánt területek alakításának alapelvei:

A település területének beépítésre nem szánt területei a következők:

- közlekedési terület
- zöldterület
- erdő terület
- általános mezőgazdasági terület
- kertes mezőgazdasági terület
- vízgazdálkodási terület
- természetközeli terület
- különleges beépítésre nem szánt bányaterület
- különleges beépítésre nem szánt lőtér terület
- különleges beépítésre nem szánt napelempark terület

A *közlekedési és közműelhelyezési területen* a kialakult, vagy szabályozási terven kiszabályozott szabályozási szélességén belül a közlekedési létesítmények, a közművek vonalas létesítményei és berendezései, környezetvédelmi létesítmények, utcabútorok, utcafásítás, egyéb növényzet, közlekedést kiszolgáló kereskedelmi létesítmények helyezhetők el.

A *zöldterület* a közparkok és közkertek a belterület beépítésre nem szánt, jellemzően növényzettel fedett része, amely közhasználatú, rekreációs szerepet is betöltő, díszkertként is funkcionáló közterület.

Az *erdő területek* az erdő gazdasági, védelmi és közjóléti rendeltetésű övezetei. Az erdő gazdasági övezetekben erdő- és vadgazdálkodási rendeltetésének megfelelő főépítmények helyezhetők el. Abban az esetben, ha a beépíteni kívánt ingatlan, közterületi megközelítése és közmű rácsatlakozása biztosított kivételesen lakóépület is elhelyezhető. Az erdő védelmi övezetben - erdei kilátó, magasles kivételével - építményt elhelyezni nem lehet. Az erdő közjóléti rendeltetésű erdőterület elsősorban rekreációs célokat szolgáló erdőterület, ahol rekreációs, sport, turisztikai, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, szakrális célú fő rendeltetésű építmény helyezhető el.

A mezőgazdasági terület az alábbi mezőgazdasági övezetekre tagolódik:

- Általános mezőgazdasági terület
 - Nem beépíthető általános mezőgazdasági terület
 - Általános szántóterület
 - Korlátozott használatú gyeperület, legelőterület
 - Korlátozott használatú szőlő, gyümölcsös terület
- Kertes mezőgazdasági terület
 - Kiskertes mezőgazdasági terület
 - Nagykertes mezőgazdasági terület

A nem beépíthető általános mezőgazdasági terület övezetében építmény nem helyezhető el. Az általános szántóterületen elsődlegesen szántóföldi árutermelő gazdálkodásra szolgáló terület. A korlátozott használatú a gyeperület (rét) legelőterület övezete a gyepterület gazdálkodáshoz kapcsolódó mezőgazdasági termelés megőrzésére, kialakítására, állattartásra szolgáló terület. A korlátozott használatú a szőlő és gyümölcsös terület övezete a nagytáblás szőlő és gyümölcs ültetvényekhez kapcsolódó termelés megőrzésére, kialakítására szolgál.

A kis- és nagykertes mezőgazdasági terület a legfeljebb családi gazdaság méretű szőlő- és borkert, valamint szabadidő eltöltését szolgáló kertészeti tevékenység területe, ahol az ezekkel kapcsolatos, a saját termék feldolgozására, tárolására és árusítására szolgáló építmény, ahol telkenként legfeljebb egy lakást tartalmazó lakóépület helyezhető el.

A vízgazdálkodással kapcsolatos területek az alábbiak:

- Állóvizek (tó, tározó) telke, ill. medre a fenntartásra is alkalmas parti sávval
- A vízfolyások (csatorna, árok, patak) és létesítményei (árvízvédelmi töltés, partvédelmi mű)
- A vízgazdálkodással kapcsolatos egyéb építmények

A vízfolyások és létesítményei, valamint a vízgazdálkodással kapcsolatos egyéb építményeken csak a vízgazdálkodással kapcsolatos és a horgászturizmust szolgáló esőbeálló jellegű építmények helyezhetők el. A területen építményeket elhelyezni csak a vízgazdálkodási szempontok figyelembevételével – külön jogszabályban foglaltak szerint – lehet. A vízgazdálkodási övezeteket érintő bármilyen építési munkát folytatni, területet hasznosítani csak vízjogi létesítési engedély alapján lehet. a vízi létesítményi épületek nagyságát (beépítési mód, alapterület, épületmagasság) az épületben kialakítandó technológia igénye határozza meg, de a megengedett legnagyobb beépítettség legfeljebb 5% lehet.

A természetközeli területeken (mocsár, nádas) az elsődleges cél a Natura 2000 terület jelölő fajainak és jelölő élőhelyeinek védelme, kizárólag őshonos, a termőhelyi és a táji adottságoknak megfelelő növényfajok telepíthetők. Továbbá épület, építmény, melléképítmény és kerítés nem létesíthető.

A különleges beépítésre szánt bányaterületen kizárólag a bányaműveléshez kapcsolódó építmények, létesítmények helyezhetők el.

A különleges beépítésre nem szánt napelempark területbe a megújuló energiaforrások hasznosításának céljára szolgáló területek tartoznak. Az ingatlanon található víziközmű létesítmények biztonságos működését a napelemparkok létesítése nem veszélyeztetheti, azok zavartalan üzemeltetését, karbantartását továbbra is biztosítani kell. Az övezetben létesített napelemparkok névleges teljesítőképessége az 5 MW-ot együttesen sem haladhatja meg.

A különleges beépítésre nem használt lőtér terület kizárólag a sportlövészet és az azt kiszolgáló létesítmények elhelyezésére szolgál. Az övezetben a lőtér területét biztonsági kerítéssel kell lehatárolni.

A különleges beépítésre nem szánt komposztáló-telep területbe a város területén keletkező zöldhulladék hasznosításának céljára szolgáló területek tartoznak. Az övezetben az komposztálás folyamatához szükséges rendszerek és azok üzemeltetéséhez, kiszolgálásához szükséges épületek és építmények helyezhetők el.

1.7 A település társadalma

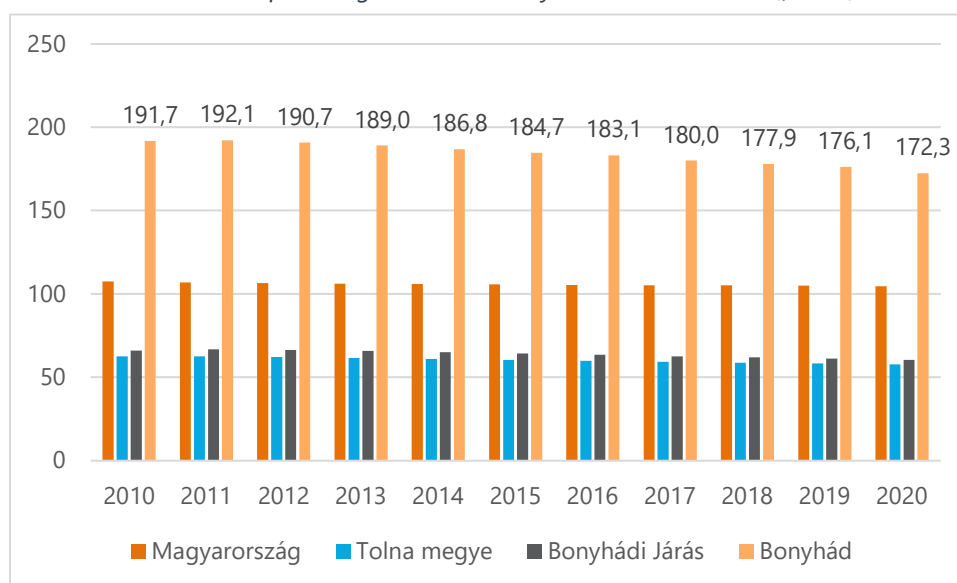
Az elmaradt népszámlálás miatt sok helyen nem kerülhettek felülvizsgálatra a korábbi, 2011-es népszámlálás adatai, ahol azonban rendelkezésre álltak friss adatok, ott a 2021-2022-es adatokkal került módosításra a fejezet.

1.7.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

1.7.1.1 Demográfia, népesség

Bonyhád Tolna megye kisebb lélekszámú járásszékhelyei közé tartozik, a megyében csupán Tolna és Tamási járásszékhelyeken laknak kevesebben. A lakónépességére vonatkozó adatok tanúsága szerint 2021. január 1-jén 12 431 fő élt a településen, amely Tolna megye lakosságának 6 százalékát tette ki. A járásközpont 43 százalékos járásán belüli népességaránya nagyjából megfelel a tolna megyei átlagnak. Népsűrűségét tekintve (172,32 fő/km²) csupán Tamási (69,71 fő/ km²) és Tolnai (150,83 fő/ km²) járásközpontok átlagát haladja meg. Az alábbi ábráról ugyanakkor az is leolvasható, hogy a Paks–Szekszárd–Pécs tengely mentén fekvő települések magas népsűrűséggel rendelkeznek és viszonylag egyenletes sűrűsödés jellemzi őket.

35. ábra: A népsűrűség alakulása Bonyhádon, 2010-2020 (fő/km)²

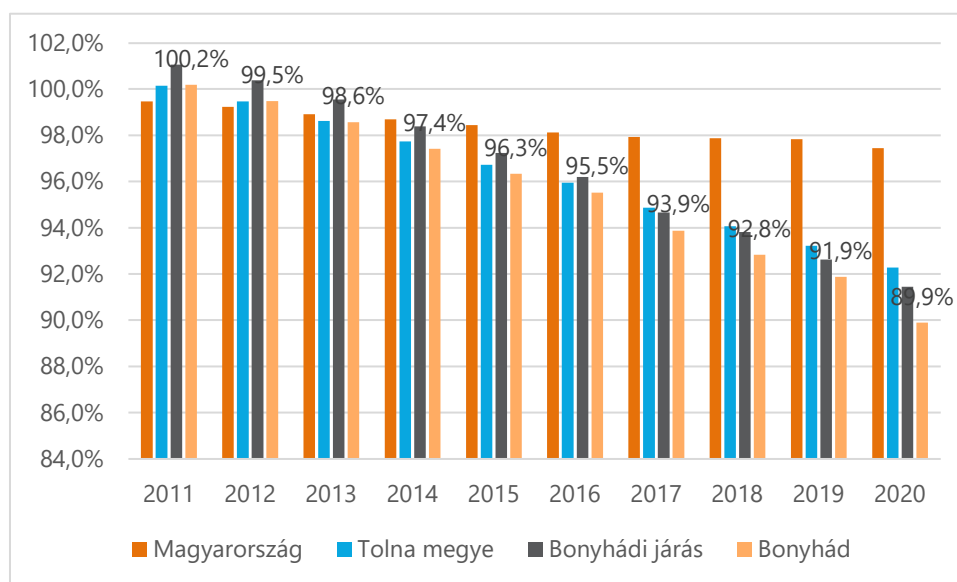
Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

Az ország demográfiai trendje, vagyis a lakosságszám csökkenése összességében mind magára Bonyhádra, mind pedig a járására jellemző. A város a rendszerváltoztatás óta fogyó népességű, az 1990-es census rekordértéke idején még meghaladta a 15 ezer főt. A népesség számának csökkenése 1990 és 2020 között fokozódott, az 1990-es években évente átlagosan 5, az ezredforduló után pedig már 8 ezrelékkal fogy Bonyhád lélekszáma. A veszteség súlyosságát jelzi, hogy az első modern kori népszámlálás óta a 2001–2011 közötti időszakhoz képest csupán a II. világháborút magában foglaló 1940-es évek (1941–1949) időszakában figyelhetünk meg nagyobb mértékű fogyást. Mindezek ellenére a lakónépesség változása tekintetében a többi megyei

járasközpont településhez képest Bonyhád még így is kedvezőbb mutatókkal rendelkezett az elmúlt évek többségében.

A Bonyhádi járás székhelyvároson kívüli részén még súlyosabb demográfiai változások zajlottak le az elmúlt évtizedekben. Bonyhád vidékén a lakosság száma már jóval hosszabb ideje – egészen az 1960-as évek óta – gyors ütemben fogy. Bonyhádi járás lakónépessége 2010-ben 31 463 főre, majd 2020-ban 28 771 főre esett vissza, ami az elmúlt 10 évben 10% feletti csökkenést jelent. Hozzá kell

36. ábra: Népeségváltozás a 2010. év végi lakónépesség arányában, 2011-2020, (%)

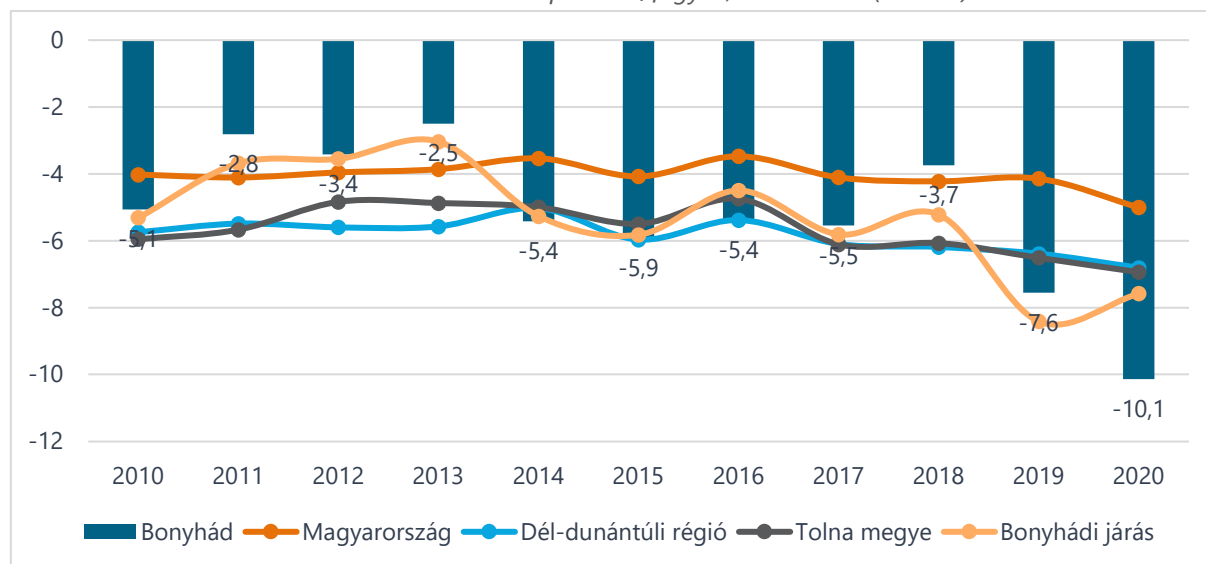
Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

tenni, hogy a Bonyhádi járás néhány településén az utóbbi években népességyarapodás figyelhető meg, de mindezek ellenére a lakosságszám járási és megyei szinten folyamatosan csökken (36. ábra).

A lakosságszám változását két tényező befolyásolja: egyrészt a természetes szaporodás (vagy fogyás), másrészt pedig a vándorlási egyenleg. Bonyhád népességszámának csökkenésében mind a természetes fogyás, mind pedig a negatív vándorlási különbözet szerepet játszik, a két tényező között azonban egy hangsúlyeltolódás figyelhető meg az utóbbi két évtizedben.

A természetes szaporodás/fogyás az élve születések és a halálozások számának különbségét mutatja. A születési ráta (születések 1000 lakosra jutó értéke) Bonyhád esetében a 2010 és 2020 között minden évben természetes fogyás volt megfigyelhető, a mutató értéke -2,5 (2013) és -10,1 (2020) között hullámzott. 2020-ban Bonyhád természetes fogyása nagyobb mértékű volt, mint az országos, régiós, megyei és járási átlag. A mutatót megyei szintjén is megvizsgáltuk, látható, hogy

37. ábra: Természetes szaporodás/fogyás, 2010-2020 (ezrelék)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

Tolna megye járásközpontjaiban is minden évben természetes fogyás volt, kivétel ez alól Paks járásközpont, ahol 2016-ban természetes szaporodás volt megfigyelhető (0,8). A mutató értéke Tolna megyében +0,8 (Paks, 2016) és -10,1 (Bonyhád, 2020) között mozgott a járásszékhelyeken.

Az ezer főre jutó halálozások száma a városban az ezredforduló utáni években érte el csúcspontját, 2003 óta azonban fokozatosan csökkent 2013-ig (10,5 fő), majd onnantól újra növekvő tendencia figyelhető meg egészen 2020-ig (17,5 fő). Bonyhád a legkedvezőtlenebb mutatóval rendelkezik az ezer főre jutó halálozások számában mind a járásközpontok közül, mind az országos és mind a megyei adatoknál magasabb halálozási adatokat produkált.

Az ezredforduló utáni évtizedben egyre inkább a természetes fogyás játszik meghatározó szerepet a népességszám csökkenésében, és nem pedig a korábban meghatározó elvándorlás. Az 1990-es évekhez képest a 2000-es években miközben a születési ráta lecsökkent, a halálozási ráta megnövekedett. Az élveszületések és a halálozások számának alakulását összevetve megállapítható, hogy Bonyhádon az ezredforduló után a halálozások száma az országos átlagnál többnyire jelentősebb mértékben haladja meg az élveszületések számát, amelynek eredményeképpen a városra a természetes fogyás a jellemző.

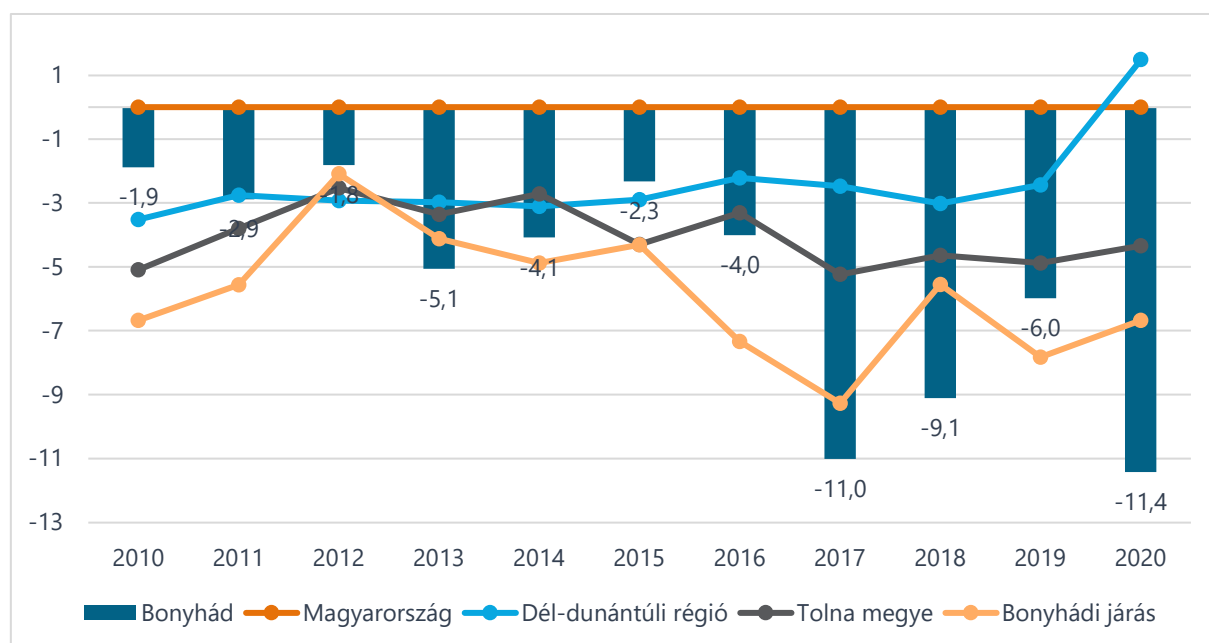
A fogyás tényezői közül – hasonlóan a járásszékhelyhez – a Bonyhádi járás többi településén is kezdetben inkább a vándorlási veszteség volt a meghatározóbb, az ezredforduló után azonban a természetes népmozgalmi adatok tendenciózus romlása erősödik fel. Ez Bonyhádhhoz hasonlóan a migráns népesség sajátosan fiatalos korösszetételével függhet össze. A fiatalok hosszú ideje tartó elvándorlása miatt a települések előregednek, lecsökken a szülőképes korosztályok aránya, amely a halálozási ráta növekedéséhez, a születési ráta csökkenéséhez vezet.

A vándorlási egyenleg a településre beköltözők és kiköltözők 1000 főre jutó különbségét mutatja. Az odavándorlás tekintetében a 2010 és 2020 között vizsgált időszakban folyamatosan költöztek oda legalább 374 fő (2010), legfeljebb 677 fő (2016). 2011-től kezdve kiegyensúlyozottan minden évben nagyjából 600 fő költözött Bonyhádra.

A városból történő elvándorlás az odavándorláshoz hasonlóan 2011-től 2020-ig kis amplitúdóval növekedett 634 és 760 fő között. Az elvándorlási tendencia folyamatosan növekvő, csak 2010 és 2011 között mutatott alacsony számot (400 fő), de ezt követően folyamatosan 600-700 ember hagyja el a várost.

Az 1990-es években még az elvándorlás volt a meghatározóbb Bonyhád népességszámának fogyásában, pedig ebben az időszakban a Tolna megyei járásszékhelyek többsége még pozitív vándorlási egyenlegű volt. A legsúlyosabb migrációs veszteség (-34 ezrelék) épp Bonyhád jellemezte. Az ezredforduló után alapvetően megfordult a kép: miközben valamennyi Tolna megyei járásközpont vándorlási egyenlege leromlott (egységesen negatívvá vált), a völgyeségi járásszékhely esetében viszont épp ekkor javult a helyzet. Bár az elvándorlások száma ugyan 2001–2011 között is meghaladta a bevándorlókét, a bonyhádi migrációs szaldó ekkor már csak -13 ezrelék. Ha az odavándorlást és az elvándorlást éves bontásban is összevetjük, akkor megállapítható, hogy Bonyhádon a vándorlási egyenleg az ezredforduló óta erősen hullámzó. Az 1000 főre számított vándorlási egyenleg 2013-tól kezdett el igen nagy amplitúdóval hullámozni és összességében nagy mértékben fogyni. A mutató 2013 és 2020 között a -2,3 és a -11,4 értékek között mozgott, 2020-ban érte el Bonyhád a legrosszabb arányt (-11,4), ezzel az értékkel bőven elmaradt a járási és a megyei átlagtól is (2. diagram), nem beszélve a régiós átlagtól, mely 2020-ban pozitív értékű.

38. ábra: 1000 főre jutó vándorlási egyenleg, 2010-2020 (ezrelék)

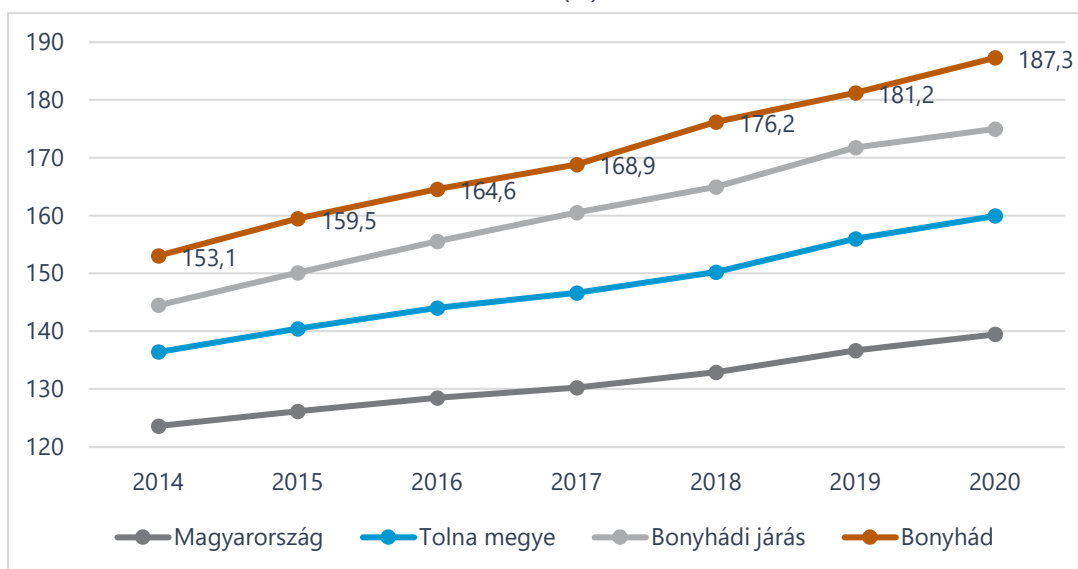
Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, Saját szerkesztés

A 2010 és 2020 között a város lakosságának nemi arányát a stabilitás jellemezte. A nők a város lakosságának 53 százalékát, a férfiak pedig a 47 százalékát teszik ki. A nők aránya két ezreddel növekedett a vizsgált időszak alatt.

A népesség korösszetételét tekintve megállapítható, hogy az országos és megyei trendekhez hasonlóan Bonyhád városának és térségének a lakosságát is az elöregedés is jellemzi. A városban 2014 és 2020 között 7,9 százalékponttal csökkent a 0–14 év közötti és 12,7 százalékponttal nőtt a 65 év feletti népesség aránya. Ennek eredményeképpen 2021. január 1-jén az állandó népesség 13,1 százalékát alkották a 14 év alatti fiatalok és 24,5 százalékát a 65 évnél idősebbek. Az idősek arányának bővülése jelentősen meghaladja az országos, a megyei és a járási átlagot, amely nem annyira a legfiatalabbak (14 évesek és fiatalabbak) arányának csökkenéséből, hanem sokkal inkább a 15–64 évesek részarányának jelentős visszaeséséből fakad. Tolna megye járásszékhelyei közül egyedül Szekszárd (24,9%) és Dombóvár (24,6%) produkált kedvezőtlenebb arányokat 2020-ban az 65 éves és annál idősebb népesség arányában.

Az idős népesség számarányának növekedése és a fiatalok arányának csökkenése miatt az öregedési index (100 14 év alatti fiatalra jutó 65 éves és annál idősebb korúak száma) jelentősen megnövekedett az ezredforduló utáni évtizedben, e tekintetben Bonyhád városa egyre rosszabb mutatókkal rendelkezik mind az országos, mind a járási összehasonlításban. Az alábbi ábráról is leolvasható, hogy Bonyhád 2014-ben még 153-as öregedési indexet produkált, szemben az országos 123-es mutatóval, 2020-ra a különbség már jelentősen megnövekedett (Bonyhád: 187; Magyarország: 139), amely Bonyhád számára kedvezőtlen tendenciára utal.

39. ábra: Az állandó népesség öregedési indexének alakulása Bonyhádon és térségében, 2014–2020 (%)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

Összességében megállapítható, hogy Bonyhád Tolna megye negyedik legnépesebb városa, ahol az országos tendenciáknak megfelelően évről évre csökken a lakosság létszáma. Ez a csökkenés mind a természetes fogyásra, mind a negatív vándorlási egyenlegre visszavezethető. Korszerkezetére az öregedés jellemző, amely a fiatal lakosság arányának csökkenésével, valamint az idős népesség számának növekedésével magyarázható. Az öregedési index értéke a vizsgált időszakban egyre kedvezőtlenebbül alakult és mára egyre súlyosabban eltér az országos átlagtól. Mindezek következtében Bonyhád Tolna megye legkedvezőtlenebb korösszetételű járásközpont városának számít.

1.7.1.2 Háztartás, család

Bonyhádön összesen 5453 háztartást regisztráltak a 2011-es népszámlálás során. A háztartások 70 százaléka (3819) családháztartást alkot, azaz egy vagy több családot foglal magába. A családháztartások túlnyomó többsége egy családból álló háztartás (3742), kisebb része, 77 háztartás pedig két családból álló háztartásként működik.

Az egy családos háztartások 82 százalékát házaspárok, illetve élettársi kapcsolatban élők alkotják, a fennmaradó 18 százalék (664 háztartás) egyszülős háztartás, vagyis gyereket egyedül nevelő szülőkből áll. A bonyhádi háztartások 30 százaléka nem alkot családháztartást. A nem családháztartás túlnyomó részét az egyszemélyes, egyedül élő személyek alkotják (91 százalék).

A vizsgált területi egységekben közel hasonlóak a háztartási jellemzők. A leginkább szembetűnő különbség az egyszülős háztartások esetében figyelhető meg: míg országos átlagban az egy családos háztartásokon belül 20 százalék a gyermeküket egyedül nevelő szülők aránya (ugyan ez Tolna megyében 18,5 százalék, a Bonyhádi járásban szintén az országos átlag 20 százalék), addig Bonyhádön 18 százalék, akárcsak Paks kivételével (16 százalék) a többi járásszékhely esetén Tolna megyében.

A száz háztartásra jutó foglalkoztatottak tekintetében Bonyhád a járás középmezőnyébe sorolható, amely Dombóvár után a második legkedvezőtlenebb a többi járásközpont várost tekintve, viszont megegyezik az ország, illetve kicsit fölötte van a megye adatainak.

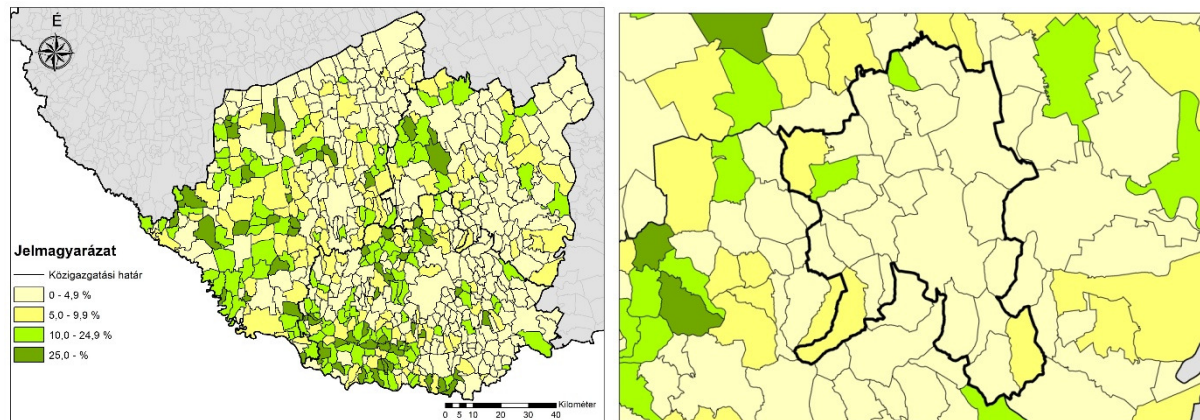
A háztartások vizsgálata során megállapítható, hogy Bonyhádön a házaspárok, illetve élettársi kapcsolatban élő háztartások aránya jóval magasabb, ebből következően pedig az egyszülős háztartások aránya jelentősen alacsonyabb, mint a vizsgált területeken, amely kedvező tendenciát jelent. Viszont a járáson belül, illetve a megye többi járásszékhelye tekintetében kedvezőtlen a háztartásokra jutó alacsonyabb foglalkoztatottsági arány, amely inkább az országos és a megyei átlaghoz igazodik.

1.7.1.3 Nemzetiségek

Bonyhádön a 2011-es népszámlálás során a népesség 18,1 százaléka (2470 fő) vallotta magát valamely hazai nemzetiséghez tartozónak, amely arányában kissé van fölötte a járási (16,7) értéknek, míg majdnem megduplázza a megyei (9,7) átlagot. A nemzetiséghez tartozók 83 százaléka német, 15 százaléka cigány.

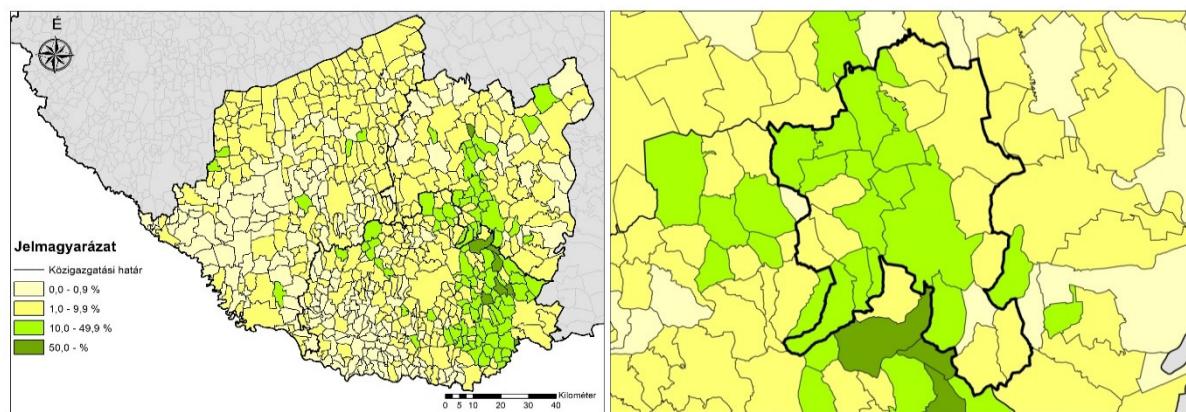
Hasonlóak az arányok, ha a nemzetiségeket a település teljes lakosságához viszonyítjuk. Ebben az esetben Bonyhádön a lakosság 15 százaléka a német, 2,6 százaléka a cigány nemzetiséghez tartozik. Ennek a két nemzetiségnek a jelenléte kimagaslik a járás többi településeinél is, bár arányuk néhol jelentős eltolódást mutat.

40. ábra: A cigány nemzetiségűek aránya a népességből a Dél-Dunántúlon, ill. Bonyhádon és térségében, 2011, %

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

41. ábra: A német nemzetiségűek aránya a népességből a Dél-Dunántúlon, ill. Bonyhádon és térségében, 2011, %

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

A fent említett két nemzetiség mellett bolgár, horvát, lengyel, román, ruszin, szerb és szlovák nemzetiségűek élnek a területen, de arányuk a teljes népességhez viszonyítva minimális. A 2001-es népszámlálás óta eltelt időszak alatt a Bonyhádon mind a német (1832-ről 2038 főre), mind a cigány (203 főről 365 főre) népesség száma emelkedett, utóbbi arányait tekintve jelentős mértékben.

Bonyhádon a magyar mellett két jelentősebb nemzetiség, a német és a cigány van jelen nagyobb arányban. Amíg azonban a magukat német nemzetiségűnek vallók száma 2001-hez képest mindössze 11 százalékkal, addig a cigányok létszáma 80 százalékkal megnövekedett 2011-ig.

1.7.1.4 Iskolai végzettség

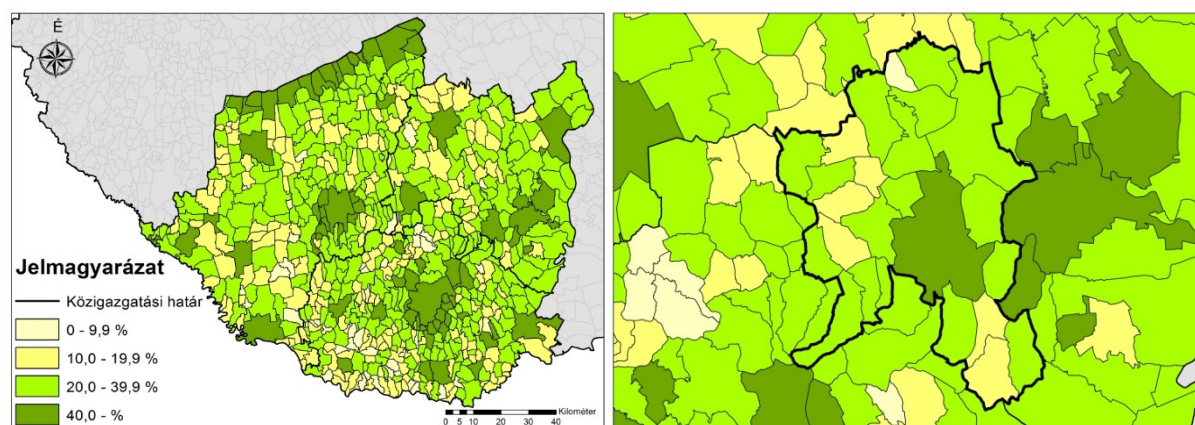
A 2011. évi népszámlálás adatai alapján Bonyhád lakosságának képzettségi, végzettségi mutatói kedvezőbbek a járási és a megyei adatoknál, kivéve azok arányát, akik az általános iskola első évfolyamát sem végezték el, viszont alatta maradnak az országos átlagnak (Mellékletek **Hiba! A hivatkozási forrás nem található.**).

A járás egészét tekintve hét olyan település van – Bonyhád (1,0), Felsőnána (1,1), Kéty (0,8), Kisvejke (1,2), Mőcsény (0,9), Váralja (1,5) és Zomba (1,6) –, ahol az első osztályt el nem végzettek aránya meghaladja az országos átlagot (0,7).

A járást alkotó települések leszakadása az érettségivel és felsőfokú oklevéllel rendelkezők esetében még inkább szembetűnő, kivételt képez ez alól Lengyel (15,2), amely meghaladja a dél-dunántúli átlaggal (14,9) jellemezhető Bonyhádöt, és az alacsonyabb, de még mindig a járási átlagot (10,8) meghaladó Zombát (11,7). A többi településen ez az arány a 10 százalékot sem éri el, a legkedvezőtlenebb a helyzet Murgán (1,9).

Régiós kitekintés esetében látványosan kirajzolódnak azok a gazdasági gócpontok, amely körül a magasabb végzettségűek nagyobb számban koncentrálnak. Bonyhád ebből a szempontból „szigetet” képez a járásban.

42. ábra: A 17 éven felüliek között a legalább érettségivel rendelkezők aránya a Dél-Dunántúlon, ill. Bonyhádön és térségében, 2011, %

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

Ha a végzettséget a nemek közötti megoszlás alapján is megvizsgáljuk, akkor látszik, hogy a járástérség esetében a férfiakkal (0,5 százalék) szemben magasabb azoknak a nőknek (0,9 százalék) az aránya, akik az általános iskola első évfolyamát sem végezték el. Bonyhád esetében ez az arány mindkét nem esetén magasabb (férfiak:0,7 százalék; nők:1,2 százalék). A két nem közötti legnagyobb különbséget Kisvejke (férfiak:0,5; nők:1,9) és Váralja (férfiak: 0,8 százalék; nők:2,1 százalék) esetén tapasztaljuk. A nyolc osztálynál alacsonyabb iskolai végzettségűek tekintetében a térség településein a nők felülreprezentáltak. A két nem közötti legnagyobb különbség Bonyhádvarasdön tapasztalható, ahol a nők 13,7 százaléka, a férfiak 2,1 százaléka nem végezte el az általános iskolát.

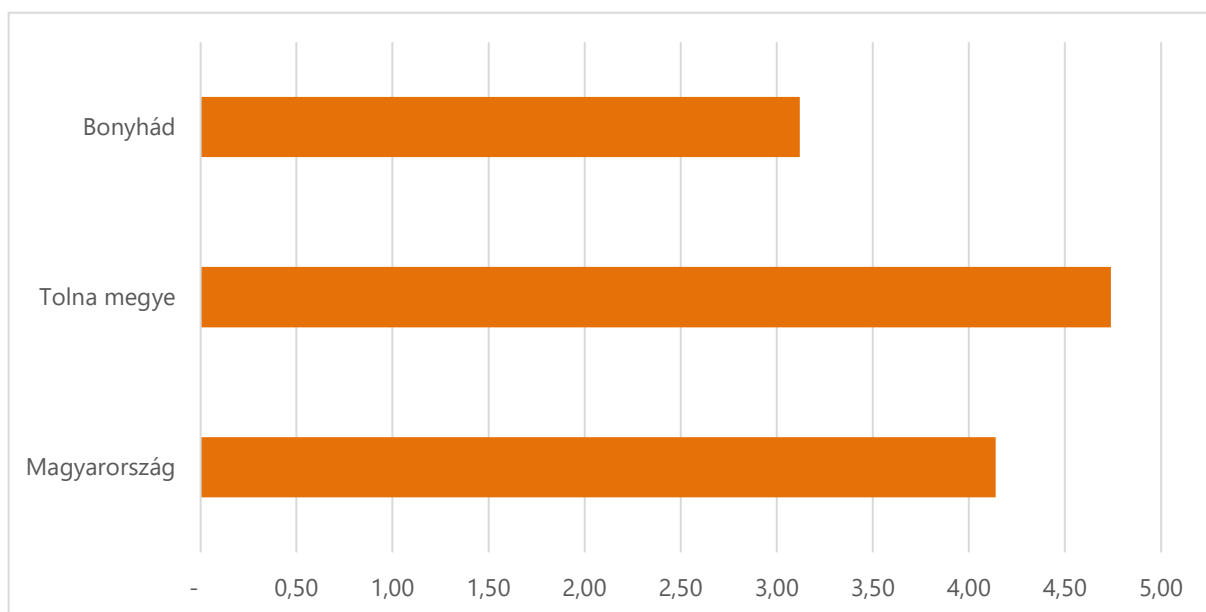
Az érettségivel vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezők esetében a nők mind a járási átlagban, mind Bonyhád esetében kedvezőbb mutatókkal rendelkeznek és a különbség a két nem között viszonylag kiegyensúlyozott.

Bonyhád iskolai végzettségi mutatói kedvezőbbek a járási és a megyei adatoknál, de az országos értékek alatt maradnak. A nemek közötti megosztottság tekintetében leginkább a magasabban képzettek, vagyis legalább érettségivel rendelkezők esetében találhatunk városi szinten nagyobb eltéréseket a nők javára. A járás többi települése összességében igen kedvezőtlen képet mutat a képzettség tekintetében.

1.7.1.5 Foglalkoztatottság

Bonyhádon kifejezetten alacsony a munkanélküliség: a 2021-es évközi adatok alapján az országos 4,14%-hoz és a megyei szintű 4,74%-hoz képest Bonyhádon mindössze 3,12% volt a munkanélküliek aránya. A nyilvántartott álláskeresők száma a 2009-es válság idején volt a legmagasabb (713 fő), majd a 2010-es évek első felében folyamatosan csökkent. 2020-ban, vélhetően a COVID-19 járvány okozta gazdasági válság miatt a korábbi évek stagnálása után egy nagyobb növekedés volt megfigyelhető az álláskeresők számában, így az álláskeresők száma 240 fő volt, ami lényegesen kevesebb a 10 évvel korábbi válsághoz képest. Az álláskeresők nem szerinti megoszlásában jelentős különbségeket a 2010-es években nem lehetett megfigyelni.

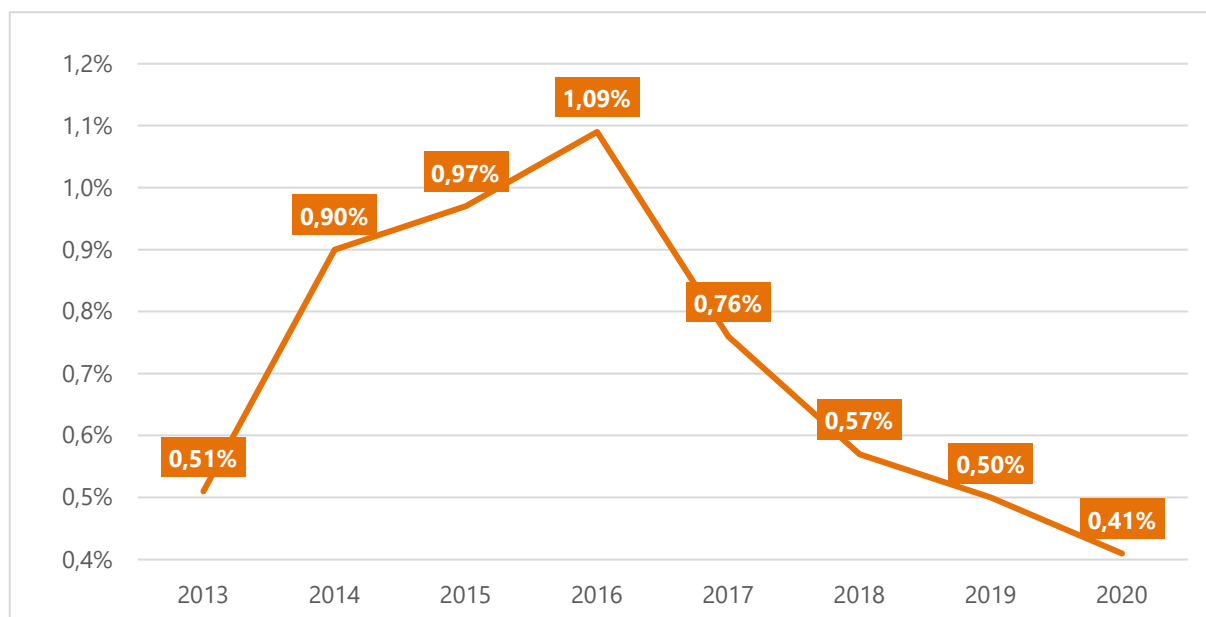
43. ábra: Munkanélküliség: Relatív mutató % (álláskeresők/munkav. Korú népesség), 2021

Forrás: Bonyhád FVS 2021-2027

Bonyhád mind a hazai, mind az országos értéknél kedvezőbb munkanélküliségi mutatókkal rendelkezik 2021. júniusban. Az 5% közeli megyei érték pozitívként is értékelhető, hiszen a bonyhádi vállalkozások számára az országos átlagnál magasabb munkaerőtartalékot jelent.

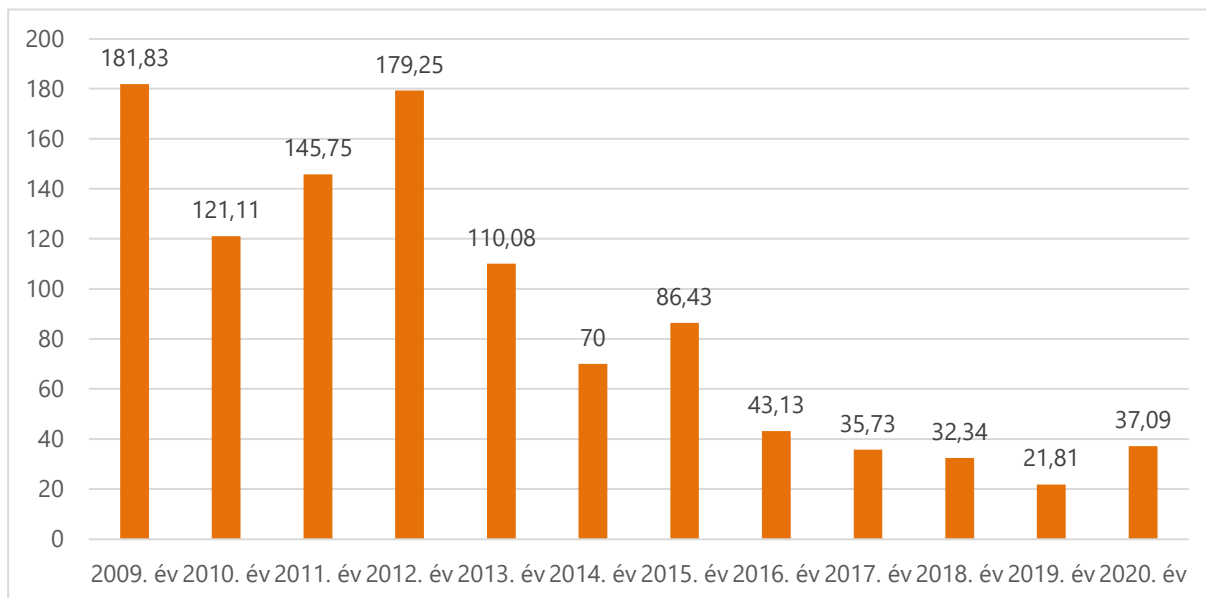
44. ábra: A közfoglalkoztatottak arányának alakulása Bonyhádon, 2013-2020

Forrás: Bonyhád FVS 2021-2027

Bonyhádon 2016-ban 1,09%-kal volt a legmagasabb a közfoglalkoztatottak aránya az aktív korú (15-64 éves) korosztályon belül. 2020-ra a közfoglalkoztatás mértéke nem volt számottevő a városban, a 0,41%-os közfoglalkoztatási mutató már a 2013-as kezdeti mértéket (0,51%) sem haladta meg.

45. ábra: Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos számának alakulása, 2009-2020 (fő)

Forrás: Bonyhád FVS 2021-2027

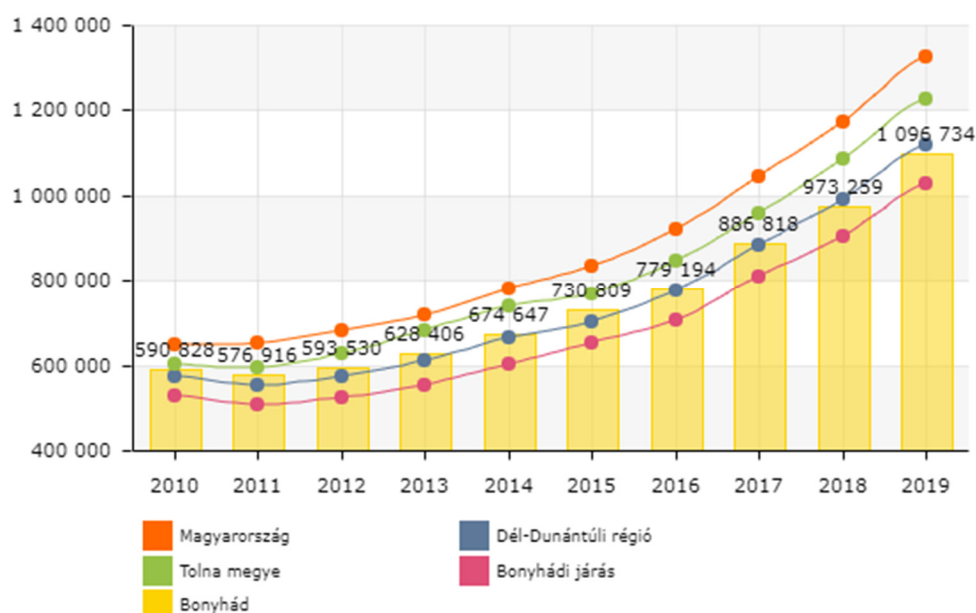
Hasonlóan az álláskeresők számának alakulásához, a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos száma 2009-ben volt a legmagasabb. A legkevesebb támogatott 2019-

ben volt, ekkor havonta átlagosan mindössze 21,81 fő részesült támogatásban. 2020-ra a járvány és a válság erősödésével a támogatottak száma is megnőtt.⁹

1.7.1.6 Jövedelmi viszonyok

Bonyhád 2010 és 2019 között több mint 85 százalékkal emelkedett az egy lakosra jutó nettó jövedelem, amelynek eredményeképpen 2019-ben a város lakossága személyenként nettó 1 096 734 forint jövedelmet realizálhatott. Ez a jövedelemszint a teljes vizsgált időszak alatt alacsonyabb volt, mint országos, regionális, megyei, de magasabb, mint a járási átlag.

46. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, 2010-2019, Ft

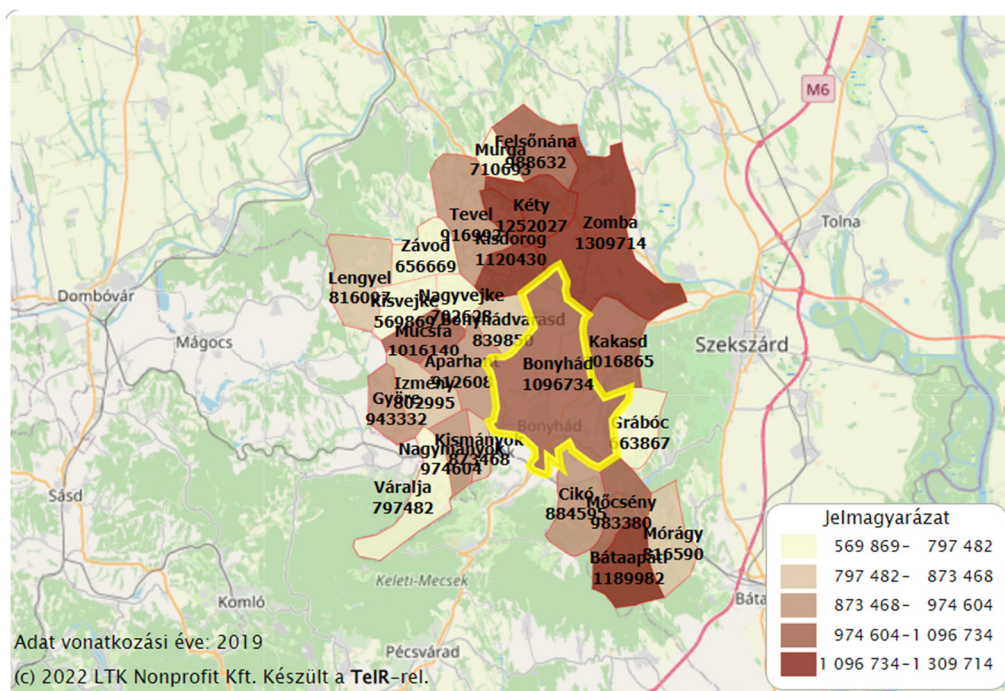

Forrás: TelR Helyzet-Tér-Kép

Jövedelem nagyság tekintetében a járás települései nem alkotnak homogén egységet. Zomba (1 309 714 Ft/fő), Kéty (1 252 027 Ft/fő), Bataapáti (1 189 982 Ft/fő) és Kisdorog (1 120 430 Ft/fő) megelőzik a járásközpontot az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem tekintetében 2019-ben, a legrosszabb jövedelmi helyzettel Kisvejte jellemezhető (569 869 Ft/fő).

⁹ Bonyhád FVS 2021-2027

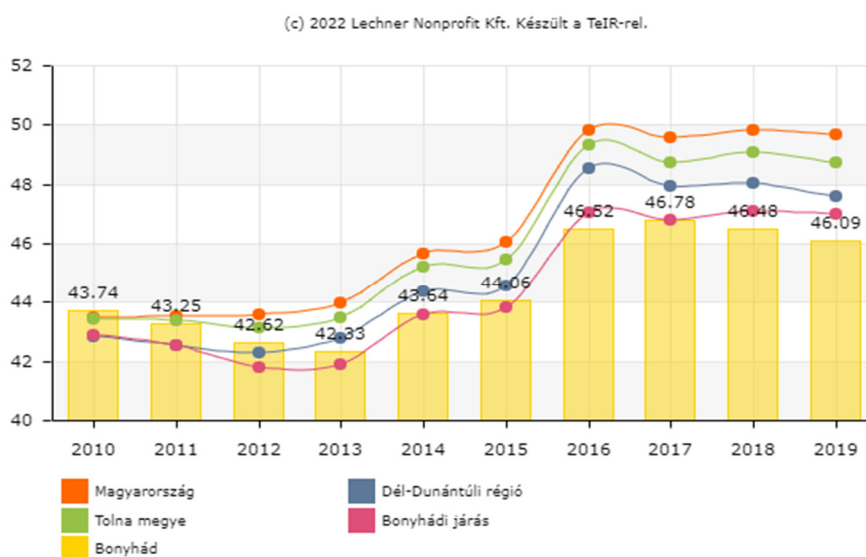
47. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem a Bonyhádi járásban, 2019, Ft/fő

Forrás: TeIR, Helyzet-Tér-Kép

A száz lakosra jutó adófizetők száma 2010 és 2013 között enyhén csökkent, majd 2013-tól növekedés figyelhető meg gyakorlatilag 2019-ig. 2011-től kezdve elmarad az országos és megyei átlagtól, 2013-tól kezdve elmarad a Dél-Dunántúli régió átlagától és 2016-tól kezdve a Bonyhádi járási átlagtól is.

48. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma a Bonyhádi járásban, 2010-2019 (db)

Forrás: TeIR, Helyzet-Tér-Kép

49. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma a Bonyhádi járásban, 2019 (%)

Jelmagyarázat

(Lightest Yellow)	36.19 – 43.42
(Yellow)	43.42 – 45.31
(Light Brown)	45.31 – 47.35
(Medium Brown)	47.35 – 51.81
(Darkest Brown)	51.81 – 54.94

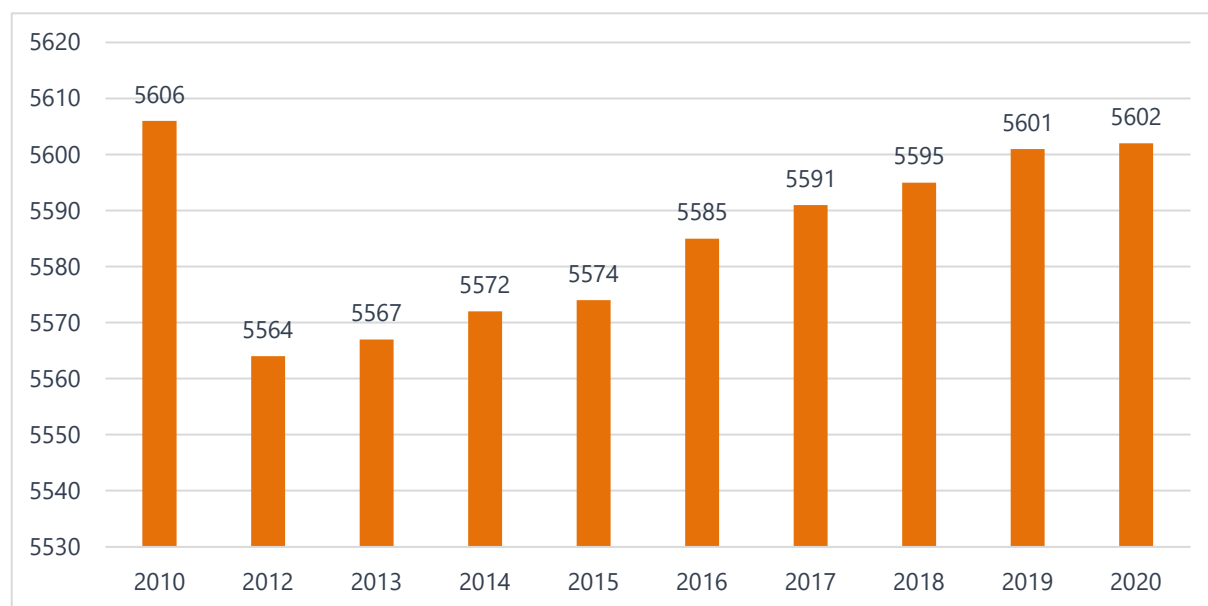
Adat vonatkozási éve: 2019
(c) 2022 LTK Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

Az egy lakosra jutó személyi jövedelemadó (SZJA) Bonyhádön 2019-ben 190 038 forint volt, ez 73 százalékkal magasabb, mint 2010-ben. A járáson belül Bonyhád, Kakasd és Lengyel kivételével mindenhol nőtt az egy főre jutó befizetett SZJA a járásban, Závodon és Mucsán több, mint duplájára.

Össességében elmondható, hogy Bonyhádon Tolna megye többi járásszékhelyéhez viszonyítva valamivel alacsonyabb jövedelmet realizálnak a munkavállalók. A város a saját járásán belül viszont az egyik leggazdagabb település. Általános tendencia, hogy a járás keleti felében fekvő, különösen a jó forgalmi elérhetőségű (6. és 65. sz. főutak menti) települések pozitívabb helyzetűek.

1.7.1.7 Lakhatás

50. ábra: Lakásállomány Bonyhádán, 2010-2020 (db)

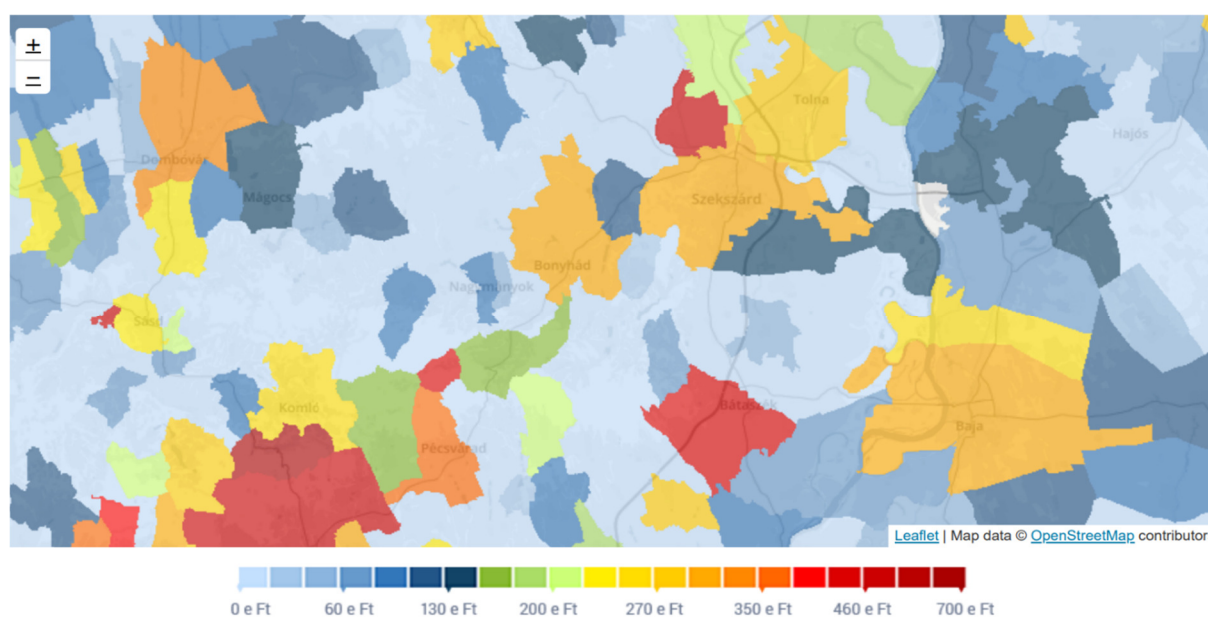

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, Saját szerkesztés

Bonyhádán 2010 és 2012 között kimagaslóan sok 42-vel csökkent a lakásállomány, azonban 2012-től kezdve minden évben egyre több házat építettek a városban, így 2020-ra sikerült elérni, hogy a lakásállomány nagysága újra a 2010-es szinten legyen.

A lakásépítések és a megszűnések adatairól elmondható, hogy a 2012-es évet leszámítva, minden évben magasabb az épített lakások száma az év folyamán megszűnt lakások számánál. 2012 és 2020 között 76 ház épült fel a városban és 38 szűnt meg.

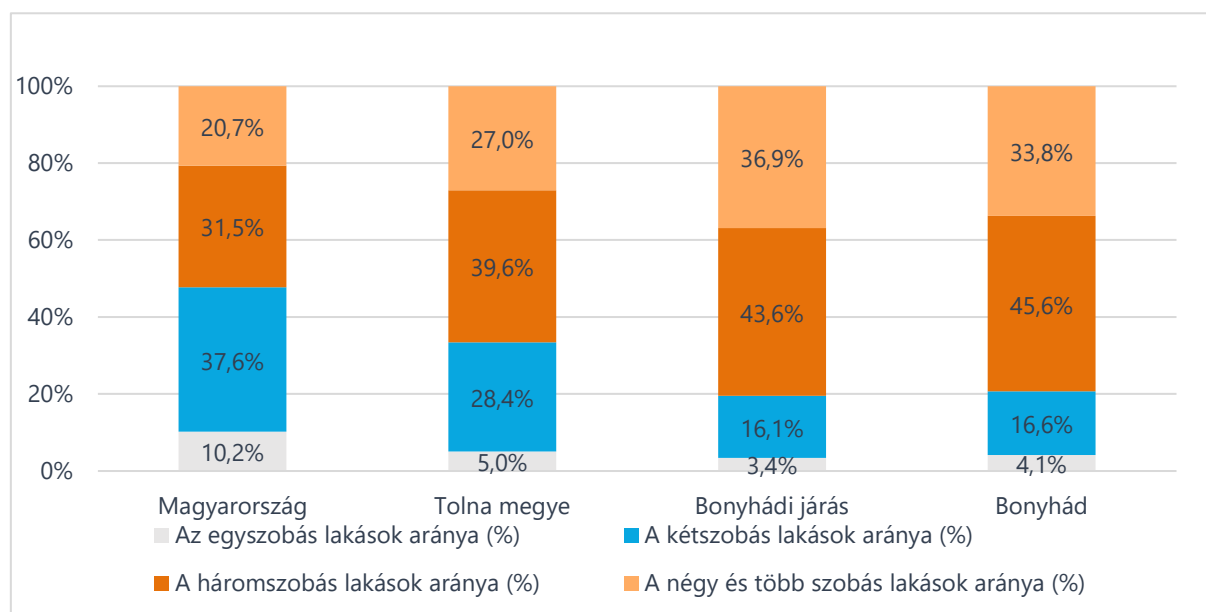
51. ábra: Az átlagos ingatlanárak alakulása Bonyhádán és térségében négyzetméterenként, 2022

Forrás: ingatlanet.hu

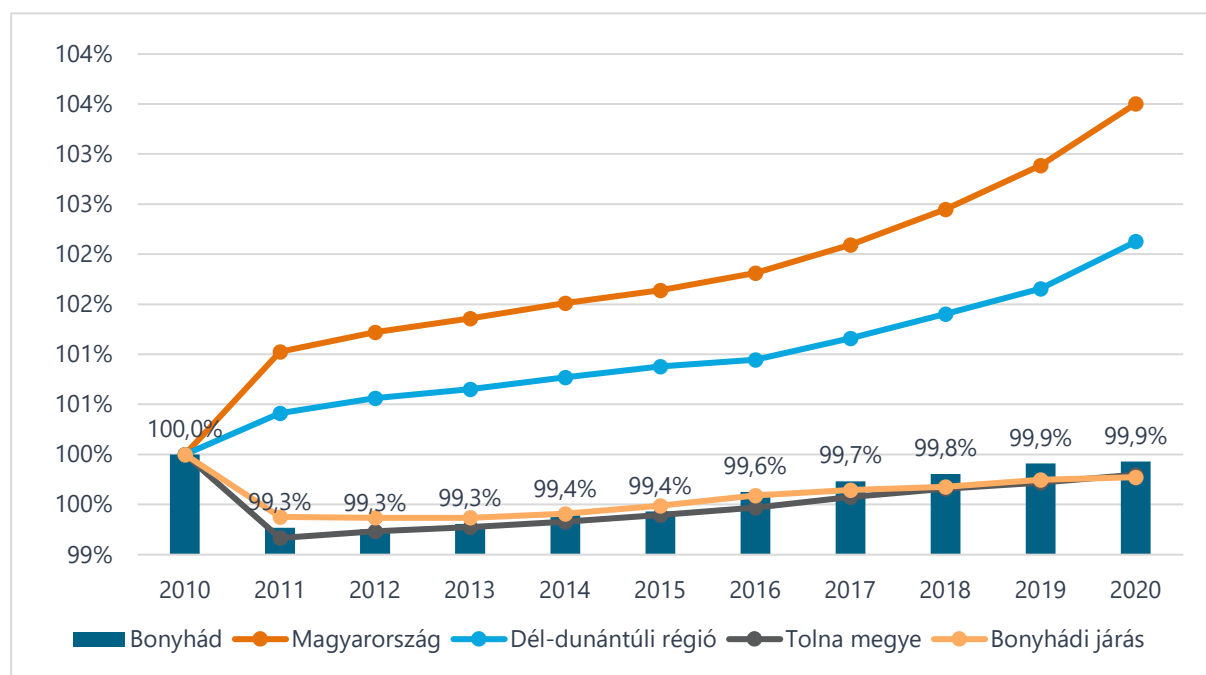
Bonyhádon 2010-ben 5606 lakás volt, 2020-ra csupán 4 lakással csökkent a lakásállomány. A lakásállomány alakulásának változása Bonyhádon szinte teljesen megegyezik a járási és a megyei tendenciákkal (53. ábra), ugyanakkor elmarad a regionális, és különösen az országos exponenciálisan növekedő trendtől 2016-tól. 4 és több szobás lakások aránya a Bonyhádon több mint 33 százalék (52. ábra), amely magasan az országos átlag fölött van (20 százalék) és a lakások átlagos nagysága igen nagyoknak mondható. A lakások több mint 90 százaléka magánszemélyek birtokában van.

52. ábra: A lakások szobaszám szerinti megoszlása, 2020 (%)

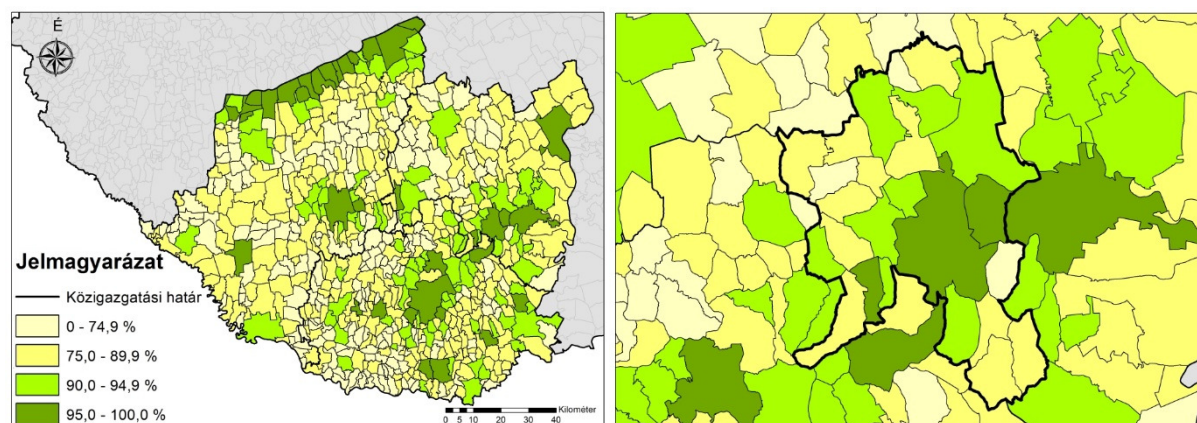
Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

53. ábra: Lakásállomány változása, 2010-2020 (2010=100%)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

54. ábra: A komfortos és összkomfortos lakások együttes aránya a Dél-Dunántúlon, ill. Bonyhádon és térségében, 2011, %

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

Bonyhád lakásállományának nagy része az iparfejlesztésekhez kapcsolódóan az 1970-es években épült fel. A város lakásállománya azóta igen kiegyensúlyozottabban alakult (1980-as évek: 1000, 1990-es évek 300, 2000-es évek 400 lakás), az ezredforduló után leginkább a kétezres évek első felére volt jellemző a lakásépítések magasabb száma. A lakóegységek közül sok a négy vagy több szobás ingatlan és a lakások felszereltsége, komfortfokozata is igen kedvező.

A lakásállomány alakulását a lakásépítések és -megszűnések egyenlege határozza meg. Az „építkezési boom” a járásban az évezred első éveiben volt, az évtized végére alábbhagyott a lakásépítési kedv a térségben, amelyet a gazdasági válság tovább mérsékelte. A lakásmegszűnések a városban az évezred elejére és 2009-re voltak jellemzőek.

Bonyhádon a lakásállomány 5,7 százaléka, mintegy 320 lakás nem lakott, amely igen kedvező értéknek számít bármilyen térségi szinten. A járás több településére is jellemző, hogy minden 5–20. lakóegység üresen áll.

Mindezen folyamatok eredményeképpen a 100 lakott lakásra jutó lakók száma Bonyhádon 2011-ben 250 fő volt, amellyel a közepes laksűrűségű települések közé tartozik a régióban. A Bonyhádi járás településein a lakóegységek kihasználtsága optimális, nem jellemző a zsúfoltság.

Az utóbbi tíz évben Bonyhádon nem épült számottevő mennyiségű lakás. A lakások komfortfokozata messze meghaladja az országos és a megyei átlagot is. A lakások 96,3 százaléka komfortos és összkomfortos. A járás többi településén azonban nem ilyen kedvező a helyzet, csupán 10 településen érik el a komfortos és összkomfortos lakások a lakásállomány 90 százalékát.

1.7.2 Térbeli–társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekvviszonyok

A Bonyhádi ITS 2015-ös elkészítése óta a fejezet tartalma nem változott, így az 2014-2020-as ITS tartalma kerül bemutatásra.

A település térbeli és társadalmi rétegződéseit alapvetően határozzák meg a közigazgatási, intézményi szerepkörrel kapcsolatos társadalmi változások. Még Bonyhád 1977-es várossá nyilvánítását, majd a húsz településből álló városkörnyék hivatalos központjává válását megelőzően Bonyhád jelentős területi és társadalmi változásokon ment keresztül. A belterületi változásokat a városmag leromlása, pusztulása jelentette. Egyes épületszanalások máig érezhető sebeket hagytak hátra. 1956 után a „Zsidó-köz” átváltozott „Cigány-köz”-zé. A lakásépítések az 1960-as évek elején kezdődtek meg. Először a Béke tér és környéke kezdett épülni, ettől nyugatra épült ki a következő évtizedekben a Fáy lakótelep sajátos demográfiai, munkaerőpiaci, képzettségi jellemzőkkel és szociális igényekkel. Ez potenciális társadalmi konfliktusforrásként jelenhet meg, amely megfelelő eszközök használatával mérsékelhető. A lakosság lélekszáma nemcsak a beköltözés révén, de közigazgatási átszervezések, egyesülések nyomán is emelkedett. 1973-ban Bonyhádhhoz csatolták az addig önálló Majos és Tabód falvakat, amellyel a lakosság lélekszáma megközelítette a 15 ezer főt.

A magasabb bonyhádi ingatlanárak miatt egyre növekedhet a központi belterület környéki egyéb belterületekre (Börzsöny, Mőcsény stb.) való költözötték száma, akik a már régebb óta ottéléktől eltérő anyagi és szociális helyzetben vannak. Az Önkormányzat elvégezte a telepek, szegregátumok vonatkozásában szükséges vizsgálatokat, amelyek alapján elmondható, hogy sem Bonyhád városában, sem pedig a környékén nincsenek telepek, szegregátumok. Az aktív korú népességen belül ugyanis sem a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők, sem pedig a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya nem magasabb, mint 50 százalék, ezen felül szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek léte szintén nem jellemző. A településen belüli szegregált területek illeszkedése a szomszédos lakóterületekhez tehát nem jelent további konfliktusforrást. Az elmúlt években ugyanakkor már Bonyhádon is egyre inkább érzékelhető a városban élő szegényebb réteg eladósodása. Az IVS-ben szereplő becslések szerint megközelítőleg 30–40 családot érint a devizahitelek miatti eladósodás.

Térségi konfliktushelyzetet generálhat, hogy a Bonyhád javára megnyilvánuló meglévő foglalkoztatási, jövedelmi és szociális különbségeket a tervezett M9 autópálya nyomvonalának tovább vezetése csak tovább fog fokozni. Ez a jelenség nem csupán a járási települések esetében figyelhető meg, hanem nagyobb, városhálózati szinten is jellemző az autópályával még tervek szerint sem érintett járasszékhelyekkel folytatott verseny esetében.

Az iparszerkezet kialakulását és fejlődését évtizedeken keresztül a könnyűipar folyamatos növekedése jellemezte. Olyan üzemek alakultak ki, amelyek 70–80 százalékban a nők foglalkoztatására építették termelésüket (pl. cipőipar, ruhaipar). A rendszerváltoztatás után a piaci versenykörülmények között a régi üzemek nehéz helyzetbe kerültek. A bezárás vagy több részre bomlás a munkaerő jelentős létszámleépítésével járt. A munkaerőpiacon hátrányt szenvednek a nők (végzettségtől függetlenül), a nem műszaki végzettségű férfiak és az alacsonyan képzettségűek. A férfiak és nők közötti arányt nézve elmondható, hogy bár minden vizsgált évben több volt a nyilvántartott álláskereső férfi, mint nő, a 2008-as év kivételével a munkanélküliség mégis inkább a

nőket sújtotta, mint a férfiakat. Mind ebből következően magasabb a női munkanélküliség és a két nem közötti „olló” tovább nyílik. Ezekhez bérfeszültség is társul, amelyet a bővítés tovább mélyíthet.

A településen lévő múzeum, könyvtár és a művelődési ház bázisa (lehet) az idősek informatikai képzésének. Az intézmény egyébként is nyitott és sok nyilvános számítógép biztosított a közösségi használatra. Az Önkormányzat fontosnak tartja, hogy az idősek megismerjék és használják az egész életen át tartó tanulást támogató digitális kulturális adattartalmakat, így szükségesnek látunk intézkedéseket tenni az idősek informatikai képzettségének növelése érdekében, mellyel célunk a társadalmi rétegek között folyamatosan növekvő távolság csökkentése és a szellemi frissesség megőrzését elősegíteni.

Általánosságban elmondható, hogy az emberek társadalmi együttélése azért lehetséges, mert nagy többségük alkalmazkodik az adott társadalomban elfogadott normákhoz, viselkedési szabályokhoz. Sokféle normarendszer él egymás mellett a társadalomban, így Bonyhádon is.

A településen is vannak jogi normák, amelyeknek megtartásáról az állam végső esetben kényszerrel gondoskodik, illetve amelyeknek megszegését kényszereszközökkel torolja meg.

A településen is vannak erkölcsi, vallási szabályok, higiénias normák stb., amelyeknek megszegését a településen élők többé-kevésbé egyöntetű és erős rosszallással, megvetéssel büntetik.

A településen is vannak szokások, illemszabályok, divatszabályok, amelyeknek büntetése a település többi tagjai részéről megnyilvánuló erősebb-enyhébb helytelenítés.

A fentiek miatt a településen lakó egyén dilemma előtt áll: mely normákat kövesse és melyektől térjen el, hogyan viselkedjen a számára elfogadhatatlan viselkedési normákat képviselőkkel szemben? A bűnöző, alkoholizáló, kábítószer-fogyasztó, lelki beteg stb. polgártársainkhoz - történő viszonyulás komoly erőpróba a szűkebb és tágabb közösségek együttélésben is, nemcsak egy Bonyhádra hasonló településen, hanem egy nagyobb vagy kisebb városban/településen is.

Az etnikai konfliktusok, mint mindenhol, Bonyhádon is jelen vannak az élet hétköznapijaiban a lakosság szintjén, de mindezekről tudomást csak a bejelentések alapján lehet szerezni. Amennyiben a településen előfordulna rasszista indítékból elkövetett támadás, vagy olyan társadalmi csoportok közötti konfliktus, amelynek vélelmezhetően etnikai dimenziója is van, az önkormányzat felelőssége, hogy hatékonyan fellépjen az ilyen konfliktusok és jogsértések megelőzése érdekében.

A belterületi változásokat a városmag leromlása, pusztulása jelentette kezdetben. 1956 után a „Zsidó-köz” átváltozott „Cigány-köz”-zé.

Bonyhád a több nyelvű, vallású és szokású lakosságának feszültségeit és ellentéteit fokozatosan egygyé olvasztotta. A lokálpatriotizmust növelte a nagyközség várossá nyilvánítása. A lakosság közérzetét javították az utóbbi két évtized sikerei (vízmű, új lakótelep, autóbusz-pályaudvar, új szakrendelő, új művelődési központ, gázvezeték, köztéri szobrok, múzeum, telefonhálózat stb.) Majos és Tabód községek Bonyhádra csatolásával a lakosság lélekszáma ma megközelíti a 15000 főt.¹⁰

¹⁰ Bonyhád ITS 2014-2020

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

Az ITS 2015-ös elkészítése óta a fejezet tartalma jelentősen nem változott, így a 2014-2020-as ITS tartalma kerül bemutatásra.

Bonyhád identitásában földrajzi elhelyezkedése, a Perczel család történelmi öröksége, valamint a kultúrák találkozásából fakadó sokszínű nemzetiségi hagyományok egyaránt kiemelkedő szerephez jutnak. A város ennek megfelelően két szlogennel is büszkélkedik. Egyrészt a Völgység fővárosaként, másrészt a Perczelek városaként aposztrofálja önmagát.

A Völgységben élő népcsoportok adják a járás jellegzetes, sokszínű arculatát. A németek, a bukovinai székelyek és a felvidéki magyarok népi kultúráját ma is őrzik az itt élő lakosok és a néprajzzal foglalkozó szakemberek, nagy figyelmet fordítva a hagyományőrzésre, az értékek ápolására. A város számos testvérvárossal ápol kapcsolatot, amelyek oszlopa a belvárosban található.

A Perczelek 1743-tól voltak Bonyhád részbirtokosai. A német eredetű, de a XIX. század elejére elmagyarosodó, földbirtokos nemesi család több mint kétszáz évig kiemelkedő szerepet játszott Bonyhád történetében.

A család több ágra szakadásával egyre több kúriát építettek a gyorsan fejlődő Bonyhádon. Bonyhád egyik fő jellegzetessége az etnikai-vallási-társadalmi elkülönülés, ami az építészetben is kimutatható. A katolikusok főutcájának meghatározó épületei a Perczel család barokk-klasszicista kúriái voltak.

A Perczeleken kívül más hírességek is kötődnek a városhoz, akik hosszabb rövidebb ideig Bonyhádon éltek, fejtették ki tevékenységüket. Így többek között Vörösmarty Mihály, Illyés Gyula és Lotz János jelenik meg a városról megjelent turisztikai prospektusban.

Az utóbbi években jelentősen megnőtt a kulturális turizmus iránti érdeklődés, amit Bonyhád is ki tudna használni, azonban a turizmust kiszolgáló infrastruktúra még fejlesztésre szorul. A város és a nemzetiségek által szervezett hagyományosnak mondható fesztiválok, rendezvények nagyszerű felületet biztosítanak a város akár többszöri felkeresésére is. A civil szervezetek aktívan részt vesznek többek között a hagyományok őrzésében és a kulturális rendezvények szervezésében, a helyi identitás erősítésében. (1.8.1.4. fejezet)

A helyi turisztikában fontos szerepet játszik a helyi termálfürdő. Azonban a fürdőbe látogatók igényeit kiszolgáló infrastruktúra (étkezési, parkolási lehetőségek) fejlesztése további potenciálokat rejt.

Összességében érdemes lenne egy komplex turisztikai koncepció elkészítése, amely a város gazdag kulturális és aktív civil életére alapozva feltárná a lehetséges fejlesztési potenciálokat és irányokat.

1.8 A település humán infrastruktúrája

Az ITS 2015-ös elkészítése óta a fejezet tartalma jelentősen nem változott, így az 2014-2020-as ITS tartalma kerül bemutatásra; ahol releváns a legfrissebb 2021-2022-es információkkal frissítve.

1.8.1 Humán közszolgáltatások

Az itt élő emberek életminőségét jelentős mértékben meghatározza az elérhető humán közszolgáltatások (oktatás, szociális ellátás, egészségügy, kultúra, sport stb.) elérhetősége és azok minősége.

Bonyhád a Bonyhádi járás központjaként térszervező, a humán közszolgáltatások tekintetében fontos feladatokat betöltő település. Oktatási, egészségügyi és szociális intézményei, a kulturális és sportlehetőségek a járásban fekvő 25 települést, a közel 32 ezer itt élő lakosságot egyaránt kiszolgálja.

1.8.1.1 Oktatás

A város funkciójához és a városhierarchiában betöltött szerepéhez illeszkedően az oktatási intézmények területén is teljes értékű funkciókkal bír. Iskolahálózatában megtalálható a bölcsődétől az általános iskolákon át, középfokú oktatásig a közoktatás minden eleme.

Bölcsődék¹¹

A három év alatti gyermekek számára egy önkormányzati fenntartású intézmény nyújt ellátást. Működő férőhelyeinek száma 2018 óta 36 kiskorú gyermek napközbeni ellátását biztosítja két csoportban. Az itt élőknek emellett lehetőségük nyílik a családi napközi igénybevételére is a kisgyermek napközbeni elhelyezésére.

A Bonyhádi Városkapu Bölcsőde és Óvoda fenntartója és működtetője Bonyhád város önkormányzata. Az épület a város Fáy-i lakótelepén található. A városnak bölcsődei ellátás tekintetében nincs feladat ellátási szerződése más településsel. A Bonyhádi járásban más településen nem érhető el bölcsődei ellátás.

Óvodai feladatellátás

Az önkormányzat által üzemeltetett Bonyhádi Varázskapu Bölcsőde és Óvoda hat bonyhádi óvodában (Malom, Liget, Pitypang, Szélkakas, Ficánka és Napsugár óvodák) és 4 másik településen (Izmény, Kisdorog, Kisvejte, Váralja) található óvodában fogadja a gyermekeket.

Az óvodai férőhelyek száma legutóbb 2015-ben bővült, azóta 445 gyermek fogadását képesek biztosítani. Az óvodába beírt gyermekek száma ugyanakkor 2016 óta folyamatosan csökken, így a férőhelyek kihasználtsága is alacsonyabb, mint a bölcsőde esetében. 2019-ben egy óvodai férőhelyre 0,86 óvodás jutott.

Az óvodai férőhelyek száma csökkent a vizsgált időszakban, amely követi az óvodai ellátásban résztvevő gyermekek számának alakulását, amely összefüggésben áll az országos demográfiai tendenciákkal, a népesség számának csökkenésével, az alacsony születésszámmal. Ez természetesen a gyermekcsoportok számának alakulásában is megmutatkozik. A legutolsó adatok szerint (2020, Központi Statisztikai Hivatal) Bonyhádon 338 gyermek vett részt az óvodai ellátásban,

¹¹ Bonyhád Fenntartható Városfejlesztési Stratégia 2021

ami a legnagyobb mértékű visszaesés a vizsgált időszakon belül. 2020-ban a gyerekek 22,5%-a volt hátrányos helyzetű.

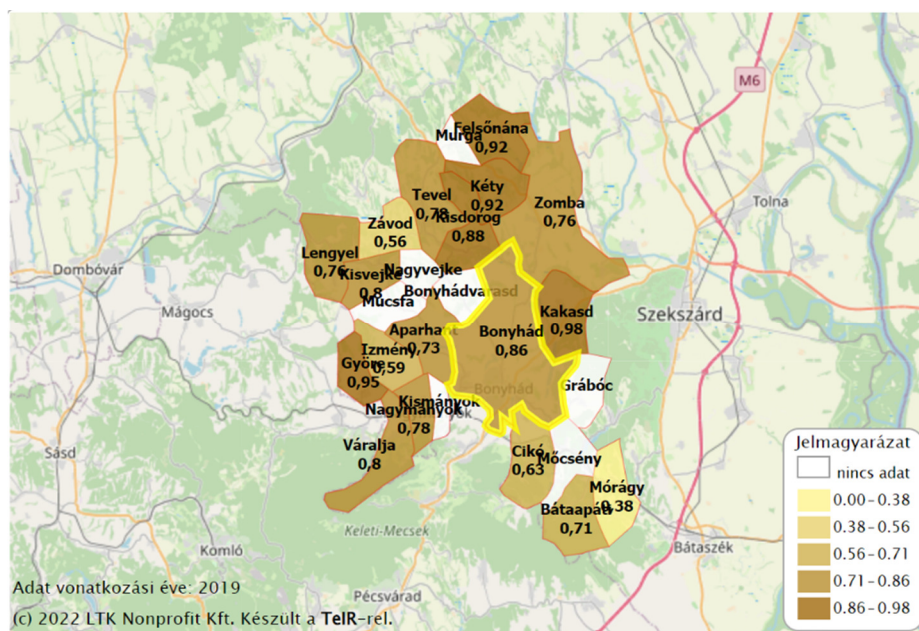
3. táblázat: Az óvodai ellátásban résztvevők számának alakulása, 2010-2020

	Óvodai férőhelyek száma (fő)	Óvodába beírt gyermekek száma (fő)	Óvodai gyermekcsoportok száma (db)	Hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (fő)	Óvodai kapacitás kihasználtsága (%)
2010	475	421	20	n.a.	89
2011	453	402	19	n.a.	89
2012	450	396	19	72	88
2013	420	381	18	67	91
2014	420	404	18	22	96
2015	445	405	19	18	91
2016	445	412	19	21	93
2017	445	404	19	18	91
2018	445	394	18	19	89
2019	445	383	18	14	86
2020	446	338	18	9	76

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

Bonyhád esetén az intézmények kihasználtsága viszonylag magas, 90% körül mozog, amely hasonló az országos (87%) átlaggal és meghaladja a járási (80%) és a tolna megyei járásközpontok férőhely kihasználtságát is (85%).

55. ábra Egy óvodai férőhelyre jutó óvodások száma, 2019 (fő)

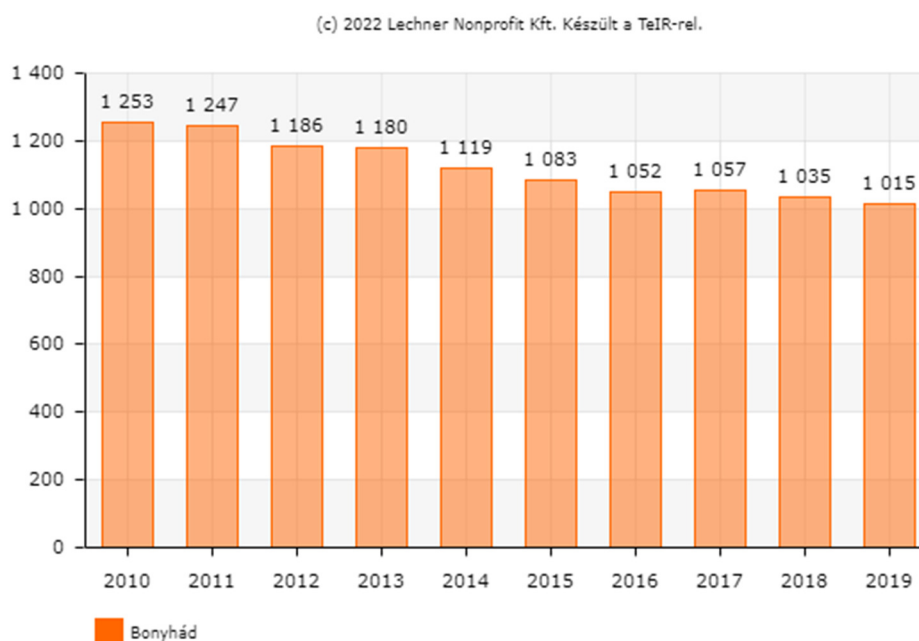
Forrás: TeIR, Helyzet-Tér-Kép

Járási szinten vizsgálva a város (egy-két kivételtől eltekintve) viszonylag kedvezőbb helyzetben van. Ez annak köszönhető, hogy a környező kistelepüléseken nagyobb a népességfogyás mértéke, amely a gyermekkorúak számának csökkenésében is megmutatkozik.

Általános iskolai feladatellátás

Bonyhádon 2011 óta két általános iskola működik, a korábbi három helyett. A Bonyhádi Általános Iskola, Gimnázium és Bartók Béla Alapfokú Művészeti Iskola a Tamási tankerülethez tartozik. A Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Kollégium és Általános, amely az Evangélikus Egyházhoz tartozik. Az utóbbi évek stagnáló számai ellenére, 2010 és 2020 között a bonyhádi általános iskolások száma 213 fővel, mintegy 17%-kal csökkent. A más településről Bonyhádra járó általános iskolások aránya 2019-ben 23,6% volt, tehát a diákok közel negyede nem bonyhádi lakos.

56. ábra Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt), 2010-2019 (fő)

Forrás: TeIR, Helyzet-Tér-Kép

Középfokú oktatás

2010 és 2019 között a középfokú oktatásban résztvevők száma 2010 és 2019 között 230 fővel, vagyis 19%-kal csökkent. 2021-ben Bonyhádon négy intézményben folyik középfokú oktatás, két szakképző iskolában és két gimnáziumban. Az iskolák diákok számában jelentős csökkenés volt megfigyelhető. Minden középiskolában korszerű számítástechnikai háttér kiépített. Tornaterem és könyvtár minden intézményben megtalálható.

A városban felsőfokú oktatási intézmény nem működik.

1.8.1.2 Egészségügy

Bonyhádon az egészségügyi ellátást elsősorban a Bonyhádi Kórház és Rendelőintézetben biztosítják. A kórházban egészségügyi szolgáltatások széles köre működik, folyamatosak a felújítások és az eszközparkfrissítések, amelyek az elmúlt években nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a helyiek kedvezőbb egészségügyi feltételeihez. A kórház fenntartója 2012 óta az Állami Egészségügy Ellátóközpont. A városban 2010-ben ezer lakosra 9,4 kórházi ágy jutott, de 2019-re ez a szám már 11 darabra nőtt. Országos szinten ezer főre 6,9 kórházi ágy jut, így Bonyhád egészségügyi kapacitása kifejezetten jónak mondható. A kórházban járóbeteg szakellátás, 24 órás

sebészet-traumatológiai ellátás, ápolás és szakápolás, krónikus belgyógyászati ellátás és krónikus tüdőgyógyászati ellátás is elérhető.

A Bonyhádi Kórház és rendelőintézet ellátási kötelezettsége Bonyhádon túl a következő településekre terjed ki: Aparhant, Bátaapáti, Bonyhádvarasd, Cikó, Grábóc, Györe, Izmény, Kakasd, Kisdorog, Kismányok, Kisvejke, Lengyel, Mócsény, Mucsfa, Nagymányok, Nagyvejke, Tevel, Váralja és Závod.

A házi- és házi gyermekorvosok aránya szintén kedvezőbb képet mutat az országos számoknál: 2019-ben egy háziiorvosra 1412 lakos jutott az országos 1624-gyel szemben. Azt ugyanakkor érdemes megjegyezni, hogy 2010-ben még csak 1383 lakos jutott egy bonyhádi háziiorvosra, vagyis a háziiorvosok egyre nagyobb terhelésnek vannak kitéve. A háziiorvosi alapellátást 6 körzetben, a házi gyermekorvos ellátást 3 körzetben biztosítják. Bonyhádon négy patika üzemel.

A városban négy körzetben érhető el fogorvosi alapellátás. A gyermekek számára iskolafogászat is működik.

1.8.1.3 Szociális ellátás

Bonyhád része a Völgységi Önkormányzatok Társulásának, amely azzal a céllal jött létre, hogy a Völgység önkormányzatai egymás erőforrásait kihasználva hatékonyabban valósítsák meg feladatellátási kötelezettségeiket. Ma a Völgységi Önkormányzatok Társulásának 25 tagönkormányzata együttműködve látja el a járás szociális alapszolgáltatási és szakosított ellátási feladatait. A Társulás keretében ellátott feladattípusok az alábbiak:

- ápolást, gondozást nyújtó ellátás
- családsegítés
- gyermekjóléti szolgáltatás
- házi segítségnyújtás
- időskorúak nappali szociális ellátása – Idősek Klubja
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtást
- szociális étkeztetés
- támogató szolgáltatás
- tanyagondnoki szolgáltatás

Az ellátottak körét a helyi időskorúak, gyermekek, családok, súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személyek, a hajléktalanok, valamint a szociális, vagy egészségügyi helyzetük miatt rászorulóknak képezik.

Bonyhádon kettő időskorúak otthona működik. Az otthonok kihasználtsága igen magas, 2012 és 2020 között átlagosan a férőhelyek 91%-át töltötték meg. 2020-ban már csak 82%-os volt a férőhelyek kihasználtsága.

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Bonyhád városa a helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebtv.) előírásai

alapján készítette el. Az esélyegyenlőségi programban beazonosított problémák mellett a következő tényekkel kell szembenéznie Bonyhád városának:

Célcsoportok	Következtetések	
	Problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	Fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Cigányok és/vagy mélyszegénységbenélők	A tartós munkanélküliség megszüntetésére nincsenek megfelelő, működő intézkedések	Képzések tartása és tréningek, tanácsadás nyújtása a munkanélküliek körében a településen.
	A pályakezdő állás keresők számának növekedése ellen nincsenek megfelelő, működő intézkedések.	Olyan intézkedéseket kell kezdeményezni, amelyek támogatják, és közvetítőként, ellenőrzőként keresztül segítik azokat a munkáltatókat, akik pályakezdő állás keresőket alkalmaznának.
	A prevenció és szűrőprogramokban a lakosságrészvétele nem teljes körű.	A preventív módszerek elterjesztése mellett hangsúly helyezése a szűrőprogramokban való részvétel ösztönzésére és a szűrőprogramokra való eljuttatás segítésére.
Gyermekek	Az óvodában általában csak a gyerekek személyiségfejlődésével foglalkoznak, a környezettudatos viselkedés nem terjedt el a gyermekek körében. ¹²	Szemétygyűjtési akciók („Te szedd!” önkéntesen a tisztább Bonyhádért) és a környezetvédelem gyakorlása minden óvodában (kisméretű szelektív hulladékgyűjtők (főként papír és műanyag, illetve elemgyűjtők) bel téren, ahova a gyerekek saját maguk szortírozzák szét a maguk szemetét.
	A gyermekek, fiatal koruknál fogva befolyásolhatóak, könnyen rossz társaságba keveredhetnek, így bűncselekmények (lopás, testi sértés, állatkínzás, emberölés) elkövetőivé válhatnak, ez negatív példa kortársaik számára, emellett a jó közbiztonság ellenére a városban élő gyerekek ki vannak téve az idegenek/átutazók általi veszélyeknek.	A fiatalok elkövetővé, áldozattá válásának elkerülése érdekében a gyermekek felkészítésében a helyi társadalom – a lakosság és a civil szervezetek – nagyobb mértékű bevonására lenne szükség (pl. a civil társadalom közreműködésével a szabadidős programok bővítése a kortárs erőszakkal, illetve a családon belül a gyermekekre irányuló erőszakkal kapcsolatban, a párkapcsolati erőszak felismerésének és kivédésének támogatására).
	Fiatalok kis száma, elvándorlása (a településen több az elvándorlás, mint az állandó jellegű odavándorlás, emellett a település öregedési indexe évről évre nő).	A település vonzóvá tétele munkahelyteremtéssel, több szórakozási és művelődési lehetőséggel, élhető településkép kialakításával, parkok, közterek, játszótérek építésével, családi vállalkozások támogatásával és letelepedési segély nyújtásával.

Nők	Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedése nehéz, helyzetüket javítani szükséges.	Oktatási, képzési támogatások, felzárkóztatóképzések, átképzések az anyák hatékony munkaerőpiaci integrációjának elősegítése érdekében.
	A bölcsődei férőhelyhiány megnehezíti az anyák munkaerőpiacra való visszatérését.	Bölcsődei férőhelyek kialakítása és a bölcsődék/óvodák nyitvatartási idejének szülői igényekhez való igazítása.
Idősek	A legtöbb idős ember nem ismeri az egészséges életmódot, nincsenek tisztában az elsődleges és másodlagos megelőzés mikéntjeivel, továbbá a testi és lelki egészség megőrzésével.	Nagyobb hangsúlyt kell fektetni az alkalmasság-szűrések, szervezett, célzott népegészségügyi szűrővizsgálatok biztosítására, amiken az idősek részvételét ösztönözni kell, a vizsgálatokra való eljuttatásukat biztosítani kell, ehhez eszköz lehet atelepülésen életmód tanácsadások, egészségfejlesztő közösségi programok szervezése.
	A megfelelő közbiztonság ellenére az idősek gyakran válnak áldozattá egy nagyvárosban, mint fiatalabb, nem egyedül élő társaik.	Az idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése, mint például a polgárőrséggel és rendőrséggel való együttműködés kiterjesztése a lakosságra: Szomszédok Egymásért Mozgalom létrehozása Bonyhádon, ami egy olyan bűnmegelőzési program, amely a biztonságosabb környezet kialakítását célozza.
	Az idősek számítástechnikai és informatikai jártassága nem kielégítő.	Idősek számára számítástechnikai oktatások tartása, online ügyintézés megtanítása számukra és az internetes álláskeresési portálok bemutatása, használata.
Fogyatékkal élők	A település intézményeinek akadálymentesítése nem teljes körű, vannak még hiányosságok.	Fel kell készülnünk fogyatékkal élők fogadására, így szükséges az intézmények teljes körű akadálymentesítése, pályázati forrásból.
	A fogyatékkal élők számára sok helyen nem rendelkezünk akadálymentes szolgáltatásokkal, tartalmakkal.	Fel kell készülnünk fogyatékkal élők fogadására, így a weblapok, webes felületek és tartalmak akadálymentesítése épp olyan szükséges, mint az intézmények akadálymentesítése.
	A fogyatékkal élők elhelyezkedési esélyei nem megfelelőek.	A munkahelyek megkeresése és azok figyelmének felhívása a fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségére (pl. egy mozgáskorlátozott személy alkalmas távmunkára).

Bonyhád városa a fenti problémák beazonosítása mellett kialakította az esélyegyenlőség megvalósítását szolgáló intézkedési tervet, tehát egyértelműen elindultak a kezdeményezések. Az

intézkedési terv célja olyan beavatkozások tervezése, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra megoldást nyújtanak. Ennek érdekében a város a jövőbeni fejlesztések során egyértelműen fókuszál a tartós munkanélküliek és pályakezdő álláskereső munkába állási esélyeinek javítására, a nők gyes utáni munkába állására, a fiatalok környezettudatosságának növelésére és a bűnmegelőzésre, a hátrányos helyzetűek munkaerőpiaci hátrányainak csökkentésére, foglalkoztatási esélyeik javítására, az idős korúak segítésére, valamint a fogyatékkal élők számára a szolgáltatások és intézmények akadálymentesítésére. Utóbbi terén pl. már vannak konkrét eredmények: polgármesteri hivatal, kórház és rendelőintézet, múzeum akadálymentesítése már megtörtént.

1.9 A település gazdasága

A 2015-ben elkészült ITS óta a fejezet tartalma részben változatlan, így ezen részek a 2014-2020-as ITS tartalma alapján kerülnek bemutatásra. Ahol azonban van releváns új információ, ott a legfrissebb 2021-2022-es adatokkal lett frissítve a fejezet tartalma.

Bonyhád gazdaságát hagyományosan a környék mezőgazdasági termékeit feldolgozó élelmiszeripar, majd az utóbbi évtizedekig dominánssá váló – Cipőgyár és Zománcgyár – határozta meg. A két nagyvállalat azonban a rendszerváltoztatást követően nehéz helyzetbe került, helyettük a jelenlegi és távlati gazdaságfejlesztésekben egyre fontosabb szerepet tölt be a Bonyhádi Ipari Park.

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Bonyhádon nincs az egész megye szintjén meghatározó vállalat, de a város az üzemei miatt jelentős szerepet játszik a járás gazdasági életében. Ez egyrészt hatalmas előnyt jelent a településnek, hiszen foglalkoztatást, gazdasági súlypontot és ehhez kapcsolódóan közvetett és közvetlen bevételt eredményez a városnak. A korábban jellemző ipari „egypólusosság” kiszolgáltatottá tette a települést, torzulást okozhat a foglalkoztatottság terén is, amely a rendszerváltoztatást követően munkanélküliség megnövekedéséhez vezetett.

Bonyhád, mint gazdasági erőter, elsősorban a város környéki, jó közlekedési ellátottsággal rendelkező településeken érezteti hatását. Ebből kifolyólag a járás kettészakad egy fejlettebb, jobb gazdasági és foglalkoztatottsági mutatókat produkáló keleti részre és egy valamivel hátrányosabb helyzetű nyugati területre.

Bonyhádon 2019-ban 2200 regisztrált vállalkozást tartottak nyilván, amely a járás összes vállalkozásának a 44 százaléka. A regisztrált vállalkozásokból 2019-ben 1187 vállalkozás működött (a nonprofit gazdasági társaságokkal együtt), amely az állomány több mint 54 százalékát teszi ki.

2019-ben a működő vállalkozások 21%-a a „kereskedelem, gépjárműjavítás” nemzetgazdasági ágazatban tevékenykedett. Ebbe a kategóriába tartozik a Eurostyle Systems Bonyhád Kft (korábban Schäfer-Oesterle Kft) is, amely 2020-ban 427 fős létszámával a város legnagyobb foglalkoztatója, és egyben legtöbb árbevételt produkáló vállalata. Az építőiparba a vállalkozások 14%-a, a feldolgozóiparba 9% tartozott, 13% pedig szakmai, tudományos, műszaki tevékenységet folytatott. Bár a szállítás, raktározás ágazathoz a vállalkozások csupán 4%-a tartozott, több a városban jelentős vállalkozásnak is közúti áruszállítás a főtevékenysége (Bogos-Trans Fuvarozási és Kereskedelmi Kft, GENERÁL-INSPED Nemzetközi Fuvarozó és Szállítmányozó Kft). A vendéglátással foglalkozó vállalkozások mennyisége nem számottevő, ahogyan a „művészet, szórakoztatás, szabad idő” ágazaté annak ellenére, hogy a várost pezsgő kulturális és közösségi élet jellemzi. Az egyéb szolgáltatásokat végző vállalkozások aránya 10%. Az alábbi táblázatban láthatóak a 15 legnagyobb árbevételt elérő bonyhádi vállalat listája.¹²

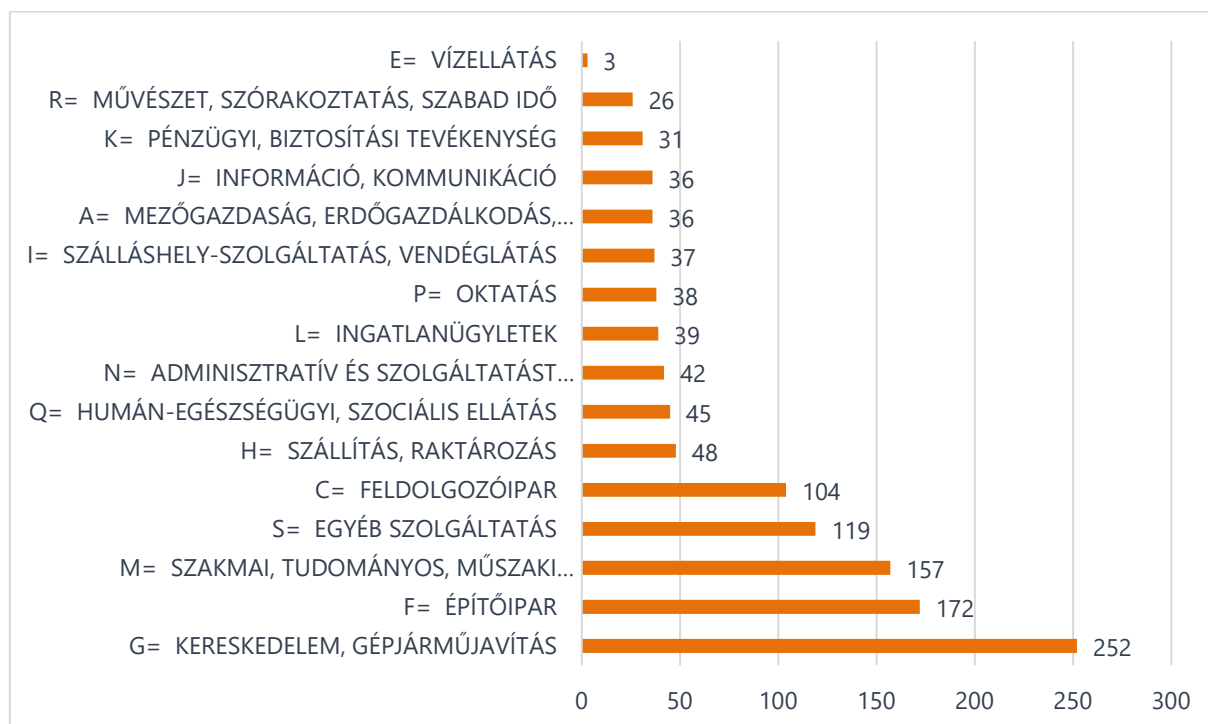
¹² Bonyhád ITS 2014-2020

4. táblázat: 15 legnagyobb bevételt elért bonyhádi cégek listája (2020)

Cégnév	Nettó árbevétel (eFt)	Létszám	Főtevékenység
Eurostyle Systems Bonyhád Kft.	10 775 577	415 fő	Gépjárműjavítás, -karbantartás
VÖLGYSÉG AGRÁR Kft.	5 488 812	20 fő	Vegyí áru nagykereskedelme
DANUBIANA Kft.	5 230 703	57 fő	Szőlőbor termelése
GENERÁL-INSPEK Kft.	2 241 882	77 fő	Közúti áruszállítás
ANROFÉM Kft.	1 702 361	45 fő	Fémszerkezet gyártása
BAUMGARTNER TŰZÉP Kft.	1 649 836	24 fő	Vasáru-, festék-, üveg-kiskereskedelem
HERBAVIT Kft.	1 649 437	38 fő	Fémáru, szerelvény, fűtési berendezés nagykereskedelme
PANNÓNIA-ÁLLATTENYÉSZTŐ Kft.	1 369 133	43 fő	Tejhasznú szarvasmarha tenyésztése
Kabelit Kft	1 354 680	89 fő	Egyéb villamos berendezés gyártása
B-SYSTEM Kft.	1 267 161	39 fő	Fémszerkezet gyártása
EZER és Társa Bt.	1 103 332	21 fő	Cukor, édesség nagykereskedelme
Stabil Konstrukt Kft.	1 081 459	29 fő	Lakó- és nem lakó épület építése
Dél-Duna Transz Kft.	969 272	23 fő	Közúti áruszállítás
BAYER FUVARÓZÓ Kft.	966 528	24 fő	Közúti áruszállítás
COMFOTHERM Kft.	741 354	79 fő	Víz-, gáz-, fűtés-, légkondicionáló-szerelés

Forrás: opten.hu, saját szerkesztés

57. ábra: Működő vállalkozások száma nemzetgazdasági ágazatok szerint Bonyhádön, 2019 (db)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, Saját szerkesztés

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.9.2.1 Mezőgazdaság

Bonyhádon 2020-ben 16 vállalkozás működött a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágban, amely az összes vállalkozás 2,4 százalékát tette ki. Ez az arány jelentősen elmarad a járás többi településétől. A városban működő jelentősebb¹³ vállalkozások ebben az ágazatban a következők:

5. táblázat: A mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágban működő fontosabb vállalkozások, Bonyhád (2022. április)

Cégnév	Főtevékenység	Értékesítés nettó árbevétele, eFt (2021)	Létszám
Pannónia- Állattenyésztő Kft.	Tejhasznú szarvasmarha tenyésztése	1 369 133	43 fő
Pannónia Zrt.	Növénytermesztési szolgáltatás	668 900	42 fő
Szilvamag Kft.	Almatermésű csonthéjas termesztése	206 913	? fő
Vitis Kft.	Szőlőtermesztés	72 222	6 fő
Bio-Mold Kft.	Gabonaféle termesztése	50 594	? fő
Bony-Vin Mezőgazdasági Bt.	Szőlőtermesztés	26 939	1 fő
Kamagro Kft.	Gabonaféle termesztése	17 331	1 fő
Bonyhád Városi Mezőgazdasági Kft.	Gabonaféle termesztése	17 136	? fő

Forrás: www.opten.hu, saját szerkesztés

A Hiba! A hivatkozási forrás nem található. ból látható, hogy Bonyhádon a gabonafélék és a szőlő termesztése a legfontosabb mezőgazdasági tevékenység. A vizsgált vezető agrárvállalkozások 2020-ban több mint 2 Mrd forint árbevételt termeltek.

¹³ 5 millió forint alaptőke feletti vállalkozások

1.9.2.2 Ipar

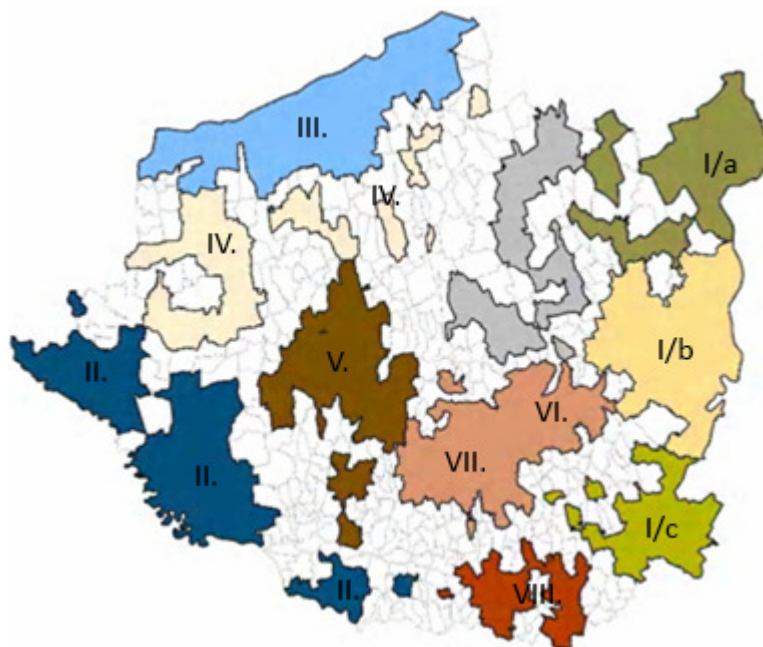
A település területén egy nagyobb volumenű ipari létesítmény, a Sokoró Ipari és Kereskedelmi Kft. található, mely - nem számítva a környező városok (Pápa-Győr-Csorna) munkaerő piaci helyzetét - a környező térség egyetlen, jelentős létszámot foglalkoztató vállalkozása. Mintegy 55 km-es vonzáskörzetből, 70 településről érkezik az összlétszámot tekintve közel 900 dolgozó. A központ Tét városában, a külső gyáregység Mezőlakon található. A téti központ 95 763 m² területen helyezkedik el, ebből a beépített terület 26 754 m². A mezőlaki gyáregység összterülete 20 425 m², melyből 2 921 m² van beépítve. A munkaerő nagyobb hányada az autókábel összeszerelő üzemben világszínvonalú gépkocsik csoportkábelének összeállítását végzi, míg a gépgyári vonalon az autóiipari berendezésgyártás, különböző nagyméretű hegesztett szerkezetek, gyártórendszerek, kiszolgáló berendezések tervezése, gyártása a fő meghatározó termelési profil. Jelentős hányadot tesz még ki a hagyományosnak számító mezőgazdasági gépek gyártása, kommunális berendezések és gépek előállítása.¹⁴

1.9.2.3 Turizmus, vendéglátás

Termékkínálat

Dél-Dunántúl turisztikai szempontból nem alkot homogén egységet. Bonyhád a Dunamente magterület középső gócéhoz (I/b Szekszárd) tartozik (1.9-3.ábra), ahol a megjelennek a természetközeli, aktív és tradicionális értékekre szerveződő kínálati elemek, kiegészülve a kulturális és rendezvény attrakciókkal. A Bonyhádi járásban nem jelentős a turizmus gazdasági szerepe.

58. ábra: A Dél-Dunántúl turisztikai magterületei

(I. Dunamente; I/a: Dunaföldvár-Paks; II. Drávamente; III. „Kis-Somogyország”; IV. Kapos-völgy; V. Zselic; VI. Mecsek; VII. Pécs; VIII. Harkány-Siklós-Villány)

Forrás: Magyarország turisztikai régiói (szerk: Aubert A. – Pirkhoffer E. – Szabó G.), 2007.

¹⁴ Bonyhád ITS 2014-2020

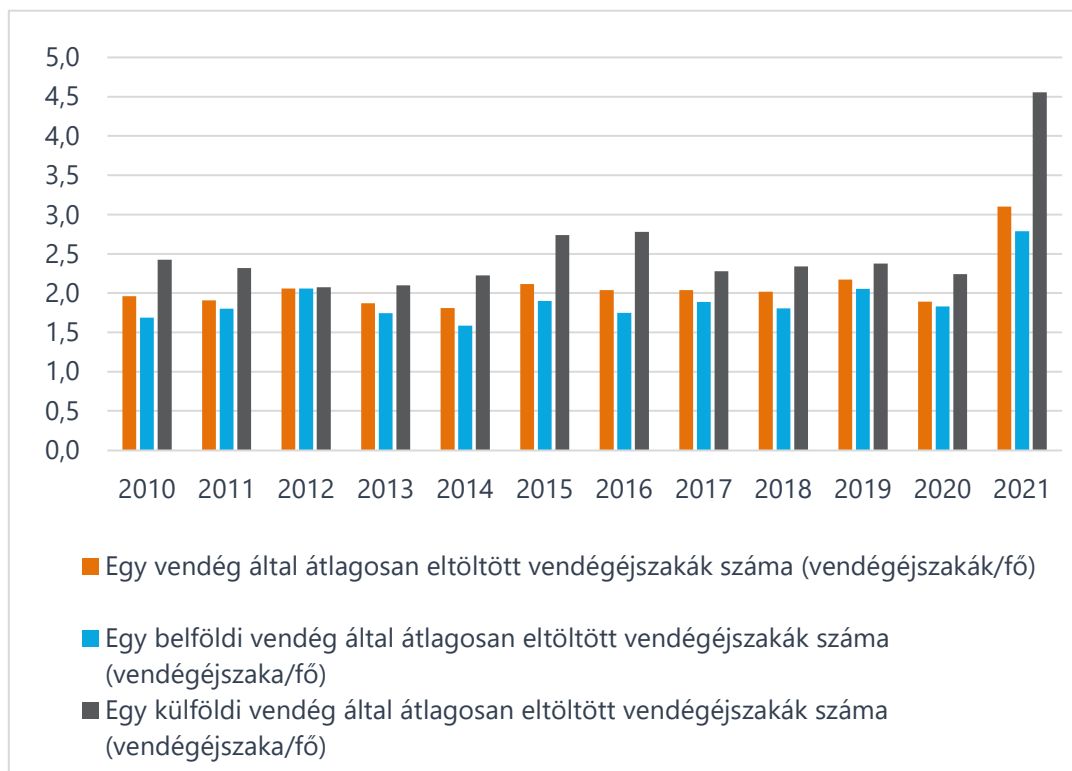
Bonyhád esetében ki kell emelni a kulturális turizmust, azon belül is a Völgységi Múzeumot, amely 1987-től egy XVIII. század végi épületben. 1985-ben nyílt meg a helyi Tűzoltó Múzeum. Az intézmény a budapesti Tűzoltó Múzeum szakmai felügyeletével és támogatásával működik, amely 2010-től a Tűzoltó Múzeum a Völgységi Múzeum kiállítóhelye, telephelye, a budapesti Tűzoltó Múzeummal együttműködési megállapodása van a múzeumnak. A Varázskapu Óvodamúzeum bonyhádi óvodáztatás történetét mutatja be korabeli tárgyai, dokumentumai és fényképei a felnőtt látogatók, összegyűjtött játékaik pedig a gyerekek számára nyújtanak élményszerű látogatást. A város kultúrtörténeti értékekben gazdag, melyek jelentős részben a Perczel-hagyatékhoz kötődnek. Bonyhádon 8 kúria volt a Perczelek birtokában. A helyi látnivalók közé tartozik pl. a Perczel-kúria és annak védett kertje, a kálvária Perczel-család sírkertjével és az Ermel-Vojnits család sírkápolnájával, a templomok. Külön értéket képviselnek a zsidó szakrális építmények (zsinagógák, szeretetház, Chevra Kadisha, iskola, fürdő, kórház stb.) és a Szt. Imre u. és Rákóczi F. u. kereskedőházai. Mintegy 20 épület Zsolnai díszes a városban.

Bonyhád rendezvényei rendkívül színes képet mutatnak. E tekintetben kiemelkedik a Sommerfest és a Tarka Marhafesztivál. Megemlítendő még a „Bukovinai Találkozások” Nemzetközi Folklórfesztivál és a Nemzetközi Röplabdás Találkozó. A rendezvények többnyire a helyi lakosság, a város külföldi kapcsolatai (rokon-ismerősi kapcsolatai révén a német vendégek vannak többségben) és a helyi népcsoportok bevonásával, részvételével zajlanak. Az utóbbi években jelentősek felértékelődik a vízi-és sportturizmus. A város és járása turizmusában mérföldkő a 2012-ben átadott Bonyhádi Termálfürdő. A 13 ezer m²-esterületen fekvő fürdő 416 millió Ft-os beruházással készült el, amely időszakosan (időjárásnak megfelelően) májustól szeptemberig várja az többféle medencetípussal és élményelemekkel a vendégeket. A fürdőzés mellett több sportolási lehetőség is biztosított, mint pl.: a nemzetközi előírásoknak is megfelelő strandröplabda, illetve strandfoci sportpálya. Az említett két pálya országos szinten is a legjobbak közé sorolható. Mindkét pályán rendeztek már helyi, régiós és országos versenyeket is. A helyi sportturizmusban fontos említeni az evangélikus egyház fenntartásában lévő Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium kiváló adottságait (az ország legnagyobb és legszínvonalasabb fedett csarnoka). Bonyhádon a borászathoz kapcsolódó attrakció a Gábor Pincészet 40 fős hangulatos borháza vagy Danubiana Kft. pincészete a Schweitzer tanyán, ahol a vendégek megkóstolhatják a Tolnai borvidék völgységi részének borait.

Szálláshelykínálat

A Bonyhádi járásban 2013-ban 18 kereskedelmi szálláshely működött, összesen 396 férőhellyel. Ebből Bonyhádon egy szálloda (Rittinger Étterem és Hotel) egy panzió (Koller Panzió), valamint egy közösségi szálláshely várta a vendégeket több mint 160 férőhellyel. Az elenyésző járási szálláshelykínálaton 6 település osztozott, amelyek közül csupán Bonyhád rendelkezett szállodai férőhelykapacitással.

59. ábra: Egy vendég által átlagosan eltöltött vendégéjszakák száma Bonyhádon, 2010-2021 (vendégéjszaka/fő)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

2010 és 2020 között az egy vendég által eltöltött éjszakák száma Bonyhádon 2 éjszaka körül mozgott, azonban a 2021-es évben ez megugrott és elérte a 3 éjszaka szintjét. Minden évben a Bonyhádi vendégéjszakák számáról elmondható, hogy a belföldi vendégek kevesebb éjszakát töltenek a területen, mint a külföldi vendégek és ahogyan az átlagosan eltöltött éjszakák is úgy a külföldi vendégek átlagosan eltöltött vendégéjszakáinak száma is nagy mértékben növekedett. 2020-ban alig haladta meg a 2 éjszakát, azonban a 2021-es évben a külföldi vendégek átlagosan több mint 4 éjszakát töltöttek Bonyhádon.

1.9.2.4 Egyéb szolgáltatások

Bonyhádon a működő vállalkozások 76 százaléka a szolgáltató szektorban tevékenykedik, amely némileg elmarad az országos átlagtól (80 százalék). A tercier szektor ágazatai közül a városban a kereskedelem és gépjárműjavítás (34 százalék) és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (15 százalék) a szektor vállalkozásainak közel felét felelelik (49 százalék). A kereskedelem és

gépjárműjavítás messze felülreprezentálja mind az országos átlagot, mind a megye járásszékhelyeinek átlagát, és a bonyhádi járás átlagát is. Hasonló kimagasló értéket találhatunk a járás települései közül Aparhant, Bátaapáti, Felsőnána, Kismányok, Mucsfa, Váralja és Zomba esetében, amely Bonyhád mutatójánál is kedvezőbb. A szakmai, tudományos, műszaki tevékenységek ugyanakkor, bár jelentősek Bonyhádon, a város elmarad a vizsgált térségek átlagától.

Bonyhád esetében említést érdemel, hogy mind a pénzügyi tevékenységek (5,1 százalék), mind pedig a szállítás-raktározás (4,9 százalék) meghaladják az országos átlagot. Az üzleti szolgáltatások aránya egyrészt visszavezethető a város gazdasági súlyának megfelelő igényekre, az összes országos bank biztosít banki szolgáltatásokat a városban, másrészt kevésbé érvényesül Szekszárd elszívó hatására. Bonyhádi székhelyű a Hungária Takarékszövetkezet, amely 1960-ban Tevelen alakult, később Bonyhádra tette át a székhelyét. Az egykori Völgység– Hegyhát Takarékszövetkezet az elmúlt években a Dél-Dunántúl meghatározó, a hazai takarékszövetkezeti szektor vezető pénzintézetei közé került: az általuk kezelt vagyon értéke meghaladja a 38 milliárd Ft-ot, jövedelmezősége országosan is kiemelkedő. Átlag feletti nagyságú működési körzetén 24 egységgel rendelkezik, 48 önkormányzat számlavezetését látja el.

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fejlesztési elképzelése

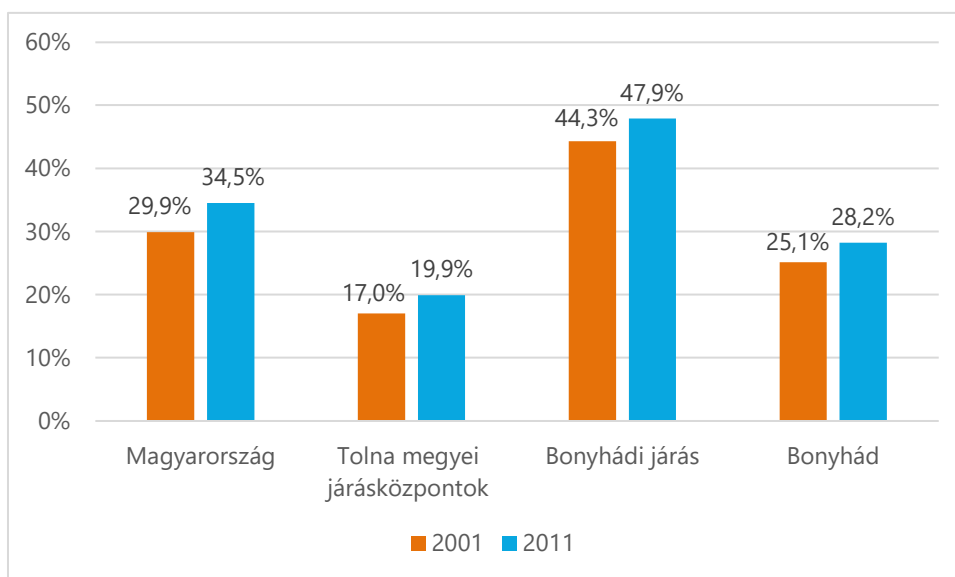
Az elmúlt években jelentős fejlesztések valósultak meg a város gazdasági területein. A Völgységi Ipari Parkban jelentős beruházások mentek végbe, mind a közműhálózati és közlekedési infrastruktúra, mind a vállalkozások saját fejlesztései kapcsán. A hagyományos zománcgyártás és bőripar a mai napig tovább él a helyi vállalkozások tevékenységének köszönhetően. Az ipari parkban a fémfeldolgozással, gépgyártással és logisztikai tevékenységgel foglalkozó vállalatok az elmúlt években több csarnokot is építettek, felismerve a városban rejlő lehetőségeket. Amennyiben az M9-es autópálya az OFTK-ban megjelölt útvonal szerint Bonyhád területének északi részét érintve kerül megépítésre, az nagyban fellendítheti mind a város ipari, mind logisztikai vállalkozásait.

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

A napi ingázásról a legfrissebb információkkal a 2011-es népszámlálás adatai tudnak szolgálni¹⁵. Ez alapján Bonyhádon élő foglalkoztatottak 28,2%-a napi szinten eljár más településre dolgozni, ami a 2001-es adatokhoz képest 3,1%-kal magasabb arányt jelent. Az ingázás ebben az időszakban országos szinten is emelkedett. A Bonyhádi járás egészében meglehetősen magas az ingázás: a foglalkoztatottak 47,9%-a, vagyis közel minden második foglalkoztatott nem azon a településen dolgozik, ahol lakik.

¹⁵ Az adat a következő népszámlálást követően kerül frissítésre

60. ábra: Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya

Forrás: TelR

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

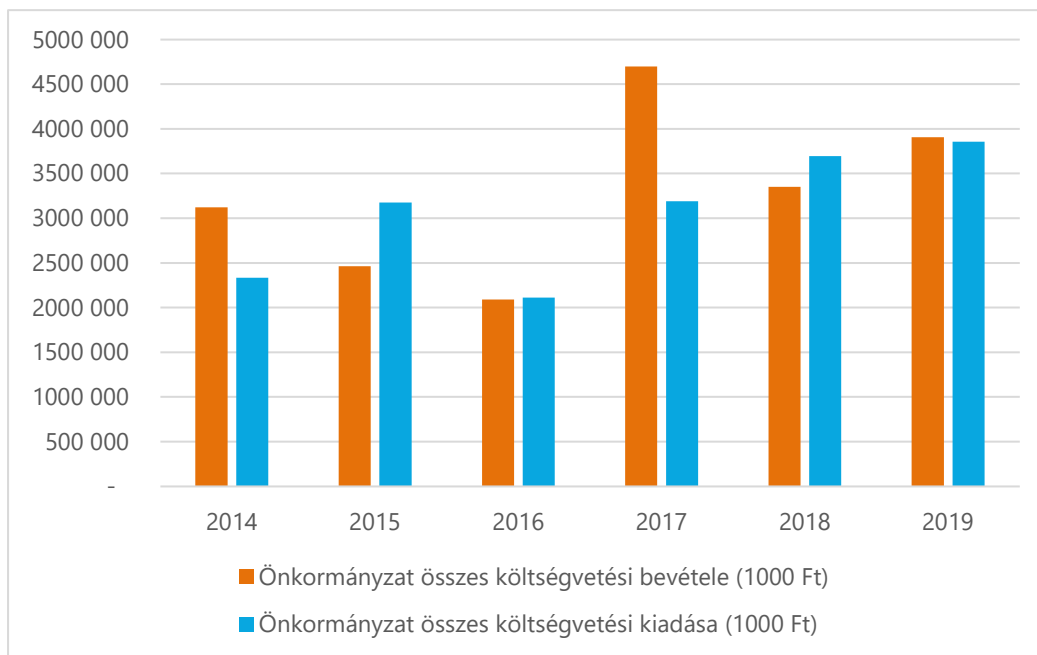
A kedvező ingatlanpiaci viszonyok hozzájárulhatnak a munkaerő bevonzásához. Bonyhádon 2020 januárja óta jelentősen megnöttek az ingatlanárak. Míg 2020 januárjában a családi házak átlagára 120 ezer Ft/m² volt, addig 2021 júliusában már átlagosan 170 ezer Ft/ m²-ért lehetett ingatlanhoz jutni, vagyis Bonyhádon 19 hónap alatt 40%-os ár növekedés következett be. A megyeszékhely Szekszárdon is nőttek a családi házak árai. A koronavírus járvány megjelenésével egyre inkább felértékelődni látszik a nyugalmas kertvárosi élet. Azok, akik nem képesek megfizetni a városi árakat jó eséllyel a környező kisebb településeken, az agglomerációban keresnek lakást, így fontos, hogy a város jól megközelíthető legyen.

Bonyhád egyre kedvezőbb hely a munkáltatók számára, egyre nő azoknak a vállalkozásoknak a száma, amelyek Bonyhádon hoznak létre telephelyet. Ennek fő színtere a Völgység Ipari Park, ahová egyre több cég települ és épít csarnokot. Mára az ipari park a Völgység legjelentősebb ipari gazdasági területe.

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

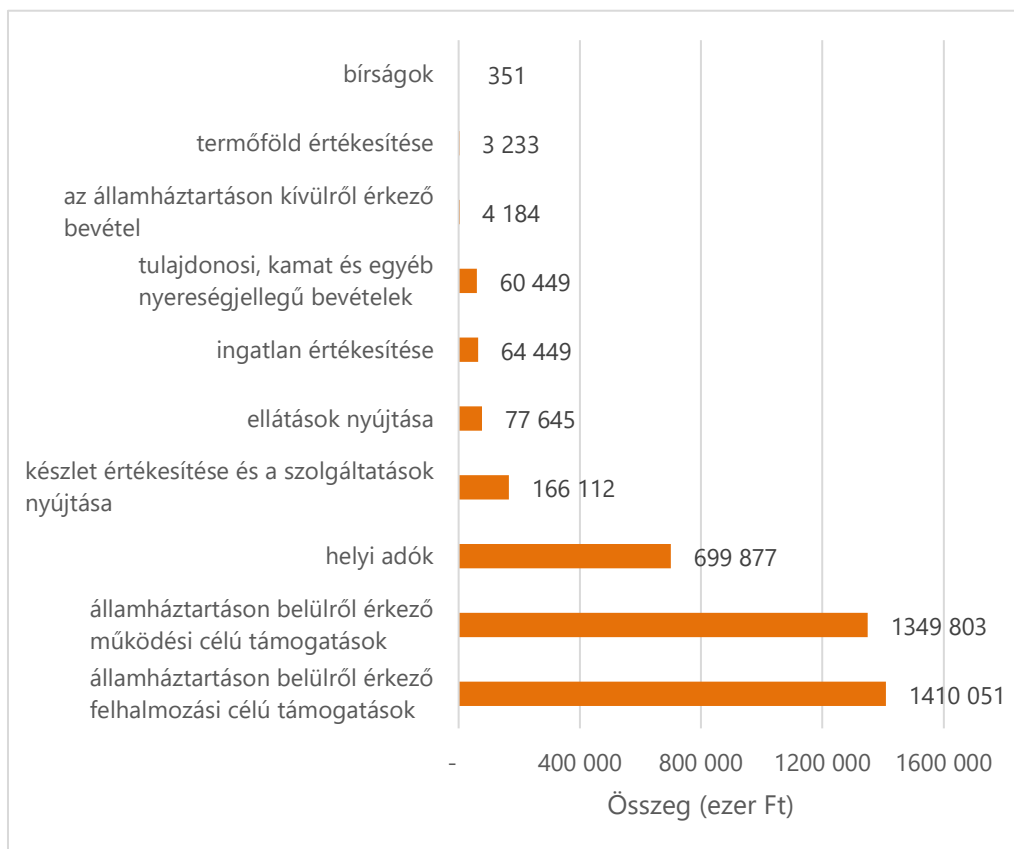
1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

61. ábra: Bonyhád önkormányzati költségvetésének alakulása

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

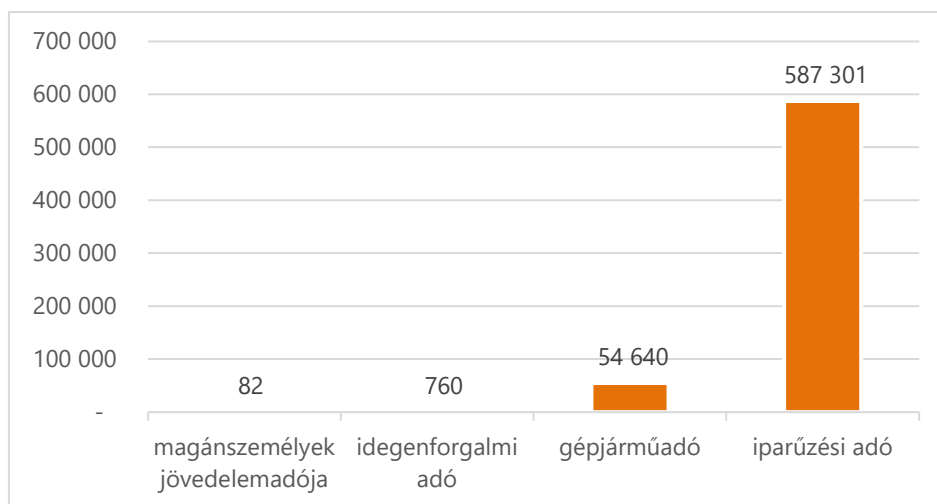
62. ábra: Bonyhád önkormányzatának költségvetési bevétele a bevételi források típusai szerint, 2019 (ezer forint)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

A fenti ábra az önkormányzati költségvetés bevételeinek összetételét szemlélteti. Az ábra alapján elmondható, hogy az önkormányzat bevételeinek forrását nagyrészt az államháztartáson belülről érkező működési célú (35%) és felhalmozási célú (37%) támogatások teszik ki. A helyi adókból származó bevétel az összes bevétel 18%-ának felel meg, az ezeken felüli források a bevételek kevesebb, mint 10%-át jelentik.

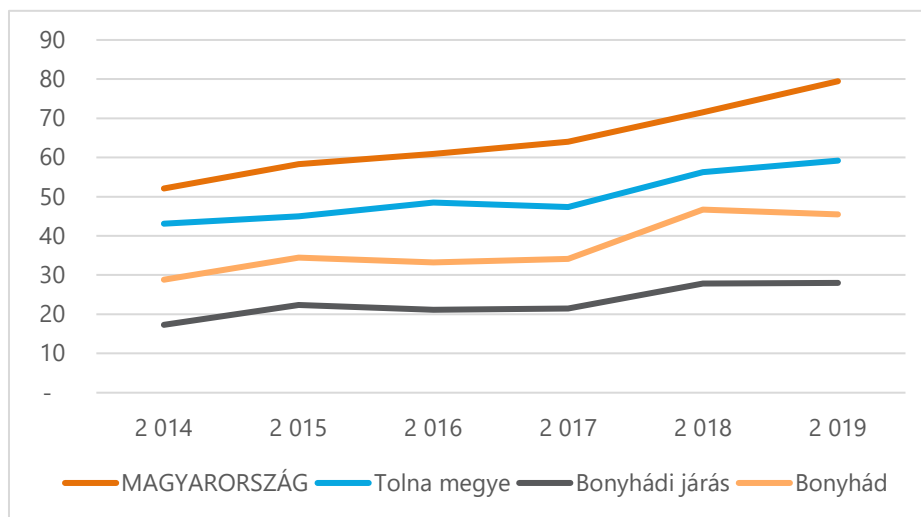
63. ábra: Helyi adókból származó bevétel összetétele, 2019 (ezer forint)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

A helyi adók nagyrészt az iparűzési adó teszi ki, 2019-ben 587,3 millió forint származott ebből a bevételi forrásból, ez a helyi adók 84%-át, az összes önkormányzati költségvetési bevétel 15%-át jelentette. Ugyanebben az évben a gépjármű adókból származó jövedelem 54,6 millió forint volt, ami a helyi adók második legnagyobb forrása. Az idegenforgalmi adóból származó bevétel meglehetősen alacsony Bonyhádon, 2019-ben 760 ezer forint volt.

64. ábra: Egy főre jutó iparűzési adó alakulása

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

Az egy főre jutó iparűzési adó tekintetében Bonyhád – bár a járási átlagot járasszékhelyként meghaladja – jelentősen elmarad mind a megyei, mind pedig az országos értékektől (22%-kal, illetve 42%-kal). Emellett kedvezőtlen tendencia, hogy – ellentétben a megyei és országos folyamatokkal – 2018 óta kevésbé kedvezően változott ez a mutató.¹⁶

¹⁶ Bonyhád FVS 2021-2027

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Bonyhád városvezetése évről évre törekszik arra, hogy a város fejlődését szolgáló beruházások, fejlesztések valósulhassanak meg. A 2014-2020-as programozási időszakban az országos és európai uniós forrásoknak köszönhetően mintegy 8,79 milliárd forint településfejlesztési támogatás került felhasználásra Bonyhádon, amelyből számos beruházás valósult meg. A legjelentősebb beruházás a KEHOP-2.2.1 pályázat keretén belül megvalósult új szennyvíztelep létrehozása volt, amely közel 1,8 milliárd forint uniós és állami támogatással épült meg. Az új szennyvíz telep nem csak Bonyhád, de Cikó, Kakasd, Kismányok és Nagymányok vízelvezetését is szolgálja. Bonyhádon az elmúlt években jelentős sportberuházások is megvalósultak, amelyhez több állami és uniós támogatás mellett, a 1048/2019. (II. 18.) kormányhatározat értelmében 1,57 milliárd forintos állami támogatást kapott a város. A beruházásoknak köszönhetően Bonyhádon ma már a kor igényeinek megfelelő, fejlett sportinfrastruktúra áll az itt élők és ide érkezők rendelkezésére, megújult a sportcsarnok felújításra került a városi sportpálya is. A város településfejlesztési tevékenységének és a források elérhetőségének köszönhetően az elmúlt időszakban a város fontosabb intézményeinek épületei energetikai korszerűsítésen estek át, valamint több közterület is felújításra került.

A város 2020-2025 időszakra vonatkozó Gazdasági Programja az előző időszakból az alábbi fontosabb fejlesztéseket és fejlesztésekkel érintett intézményeket nevesíti:

- Vörösmarty Mihály Művelődési Központ felújítása, és rendezvénytér kialakítása
- Körforgalom a városközpontban
- Önkormányzati utak, járdák és parkolók
- Család- és Gyermejjóléti Központ, a Család- és Gyermejjóléti Szolgálat intézmény – Bonyhád Perczel Mór u. 27. – felújítása
- Önkormányzati ingatlanok korszerűsítése
- Solymár Imre Városi Könyvtár
- Völgységi Múzeum
- Gondozási Központ
- Bonyhádi Varázskapu Bölcsőde és Óvoda
- Általános iskolák
- Bonyhád városi Tanuszoda
- Sportcsarnok fejlesztése
- Középületek akadálymentesítése
- Gazdaság és iparfejlesztés
- Kerékpárút hálózat kiépítése
- Környezetvédelem, energetika
- Vízrendezés-csapadékvíz elvezetés, belvíz kezelés
- Térfigyelő rendszer kiépítése
- Váraljai ifjúság tábor

A városfejlesztésért Bonyhád Város Önkormányzatának képviselő testülete felel, valamint erre a célra az önkormányzati hivatal külön osztállyal rendelkezik, a Városfejlesztési és Jogi Osztállyal. Bonyhád Város Önkormányzatának Szervezeti és Működési Szabályzata szerint a hivatal az alábbi belső szervezeti egységekre (osztályokra) tagozódik:

- Hatósági Osztály
- Pénzügyi Osztály:
 - Adócsoporth
 - Költségvetési csoport
- Titkársági Osztály
- Műszaki Osztály
- Városfejlesztési és Jogi Osztály
- Belső Ellenőrzés¹⁷

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Ahhoz, hogy egy város fenntartható módon fejlődhesen, a fejlesztéseket helyi adottságaira kell építenie. Bonyhád gazdaságfejlesztését nehezíti, hogy két, a városhoz erősebb vonzással rendelkező település, a megyeszékhely Szekszárd, és a régióközpont Pécs között helyezkedik el, igaz ebből előnyt is kovácsolhat a város pl. különböző logisztikai tevékenységek végzésével. Bár a város közvetlenül nem kapcsolódik gyorsforgalmi úthálózathoz, azok viszonylag rövid időn belül elérhetőek.

Bonyhád közigazgatási területének nagyrésze mezőgazdasági terület. A teljes mértékben önkormányzati tulajdonban álló Bonyhád Városi Mezőgazdasági Kft. 2014 óta várossal kötött haszonbérleti szerződések értelmében mintegy 10 Ha réten és 50 Ha szántón műveli a városi tulajdonú földeket. Az elmúlt programozási időszakban állami és uniós források felhasználásával új Agrárlogisztikai Központ épült meg, melynek feladata a bonyhádi és a környéken élő mezőgazdasági termelők kiszolgálása, terményeik hűtése, tárolása.

Jóllehet Bonyhád alapvetően agrárvidék a város történetében erős volt az ipar szerepe, amelyre a mai napig épít a város (zománcgyártás, bőripar). A gazdaságfejlesztési tevékenység leglátványosabb színtere a Völgyégi Ipari Park, ahol az elmúlt években jelentős beruházások valósultak meg. A tudatos városfejlesztésnek köszönhetően az ipari parkban sorra épültek az új csarnokok az elmúlt években. Az ipari park bővítéséhez a földművelés alól kivont területeken a város jelentős közlekedési infrastrukturális fejlesztéseket valósított meg, valamint kiépítette a szükséges közműhálózatot, ezzel egy vonzó környezetet teremtve a betelepülést tervező vállalkozások számára.

A város Gazdasági Programja a 2020-2025 időszakra az alábbi fejlesztési irányokat jelölte ki:

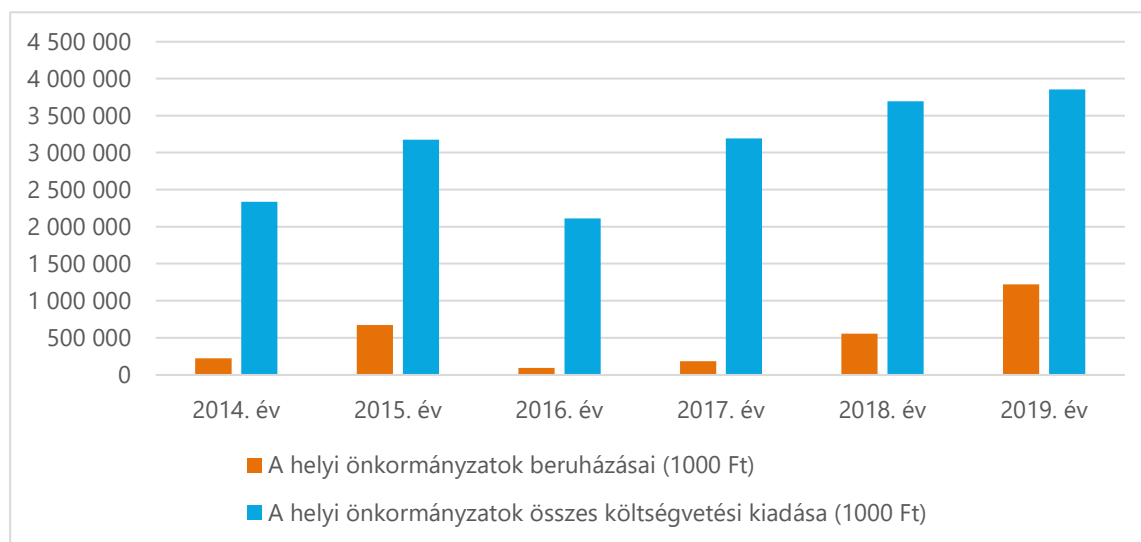
2. I. Közzolgáltatások
 - a. Egészségügy
 - b. Köznevelés
 - c. Településüzemeltetés
 - d. Szociális és gyermekjóléti szolgáltatások
 - e. Sport, ifjúsági ügyek
 - f. Községi közlekedés
 - g. Közigazgatás
 - h. Hulladékgazdálkodás
 - i. Távhőszolgáltatás
 - j. Víziközmű-szolgáltatás

¹⁷ Bonyhád FVS 2021-2027

- k. Környezetvédelem
- 3. II. Vagyongazdálkodás
 - a. Lakás és helyiséggazdálkodás
 - b. Üzletrészek
 - c. Táborok
 - d. Termálfürdő
 - e. Vagyon és gépjárműbiztosítások
 - f. Vagyonnyilvántartás
- 4. III. Turizmus, idegenforgalom
 - a. Perczel Mór szülőháza és Perczel kulturális tanösvény
 - b. Váraljai gyermektábor
 - c. Fonyód-bélatelepi tábor
 - d. Sankoló-tó rekreációs célú hasznosítása
- 5. IV. Kapcsolatrendszer
 - a. Városmarketing
 - b. Kommunikáció
 - c. Testvérvárosi kapcsolatok
 - d. Egyházak
 - e. Civil szervezetek
 - f. Rendezvények
 - g. Közművelődés
- 6. Városfejlesztések
 - a. Városközpont rehabilitáció
 - b. Családi Pihenőpark
 - c. Utcák, járdák
 - d. Mezőgazdaság
 - e. Infokommunikációs fejlesztés

Az alábbi 65. ábra az önkormányzati beruházások és kiadások alakulását szemlélteti 2014 és 2019 között:

65. ábra: Önkormányzati beruházások értékének alakulása a kiadásaihoz képest, 2014-2019 (Ft)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

Az ábrán jól kivehető, hogy az önkormányzat kiadásai 2016 óta évről évre nőnek, azonban egyre nagyobb arányt tesznek ki a beruházások is: 2019-ben az önkormányzat az összes költségvetési kiadás közel 32%-ának megfelelő összeget költött beruházásokra, ez az arány 2016-ban mindössze 4% volt.¹⁸

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

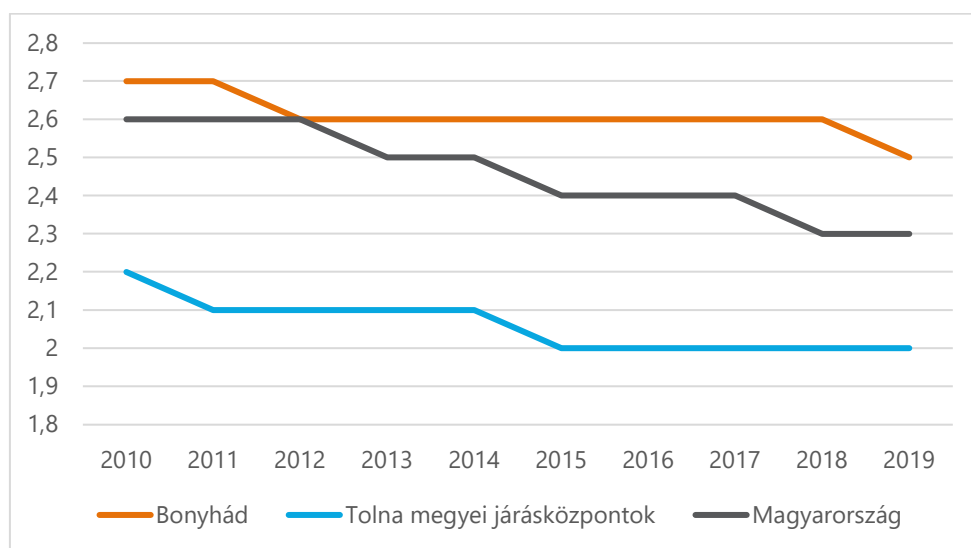
A város nem rendelkezik önálló foglalkoztatási stratégiával. Mivel a városban rendkívül alacsony a munkanélküliség így Bonyhád foglalkoztatáspolitikájában elsősorban a munkaerő bevonására és megtartására érdemes koncentrálni. A helyi vállalkozásokkal együttműködve be szükséges azonosítani azokat a területeket, ahol a szakképzett munkaerő hiánya problémát okoz. Az így beazonosított területeken az oktatási intézményekkel való együttműködés elősegítheti a város munkaerőpiaci kínálatának kedvezőbbé tételét.

1.10.5 Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az önkormányzat tulajdonában, illetve résztulajdonában 142 darab lakóingatlan, 76 darab egyéb ingatlan van, utóbbiak között rendelők, üzletek, raktárak, garázsok találhatóak. Az egyéb bérlemények és lakóingatlanok 46 darab épületben helyezkednek el, amelyből 18 épület teljes mértékben az önkormányzat tulajdonában van. A városban található 41 közintézmény (oktatási-, kulturális-, sportlétesítmények stb.) teljes mértékben a város tulajdonában áll.

¹⁸ Bonyhád FVS 2021-2027

66. ábra: Fenntartott önkormányzati lakásbérlemények aránya a teljes lakásállományon belül, 2010-2019 (%)

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

Bonyhádon mind Tolna megye járásközpontjaihoz képest, mind az országos szinthez képest magasabb az önkormányzati fenntartásban lévő lakásbérlemények aránya. A vizsgált szintek mindegyikén elmondható, hogy a 2010-es évek során csökkent az önkormányzat tulajdonában lévő bérlemények aránya, azonban Bonyhádon a csökkenés lassabb ütemben valósult meg.

Az önkormányzati lakásgazdálkodás alapvetően a következő 3 tevékenységre épül: a szociális lakástámogatások nyújtása, a bérlakásállománnyal való gazdálkodás, valamint a társasházak energiatakarékos felújításának támogatása.

Bonyhád 2021-2027-es időszakra vonatkozó fejlesztési programja alapján a város 142 db bérlakással rendelkezik. Az önállósdni vágyó fiatalok és a rászorulóknak számára a város ezeket az ingatlanokat azok komfort szintjének emelésével folyamatosan újítja fel. A nagyobb felújításoknak gátat szabhatnak a COVID-19 járvány okozta költségvetési nehézségek, így a veszélyhelyzet ideje alatt elsősorban kisebb felújítási, karbantartási munkák várhatóak. A felújításokkal egy ütemben szükséges a lakásállomány jogi és műszaki revíziója is.

1.10.6 Intézményfenntartás

A város Szervezeti és Működési Szabályzatáról (továbbiakban: SZMSZ) szóló 5/2015. (III. 27.) önkormányzati rendeletének legfrissebb módosítása Bonyhád Város Önkormányzata Képviselő-testületének 17/2019. (X. 20.) önkormányzati rendeletében került megvalósításra. Az SZMSZ 6. függelékében foglaltak szerint az önkormányzat az alábbi városi intézmények fenntartását, működtetését látja el, vagy vállal szerepet működtetésükben.

Bonyhád Város Önkormányzata közszolgálati intézményei:

Köznevelési intézmények:

Bonyhádi Varázskapu Bölcsőde és Óvoda:

Feladatellátási helyek:

- Malom óvoda
- Liget óvoda
- Pitypang óvoda
- Szélkakasos óvoda
- Ficánka óvoda
- Napsugár óvoda
- Kisvejkei Óvodai Tagintézménye
- Kisdorogi Óvodai Tagintézménye
- Váraljai Játshóház Óvodai Tagintézménye
- Izményi Óvodai Tagintézménye
- Kismányoki Óvodai Tagintézménye (szünetel)

A Bonyhádi Oktatási Nevelési Intézmény (BONI) fenntartója a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ. A következő 3 intézmény tartozik alá:

- Széchenyi István Általános Iskolai Tagintézménye
- Bartók Béla Alapfokú Művészetoktatási Intézményegység
- Arany János Gimnáziumi Intézményegység

Az Evangélikus Egyház fenntartásában lévő intézmény

- Az egykori Vörösmarty Mihály Általános Iskolai Tagintézménye, ami jelenleg a Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Kollégium és Általános

Művelődési intézmények:

- Vörösmarty Mihály Általános Művelődési Központ (jelenleg Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Kollégium és Általános)
- Solymár Imre Városi Könyvtár
- Völgységi Múzeum

Egészségügyi és szociális intézmények:

- Szociális Alapszolgáltatási Központként működő Gondozási Központ

Egyéb:

- Gazdasági Ellátó Szervezet (GESZ)
- Sportlétesítmények és Ifjúsági Táborok: Bonyhádi Sportcentrum¹⁹

¹⁹ Bonyhád FVS 2021-2027

1.10.7 Energiagazdálkodás

A város az elmúlt programozási időszakokban különös figyelmet fordított az energiahatékonyság növelésére és a megújuló energiaforrások használatának elősegítésére.

A 2007-2012-es időszakban az alábbi jelentősebb energetikai fejlesztésekre került sor:

Ficánka óvoda és a Tanuszoda felújítása, az épület nyílászáróinak szigetelésének fejlesztése az alábbi önkormányzati épületek megújuló energiával való ellátása (KEOP-2012-4.1.0):

- Sportcsarnok,
- Vörösmarty Mihály Művelődési Ház,
- BONI
- Vörösmarty Mihály Általános Iskola,
- Malom Óvoda,
- Szélkakasos Óvoda,
- Ficánka Óvoda,
- Gondozási központ intézményei,
- Dózsa Gy. utcai nappali foglalkoztató.

Liget óvoda energetikai korszerűsítési felújítása (BM-támogatással), a bentlakásos Idősek Otthona felújítása (TIOP-3.4.2-11), valamint napelemes rendszer telepítése a Bonycom Nonprofit Kft. épületeire (KEOP 4.10.0)

A 2014-2020-as időszakban az alábbi jelentősebb energetikai fejlesztések valósultak meg a városban:

- Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Bonyhádön (TOP-3.2.1-16)
- Bonyhád városi tanuszoda technológiai hő- és villamosenergia igényének kielégítése megújuló energiaforrások alkalmazásával (KEOP-4.10.0)
- A Vörösmarty Művelődési Központ energetikai korszerűsítése Bonyhádön (KEOP-5.7.0)
- A bonyhádi zeneiskola és városi könyvtár épületeinek energetikai korszerűsítése (TOP-3.2.1-15)
- A Bonyhád Jókai u. 3. szám alatti iskola, jelenleg a Szekszárdi SZC Perczel Mór Szakképző Iskolának helyt adó épület, valamint a Fáy u. 34. sz. lévő Széchenyi iskola (Ifjúsági) étterem energetikai korszerűsítése (TOP-3.2.1-16-TL1-2018-00002)²⁰

²⁰ Bonyhád FVS 2021-2027

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

Az ITS 2015-ös elkészítése óta a fejezet tartalma jelentősen nem változott, így az 2014-2020-as ITS tartalma kerül bemutatásra.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény értelmében az önkormányzat kötelezően ellátandó, településüzemeltetéssel összefüggő tevékenységei a következők:

- Településüzemeltetés
 - Köztemetők kialakítása és fenntartása
 - Gondoskodás a közvilágításról
 - Kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása
 - A helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása
 - Közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása
 - Gépjárművek parkolásának biztosítása
- Környezet-egészségügy
 - Köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása
 - Rovar- és rágcslóirtás
- Helyi közösségi közlekedés biztosítása
- Hulladékgazdálkodás
- Távhőszolgáltatás
- Víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül

Bonyhádon a városüzemeltetés jól szervezett, minden idetartozó szegmens – pl. köztisztaság, útfenntartás, közvilágítás, szemétszállítás, temető karbantartás, üzemeltetés – szolgáltatásokkal lefedett. Az útfenntartási munkák minden évben jelentősen megterhelik a város költségvetését, ennek ellenére minden évben a kátyúzási, festési és táblakihelyezési munkák a szükséges szinten megvalósulnak. A helyi közutak és tartozékainak kialakítását és folyamatos karbantartását, felújítását az Önkormányzat Műszaki Osztálya látja el, és vállalkozásokkal kötött szerződések keretében biztosítja a gépjárművek parkolását, ellenőrzi a parkolási rend betartását.

Jelentős számú városgazdálkodási feladatot (közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, hulladékgazdálkodás, települési környezet tisztaságának biztosítása) végez közszolgáltatási szerződés keretében az önkormányzati tulajdonban álló Bonycom Bonyhádi Közülemi Nonprofit Kft. végzi. Ugyancsak ez a cég felel a temetők kialakításáért, fenntartásáért, de az önkormányzati Bonyhádi Köztemető és Bonyhád–Majos Köztemető mellett az egyházi tulajdonú Római Katolikus Temető esetében is.

A közvilágítási feladatokról és a távhőszolgáltatásról a Fűtőmű Kft. Bonyhád, a kéményseprő-ipari szolgáltatásról pedig a Caminus Tüzeléstechnikai Kft. gondoskodik. A víziközmű-szolgáltatást a Mezőföldvíz Kft., a helyi közösségi közlekedést pedig a Dél-dunántúli Közlekedési Központ Zrt. biztosítja több vonalon, továbbá a távolsági buszok egy része is igénybe vehető helyi közlekedés céljából is.

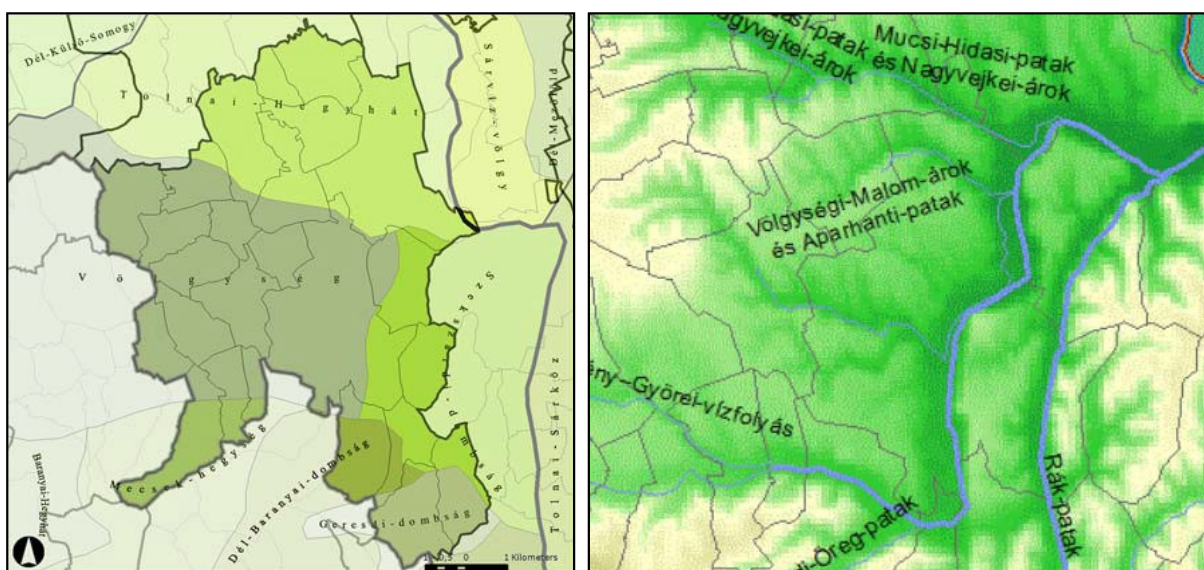
1.12 A táji és természeti adottságok vizsgálata

Az ITS 2015-ös elkészítése óta a fejezet tartalma nem változott, így az 2014-2020-as ITS tartalma kerül bemutatásra.

1.12.1 Természeti adottságok

Bonyhád belterülete a Völgység kistáj részét képező Bonyhádi-medencében található, míg a belterületétől keletre fekvő külterületek a Szekszárdi-dombság kistájhoz tartoznak. A város keleti részén folyik keresztül a Völgységi-patak.

67. ábra: Földrajzi tájak elhelyezkedése Bonyhád területén (balra), Bonyhád domborzati adottságai (jobbra)

Forrás: TelR honlapja

1.12.1.1 Geológia és domborzat, talaj²¹

A megyére jellemző kedvező talajadottságok kialakulását nagymértékben befolyásolta a talajképző kőzetek és a klíma függvényében kialakult eredeti növénytakaró. A megye területének döntő hányadának (közel 70 %-nak) a lösz a talajképző kőzete, melyen alapvetően jó vízgazdálkodást biztosít. A lösz világviszonylatban az egyik legjobb mezőgazdasági termelői alapbázis, de erózióra való hajlamossága miatt a lejtős területeken a mezőgazdasági használatot korlátozza.

A talajok vázszerkezeti adottsága mellett jelentős befolyásoló tényező a talajkolloid tartalma, mely meghatározza víztartó képességét, és a vízben oldott különböző tápanyagok összetételével annak kémhatását. A talajokban található különböző szerves anyagok, mint kötő elemek a talajok morzsalékosságát és ezen keresztül művelhetőségét is nagymértékben befolyásolják.

²¹ Bonyhád ITS 2014-2020

A Völgységi kistérség kedvező talajtani adottságai nem csak a kedvező talajszerkezetnek, hanem a mészállapotnak és humusztartalomnak is köszönhető, melyeknek a megyére jellemző számszerű adatait az alábbi táblázatban mutatja be.

6. táblázat: Tolna megye talajainak kémhatása és mészállapota

Kémhatás és mészállapot	Terület m ²	%	Terület km ²
Erősen savanyú talajok	38 646 080	1,0	38,6
Gyengén savanyú talajok	1 235 669 649	33,4	1 235,7
Felszíntől karbonátos talajok	2 425 316 271	65,6	2 425,3

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

A kistérség területének csak kis hányadán található erősen savanyú talaj, mely inkább a csapadékosabb erdőtalajokra jellemző, míg a felszíntől karbonátos talajok mennyisége közel kétharmada (65,6 %-a) a megye területének.

A felszíntől karbonátos talajok csak azokon a területeken okoznak problémát, ahol a mésztartalom meghaladja a 15 %-ot, ami általában a lejtős, erodált területen jellemző. Ezeken a területeken általában már az alapkőzet, az eredeti talajból kimosódott kalciumkarbonáttal feldúsult szintje került a felszínre. A térség talajainak humusz ellátottsága is kedvezőnek mondható.

A megye geográfiai adottságainak köszönhetően talajok termőréteg vastagsága átlagosan 1 m felett van. Csak néhol bukkan felszínre, olyan talajképző kőzet, melyet nem borít valamilyen termőréteg. A megye területének 95 %-án a termőréteg meghaladja az 1 m-t. Igaz a dombvidéki területeken gyakran szinte egymás mellett található a sekély, erodált termőrétegű és a völgyben a nagyon vastag termő rétegű terület.

A Völgység kiváló talajadottságai mellett ugyanakkor az évezredes mezőgazdasági hasznosítás mellett jelentős volt a talajok tápanyag tartalmának csökkenése, mely a kiáramló mezőgazdasági termékeknek volt köszönhető. Az elmúlt fél évszázadban a talajerő-gazdálkodásban jelentős változás állt be. Előtérbe kerültek a műtrágyák felhasználása, ami lehetővé tette a talajok tápanyaggal való feltöltését. Ez a folyamat a századforduló tájékán kezdődött. Míg a századfordulótól számítva a szerves trágya felhasználása folyamatosan csökkent, addig a műtrágya felhasználás eleinte lassú, majd 1965-től rohamos növekedése volt tapasztalható. A rendszerváltást követően a föld tulajdonjogának és használatának tisztázatlansága és a tőke kivonás, illetve hiány hatására az 1990-es években ismét jelentősen visszaesett a felhasználás.

A magas műtrágya adagok felhasználásának hatására megjelent a talajvízben és a felszíni vizekben a magasabb tápanyag koncentráció, melyből leginkább a talajban is könnyen mozgó nitrogén feldúsulása a legnagyobb probléma, de az állóvizeink eutrofizációját jelentősen befolyásolta a foszfor tartalom növekedése is.

A Völgységi kistérségben a dombvidéki területeken fordul elő erózió veszély, mely Stefanovics Pál szerint a következőképpen alakul megyei szinten: erősen erodált terület 40 000 ha, közepesen 90 000 ha, gyengén 75 000 ha. Összességében 205 000 ha-t érint az erózió, mely a megye területének közel kétharmada. A kedvezőtlen adottságú területek kategóriájába tartoznak a domborzati adottságokból való hátrányok, mely részben kiváltója az erózióknak. Az Európai Unió rendeleter és számítások alapján Tolna megye ebből a szempontból is kedvező képet mutat, mivel területének 99,8%-a 1. kategóriás besorolást kapta, mely azt jelenti, hogy nincs kedvezőtlen domborzati

adottság. Ez országosan csak 15,5%, míg régiókban 99,7%. A maradék terület a 20% feletti lejtéssel rendelkező kategóriába esik.

Országunk a Kárpát medence alján terül el, ami nagymértékben befolyásolja a meteorológiai viszonyokat és a légköri tevékenységek következtében az évek között jelentős differenciák mutatkoznak mind a csapadék évek közötti mennyiségében és éven belüli eloszlásában is.

Megyénk mivel az ország középső részéhez tartozik így az éghajlati viszonyokban nincs jelentős eltérés az országoshoz viszonyítva, ugyanakkor a domborzati viszonyoknak megfelelően mégis vannak megyén belül is különbségek. A megye Déli és dombvidéki területei csapadékosabbak, míg az Északi és sík vidéki területei szárazabbak.

A talajaink vízháztartását legjobban befolyásoló éghajlati elem a csapadék, melynek évenkénti, illetve éven belüli eloszlása változatos képet mutat.

Területfejlesztési és környezetvédelmi szempontok alapján egyaránt indokolt ismernünk, hogy a megye területén melyek azok a helyek, ahol kitermelésre érdemes mennyiségben található ásványi nyersanyag. E területeken esetleg még nem végeznek kitermelést, de a későbbiekben jelentkező igények kielégítésekor várható az ásványvagyon kitermelése. Tehát a prognosztikus ásványvagyonnal rendelkező területek elhelyezkedése fontos a megye természeti potenciáljának ismeretéhez.

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

Bonyhád tájszerkezetét alapvetően meghatározza a medence jelleg és a város járásban betöltött központi szerepe. A település nagy kiterjedésű határai annak köszönhetőek, hogy a török korban elpusztult szomszédos falvak (Fülöp-Szerdahely, Szent-Iván, Szent-Máriafalva, Szent-Demeterfalva) nem települtek újjá. Bonyhád XVIII. század közepén meginduló fejlődésének mindenekelőtt földrajzi okai vannak. A település „földrajzi kapu” szerepben van, fontos út halad át rajta, az átkelést az ingoványos völgyön, a „Bonyhádi Bozót”-on két jelentős híd (északon a Mérges hídja, keleten a Szent János híd) biztosította. Bonyhádról utak tartottak a szomszédos falvakba. További előnyt jelentett, hogy az 1700-as években számos falura kiterjedő földesúri központ lett. Igazán központi szerepkört Bonyhádnak azonban a közigazgatás adott. 1725-ben a simontornyai tisztújító megyegyűlésen a Dunaföldvári és Simontornyai járás mellé egy harmadik járás felállításáról határoztak. Az „alsó” avagy „Völgységi” járás székhelye Bonyhád lett.

A város- és tájszerkezetet a későbbiekben a központi jellegből adódó utak sűrűsödése, a mezőgazdasági tájhasználat, és a később, de annál sikeresebben elinduló ipar határozta meg. A szocializmus idején Bonyhád ipari üzemeit és pénzügyi intézményeit államosították és több lépcsőben tesztítették a mezőgazdaságot. A közlekedésben a 6. számú főközlekedési út 1952–1954-ben történt megépülte lett meghatározó Bonyhád életében.

A lakásépítések az 1960-as évek elején kezdődtek meg. Először a Béke tér és környéke kezdett épülni, ettől nyugatra épült ki a következő évtizedekben a Fáy lakótelep. A Budai Nagy Antal u. akkori végében Hahner József, neves tsz-elnök építette az első házat, róla neveztek el a környéket Hahner-telepnek. Később egész városrész épült mögé „Szecska”³³ néven. A város belterületén kisajátították a volt Perczel-kastélyok parkjait. A felső kastély körül lakónegyed épült tömbházakkal, a Perczel-kert. Beépült a volt Erzsébet-liget, a Vásártér, az Ifjúsági park környéke. Délkeleti irányban is bővült a város, a 6. sz. főútig, a Schweitzerhof felé.

A belterületi változásokat a városmag leromlása, pusztulása jelentette kezdetben. Egyes épületszanálások máig érezhető sebeket hagytak hátra. Ezután megváltozott a szemlélet, felismerték a helyi értékeket. Példamutató rekonstrukciós tevékenység kezdődött, amely máig tart. A városból elszármazott Kráhling János révén műszaki egyetemisták építészeti felmérést végeztek Bonyhádon és Majoson, ami jelzi Bonyhád kisvárosi értékeit e téren is. Az 1970-es évek életmódváltozásával egy időben a város környékén szép hétvégi házak, hobbikertek telepei épültek ki. Ezek közül leghíresebb a széplaki részen lévő, „Gecsemáné” és a Szecska-tó környéke.

1.12.3 Védett, védendő tájé és természeti értékek, területek

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

2015. január 1-től módosult a területrendezési tervek tájképvédelmi övezeteinek rendszere. A korábbi két tájképvédelmi övezet – országos jelentőségű, ill. térségi jelentőségű tájképvédelmi terület – helyett egy tájképvédelmi övezet, a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete lépett.

68. ábra: Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezete

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

Forrás: Tolna megye Területrendezési Terve - TelR

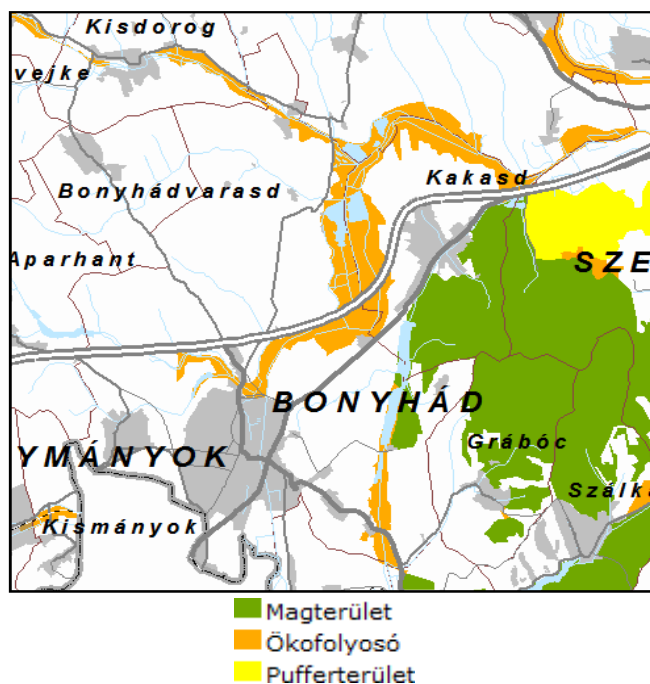
1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték emlék

Bonyhád közigazgatási területén egyaránt találhatók nemzetközi, országos és helyi védett, illetve védelemre érdemes természeti területek, értékek.

Országosan védett, illetve védelemre tervezett természeti értékek

Bonyhád közigazgatási területének (69. ábra) feltüntetett részei az országos ökológiai hálózat részét képezik. Az országos területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes és természetközeli területek, valamint az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere tartozik, és amelynek részei a magterületek, az ökológiai folyosók és a puffterületek. Bonyhád közigazgatási területét mind az ökológiai magterület, mind az ökofolyosó övezete érinti. Ez szabályozási szempontból azt jelenti a jelenleg hatályos OTfT szerint, hogy az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti. Továbbá az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.

69. ábra: Tolna megye TrT – Országos ökológiai hálózat területe

Forrás: Tolna megye Területrendezési Terve - TelR

Helyi természetvédelmi oltalom alatt álló területek, emlékek

Bonyhád Város Önkormányzata 12/2013. (V. 31.) önkormányzati rendelete az épített és természeti környezet helyi védelméről tartalmazza a település helyi védelem alatt álló értékeit. Helyi védettségű természeti értékek a Bonyhádi Perczel Mór Szakközépiskola és Kollégium parkja, mely 1 ha kiterjedésű (tk.sz.:16/6/TT/75). A meglévő közparkok közül egyedi védettségben részesül a Perczel kert park területe. A város zöldterületi rendszerében 12 db egyedi tájérték³⁷ található. Az

egyedi tájértékek jelenleg jogi védelem alatt nem álló táji értékek. Az alábbiakban bemutatásra kerülnek az egyedi tájértékek: védett facsoportok és faegyedek, illetve nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló területek.

Védett facsoportok

- Evangélikus temetőben lévő hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*) 26 db
- Gimnázium és kollégium közötti területen vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) 25 db
- Kossuth L. utcai – vásártéri bejárat mellett vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) 10 db
- Perczel M. utcai gömbjuhar fasor 75 db
- Istvánmajorban lévő fekete fenyő (Pinus nigra) 58 db, erdei fenyő (Pinus sylvestris) 3 db

Védett faegyedek

- Malomkastély előtt platánfa (*Platanus occidentalis*)
- Művelődési ház előtt kocsányos tölgy (*Quercus robur*)
- Plébániakertben és a Perczel M. u. 7. sz. udvarában páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*), tiszafa (*Taxus baccata*)
- Római katolikus templom bejárata mellett Perczel M. u. 33. sz. udvarban liliumfa (*Magnolia soulangeana*)
- Perczel M. u. 13. sz. udvarban császárfű (*Paulownia tomentosa*)
- Gimnázium kollégiumánál magas kőris (*Fraxinus excelsior*)

Nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló területek

Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek (Natura 2000 területek) kijelölésére az Európai Unió csatlakozás kötelezte az országot. A jelenleg hatályos az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földterületekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet szerint Bonyhád közigazgatási területének egy kis része a Natura 2000-es hálózatba tartozó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területe.

1.12.3.3 Prognosztikus és megkutatott ásványvagyon előfordulások a Völgységi kistérségben (forrás: Tolna Megye Környezetvédelmi Programja)

Újabban mind gyakoribb, hogy ember általi beavatkozások utóhatásaként lépnek fel az események, tehát egyes területeken meglévő természetes hajlam mellett az emberi jelenlét által okozott veszélyhelyzetek előrejelzéséhez is használható.

A földtani viszonyok és a morfológiai adottságok ismeretében már előzetesen megítélhető azon sajátosság is, hogy bármilyen ember által kezdeményezett beavatkozások, változások vagy újabb területhasználatok (mélyépítés, műtárgyak, melioráció, lakóterület növelése, nyomvonalas létesítmények stb.) következményeként a felszínmozgásos természeti jelenség fokozottan kialakulhat, érvényesülhet. Az országos felszínmozgásos kataszterben szereplő völgységi települések adatait az alábbi táblázat tartalmazza.

7. táblázat: Az országos felszínmozgásos kataszterben szereplő völgységi települések

Előfordulás helye	Nyersanyag	A terület jellemzője
Bátaapáti (Külső területek és Üveghuta környéke)	Zúzott kő	Ásványvagyon nem ismert, de nagy reménybeli készlet, korábban már bányászták is.
Kakasd (Öreg patak mellett)	Lápföld	Ásványvagyonnal rendelkező
Mórággy (vasút mellett)	Zúzott kő	Ásványvagyon jelenleg kutatják, nagy reménybeli készlet.
Váralja	Építési mészkő	Ásványvagyon mennyisége nem ismert, korábban már bányászatot végeztek a területen.

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

8. táblázat: Az országos felszínmozgásos kataszterben szereplő völgyégi települések

Mozgás helye	Mozgástípus	Megjegyzés
Kakasd Várhegy északi lejtője	suvasodás	Mozgások folytatódnak, a terület értéktelennek tetsző.
Kakasd Rák-völgy	csúszás	Mozgás után a terület paraggá vált, szántókenti hasznosítás esetén a mozgás megismétlődhet.
Váralja Vasúti bevágás a település déli részlete felett	suvasodás	A terület nem beépíthető, bevágások vagy szakszerűtlen tereprendezés esetén a korábbi mozgás is felújulhat.
Váralja Belterülettől keletre található hát északi lejtője.	suvasodás	A mozgásos területen alakult ki, amely jól elrejteti a kisebb szakadások, csúszások felismerhetőségét.
Váralja Erdészeti út	suvasodás	Az utat helyreállították, újabban is keletkeznek kisebb mozgások.

Forrás: Bonyhád ITS 2014-20

Talajszennyezések és a talajhasználat következményei:

A veszélyes anyaggal szennyezett talajok az ivóvízellátás szempontjából okozzák a legnagyobb gondot. Veszélyes hulladék eredetű a Bonyhád város vízellátását veszélyeztető, az első vízadó rétegre települt déli-vízműhöz közeledő klór-benzol-szennyeződés, mely a Budapesti Vegyiművek Hidasi gyárában helytelenül tárolt hulladékból ered. A bonyhádi déli vízműtelep néhány kútjában a nitrát is meghaladja a határértéket. A nitrát miatt külön figyelmet érdemel Mórág, Fadd, Gerjen vízbázisa.

1.12.3.4 Vízrajz

A kistérség az erősen dombvidéki jellegén kívül jó mezőgazdasági feltételekkel rendelkezik. A klimatikus adottságok kiváló lehetőséget nyújtanak az ültetvények létesítéséhez, melyre az utóbbi évek jó példát mutatnak.

A természetföldrajzi Völgyesség (429 km²) a Szekszárdi-dombsággal (200 km²) és a Tolnai-hegyháttal (716 km²) együtt a Dunántúli-dombvidék keleti felén elhelyezkedő Tolnai-dombság része, annak a délnyugati változatos felszínű része. A kistájat határoló és egyben leválasztó természeti képződmények igen jól elkülöníthetők. Az Alsóhidas-patak völgyétől délre a Kapos, a Völgyégi-patak völgye, valamint a Hábi-patak völgye határolja.

Bonyhád település a Völgységi patak vízgyűjtőjében helyezkedik el. A Völgység területe a pleisztocén folyamán üledékgyűjtő medence volt, benne több mint 100 m vastag folyóvízi üledéksor halmozódott fel. Hordalékkúpos felszínét az új pleisztocénban változó karakterű és vastagságú (10-40m) lösztakaró fedte be. A feltöltődés után É-i és Ny-i peremterülete kiemelkedett és feldarabolódott, DK-i térsége pedig tovább süllyedve medencévé formálódott. Ez a Völgység szíve a löszös dombosorokkal övezett Bonyhádi-medence (40m vastag lösztakaróval). Jellemzője a löszös dombosorok között meghúzódó, széles völgytalpú lankás völgyelések váltakozása. A közigazgatási terület szélén húzódó magas háta és tetők a Hegyhát-Völgység vízválasztóját hordozzák.

A település átlagos tengerszint feletti magassága 110-150 m Bf közötti. A város É-D-i tengelyének hossza mintegy 3 km, Ny – K-i tengelyének hossza mintegy 6 km /Majossal, Börzsönyrel együtt/.

Bonyhád város közigazgatási területének jelentős vízgyűjtője és főbefogadója a Völgységi patak (42 km, F=554 km²).

A település belterületén a Völgységi patak 20+114 –es szelvényében van az 570 törzsszámú felszíni vízállás észlelő törzsállomás.

Vízfolyás	Vízmérce	LKV	LVN	KQ	KÖQ	NQ
Völgységi patak	Bonyhád, 570 törzsszámú vízmércéje 20+114 TKM	-40 cm	330 cm	0,01 m ³ /s	0,45 m ³ /s	35 m ³ /s

A felszíni vizek vízrendszere:

Bonyhád település a Közép-dunántúli KÖVIZIG működési területén található. A település kül- és belterületét tekintve a Mecsekből érkező KÖVIZIG kezelésű Völgységi patak dombvidéki jellegű vízfolyás vízgyűjtő területére esik. Ehhez kapcsolódik még két KÖVIZIG kezelésű vízfolyás, a Rák patak és a Mucsi-Hidas patak rész-vízgyűjtő területe. Mindhárom állami vízfolyás meghatározó szerepet tölt be a belterületi csapadékvizek befogadása szempontjából.

9. táblázat: Közép-Dunántúli KÖVÍZIG kezelésében lévő vízfolyások adatai

Vízfolyás neve	Vízgyűjtő terület (km ²)	Kiépítési vízhozam (m ³ /s)	Vízfolyás teljes hossza (m)	Vízfolyás jellege	Bonyhád város közigazgatási területére eső hossz (m)
Völgységi patak	F=554,0	Q _{20%} = 38,0	23.887	Dombvidéki vízfolyás	6950
Mucsi Hidas patak	F=96,0	Q _{10%} = 24,0 Q _{20%} = 19,0	7.597	Dombvidéki vízfolyás	3280
Rák patak	F=81,2	Q _{20%} = 15,0	19.200	Dombvidéki vízfolyás	4770

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

A vízfolyások közül - Bonyhád település belterületét is legnagyobb mértékben érintve – a legfontosabb vízfolyás a Völgységi patak, mely egyben a belterületi csapadékvizek fő befogadója. A másik két vízfolyás csak a település északi kül- és belterületi részét érinti Tabódnál/Mucsi – Hidas patak/, illetve keleti részét érinti Börzsölynél (Rák patak).

10. táblázat: A Szekszárd-Paksi Vízi Társulat kezelésében, üzemeltetésében lévő vízfolyások adatai

Vízfolyás neve	Vízgyűjtő terület (km ²)	Kiépítési vízhozam (m ³ /s)	Vízfolyás teljes hossza (m)	Vízfolyás jellege	Bonyhád város közigazgatási területére eső hossz (m)
Völgységi malomárok	F=12,2	Q _{3%} =7,00	6.942	Dombvidéki vízfolyás	6942
Varasdi vízfolyás	F=21,1	Q _{10%} =8,44	9.292	Dombvidéki vízfolyás	415
Aparhanti patak	F=41,5	Q _{10%} =12,40	12.300	Dombvidéki vízfolyás	4950
Majosi vízfolyás	F=11,3	Q _{10%} =5,99	6.994	Dombvidéki vízfolyás	4195
Grábóci patak	F=16,1	Q _{10%} =7,20	5.227	Dombvidéki vízfolyás	1758

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

A település belterületi csapadékvizeinek befogadója a társulati kezelésű vízfolyások közül a Völgységi Malomárok, az Aparhanti patak és a Majosi vízfolyás. A további társulati kezelésű vízfolyások jelentős, belterületről összegyülekező vizet nem vezetnek el. A vízfolyások közül a Völgységi Malomárok teljes hossza Bonyhád település közigazgatási területére esik, míg a további vízfolyások közigazgatási határon kívül érkezik. A Völgységi Malomárok és a Varasdi vízfolyás befogadója a Völgységi patak 12+300-as, balparti szelvénye. Az Aparhanti vízfolyás a Völgységi Malomárok balparti 6+791-es szelvényéhez csatlakozik. A Majosi vízfolyás vize az Apar-Majosi tározóba érkezik. A Grábóci árok a Völgységi patak 11+550-es jobbparti szelvényéhez csatlakozik.

11. táblázat: Külterületi vízgyűjtővel rendelkező jelentősebb vízfolyások adatai

Vízfolyás neve	Vízgyűjtő terület (km ²)		Mértékadó vízhozam (m ³ /s)	Vízfolyás teljes hossza (m)	Vízfolyás jellege	Bonyhád város közigazgatási területére eső hossz (m)
	Külvízgyűjtő	Belterületi vízgyűjtő				
Rókvölgyi árok	F=4,2	-	Q _{10%}	3.300	Dombvidéki vízfolyás	3.300
Majosi faluárok	F=1,4			208	Dombvidéki vízfolyás	208
Völgységi malomárok	-	F=0,35		375	Dombvidéki vízfolyás	375
Sportpálya melletti árok (D-K-i főgyűjtő)	F=2,22			1.092	Dombvidéki vízfolyás	1.092
Alsószéplaki vízfolyás	F=0,17			498	Dombvidéki vízfolyás	498
Széptölgyesi vízfolyás	F=3,8	-	3.543	Dombvidéki vízfolyás	3.543	1.414
Ladományi vízfolyás	F=1,6			1.414	Dombvidéki vízfolyás	1.414
Hónigi árok	F=	-		1.159	Dombvidéki vízfolyás	1.159
Alsóbörzsönyi vízfolyás	F=1,75			1.346	Dombvidéki vízfolyás	1.346
Vásártéri, Ifjúsági parkerdei árok	F=3,1	F=4,57		440	Dombvidéki vízfolyás	440

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

A Rókvölgyi árok befogadója a Völgységi Malomárok 5+254-es balparti szelvénye, a Majosi faluárok a Majosi vízfolyás jobbparti 3+508-as szelvényéhez csatlakozik. A Völgységi Malomárok a Szekszárd-Paksi Vízitársulat kezelésében lévő 6+942 végszelvénye felett önkormányzati vízfolyásként folytatódik. A Sportpálya melletti árok befogadója a Völgységi patak balparti 20+453-as szelvénye. Az Alsószéplaki vízfolyás befogadója az Alsószéplaki tározó. A Széptölgyesi halastó a befogadója balparton a Széptölgyesi vízfolyásnak, míg a Lodományi vízfolyás a jobbparthoz csatlakozik. A Hónigi árok a Rák patak 9+349-es, míg az Alsóbörzsönyi vízfolyás a 10+710-es balparti szelvényéhez csatlakozik. Az Ifjúság parkerdei árok befogadója a belterületi 5-0-0 jelű csapadékvíz elvezető rendszeren keresztül a Völgységi patak bp-i 19+434 szelvénye.

A területen 44 forrás ismert, ezek közül 21 kiépített. Fő vízválasztója Hármashegy – Csengőhegy – Zengővár – Kecskéhát – Templomhegy gerincvonala. Ettől délre számottevő vízfolyás nincs, északra a Völgységi patak gyűjti össze az egész vízgyűjtő terület vizeit. A TK területén 711 mm az évi átlagos csapadékmennyiség, melynek nagyobb része a nyári hónapokban záporok formájában hullik le. A Völgységi patak felső folyásán Komló város vízellátását 13 ezer m³ –es tározó biztosítja, melynek mintegy 900 ha-os hidrológiai védőövezete a TK területén van.

A völgységi Malomcsatorna valamikor Zobák-pusztánál eredt. (Vízgyűjtője a torkolatnál 306 km²). A Malomcsatorna további szakasza az Izmény-györei vízfolyásból kapja a vizet, és felveszi az aparthanti vízfolyást. Bonyhád alatt bujtatóval keresztezi a Völgységi patakot. A Varasdi-víz ezután ömlik a Malomcsatornába. A Völgységi patak vízgyűjtőjének jelentős része a Malomcsatorna vízgyűjtője.

A terület hidrológiailag különálló egység, vízrendszerét más területek vízrendszere nem befolyásolja.

12. táblázat: Völgységi vízfolyások

Vízfolyás megnevezése	Vízgyűjtőterület nagysága (km ²)
Rák-patak	101,3
Völgységi Malomcsatorna (alsó szakasz)	2,9
Mucsi-Hidas patak	80,3
Völgységi Malomcsatorna	125,5
Varasdi-víz /Szerdahelyi árok/	20,5
Öreg-patak	37,9
Hidas-patak	9,6
Váralja-patak	15,5
Mázai-patak	8,7

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

13. táblázat: A Völgységi patak főbb mellékvizei

Vízfolyás neve	Vízmérce helye	Kis vízhozam (Q _{min}) m ³ /s	Közepes vízhozam (Q _{átl.}) m ³ /s	Nagy vízhozam (Q _{max}) m ³ /s
Völgységi patak	Bonyhád	0,01	0,45	35
Lajvér-patak		0,04	0,35	0,38
Hábi-csatorna	Csikóstöttös	0,06	0,33	40
Rák-patak	Kakasd	0,01	0,18	24
Izmény-Győrei patak	Izmény	0,005	0,15	16

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

A talajvíz mélysége egyenetlen. Felső szintje a löszterszíneken 20-25 méter, a völgytalpakon mélyen található.

A rétegvizek a felső pannon homokos rétegekben helyezkednek el, melyeket vízzáró agyagrétegek tagolnak. A rétegvizek mennyisége nem számottevő, és vízminőségük sem megfelelő. Általános jellegzetességük a magas vastartalom és nagy keménység.

Az Anna-forrás a Tolnai-hegyhát egyik legmagasabb dombjának a Papdi-hegynek a szomszédságában, a Lengyeltől délre, a szurdokszerűen kezdődő völgy alján ered. A vörös kővel szépen foglalt, esztétikusan kiképzett forrás vizét a lösztakaró alatt a vízzáró agyagrétegen kanyargó talajvíz adja, ennek ellenére hőfoka és ízhátása vetekszik az északi hegyvidék legjobb forrásainak vizével.

A település közigazgatási határa csak néhány helyen köthető természetes határokhoz: É-on a Mucsi-Hidas patak a közigazgatási határ, É-K-en a Völgységi patak, valamint D-K-en a Grábóci árok.

A belterületet érintő fontosabb vízfolyások vízgyűjtő területei:

Bonyhád központi belterülete:

- A belterület K-i határán húzódik D-É irányban a Völgységi patak
- ÉNY-ről érkezik a belterületbe az Aparhanti patak és NY-ről a Majosi vízfolyás
- A Völgységi Malomárok a település belterületének É-i határától É-i irányban külterületen halad tovább a befogadó Völgységi patakig
- A település belterületének DK-i részén található a Sportpálya melletti D-K-i Főgyűjtő árok.
- A település K-i részén található az Alsószéplaki árok, amely a Cikói domboldalról szállít csapadékvizet a zártkerteken keresztül a befogadó Alsószéplaki tározóba.
- Ny-ről érkezik jelentős külvízgyűjtővel a Vásártér irányából a csapadékvíz az Ifjúsági parkerdei árok felé, amely a belterületen jelentős hosszban végighalad az 5-0-0 vízelvezető rendszeren, heves, nagy intenzitású záporok esetén jelentős károkat okozva.

Majos településrész:

- Külterületről érkezik a belterületbe, és halad át rajta a Majosi vízfolyás a településrész É-i szélén
- A település D-Ny-i külvízgyűjtője felől gyülekezik össze a csapadék a Majosi faluárokba

Börzsöny, Alsóbörzsöny településrész:

- Börzsöny belterülete hegygerincen van, így a vízfolyás nem érinti
- Külterületi K-i völgyében húzódik a Rák patak D-ről É-i irányban
- A településrész belterületéről ÉK-i irányban a Hónigi árok, DK-i irányban Alsóbörzsöny felől az Alsóbörzsönyi vízfolyás gyűjti össze a csapadékvizet.

Tabód, Tabódszerdahely településrész:

- Tabód É-i részén NY – K irányban húzódik át a Mucsi-Hidas patak, Tabódszerdahely és Kistabód É-i részén pedig a Varasdi vízfolyás.

Ladomány településrész:

- A település D-K-i részén húzódik a Ladományi vízfolyás, amely a belterület csapadékvizeinek befogadója.²²

14. táblázat: Halastavak listája Bonyhádon

Ssz.	Település	Vízhasználat; vízkivétel helye [km szelv.]	Engedélyes	Eng. menny.		Tény ezer m ³ /év
				lit er/ s	ezer m ³ /é v	
2	Aparhant	4 db halastó Apori vízen 4+765	Mg. Szolg. Szöv., Aparhant	6	594	594
5	Bonyhád	Halastó (volt I. sz.) Rák-p. 8+710	"Pannonia" Mg. Szöv., Bonyhád	1	88	88
6	Bonyhád	Halastó Rák-p. 11+000	Ritzel László, Bonyhád	1	73	73
7	Bonyhád	2 db halastó Rák-p. 5+215 (III.-IV. tó)	"Pannonia" Mg. Szöv., Bonyhád	17	2274	2274
8	Bonyhád	Tározó halászati hasznosítása Apori vf. 0+740	"Pannonia" Mg. Szöv., Bonyhád	3	146	146

²² Bonyhád ITS 2014-2020

37	Györe	1 db halasított záportározó Izmény-Györei 7+343	Simon László József, Györe	1	82	82
38	Györe	1 db halasított záportározó Izmény-Györei 4+177	AGRO Hal Bt., Györe	5	263	263
50	Kakasd	Sötétvölgyi csónakázótó Rák-p. 2+505	Gemenci Erdőgazd., Baja	3	56	56
51	Kakasd	Juhéj-Kakasdi halastavak 4 db (Völgységi-malom)	Halért. és Kisállatt. Szöv., Tolna	13	972	972
65	Mócsény	Halastó Rák-p. 15+600	Dr. Németh István, Százhalombatta	7	714	714
66	Mócsény	2 db horgásztó Mócsényi vf-on 0+423	Geisz György, Mócsény	1	7	7
69	Nagymányok	2 db halastó Izmény-Györei 2+120	"Várfő" Mg. Szöv., Váralja	8	486	486
70	Nagymányok	Mucsi Halgazdaság Izmény-Györei 1+976	Ferenc Sebestyén, Nagymányok	1	85	85
112	Závod	3 db Mucsi-Hidasi halastó 12+607	Ranga Zsanett, Szekszárd	3	368	368
Összesen				70	6208	6208

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

1.12.4 Tájhasználati konfliktussok és problémák értékelése

A helyzetfeltárás alapján az látható, hogy az védelem alá tartozó területek főként a külterületen találhatóak, így a rájuk vonatkozó szabályozások nem jelentenek konfliktus forrást.

Általában a nem célzottan tájhasználati konfliktusok feloldását célzó fejlesztési beruházások minden erőfeszítés ellenére előbb-utóbb bizonyos fokú konfliktushoz vezetnek, melyek lehetnek területhasználati és funkcionális, tájökölógiai vagy tájképi (vizuális) gyökerűek. A konfliktusok mértéke azonban összehangolt, átgondolt tervezéssel csökkenthető. Leggyakoribb probléma az infrastruktúra fejlesztések, a beépített területek növelése és a természetvédelem, tájvédelem szempontjainak ütközése.

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

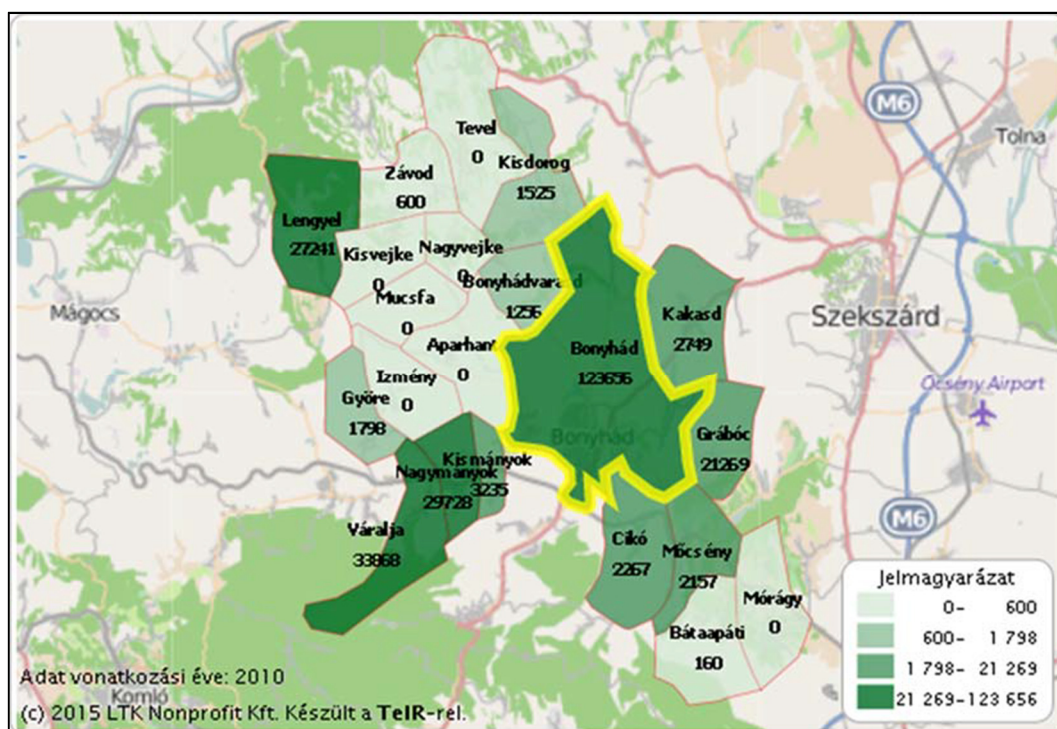
Az ITS 2015-ös elkészítése óta a fejezet tartalma jelentősen nem változott, így az 2014-2020-as ITS tartalma kerül bemutatásra.

A város zöldfelületei egymással való kapcsolódásuk esetén zöldfelületi rendszert alkotnak. Ezek használati szempontból csoportosítva:

- a közhasználatú zöldfelületek (közterületen vagy közhasználatra átadott területen lévő zöldfelület, közpark, közkert),
- a korlátozottan közhasználatú zöldfelületek (egyes intézmények, sport és szabadidős területek zöldfelületei),
- a nem közhasználatú zöldfelületek (lakó-, üdülő-, hétvégi házak és egyes intézmények kertjei),
- a vonalas, zöldhálózati összekötőelemek (utak, vízfolyások menti zöldfelület),
- továbbá a belterülethez kapcsolódó, jelentős zöldfelülettel rendelkező külterületi elemek (erdők, mezőgazdasági területek, vízpartok stb.). (magánkertek, kertvárosi területek)

Bonyhád az összes zöldfelület nagysága az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR) szerint 123 656 m².

70. ábra: Zöldterületek nagysága Bonyhád és környékén, 2015 (m²)

Forrás: www.teir.hu

Kialakításuktól függően, a zöldfelületek alapvetően befolyásolják a városi környezetminőséget. Jelentős környezetvédelmi, ökológiai szerepük mellett lehetőséget nyújtanak pihenésre, rekreációra, pszichikai felfrissülésre és javítják a településképet.

A zöldfelületek összehasonlító adatait az alábbi táblázat tartalmazza:

15. táblázat: Egy lakosra jutó összes zöldterület (m²)

Város	Egy lakosra jutó összes zöldterület, m ²
Szekszárd	13,2
Bátaszék	5,9
Bonyhád	8,8
Dombóvár	17,1
Dunaföldvár	9,2
Paks	16,3
Simontornya	0,7
Tamási	18,0
Tolna	0,8
Összesen	11,9

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés (2020)

Az adatokból látható, hogy Tolna megye 9 városából, Bonyhád az 5. helyet foglalja el. Az összes zöldfelület nagysága tehát 12,36 ha. Ez nem túl jó érték, tehát ezen a területen fejlesztésre lehet szükség.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A zöldfelületi rendszer legnagyobb problémája, hogy a közparkok nagyon széttagoltak, és még a közeli között sincs megfelelő kapcsolat kiépítve. A zöldfelületi rendszer elemei egyértelműen fejlesztésre szorulnak annak érdekében, hogy a mai kor igényeit kielégítő városi rekreációs terekként funkcionálhassanak.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

Az ITS 2015-ös elkészítése óta a fejezet tartalma nem változott, így az 2014-2020-as ITS tartalma kerül bemutatásra.

1.14.1 Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A település szerkezetét elsősorban a történelmi múlt határozza meg. A város központi belterülete körül elhelyezkedő kiterjedt külterületet elszórtan kisebb külső belterületi részek tagolják. A központi belterület hat városrészre tagolódik. A város három jelentős hosszanti tengelyének egyike a Perczel M. u., amelyen a Perczelek kúriái és a családhoz tartozó épületek sorakoznak. A másik tengely a 6. sz. út, amely a várost keleten éri el, valamint a harmadik a Gyár u., ahol a kiterjedt barnamezős övezetek találhatók. A város központi jellegzetessége az ún. térfüzéres szerkezet, amelyet az egymást érintő három tér (Széchenyi, Szabadság és Vörösmarty) füzérszerű elhelyezkedése hozza létre, ahol ma sok kereskedelmi–ipari központi funkció sűrűsödik. A település jellegzetessége a sok, de jobbára elaprózott zöldfelület. Jellegzetes lakótelepi beépítettséggel a délnyugaton a Fáy ltp. és környékén találkozhatunk, amely közel esik a volt Zománcgyári területhez. A város északnyugati részén kiterjedt családi házas övezet van.

1.14.1.2 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A városban a beépítésre nem szánt területek közé csak a közlekedés (közút, kötőtpályás) és az azzal kapcsolatos felületek (pályaudvar, töltőállomás stb.), a zöldfelületek, valamint a vízgazdálkodáshoz kötődő területek tartoznak.

1.14.1.3 Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

Bonyhád funkcióellátottsága teljes körű, bár a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatási funkciók még fejlesztésre szorulnak. A vizsgált funkciók nagy része főként a belvárosi mag köré, és annak holdudvarába csoportosul. A gazdasági funkciók a belvároson kívül természetesen az ipari területekre összpontosulnak. Majos kivételével a külső belterületek funkcióellátottsága gyér.

1.14.1.4 Alulhasznosított barnamezős területek

Az alulhasznosított barnamezős területeknek kétféle megjelenési formája van a városban. Az egyik a nagy egybefüggő egykori iparterületek a Dózsa Gy. utcában és a Gyár utcában (régii Cipőgyár), valamint a Perczel M. utcában a Zománcgyár területe. A másik típus a városban, elszórtan a lakófunkcióval kevert ipari területek.

1.14.1.5 Konfliktusokkal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

A belvárosban található impozáns műemlék jellegű házak sok esetben üresen állnak. Az épületállomány ennek következtében folyamatosan romlik.

1.14.2 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Az épített környezet konfliktusai közé a belső városrészek szlumosodása, és a barnamezős ipari területek lakófunkcióval történő keveredése okozza. A szlumosodás elsősorban a város értékei közé tartozó értékes műemlék jellegű állományt érinti, amely más területekre (turizmus) is negatív hatást gyakorolhat. A kiterjedt barnamezős területek funkcióváltásának elhúzódása is problematikus területként jelenik meg.

A kelet–nyugati irányú országos közúti kapcsolatokon rendkívül sokat fog majd javítani az M9-es autópálya Szekszárd–Kaposvár szakasza, amely északról fogja elkerülni a várost.

16. táblázat: Különböző szintű térségi központok elérhetősége 2022-ben

Különböző szintű térségi központok elérhetősége személygépkocsival				
Térségi központok	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Útvonal
megyeszékhely – Szekszárd	22,0 km	20 perc	66 km/h	6
régióközpont – Pécs	39,6 km	33 perc	72 km/h	6
főváros – Budapest	171,0 km	96 perc	107 km/h	M6
Különböző szintű térségi központok elérhetősége távolsági autóbusz járáttal				
Térségi központok	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
megyeszékhely – Szekszárd	20,4 km	29 perc	42 km/h	59-57 járat
régióközpont – Pécs	41,0 km	60 perc	41 km/h	45-49 járat
főváros – Budapest	172,1 km	191 perc	54 km/h	10-10 járat
Különböző szintű térségi központok elérhetősége vasúttal				
Térségi központok	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
megyeszékhely – Szekszárd	37,0 km	83 perc	27 km/h	4-4 járat (egy átszállással)
régióközpont – Pécs	106,0 km	115 perc	55 km/h	9-8 járat (egy átszállással)
főváros – Budapest	206,0 km	209 perc	59 km/h	6-6 járat (egy átszállással)

Forrás: Google Térkép és menetrendek.hu, saját szerkesztés

1.15.2 Közúti közlekedés

A Bonyhádi járás területén található főbb közutak

Az ITS 2015-ös elkészítése óta a fejezet tartalma jelentősen nem változott, így az 2014-2020-as ITS tartalma kerül bemutatásra; ahol releváns a legfrissebb 2021-2022-es információkkal frissítve.

Bonyhád területén vezet keresztül a 6. sz. I. rendű főút, mely kapcsolatot biztosít Szekszárd megyeszékhely (majd Budapest), valamint Pécs régióközpont (majd horvát országhatár) felé. A járás főbb útja még a 65. sz. II. rendű főút, amely egyik irányban szintén Szekszárd, míg a másik irányban Siófok felé biztosít kapcsolatot, de Bonyhádon nem érinti. A járás többi települését 16 db alsóbbrendű országos közút köti be a közlekedési hálózatba.

Bonyhád közúti elérhetőségét a többi járási település felől mutatja a következő táblázat.

17. táblázat: Bonyhád járási központ közúti elérhetősége 2022-ben

Járási települései	Távolság (km)	Átlagos utazási idő (perc)	Átlagos utazási sebesség (km/h)
Kakasd	9	10	54
Grábóc	9,9	14	42
Mőcsény	9,1	13	42
Mórág	18,6	23	49
Bátaapáti	14,6	19	46
Cikó	7,7	12	39
Kismányok	6,8	8	51
Nagymányok	6,3	7	54
Váralja	9,2	10	55
Györe	12,3	12	62
Izmény	15,1	16	51
Aparhant	8,9	10	49
Bonyhádvarasd	9,4	10	58
Mucsfa	13,9	15	52
Kisvejke	16,7	17	53
Nagyvejke	14,7	16	47
Lengyel	21,9	21	52
Závod	18,5	20	53
Tevel	15,8	17	56
Kisdorog	13,3	14	58
Kéty	19,4	20	56
Murga	23,2	24	52
Felsőnána	24	25	54
Zomba	14,7	16	53
Átlag	13,9	15,4	50

Forrás: Google Térkép, saját szerkesztés

Településen található főbb közutak²³

A település területének közúti hálózatát a következő oldalon lévő térkép mutatja.

6. sz. I. rendű főút: A település keleti oldalán halad, kevésbé érintve a belterületet, ezért funkciója csak a településen túli kapcsolatok kiszolgálása. Bonyhád területén két jelzőlámpával szabályozott csomópontja van (Tesco bevásárló kp. kiszolgálóútja és Zrínyi u. csomópontoknál). Átlagos napi forgalma 7838 Ej/nap.

Rákóczi F. u.–Széchenyi I. tér–Zrínyi M. u.: A 6535. sz. Bonyhád–Tevel–Murga összekötőút Bonyhád belterületi része, melynek elsődlegesen térségi és települési kapcsolat funkciója van, de jelentős a feltáró funkciója is. Átlagos napi forgalma 6210 Ej/nap.

Deák F. u.: 5603. sz. Bátaszék-Bonyhád összekötőút településre eső része, térségi szinten kapcsolati, település szempontjából kiszolgáló és feltáró funkciója van, átlagos napi forgalma 2343 Ej/nap.

6534. sz. Bonyhád–Dombóvár összekötőút: Bonyhád déli oldalán halad, belterületi szakasza minimális, Majos városrész felé és térségi szinten biztosít kapcsolatot, átlagos napi forgalma 6539 Ej/nap.

Majos I.–Majos V.–Majos X.: 6529. sz. Majos összekötő út és 6538. sz. Majos–Lengyel–Kurd összekötőút belterületi része, van térségi kapcsolati, feltáró és kiszolgáló funkciója is, átlagos napi forgalma 1179 Ej/nap.

Település szempontjából fontosabb helyi gyűjtőutak:

- 56102. sz. Cikó bekötőút: Cikó település felé biztosít kapcsolatot, forgalma 955 Ej/nap
- Perczel Mór u.: 6535. sz. és 6534. sz. utak között vezet, több városrész összekapcsolásával és feltárással
- Szent Imre u. – Dózsa György u.: településközpontban található főbb út
- Kossuth Lajos u. – Bajcsy-Zsilinszky u.: több városrészt és főbb utat kapcsol össze és tár fel
- Dr. Kolta László u.: dél-nyugati városrész fő feltáró útja
- Budai Nagy A. u.–Móricz Zsigmond u.–Kőrösi Csoma S. u.: Észak-nyugati városrész fő feltáró útjai

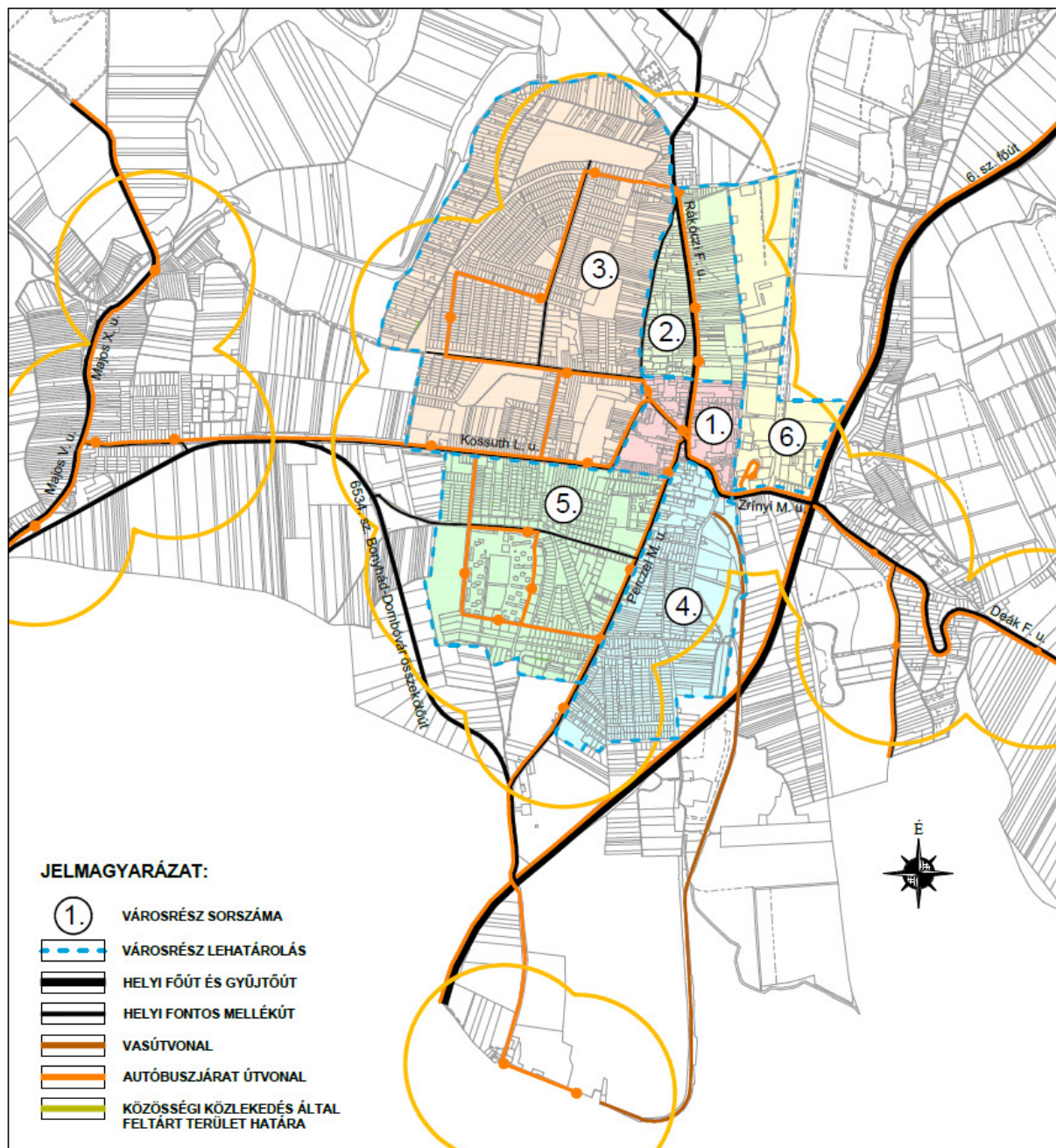
A településhez tartozó országos közutak, valamint a helyi fő- és gyűjtőutak mind 2x1 forgalmi sávosak. Sebesség és súlykorlátozás a Zrínyi utcában van a Nepomuki Szent János híd műszaki állapota miatt, ahol a 20 km/h-s sebesség- és 3,5 t súlykorlátozás mellett a forgalom a hídon egy sávra szűkül, az áthaladást jelzőlámpák segítik.

A szerkezeti terv és a Perczel terv tartalmazza a 6535. sz. összekötőút települést keletről elkerülő szakaszát, a 6538. sz. összekötőút Majost keletről elkerülő szakaszát, valamint három körforgalom kialakítását.²⁴

²³ A fejezetben szereplő forgalmi adatok forrása: Az országos közutak 2013. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma, 2014.

²⁴ Bonyhád ITS 2014-2020

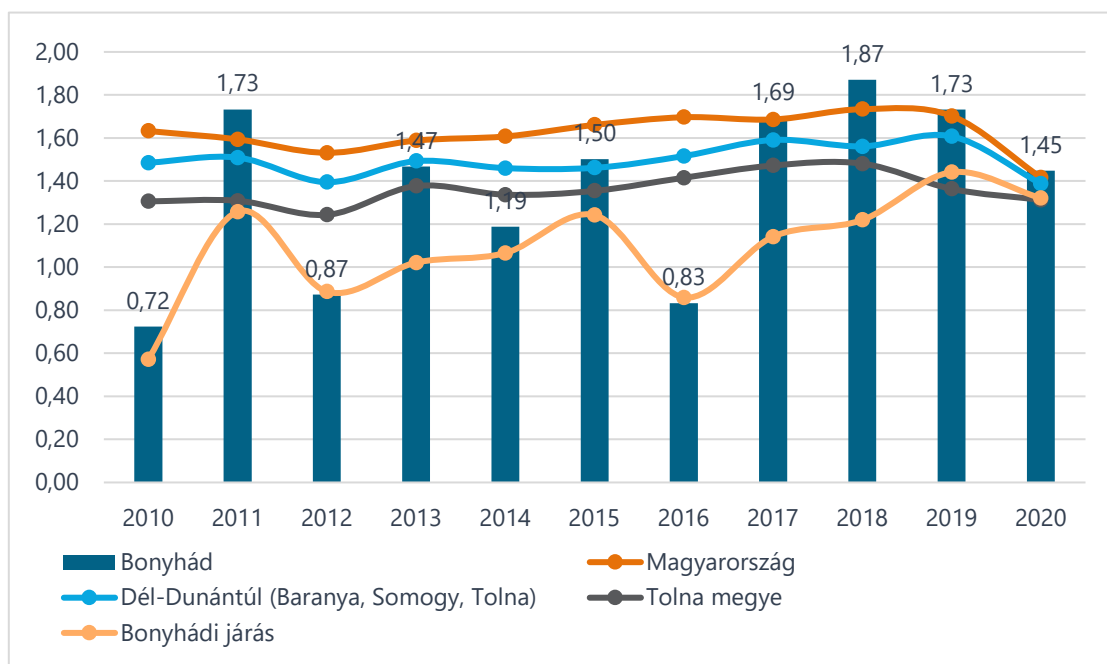
72. ábra: Bonyhád belterület közúti hálózata

Baleseti mutatók alakulása

A közúti balesetek arányát tekintve 2017-től kezdve rosszabbak az eredmények Bonyhádon, mint a járásban, megyében és az országban, aminek az az oka, hogy az országosnál lassabb ütemben javul, mint az országos átlag. 2017-ig (2011-es év kivétel) az 1000 főre jutó személyi sérüléssel járó közúti balesetek aránya jobb volt, mint az országos átlag. 2010-es évhez viszonyítva 2020-ra megkétszereződött az 1000 főre jutó balesetek száma.

73. ábra: 1000 főre jutó személyi sérüléssel járó közúti balesetek, 2010-2020 (eset)

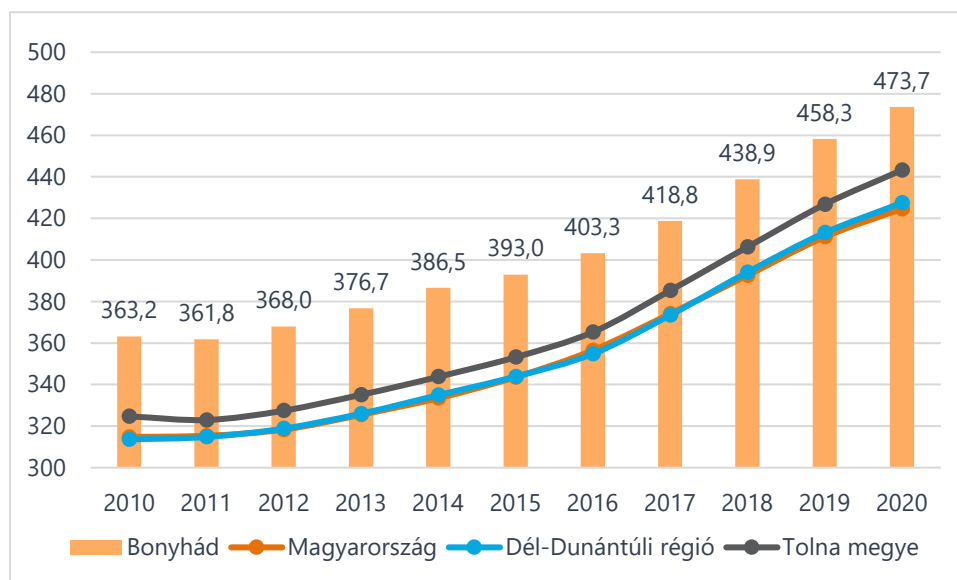

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

Motorizációs mutatók alakulása

2020-ban a település motorizációs mutatói (474 személygépkocsi/1000 fő és 86 tehergépkocsi/1000 fő) jóval az országos (425 és 64), a régiós (428 és 66) valamint a megyei (443 és 76) átlag felettiek. A diagramokon is látható a tendencia, ami alapján az 1000 főre jutó személygépkocsik és tehergépkocsik száma fokozatosan növekedik

74. ábra: Személygépkocsik száma 1000 főre vetítve Bonyhádon, 2010-2020 (db)

Adatok forrása: KSH Tájékoztatási adatbázis, saját szerkesztés

Az elmúlt években a településen folyamatosan csökkent a benzinüzemű gépkocsik aránya (2010-ben 75,6 százalékról 2020-ben 61,3 százalékra) és emelkedett mind a gázolaj (24,2 százalékról 36,9 százalékra), mind az egyéb üzeműeké (0,2 százalékról 1,8 százalékra). Ez a tendencia megegyezik az országos, régiós és megyei tendenciákkal.

1.15.3 Közösségi közlekedés

Bonyhádon az elsődleges közösségi közlekedési módot az autóbusz jelenti. A városban található 5 buszvonalon 2020-ban a Volánbusz 9504 járatot indított (naponta átlagosan 26 járat).

A vasút nem játszik fontos szerepet a bonyhádiak életében. A vasúti összeköttetést a Hidassal közös Hidas-Bonyhád vasútállomás biztosítja, ez az állomás azonban a központtól távol esik, elsősorban autóval és busszal közelíthető meg.

A térségi autóbusz közlekedés központja a bonyhádi autóbusz állomás, amely a Zrínyi utcából nyíló úton közelíthető meg.

A településen található autóbusz megállóhelyek többségén található menetrend, a forgalmasabb megállóknál esőtől és szélétől védett autóbusz váró és pad, de akadálymentesítés, egyéb utastájékoztató eszköz és kerékpártároló sehol nem található.

A távolsági járatokkal a különböző szintű területi központok elérhetőek, az

Különböző szintű térségi központok elérhetősége személygépkocsival				
Térségi központok	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Útvonal
megyeszékhely – Szekszárd	22,0 km	20 perc	66 km/h	6
régióközpont – Pécs	39,6 km	33 perc	72 km/h	6
főváros – Budapest	171,0 km	96 perc	107 km/h	M6
Különböző szintű térségi központok elérhetősége távolsági autóbusz járatral				
Térségi központok	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
megyeszékhely – Szekszárd	20,4 km	29 perc	42 km/h	59-57 járat
régióközpont – Pécs	41,0 km	60 perc	41 km/h	45-49 járat
főváros – Budapest	172,1 km	191 perc	54 km/h	10-10 járat
Különböző szintű térségi központok elérhetősége vasúttal				
Térségi központok	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
megyeszékhely – Szekszárd	37,0 km	83 perc	27 km/h	4-4 járat (egy átszállással)
régióközpont – Pécs	106,0 km	115 perc	55 km/h	9-8 járat (egy átszállással)
főváros – Budapest	206,0 km	209 perc	59 km/h	6-6 járat (egy átszállással)

tartalmazza az ezekhez tartozó adatokat. Az autóbusz járatok ezeken kívül közlekednek Bátaszék, Dombóvár, Győr, Kaposvár, Mohács, Szeged és Tatabánya településekre is.

18. táblázat: Bonyhád elérhetősége a járás településeiről helyközi autóbusz járatral, Menetrendek.hu, 2022. április

Járási települései	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Kakasd	7,7 km	11 perc	42 km/h	47-44 járat
Grábóc	5,3 km	15 perc	21 km/h	6-8 járat
Mőcsény	7,9 km	18 perc	26 km/h	12-15 járat
Mórággy	11,2 km	45 perc	15 km/h	9-9 járat
Bátaapáti	11,4 km	32 perc	21 km/h	7-9 járat
Cikó	6,5 km	12 perc	33 km/h	11-14 járat

Kismányok	6,3 km	10 perc	38 km/h	45-46 járat
Nagymányok	7,4 km	13 perc	34 km/h	46-47 járat
Váralja	10,0 km	19 perc	32 km/h	42-40 járat
Györe	14,6 km	29 perc	30 km/h	11-11 járat
Izmény	17,2 km	34 perc	30 km/h	11-11 járat
Aparhant	11,3 km	17 perc	40 km/h	19-20 járat
Bonyhádvarasd	10,4 km	15 perc	42 km/h	20-19 járat
Mucsfa	15,1 km	28 perc	32 km/h	18-17 járat
Kisvejke	11,3 km	34 perc	20 km/h	17-17 járat
Nagyvejke	15,0 km	29 perc	31 km/h	10-11 járat
Lengyel	22,0 km	40 perc	33 km/h	14-13 járat
Závod	13,3 km	38 perc	21 km/h	15-12 járat
Tevel	16,7 km	30 perc	33 km/h	21-19 járat
Kisdorog	13,4 km	22 perc	37 km/h	22-20 járat
Kéty	19,7 km	26 perc	45 km/h	22-25 járat
Murga	15,8 km	40 perc	24 km/h	18-19 járat
Felsónána	31,1 km	68 perc	27 km/h	14-12 járat
Zomba	14,8 km	26 perc	34 km/h	26-29 járat
Átlag	13,1 km	27 perc	31 km/h	19-19 járat

Forrás: Google Térkép és menetrendek.hu, saját szerkesztés

19. táblázat: A település egyéb belterületeinek elérhetősége autóbusz járással, Menetrendek.hu 2022. április

Járás települései	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Börzsöny	3,1 km	5 perc	37 km/h	10-12 járat
Alsóbörzsöny	1,1 km	2 perc	33 km/h	9-11 járat
Bonyhádszerdahely	4,5 km	8 perc	34 km/h	30-34 járat
Ladomány	nincs járat			
Tabód	11,3 km	20 perc	34 km/h	11-13 járat
Tabódszerdahely	7,3 km	12 perc	37 km/h	11-13 járat
Átlag	5,5 km	9 perc	35 km/h	14-18 járat

Forrás: Google Térkép és menetrendek.hu, saját szerkesztés

A tarifarendszer, hálózat és menetrend nincs összehangolva a különböző járat típusok között (helyközi–helyi).

1.15.3.1 Kötöttpályás

A járás területén vezet át a 60. sz. Dombóvár–Bátaszék vonal, amely egyvágányú 21 t engedélyezett tengelyterhelésű, 80 km/h pályasebességű nem villamosított regionális vasút. Bonyhád település déli határában található Hidas–Bonyhád vasútállomás. Az állomás három vágánnyal és két sk+30 cm peronnal rendelkezik. Az állomás nem akadálymentes. Se az állomásépület se a peronok akadálymentesen nem közelíthetők meg, nincs kijelölt akadálymentes parkoló, se taktilis jelzések. Az állomásról átszállási lehetőség van a bonyhádi helyi autóbuszjáratra, kerékpártároló és P+R parkoló nincs kialakítva, rendelkezésre álló terület van, de rendezetlen és nem biztonságos. A vonalon személyvonatok közlekednek, ütemesen naponta Bátaszék–Dombóvár (2-1 járat), Dombóvár–Baja (3 járatpár) között. A járás vasúti kapcsolattal rendelkező települések elérhetőségét a 20. táblázat tartalmazza.

20. táblázat: Bonyhád vasúti elérhetősége a járás vasúti kapcsolattal rendelkező településeiről, 2022. április

Járas települései	Távolság	Átlagos utazási idő	Átlagos utazási sebesség	Átlagos napi járatszám (oda-vissza)
Nagymányok	6,0 km	6 perc	60 km/h	5-4 járat
Váralja	8,0 km	9 perc	53 km/h	5-4 járat
Mőcsény	6,0 km	7 perc	51 km/h	4-5 járat
Átlag	6,7 km	7 perc	55 km/h	5-4 járat

Forrás: Google Térkép, saját szerkesztés

Bonyhád területén található Bonyhád állomás, amely ma is alkalmanként bonyolít le teherforgalmat, de személyforgalmi funkciója csak 1950–1960 között volt.

1.15.4 Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A kerékpáros forgalom növelése ellensúlyozhatja a magas motorizációs rátát, autósforgalmat, és hozzájárulhat a városi levegő minőségének javításához, a helyiek egészségének megőrzéséhez. Bonyhádon az utóbbi években sokat javult a kerékpáros infrastruktúra helyzete. Míg 2017-ben összesen 1 km volt a kerékpárhálózat hossza, addig 2018-ban a „Bonyhád, Perczel Mór utca, kerékpárút kiépítése Bonyhád központjától az Ipari Parkig” című TOP pályázat támogatásával a kerékpárosok számára egy korszerű, biztonságos közlekedési infrastruktúra épült a városközponttól a Perczel Mór utcán, a 6534. jelű Bonyhád-dombóvári elkerülő útig. A Bonyhád-dombóvári elkerülő út – Dezső u. közötti szakaszon burkolatszélesítéssel zárt kerékpársáv került kialakításra. A Dezső utca - Dr. Kolta László utca közötti szakaszon a meglévő burkolaton kerékpáros nyomkijelölés, míg a Dr. Kolta László u.- Szabadság tér között a kopóréteg felújításával együtt történt a kerékpáros nyomvonal kijelölése. A kerékpáros infrastruktúra a kerékpárutak hosszának növekedésén túl is fejlődött, a Bonyhádi Sportcsarnok átadásával például 45 kerékpár elhelyezésére alkalmas kerékpártárolókat is elhelyeztek.

Az Önkormányzati utak, járdák és parkolók felújítása egy folyamatos tevékenység, minden évben a költségvetési rendeletben meghatározottaknak megfelelően jelentős felújítások történtek. Ezek közül a legjelentősebbek: Árpád utca, Szabadság utca, Fazekas Mihály utca, Bezerédj utca, Móricz Zsigmond utca teljes út és járdaszakaszának felújítására került sor.

2015-2019. években összesen 6058 m járda újult meg. Az önkormányzati forráson felül erre a célra Magyarország kormánya biztosított támogatást a 1826/2014 (XII.23) kormányhatározatában, illetve a 2018. évi Belügyminisztérium Belterületi utak, járdák, hidak felújítása pályázat keretében.²⁵

1.15.5 Parkolás

A városban a parkolóhelyek biztosítása az önkormányzat feladata. A korábban szűkös parkolási lehetőségek ellensúlyozására az önkormányzat folyamatosan bővítette a parkolóhelyek számát. 2015 és 2019 között 205 új parkolóhelyet alakítottak ki. Bonyhád közterületein ingyenes. Fizetős parkolásra kevés példa van a városban (pl. a kórháznál, amely terület a kórház tulajdona).²⁶

²⁵ Bonyhád FVS 2021-2027

²⁶ Bonyhád FVS 2021-2027

1.16 Közművesítés és elektronikus hírközlés

A 2015-ben elkészült ITS óta a fejezet tartalma részben változatlan, így ezen részek a 2014-2020-as ITS tartalma alapján kerülnek bemutatásra. Ahol azonban van releváns új információ, ott a legfrissebb 2021-2022-es adatokkal lett frissítve a fejezet tartalma.

1.16.1 Vízközművek

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás

A korábbi fejlesztések eredményeként Bonyhád belterületén az ivóvíz-ellátottság teljes körű és az északi vízbázis kiépítésével a szolgáltatás is biztonságossá vált. 2020-ban a vezetékes ivóvíz elosztóhálózat a beépített terület utcáiban 80,2 km hosszban épült ki, a vízvezeték kiépítettsége teljes körűnek tekinthető. Az ivóvízzel ellátott lakások száma 5602 volt, ez a település lakásállományának 2020-ban 100 százaléka. Külterületen ugyanakkor az egészséges ivóvíz ellátottság az igényekhez képest is nagyon kismértékű. Problémás területek:

- Berekalja ivóvíz ellátását a MÁV tulajdonában lévő ivóvízkút biztosítja, sajnos nem megfelelő egészségügyi paraméterekkel. Az egészséges vízellátás biztosítása új kút fúrásával, vagy közel 2,5 km hosszúságú gerinchálózat megépítésével oldható meg.
- Az Óhegy Kakasd felé fekvő hétvégi házas terület igényelné az ivóvíz ellátás kiépítését. A gerincvezeték megépítése után sem biztosítható a megfelelő ivóvíz szolgáltatás, a meglévő technikai adottságokkal nem biztosítható az előírt víznyomás.
- A Szecska-tó feletti üdülőházas terület igényelné az ivóvíz ellátás kiépítését, de a domborzati és tulajdonosi viszonyok eddig ezt nem tették lehetővé.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

A helyben keletkező szennyvizek ártalommentes elhelyezése és kezelése a járás környezeti állapota és az életminőség szempontjából jelentős tényező. A város szennyvízközmű hálózattal és szennyvíztisztítóval rendelkezik. A közcsonatnás szennyvízelvezetés kiépítése az 1960-as években indult. 2020-ban a közcsonatna hálózat 76,8 km hosszú gerincvezetéke biztosította Bonyhád belterületi szennyvíz összegyűjtését és a tovább szállítását. Az üzemeltetési szabályzat alapján ebből Majos városrészen 11,14 km, Bonyhádszerdahelyen pedig 2,85 km a csatornahálózat hossza (házibekötő és nyomóvezetékekkel együtt). A KSH 2020-ra vonatkozó adatainak tanúsága szerint a lakásállomány 95 százaléka, 5324 lakás kapcsolódott a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatra. A szennyvíz közcsonatnával összegyűjtött szennyvizeket a helyi városi szennyvíztisztító telepen kezelik.

A városi közcsonatna-hálózatba be nem kapcsolt ingatlanoknál keletkező szennyvizeket saját egyedi házi szennyvízgyűjtő medencékben gyűjtik, – jobb esetben csak ideiglenesen – tárolják, amelyek a hazai gyakorlatnak megfelelően sajnálatos módon legnagyobb részben még egyedi ülepítő, derítő szikkasztó rendszerként üzemelnek. Ezeknek az emésztőgödröknek a jelentős hányada azonban silány, hiányos kivitelezésük miatt a környezetvédelmi előírásoknak nem tesznek eleget, nem zárt rendszerű tárolóban történik a szennyvíz elhelyezése. Emiatt a tárolt szennyvíz jelentős része a talajba szivárog, és tisztítás nélkül jut az első vízáadó rétegbe. A felvevő közegen kívül tehát a felszín alatti vizeket nagymértékben szennyezi, a szennyező-forrástól számottevő távolságba is eljutva. Ezen tárolók kiváltása sürgős feladat.

A jelen állapot kedvező irányba mozdítása azonban rendkívüli anyagi áldozatokat kíván. Az érintett területek a város peremterületén találhatóak (Berekalja, Börzsöny, Alsóbörzsöny, Lodomány, Tabód, Tabódszerdahely). A felsorolt helyeken esetleg megépülő új vezetékek a meglévő szennyvízhálózathoz történő csatlakoztatása jelentős többletköltséggel járna, a nagy távolság, illetve a domborzati adottságok miatt. A külön-külön kialakítandó kis víztisztítók megépítése a kihasználtságuk csekély volta miatt sem gazdaságilag, sem szakmailag nem támogathatóak.

A víz–szennyvíz viszonylatában a közmű olló tehát még nem záródott. A szennyvíz okozta szennyezés elkerülése különös figyelmet érdemel a bonyhádi felszín alatti vizek védelme esetében, mivel a város a 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendeletében rögzítettek szerint a felszín alatti vizek és a földtani közeg védeltsége szempontjából szennyeződésérzékenység alapján a

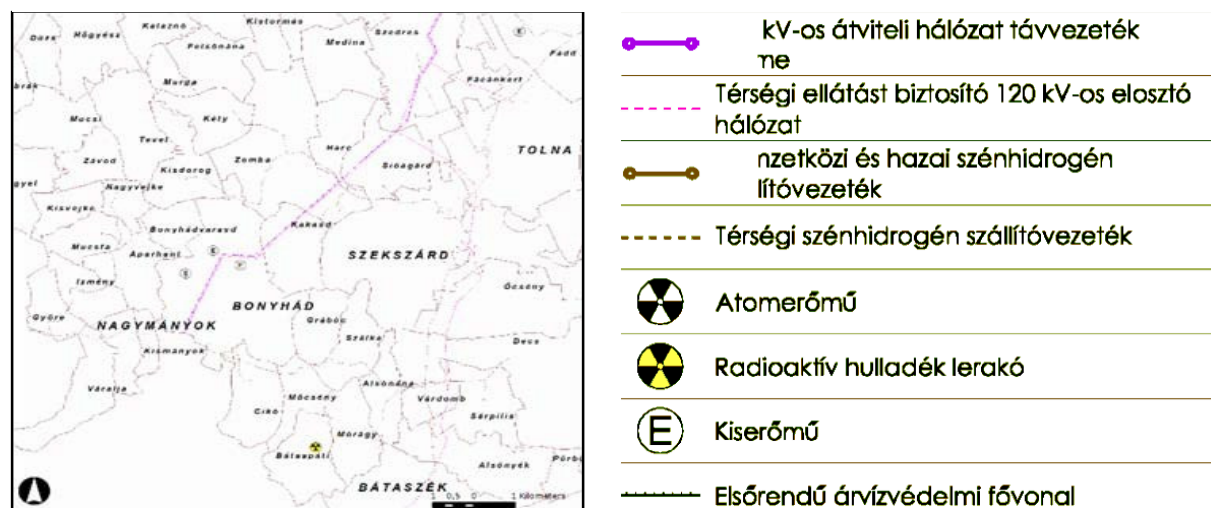
„B” érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.

1.16.2 Energia

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

Bonyhád nem számít az energiaszektor különösebben kiemelt településének. A városon áthalad a 400 kV-os villamos energiaátviteli hálózat Paks–Pécs eleme, valamint ezzel párhuzamosan a térségi ellátást biztosító 120 kV-os elosztó hálózat egy eleme. A Tolna Megyei Területrendezési Terv három kiserőműt (szélerőmű park) jelöl meg.

75. ábra: Bonyhád Tolna Megye Területrendezési Tervében

Forrás: Tolna Megye Területrendezési Terv

1.16.3 Elektronikus hírközlés

1.16.3.1 Vezetékes hírközlés

Bonyhád vezetékes távközlési ellátását a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. jogelődje építette ki. A pécsi szekunderközponthoz tartozó, primer központ a település vezetékes távközlési hálózatának bázisa. Bonyhád a 74-es körzetszámon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz.

Az ellátottság teljes körűnek tekinthető, mivel valamennyi vezetékes távközlési igény kielégített. Az ellátottság korábban jelentősebb volt, jelenleg a mobiltelefon rendszerek elterjedésének hatására a vezetékes távközlési igények száma csökkent.

A településen belüli vezetékes távközlési hálózat föld feletti elhelyezésű, a település nagyobb területi hányadán jellemzően külön oszlopokra szerelten épült. A kedvező műsorvétel számára a kábel TV szolgáltatást a múlt század utolsó éveiben építették ki.

A távközléshez hasonlóan műsorelosztásra is több szolgáltató áll rendelkezésre. Az ágazat hét szolgáltatásra jogosult vezetékes műsorelosztó szolgáltatót tart nyilván. Természetesen közülük is van olyan, amelyik bár rendelkezésre áll, tényleges szolgáltatást nem végez.

1.16.3.2 Vezeték nélküli hírközlés

A vezetékes szolgáltatást a vezetékek nélküli szolgáltatók egészítik ki. A megfelelő vételi lehetőség biztosításához szükséges antennák – részben településen belül, részben a környező településeken – elhelyezésre kerültek, azokat a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., a Yettel Magyarország Zrt., Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt. építette, üzemelteti.

Jelenleg az ágazat által vezetékek nélküli elektronikus hírközlési szolgáltatóként a térségben hét szolgáltatót tartanak nyilván. Természetesen ezek bár rendelkezésre állnak, nem biztos, hogy igénybe veszik szolgáltatásukat. Ezek szolgáltatásukat a meglévő antennákon keresztül biztosítják.

1.17 Környezetvédelem

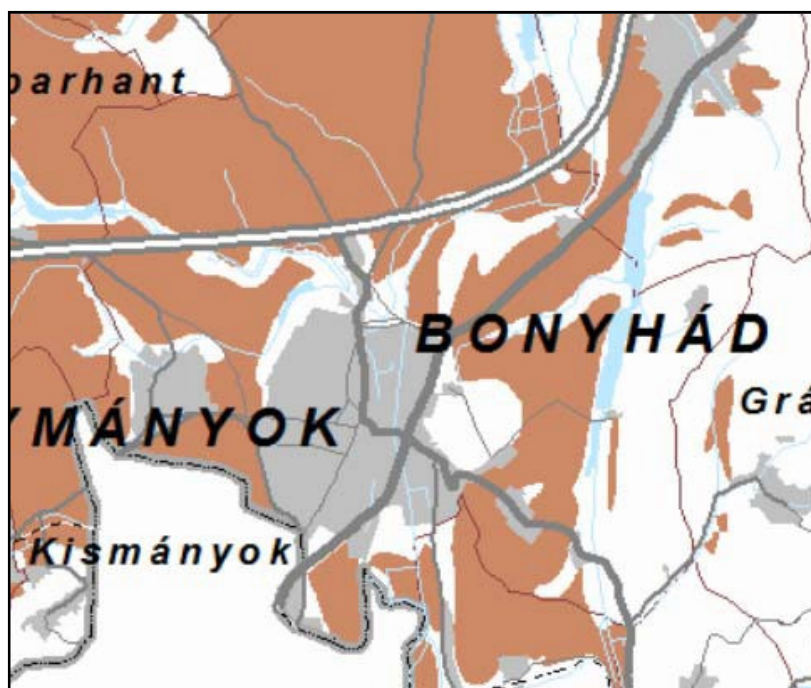
A 2015-ben elkészült ITS óta a fejezet tartalma változatlan, így ezen részek a 2014-2020-as ITS tartalma alapján kerülnek bemutatásra.

1.17.1 Talaj

A település földtani közeg, talajtani adottságai a 1.12.1. fejezetben kerültek ismertetésre. E fejezetben a területfejlesztést, területhasználatot befolyásoló földtani, talajtani adottságok kerülnek bemutatásra.

A mezőgazdasági művelés számára megtartandó térségek érdekében a „kiváló termőhelyi adottságú szántóterületeket” és a „jó termőhelyi adottságú szántóterületeket” a területrendezési tervek határolják le. Az OTvT kiváló és jó termőhelyi adottságú szántóterületeket is lehatárol Bonyhád közigazgatási területén. A területrendezési tervek által kiváló termőhelyi adottságú területnek nyilvánított földrészek teljesen körbeveszik Bonyhád városának belterületét (76. ábra).

76. ábra: Bonyhád kiváló termőhelyi adottsági területei

Forrás: Tolna megye Területrendezési Terve, TelR honlapja

A Bonyhádhoz tartozó területeken is vannak nyilvántartott nitrátérzékeny területi blokkok – 43/2013. (V. 29.) VM rendelet 1. melléklet –, amelyre be kell tartani a vonatkozó rendeletek kötelező előírásait. Bonyhádon a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Országos Felszínmozgás Katasztere szerint felszínmozgással érintett terület nem található.

1.17.2 Felszín és felszín alatti vizek

1.17.2.1 Felszíni vizek állapota

Kisebb vízfolyásokban a megyében leggazdagabb a Völgység, amelynek vizeit a Völgységi-patak vezeti le. Az OTTrT 2014. január 1-én hatályba lépett módosítása során megszüntette a felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezetét és a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezetét, helyette bevezette az országos vízminőség-védelmi terület övezetét, ami a „felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása érdekében kijelölt vizek megóvását szolgáló védelem alatt álló” területeket tartalmazza. Az OTTrT Bonyhádon az országos vízminőség-védelmi terület övezetébe sorolja a település északi és déli területeit (77. ábra).

77. ábra: Kivonat az OTTrT (2014) országos vízminőség-védelmi terület övezete tervlapból

Forrás: Országos Területrendezési Terv

A felszíni vizek védelme érdekében a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21). Kormányrendelet előírásait be kell tartani. A felszíni vízbefogadóba vezetett csapadékvíz minőségének mindenkor ki kell elégítenie a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21). Kormányrendeletet (a továbbiakban: FvR.) és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet (továbbiakban: Felvi.hat.R.) előírásait.

1.17.2.2 Felszín alatti vizek állapota

Bonyhád a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi területen levő település. A bonyhádi közüzemi ivóvízellátást a Mezőföldvíz Kft. biztosítja. A Mezőföldi Regionális Víziközmű Kft. szolgáltatási területéhez tartozó települések vízigényét részben mélyfúrású, rétegvíz kutakból kitermelt vízből,

részben partiszűrészű kutakból fedezi. A felszín alatti vízbázisokból kitermelt vizek a vízbázis védettségének köszönhetően, állandó minőségűnek tekinthetők, kevés és viszonylag könnyen, egyszerű víztisztítási eljárásokkal eltávolítható szennyezőanyagokat tartalmaz (MEZŐFÖLDVÍZ honlapja).

A bonyhádi szennyvízcsatorna hálózat üzemeltetését és karbantartását, valamint a szennyvíztelep működtetését a Mezőföldvíz Kft. 2012. július 1. óta végzi. Bonyhád belterületi szennyvíz elvezetését 76,8 km csatorna gerinc vezeték és 11 db átemelő biztosítja. Az elfolyó szennyvíz befogadója a Völgysegi-patak. A Danubiana Kft. és az Ema-Lion Bonyhádi Zománcáru Kft. az ipari szennyvizet előkezelés után engedi be a hálózatba.

A szennyvíztisztító telep 1-es, 1986-ban átadott üteme nitrogén és foszforeltávolításra nem alkalmas. Ezen paraméterek általában határérték felett vannak az elfolyó szennyvízben. A telep 1. üteme kb. 50 százalékban üzemképes a csövek és egyéb gépészeti berendezések előregedése miatt. Ezek korszerűsítésére, valamint új szennyvíztisztító telep kialakítására nyújt lehetőséget a KEHOP Települési vízellátás, szennyvízelvezetés és tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése című pályázat.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

Bonyhádön régebben több ponton is volt manuális üzemelésű emissziómérő állomás, mára azonban csak a Perczel M. u. 84. sz. alatt működik, és csupán az NO₂ szintet méri.

Bonyhádön összesen 21 bejelentett légszennyező telephely (ún. pontforrás) működik, melyek közül a Zománcgyár, az I. sz. fűtőmű és a Fűtőmű telephely szennyezőanyag kibocsátása szembeötlően magasabb a többinél. A légszennyező telephelyek sűrűsödése a Keleti városrészben figyelhető meg (21. táblázat). A város három legjelentősebb légszennyező telephelyének kibocsátása az alábbi:

21. táblázat: Legtöbb szennyezőanyag kibocsátást eredményező légszennyező telephelyek Bonyhádön, 2013

Rangsor	Telephely megnevezése	Cím	Mennyiség (kg/év)
1.	Edénygyártó üzem	Perczel M. u. 84.	17 598 386
2.	I. sz. fűtőmű	Fáy ltp.	1 873 658
3.	Fűtőmű telephely	Fáy u. 14.	701 391

Forrás: Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer honlapja

1.17.4 Zaj- és rezgésterhelés

Bonyhádön a zajterhelés jónak mondható. A városban a közlekedés, az átmenő forgalom okoz zaj- és rezgésterhelést, a település belterületének keleti határán halad keresztül 6. sz. főút vonal.

Az ipari zajforrások ott okoznak zajvédelmi problémát elsősorban, ahol a lakóterületek az ipari telephelyek közelébe kerültek, vagy a telephelyek a lakott területek közelében létesültek.

A város 13/2009. (V.29.) számú a helyi zaj- és rezgésvédelmi szabályok megállapításáról szóló rendeletében meghatározza a település általános zajvédelmi szabályait, a zajforrások üzemeltetésére, a lakóépületek rendjére, a szórakozóhelyek, egyéb szolgáltatások, szabadtéri rendezvények tartására vonatkozó szabályokat. Megállapítja a zajkibocsátási határértékeket.

1.17.5 Hulladékkezelés

A Bonycom NKft. tervezési területe a Kohéziós Alap (ISPA) támogatással megvalósult Dél-Balaton és Sióvölgye Regionális Önkormányzati Szilárdhulladék-gazdálkodási Rendszer részét képezi. A Dél-Balaton és Sióvölgye térségi hulladékgazdálkodási rendszer Dél-Dunántúl három megyéjének (Baranya, Somogy, Tolna) 204 települését foglalja magába mintegy 373 ezer állandó lakóssal, 130–210 ezer tonna hulladékkal. A program várható élettartama 25 év.

A rendszeren belül a régió önkormányzatai a Rekom NKft-t jelölték ki a Program déli területein létesülő infrastrukturális elemek üzemeltetőjévé.

A gyűjtési rendszer korszerűsítése a Rekom NKft-vel való együttműködés eredményeképpen valósult meg. A közfeladat-ellátási szerződés keretében üzemelő NKft. által üzemeltetett cikói lerakóhoz 100 db település, és az ezeken található 450 szelektív gyűjtősziget, 10 db hulladékudvar, és 3 db átrakó állomás tartozik. Az együttműködés a helyi közszolgáltatókkal (így a Bonycom Bonyhádi Közülemi NKft-vel is) alvállalkozói szerződés alapján történik. A begyűjtéshez az újonnan beszerzett eszközöket a Rekom NKft. bocsátja a közszolgáltatók rendelkezésére (kukás autók bérlete).

A tervezési területen jelentkező szelektív gyűjtési feladatok támogatására 1 db Lakossági Hulladékgyűjtő Udvar létesült, melyet a Bonycom üzemeltet.

A begyűjtött és szállított hulladék mennyisége

A tervezési területen a zöldhulladék gyűjtése, a Bonyhád, 0336. hrsz-ú Komposztáló telepen történik. A zöldhulladékon kívüli a további gyűjtött hulladékfrakciók teljes mennyiségét a közszolgáltató a hulladékgazdálkodási rendszeren belül a Rekom Nkft. felé adja tovább. A szolgáltatási területen kihelyezett szelektív hulladékgyűjtő edényeket a Rekom Nkft. gyűjti be, és szállítja el.

A 2012. évben a keletkezett és a Bonycom által begyűjtött hulladék mennyisége az ellátási területen: 5260 tonna volt. A 438/2012. (XII. 29.) Kormányrendelet nomenklatúrája szerinti fajlagos (lakosonként és éves időtartamra vonatkoztatott) begyűjtött mennyiségek ennek alapján:

- Nem veszélyes hulladék: 293 kg/fő/év
- Veszélyes hulladék: 0,312 kg/fő/év
- Csomagolási hulladék: 0,293 kg/fő/év

1.17.6 Környezetvédelmi konfliktusok

Bonyhád környezeti állapota összességében jónak minősíthető, akadnak azonban konfliktust okozó tényezők, melyek az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- A kiváló minőségű termőföldek nem megfelelő termelési ággal történő hasznosítása
- A szennyvíztisztító telep és a Cikói Regionális Hulladéklerakó telep bűzhatása a környező városrészekben
- Nagyobb esőzések idején a csatornarendszer szűk keresztmetszete okozta csapadékvíz elvezetési problémák
- A belvíz okozta környezetterhelések
- A 6 sz. főútra történő csekély városon belüli áteresztőképesség, aminek következtében a közlekedésből származó lég és zajszennyezés tovább terheli a városi környezetet

A város valamennyi – a hatáskörébe tartozó – konfliktus megoldását célul tűzte ki maga elé az elkövetkező években.

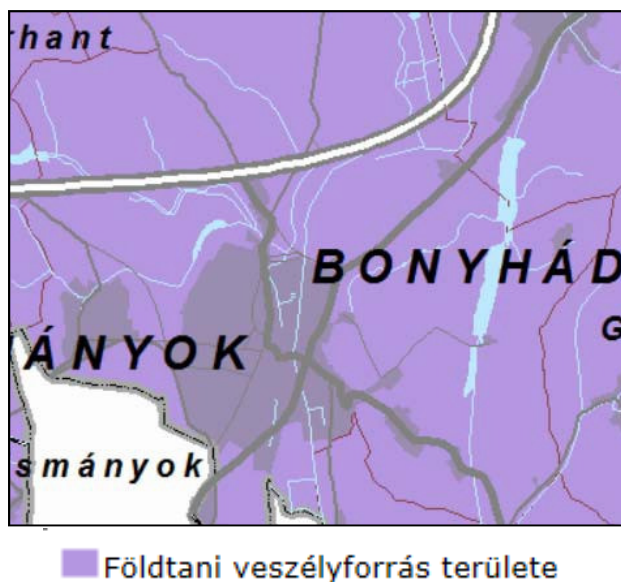
1.18 Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

A 2015-ben elkészült ITS óta a fejezet tartalma változatlan, így ezen részek a 2014-2020-as ITS tartalma alapján kerülnek bemutatásra.

1.18.1 Építésföldtani korlátok

Az OTrT az egész települést „Földtani veszélyforrás területe” övezetbe sorolja (78. ábra). Az övezet területén új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul. A laza, löszös szerkezetű talajjal jellemezhető területeken, az (elvi) építési engedély kiadása előtt be kell szerezni az illetékes hivatal szakmai véleményét.

78. ábra: Bonyhád építésföldtanilag veszélyeztetett területei

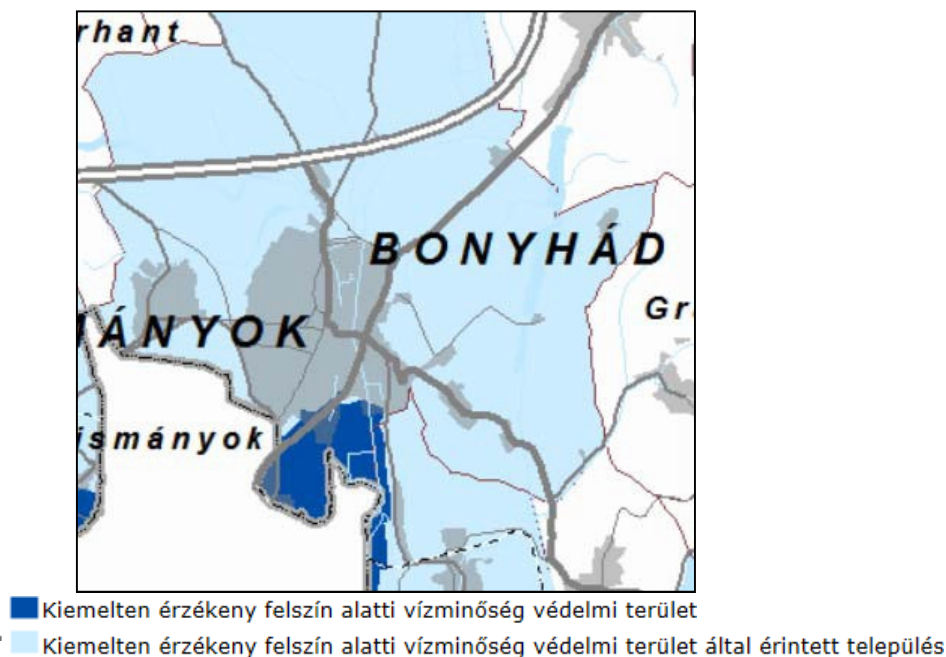
Forrás: Tolna megye Területrendezési Terve – TelR

1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi terület

A kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni (79. ábra).

79. ábra: Kiemelten érzékeny felszín alatti vizek
Bonyhád környékén

Forrás: Tolna megye Területrendezési Terve - TelR

Bonyhád kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi terület. A Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság tájékoztatása szerint Bonyhád település érinti a Bonyhád K-60 kat. sz. hévízkút belső védőterületét, előzetesen lehatárolt belső, külső hidrogeológiai A és B védőidomát.

Bonyhád település szennyeződés-érzékenységi besorolása a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet (továbbiakban: faviR) 7. § (4) bek. alapuló 1:100 000-es méretarányú érzékenységi térkép alapján, a felszín alatti vizek állapota szempontjából érzékeny és fokozottan érzékeny terület.

A felszín alatti vizek védelme érdekében a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásait be kell tartani. A felszín alatti vízbe történő bevezetés esetén vonatkozó szabványokat a földtani közeg és a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékről és a szennyezések méréséről szóló 6/2009. (IV. 14.) KvVM–EüM–FVM együttes rendelet előírásait be kell tartani.

1.18.2.2 Vízérózióknak kitett terület

A Tolna Megyei OTRT adatai szerint Bonyhád és tágabb térsége is vízérózióknak kitett területek közé tartozik (80. ábra).

80. ábra: Bonyhád vízérózióknak kitett területei

Forrás: Tolna megye Területrendezési Terve - TelR

A vízérózióknak kitett terület övezetbe tartozó települések veszélyeztetett területein olyan területfelhasználást kell előírni a település helyi építési szabályzatában és szabályozási tervében, amely a vízérózió mértékét csökkenti.

Az övezet erdőterületeit a talajvédelmi hatóságnak elsődleges védelmi rendeltetésbe kell sorolnia. Erdőterület művelési ága nem változtatható meg, kivéve, ha az borvidék szőlőkataszter szerinti I. osztályú területén fekszik. Ez esetben a művelési ág szőlőre változtatható.

Az övezet területén szőlő, gyümölcsös, rét és legelő művelési ágban nyilvántartott földrészlet művelési ága nem változtatható meg. Kivételesen indokolt esetben a vízérózió által erősen veszélyeztetett rét- vagy legelőművelési ága erdőre, vagy – borvidék szőlőkataszter szerinti I. osztályú területén – szőlőre változtatható.

1.18.2.3 Belvízveszélyes területek

Bonyhád közigazgatásihatárán belül Tolna megyei területrendezési terve a „Rendszeresen belvíz járta terület” övezetben a 6. sz. főúttól a Völgységi-patak felé fekvő területrészeket, a Völgységi-patak és a Rákóczi F. u. közé tartozó területrészeket, valamint a 6. sz. út és Rákóczi F. u. kereszteződésétől délre található területeket jelöli (81. ábra).

81. ábra: Bonyhád rendszeresen belvíz által érintett területei

Forrás: Tolna megye Területrendezési Terve - TelR

A rendszeresen belvízjárta terület övezet által érintett települések településrendezési eszközeinek készítése során, a vízügyi hatóság adatszolgáltatása alapján belvízrendezési munkarészt is készíteni kell. Az övezet területén beépítésre szánt terület csak kivételesen, a belvízrendezési munkarészben meghatározott feltételek teljesülése esetén jelölhető ki.

A Tolna Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság a település ár- és belvíz által veszélyeztetett területeire az állandó építési tilalom kiterjesztését indokoltnak látja.

1.18.3 Egyéb korlátozó tényezők

A települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet 1. számú melléklet értelmében Bonyhád város I-es katasztrófavédelmi osztályba sorolt a városban, illetve Hidas településen működő veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek alapján.

Bonyhád városában egy alsó küszöbértékű (Kite Zrt. Bonyhád) és egy küszöbérték alatti (Pannónia-Állattenyésztő Kft. Biogáz Erőmű) veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem működik. A Tolna Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság az üzemekre vonatkozó katasztrófavédelmi engedélyek kiadásával egyidejűleg rendelkezett a veszélyességi övezetek kijelöléséről. A vonatkozó határozatokban foglaltakon túl további követelmények megfogalmazása nem indokolt.

A katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében Bonyhád városban lebiztosítás szükséges. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet 2. sz. melléklete szerint a katasztrófavédelmi szempontból I. veszélyességi osztályba sorolt településeken az elégséges védelmi szint meglétehez a következők szükségesek:

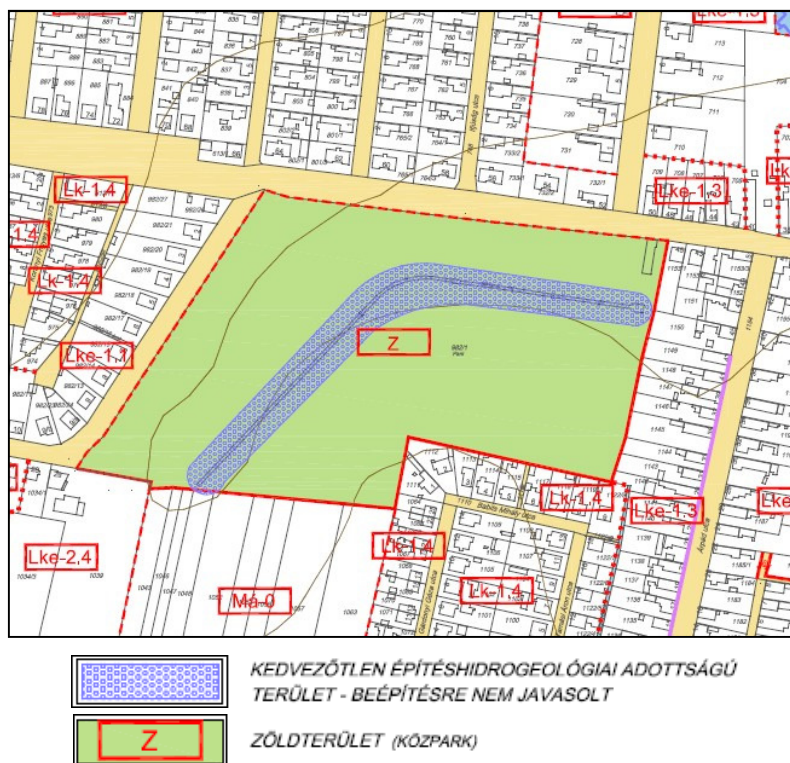
Riasztás: A lakosság központi riasztása; Vészhelyzeti tájékoztatás feltételeinek biztosítása

- Lakosságvédelmi módszer: kockázatbecslésben megállapítottaknak megfelelően (elzárkózás, kitelepítés)
- Felkészítés: évente aktív tájékoztatás; passzív tájékoztatás; Felkészítés (riasztás, magatartási sz.)
- Védekezés: különleges felszerelések és kiképzett szakértők (önkéntes mentőszervezetek) bevonásának tervezése és begyakoroltatása; a karitatív és más önkéntes, humanitárius feladatot ellátó szervek bevonásának tervezése és begyakoroltatása
- Induló katasztrófavédelmi készlet: teljes induló katasztrófavédelmi készlet megléte

A R. 9 melléklet alapján a polgári védelmi célú adatszolgáltatás a lebiztosított objektumokról és szolgáltatásokról a települési veszélyelhárítási terv mellékletét képező települési adattár alapján valósul meg. Az adattár elektronikus formában Bonyhád város közbiztonsági referensénél rendelkezésre áll.

A helyi szabályozási tervszámon tartja a kedvezőtlen építéshidrogeológiai adottságú beépítésre nem javasolt területet, amely jelenleg zöldfelületi rendszer részét képezi (82. ábra).

82. ábra: Kedvezőtlen építéshidrogeológiai adottságú terület
Bonyhádon

Forrás: Bonyhád Város Önkormányzata

Egyéb építési tilalomra vonatkozó szabályozásokat Bonyhád Város Önkormányzatának Helyi Építési Szabályzata tartalmazza.

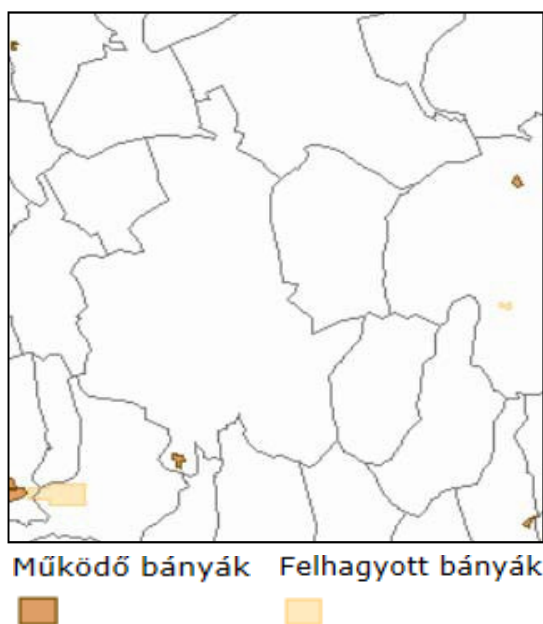
1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

A 2015-ben elkészült ITS óta a fejezet tartalma változatlan, így ezen részek a 2014-2020-as Bonyhád ITS tartalma alapján kerülnek bemutatásra.

Ugyan a Tolna Megyei OTRT övezeti lehatárolása alapján Bonyhád és térségében ásványi nyersanyag gazdálkodási terület nincs, azonban a Pécsi Bányakapitányság előzetes adatszolgáltatása szerint Bonyhád közigazgatási területén az alábbi nyersanyag gazdálkodási területek találhatók:

- „Bonyhád I.-agyag” bányateleken kívül található megkutatott blokktegla agyag ásványi nyersanyag lelőhely (lelőhely kód: 170100003)
- Tabód Paradicsom puszta nevű megkutatott vegyes tőzeg nyersanyaglelőhely – felhagyott bánya ásványvagyona (lelőhely kód:170100002)
- Ásványi nyersanyagvagyon-terület övezetébe tartozó bányatelek (83. ábra):
- „Bonyhád I. (agyagbánya) – Agyag” védnevű bányatelek, a bányatelek jogosultja: Ökont 2008 Környezetvédelmi Kft. (1184 Budapest, Lakatos út 61–63.)

83. ábra: Bonyhád területén működő bányák

Forrás: TelR honlapja

1.20 Városi klíma

A 2015-ben elkészült ITS óta a fejezet tartalma változatlan, így ezen részek a 2014-2020-as ITS tartalma alapján kerülnek bemutatásra.

Korunk egyik legjelentősebb globális kihívása a klímaváltozás, amely minden ember életminőségére hatással van. Az éghajlatváltozás okai és következményei legnagyobb arányban a települési területeken koncentrálnak. A településeknek a klímaváltozás emberi életminőségre gyakorolt kedvezőtlen, káros és veszélyes hatásainak mérséklésére fel kell készülniük, azokra hatékony válaszleépéseket kell tenniük.

A káros hatások mérséklése (mitigáció) és a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás (adaptáció) érdekében javasolt intézkedések az alábbi, egymással szoros kapcsolatban lévő területek köré csoportosíthatók⁶¹:

- Klímabarát településszerkezet, területhasználat
- Zöldfelületi rendszer
- Klímatudatos építészeti megoldások
- Klímabarát közlekedés
- Energiagazdálkodás
- Fenntartható vízgazdálkodás és települési kommunális infrastruktúra

A településszerkezet és területhasználat akkor mondható klímabarátnak, ha hozzájárul a kibocsátások csökkenéséhez, valamint mérsékelni képes a kedvezőtlen hatásokat, és segíti az adaptációt is. A klímabarát településszerkezet, területhasználat kialakításának módja a klímabarát elvek adaptálása a településrendezési eszközökbe, melyek az alábbiak:

- Az utazási szükségletek mérséklése, közlekedési összekapcsoltság optimalizálása
- Közösségi közlekedés preferálása és hálózatainak területi optimalizálása
- A légszennyezést okozó termelőtevékenységek távoltartása, illetve térbeli optimalizálása
- A nagyobb fokú felmelegedést eredményező területhasználati formák arányának mérséklése
- Takarékos területhasználat, a városi funkciók, beépítés (környező rurális települések, természetközeli, illetve mezőgazdasági területek urbanizálódásának) területi terjeszkedésének mérséklése, megállítása, illetve optimalizálása
- Többközpontúság erősítése
- Kompaktság, tagolás
- Átszellőzés biztosítása
- Magas biológiai aktivitásérték és kiterjedt zöldfelületi rendszer

Bonyhád esetében a belterület központjában, a településközponti vegyes területeken, a Fáy lakótelepen, illetve az lpartelepen várható városi hősziget kialakulása. A települést keletről elérő 6. sz. főút forgalomterhelése szintén kedvezőtlenül hat a terület hőháztartására. A város keleti határában folyó Völgységi-patak viszont a légáramlást segítő hideg folyosóként fejti ki jótékony hatását a városi klímára.

A zöldfelületi rendszer főként az adaptációt segíti, de hozzájárul a mitigációhoz is. A zöldfelületek a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodást az alábbiak szerint segítik elő:

- Hűtési hatás, hideg levegő keletkezési helyeket jelentenek a városszövetben
- Hősziget-hatás csökkentése a párologtatásnak és árnyékolásnak köszönhetően
- Felüdülést biztosít a lakosok számára a meleg nyári napokon
- Átszellőztető hatás
- Csapadékvíz elszívargásának elősegítése
- Hozzájárul az árvízvédelemhez
- Rekreációs, sportolási lehetőség, közösségi élet színtere

A települési zöldfelület a káros hatások csökkentéséhez az alábbiak szerint járul hozzá:

- A növényzet levegőtisztító hatása csökkenti az üvegházhatású gázok koncentrációját a levegőben: szén-dioxid, szálló por megkötése, oxigén-kibocsátás
- Hűtési hatása által csökken a környező területek hűtési energiaigénye – „természetes légkondicionálás”
- Szemléletformáló hatás (környezetbarát közlekedési módok iránti igény növelése)

A felsorolt pozitív hatások kellőképpen csak megfelelő nagyságú és egészséges zöldfelületek esetén jelentkeznek.

Bonyhád zöldfelületi rendszer elemeit, hálózatoságát részletesen ismerteti az 1.13. fejezet. A városi klíma alakulása szempontjából is kedvezőtlen, hogy egyes zöldfelületi elemek nem alkotnak összefüggő rendszert, ezáltal kevésbé tudják a város zöldfelületei a levegőáramlást és az egyes városrészek átszellőzését segíteni. A közparkhiányos városrészekben a közterületi zöldfelületek részarányának növelése a burkolt felületek helyett, továbbá a homlokzati zöldfelületek és tetőtertek kialakítása elősegítené kedvezőbb városi mikroklíma kialakulását.

- A klímatudatos építészeti megoldások alkalmazása keretében a helyi építészeti szabályozás és építészeti kultúra fejlesztése során a következőkre érdemes kiemelt hangsúlyt fektetni:
- Energiatudatos építészet népszerűsítése (alacsony CO₂ kibocsátású épületek, passzívházak)
- Háztartások energiafogyasztásának csökkentése, megújuló energiaforrások felhasználásának szorgalmazása
- Víztakarékosági, újrahasznosítási megoldások integrálása az építészetbe, környezetbarát építőanyagok alkalmazása
- Fűtési energiafogyasztás minimalizálása
- Energia-, költség- és káros anyag kibocsátás elemzés készítés az épületek teljes életciklusára vonatkozóan
- Épületállomány felkészítése a szélsőséges időjárási viszonyokkal szemben (árvízbiztos építés, megfelelő szigetelés, beázásveszély megszüntetése)

A klímatudatos energetikai célú fejlesztések és a régi épületek energiahatékonysági korszerűsítése a városi fejlesztések homlokterébe került, de tudatos, koncepciózusan végig gondolt és a különböző szabályozási elemeken „végigvezetett” klímatudatos építészeetről nem beszélhetünk egyelőre a város életében.

Bonyhád települést érintő környezeti terhelés is jelentős részben a közlekedésből, azon belül is a közúti közlekedésből fakad. Fontos tehát, hogy ezen a területen is előrelépést érjünk el, ehhez alapvetően négy eszköz áll rendelkezésre:

- Az első a közlekedők számának és azok utazási idejének csökkentése, ilyen megoldás többek között a jelenlegi városszerkezetet átalakítása, több kisebb központtal rendelkező, úgynevezett policentrikus városszerkezet létrehozása.
- A második a minőségi közösségi közlekedési szolgáltatások biztosítása elérhető áron. Egyértelmű tapasztalat, hogy ahol a lakóhelyekről a város nagy része gyorsan és kényelmesen elérhető közösségi közlekedési eszközökkel, ott az emberek szívesen választják ezt az alternatívát.
- A harmadik a minőségi közösségi közlekedési szolgáltatásokat elsősorban környezetbarát járműállománnyal célszerű biztosítani. Környezetbarát a vasúti közlekedésben a dízel vontatás helyett villamos vontatású járművek, míg az autóbusz közlekedés terén a korszerű (EURO6) dízelmotorral hajtott buszok beszerzése, illetve, ha lehetséges hibrid vagy teljesen elektromos hajtású járművek alkalmazása.
- A negyedik a környezetbarát egyéni közlekedési módok ösztönzése – ennek egyik fontos iránya a gyalogos és kerékpáros közlekedés minél kedvezőbb feltételének kialakítása. Míg a másik irány a meglévő személygépkocsi állomány megújításának támogatása környezetbarát járművekre.

Bonyhád már kialakult városszerkezetének átalakítása nem reális cél. A közösségi közlekedés egy része, valamint környezetbarát járművek támogatási rendszere nem települési hatáskör, ezért ilyen célú fejlesztési elképzeléseit csak korlátozott mértékben tudja érvényre juttatni. A térségi és települési kerékpáros kapcsolatok kialakításával elősegíthető a klímabarát közlekedés. Az emberek biztonságos és kijelölt kerékpáros útvonalon szívesebben közlekednek, inkább választják ezt a közlekedési formát.

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A 2015-ben elkészült ITS óta a fejezet tartalma részben változatlan, így ezen részek a 2014-2020-as Bonyhád ITS tartalma alapján kerülnek bemutatásra.

2.1.1 Településhálózat

Bonyhád az M6 autópálya menti gazdasági–technológiai magterület peremén, a külső (nagyvárosi) gyűrűben helyezkedik el. A pécsi és a szekszárdi településegüttesek határán térségi szerepköre korlátozott mértékű: regionális jelentőségét a cipő- és textilipar adja, más regionális és megyei hatókörű funkciója nincsen.

A járást 25 település alkotja, ebből tíz település – a járás délnyugati részében, illetve Bonyhád szomszédságában – tartozik a város elsődleges vonzáskörzetébe. Ezek a települések majd minden szempontból – igazgatás, foglalkoztatás, lakossági ellátás, kiskereskedelem stb. – Bonyháddal integrálódnak. Ezen kívül a járás hét távolabbi települése alkot egy gyengébben vonzott, másodlagos övet, zömében a járás nyugati részén. A járás délkeleti és különösen az északkeleti periferiáján viszont már gyengül a járásszékhely vonzása, amelyekre több szempontból már a tőlük jól elérhető Szekszárd is gravitációs hatást gyakorol.

Bonyhád járáson túlmutató kisugárzása viszont viszonylag gyenge, a járáson kívül csak 4 falu van, amelyeknek bizonyos igazgatási funkció tekintetében Bonyhád a központja.

2.1.2 Társadalom

Bonyhád Tolna megye negyedik legnépesebb városa, ahol az országos tendenciáknak megfelelően évről évre csökken a lakosság létszáma. Ez a csökkenés mind a természetes fogyásra, mind pedig a negatív vándorlási egyenlegre visszavezethető. A város korszerkezetére az öregedés jellemző, amely a fiatal lakosság arányának csökkenésével, valamint az idős népesség számának növekedésével magyarázható. Az öregedési index értéke a vizsgált időszakban egyre kedvezőtlenebbül alakult, és mára egyre súlyosabban eltér az országos átlagtól. Mindezek következtében Bonyhád Tolna megye legkedvezőtlenebb korösszetételű járásközpont városának számít.

A háztartások vizsgálata során megállapítható, hogy Bonyhádon a házaspárok, illetve élettársi kapcsolatban élő háztartások aránya jóval magasabb, ebből következően pedig az egyszülős háztartások aránya jelentősen alacsonyabb, mint a járásban vagy országosan (vagy a megye járásszékhelyein), amely kedvező tendenciát jelent. Viszont a járáson belül, illetve a megye többi járásszékhelye tekintetében kedvezőtlen a háztartásokra jutó alacsonyabb foglalkoztatottsági arány, amely inkább az országos és a megyei átlaghoz igazodik.

Bonyhádon a magyar mellett két jelentősebb nemzetiség, a német és a cigány van jelen nagyobb arányban. Amíg azonban a magukat német nemzetiségűnek vallók száma 2001-hez képest csupán 11 százalékkal, addig a cigányok létszáma 80 százalékkal növekedett meg.

Bonyhád iskolai végzettségi mutatói kedvezőbbek a járási és a megyei adatoknál, de az országos értékek alatt maradnak. A nemek közötti megosztottság tekintetében leginkább a magasabban képzettek, vagyis legalább érettségivel rendelkezők esetében találhatunk városi szinten nagyobb eltéréseket a nők javára. A járás többi települése összességében igen kedvezőtlen képet mutat a képzettség tekintetében.

Bonyhád a foglalkoztatottság tekintetében jobb helyzetben van, mint a megye vagy az ország egésze 3% körüli munkanélküliségi rátával. Mindezeknek megfelelően a város még mindig a kedvező foglalkoztatottságú települések közé tartozik. A közfoglalkoztatottak aránya 2016-óta folyamatosan csökken (1,1%-ról 0,4%-ra).

Bonyhádon Tolna megye többi járásszékhelyéhez viszonyítva valamivel alacsonyabb jövedelmet realizálnak a munkavállalók. A város a saját járásán belül viszont az egyik leggazdagabb település. Általános tendencia, hogy a járás keleti felében fekvő, különösen a jó forgalmi elérhetőségű (6. és 65. sz. főutak menti) települések pozitívabb helyzetűek.

Bonyhád lakásállományának nagy része az iparfejlesztésekhez kapcsolódóan az 1970-es években épült fel. A városlakásállománya azóta kiegyensúlyozottabban alakult (1980-as évek: 1000, 1990-es évek 300, 2000-es évek 400 lakás), az ezredforduló után leginkább a kétezres évek első felére volt jellemző a lakásépítések magasabb száma. A lakóegységek közül sok a négy vagy több szobás ingatlan és a lakások felszereltsége, komfortfokozata is igen kedvező. Bonyhádon 2016 óta a lakásépítések száma erősen elmarad a regionális és az országos átlagtól egyaránt.

A térség középiskoláiból a gimnáziumi képzések a legnépszerűbbek, amelynek bázisát a színvonalas képzési struktúra adja. Bonyhád esetén is komoly presztízavesztést és tanulói létszámcsökkenést a szakiskolák élték meg az utóbbi időben. Ennek oka a demográfiai hullámvölgy, amely miatt a merítési lehetőség szűkül, a szakiskolák a folyamat veszteseinek tekinthetők. Ugyanakkor az oktatási, nevelési intézmények korszerűsítése szükséges, hogy hatékonyabb, környezetkímélő technológiák alkalmazásával a fenntartási költségek csökkenjenek, akadálymentesítésükkel mindenki számára elérhetőek legyenek.

2.1.3 Gazdaság

A város gazdasági szerkezetét korábban jellemző ipari túlsúly mára megváltozott, szerepét a szolgáltatások vették át, így a város gazdasága mára több lábon áll. A mezőgazdasági vállalkozások nagyobb része inkább a járás kisebb településein található, de a legnagyobb árbevétel és foglalkoztatott létszám a bonyhádi agrárcégeket jellemzi. A mezőgazdaság fontos vállalatai az egykori mezőgazdasági tsz utódjaként fennmaradt Pannónia Mezőgazdasági Zrt. (főleg növénytermesztéssel foglalkozik, de figyelemre méltó a szarvasmarhatartás is), az almatermésű csonthéjasok termesztésével foglalkozó Szilvamag Kft., és a szőlőtermesztéssel foglalkozó Vitis Kft..

Bonyhád gazdasági életét a hagyományos iparágakat képviselő zománcgyártás (Ema- Lion Kft.) és cipőgyártás máig megmaradt, utóbbit 5 vállalkozás is képviseli. A Bonyhádi Ipari Park cégei – amelyek közülük a legjelentősebb a Eurostyle Systems Bonyhád Kft (korábban Schäfer-Oesterle Kft) – egyre nagyobb szerepet játszanak mind az adózói, mind pedig a foglalkoztatói körben, és a tervezett fejlesztésekkel szerepük várhatóan tovább fog nőni. Ennek megfelelően a gépjárműjavítás és fémipar jelentősége is kiemelhető. Az ipari park két új üzemcsarnokának létesítésével Bonyhád a Völgyesség legfontosabb ipari centrumává vált, a tervezett fejlesztésekkel szerepe fokozatosan tovább nő. A járás településein ugyanakkor a mikro-és kisvállalkozások dominálnak. A szolgáltató szektorban a közúti áruszállítási tevékenység jelentős (Bogos-Trans Fuvarozási és Kereskedelmi Kft, Generál Insped Nemzetközi Fuvarozó és Szállítmányozó Kft, Dél-Duna Transz Kft. Bayer Fuvarozó Kft.).

2.1.4 Táj- és természeti adottságok, zöldfelületek, környezetvédelem

Bonyhád nagyobb része a Völgyesség részét képező Bonyhádi-medencében található, míg a keleti külterületei már a Szekszárdi-dombsághoz tartoznak. A tájat változatos löszformák: dolinák, szakadékok és mélyutak jellemzik. Kisebb-nagyobb vízfolyásokban is gazdag, a Majosi-árok, a Rák-patak és a Völgyességi-patak vízfolyásainak felhasználásával halastavak, záportározók sora létesült.

A dombsági, erősen felszabdalt felszíneken változatos mezo- és mikroklímák jöttek létre, átmenetet jelentve az alföldi kontinentális és a dél-dunántúli mérsékelt meleg, mérsékelt nedves éghajlat között. Kialakulásukhoz a domborzat mellett, a talajadottságok, a növényzet és a vízfelületek is hozzájárultak. Az erdősültség foka az országos átlagnak megfelelő 20 százalékos, főként őshonos tölgyesek, illetve felerészét ültetett fenyvesek és akácok találhatók itt, melyek vadban igen gazdagok.

A település tájkép- és természetvédelmi szempontból gazdagnak mondható. Területének mintegy egynegyede tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő, illetve egyaránt megtalálhatók itt nemzetközi (Natura 2000), országos és helyi védett természeti területek. Ezen kívül a város egyes részei ökológiai magterületnek vagy ökofolyosónak minősülnek.

A városban sok zöldfelület található, a 32 közpark közül 2 védett, összes területük mintegy 123 ezer négyzetméter. Az egy főre jutó ellátottság a helyi viszonyok között átlagosnak mondható 9 m²/fő, de a közparkok nagyon széttagoltak, és még a közeli köztérrel sincs megfelelő kapcsolat kiépítve, ez mindenképpen fejlesztésre szorul.

A városban a hulladékszállítás és kezelés jórészt megoldott, de az építési-bontási hulladékok magas költségű lerakása miatt cél egy inert hulladéklerakó kiépítése.

2019. év végére Bonyhád város intézményeinek épületein összesen 326 Kw teljesítményű napelem került elhelyezésre és megépült egy 500 Kw-os Napermű park. A kiserőművek villamosenergia termelése hozzájárul Magyarország megújuló energiaparkjának teljesítményéhez, és a CO₂ kibocsátás csökkentéséhez. A beruházás a kivitelezéstől számított 20 éven túl nyúló bevételt biztosít az önkormányzat részére, melyet intézményei és saját energiafelhasználására, valamint a közvilágítás energiaellátásának biztosítására fordít.

2.1.5 Épített környezet

A település szerkezete történelmi meghatározottságú: a város központi belterülete körül elhelyezkedő kiterjedt külterületet elszórtan kisebb belterületi részek tagolják.

A Széchenyi, Szabadság és Vörösmarty tér füzérszerű elhelyezkedése hozza létre az ún. térfüzéres szerkezetet, amely ma kereskedelmi–ipari funkciókkal rendelkezik. Jelentős hosszanti tengely a Perczel M. u., amelyen a Perczelek kúriái és a családhoz tartozó épületek sorakoznak. A belső városrészek egyik fő problémája a slumosodás, amely elsősorban a város értékei közé tartozó értékes műemlék jellegű állományt érinti, ez pedig a turizmusra is negatív hatást gyakorolhat. A frekvenciált helyen lévő épületek közül nagymértékű felújításra szorul például a Perczel M. u. 9. (volt Aranyas Gyógyszertár) épülete, illetve a korábban leánykollégiumként működő Perczel kúria (Perczel M. u. 44.), de szintén égető szükség lenne a Táncsics M. utcában található neológ zsinagóga felújítására is.

A városban sok helyen találhatók barnamezők, melyek funkcióváltása még nem ment végbe. A Dózsa Gy. utcában és a Gyár utcában (cipőgyár), valamint a Perczel M. utcában (zománcgyár) területe nagyobb, egybefüggő barnamezőt alkot, de az elszórtan, lakófunkcióval kevert ipari területek kezelése még az előbbieknél is nehezebb. A Bonyhádi Ipari Park bővítésével lehetőség nyílik arra, hogy a város központi területein működő ipari üzemek ide települjenek.

2.1.6 Közlekedés

Bonyhád bár gyorsforgalmi úttal még nem rendelkezik, a 6. sz. főút és a megyeszékhely közelsége miatt kedvező helyzetben van. Kapcsolata a járás településeivel nem egységes, elsősorban járás északi részén lévő települések elérhetősége nehéz. A település közúthálózatát alapvetően határozza meg a 6. sz. főút és a környező települések felé elérést biztosító összekötő utak, valamint a hozzájuk kapcsolódó helyi gyűjtő- és feltáró utak. A baleseti mutatók az országos tendenciával ellentétben folyamatos romlást mutatnak. A városközpontban a reggeli, valamint a délutáni csúcsban a Zrínyi M. utcán torlódik a forgalom, a 6. sz. főút irányába csekély az áteresztőképesség, aminek következtében a közlekedésből származó lég és zajszennyezés tovább terheli a városi környezetet. Ezért csomóponti átalakítások és tehermentesítő utak építése indokolt.

A közösségi közlekedés a távolsági és helyközi autóbusz járatokra épül a vasút helyett, ennek oka, hogy az autóbusz állomás a városközpontban, míg a vasútállomás a városhatárában helyezkedik el, valamint a főút jobb kapcsolatot biztosít, mint a regionális vasút. A helyi autóbuszok forgalma jelentősen lecsökkent az elmúlt időben, ritkán közlekedő járatok és nem teljes lefedettségű hálózat jellemzi.

A kerékpáros infrastruktúra folyamatosan fejlődik a településen, 2015–2020 között kerékpárút épült az ipari park és a városközpont között. Emellett, több kerékpáros sáv is kialakításra került a városban. Bonyhád egész területén ingyenes a parkolás, de a Szabadság téren 60 perces időkorláthoz kötött. A parkolók száma folyamatosan bővül, ezért kapacitásproblémás egyre kevésbé jelentkeznek.

2.1.7 Közművek

A korábbi fejlesztések eredményeként Bonyhád belterületén az ivóvíz ellátottság teljes körű és az északi vízbázis kiépítésével a szolgáltatás is biztonságossá vált. A mára kialakított rendszerek folyamatos fejlesztése révén az ivóvíz minősége mindenben megfelel a minőségi követelményeknek, és mennyiségi szempontból is kielégíti az igényeket. A lakossági igények figyelembevétele mellett a Beregalja dűlő ivóvízhálózatának kiépítése indokolt.

A város szennyvízközmű hálózattal és szennyvíztisztítóval rendelkezik. A korábbi programozási ciklusban egy új szennyvíztelep megépítésére került sor. A város peremterületei nincsenek bekötve a szennyvízhálózatba, de a nagy távolság, illetve a domborzati adottságok miatt ez nem is lenne gazdaságos, ugyanakkor a külön-külön kialakítandó kis víztisztítók megépítése sem indokolt.

A város több pontján az elkülönített rendszer ellenére a csapadékvíz a szennyvízcsatornába kerül. Ezzel egyrészt a szennyvíztisztító telepet plusz hidraulikai terhelés éri, másrészt a csapadékvízzel dúsult szennyvíz közterületeket áraszthat el intenzív, nagy mennyiségű csapadékhullás esetén. A probléma kezelésére betervezésre került a belterületi nyílt és zárt csapadékelvezetés fejlesztése.

Az energiaellátásban a gázvezetékek kiépítettsége teljeskörű, csakúgy, mint a villamosenergia-ellátásé. A távhőszolgáltatást az elmúlt években fejlesztették, de az energiatermelést a jövőben geotermikus energiára alapozva célszerű megoldani, amely a következő fejlesztési ciklus tervei között szerepel. Emellett, a napenergia napelemekkel való hasznosítása javasolt, amire betervezésre került egy 500 MW-os fejlesztés.

3 HELYZETÉRTÉKELO MUNKARÉSZ

3.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1 A folyamatok értékelése

Bonyhád a XIX. század második felében indult meg azon a dinamikus fejlődési pályán, amelyet a világháborúk, a rendszerváltások és a gazdasági válságok hátráltattak. Az 1800-as évek végére a szarvasmarhatenyésztés és a sokoldalú kézművesipar révén országos ismertségre tett szert a város. A Dombóvár–Bátaszéki vasútvonal megépítésével (1873) a bonyhádi vásárok vonzásköre kiterjedt, a bajai Duna-híd és vasútvonal felavatásával (1909) a kereskedelmi kapcsolatok Észak-Bácskáiig nyúltak. A mecseki szénbányászat következményeként Bonyhádon megjelent a villanyáram (1902).

Az új energiaforrás egyben a gyáripár kezdetét jelentette (dominó és zománcáblagyár, cipőgyár), amelyek termelékenysége az 1930-as évek közepétől – a hadigazdálkodás nyomán – jelentősen felgyorsult. A gazdasági konjunktúra hatására gyarapodott a népesség, növekedett a közművelődés iránti igény, amelynek eredményeképpen Bonyhád a XX. század elejére iskolavárossá fejlődött. A II. világháború utáni erőltetett fejlesztések az üzemek, a közúti (6. sz. főút), az üzlethálózat és a kommunális hálózat kiépülését, ugyanakkor a városmag leromlását eredményezték. A közigazgatási átszervezések, egyesülések nyomán folyamatosan emelkedett Bonyhád lakóinak száma.

1973-ban a városhoz csatolták az addig önálló Majos és Tabód falvakat, amellyel a lakosság lélekszáma megközelítette a 15 ezer főt. A település 1977-ben városi rangot kapott és folytatódott a közművesítés, valamint az úthálózat kiépítése is. A rendszerváltás után a gazdasági átalakításhoz szükségszerű privatizáció a helyi ipari üzemek kft-vé alakulását jelentette. A korábban már említett két nagyvállalat azonban a kilencvenes éveket követően nehéz helyzetbe került.

Bonyhádon az elmúlt programozási időszak alatt is (2014–2020) folyamán számos fejlesztés, beruházás valósult meg, amelyek nagyban hozzájárultak a város fejlődéséhez.

Helyettük a Bonyhádi Ipari Park tölt be egyre fontosabb szerepet a város életében, amely 2007-ben nyerte el az ipari park címet. 2014. december 18-án került átadásra az új ipari park két üzemcsarnoka, amellyel Bonyhád a Völgyesség első legfontosabb ipari centrumává vált. A DDOP-1.1.1/AC-11-2011-0022 azonosítószámmal jelzett projekt megvalósulásával két termelő vállalkozás számára nyílt lehetőség az újonnan kialakított, fejlett infrastruktúra bérlésére, mely jelentősen növeli ezen vállalkozások versenyképességét. A délnyugati részen található iparterületen a 4000 m²-es csarnokban a prémium kategóriás német autókba bőrbevonatú beltéri alkatrészeket gyártó Eurostyle Systems Bonyhád Kft (akkori nevén Schäfer-Oesterle Kft.) és a 2000 m² alapterületű csarnokban a szintén autóalkatrész-gyártással foglalkozó Treitz és Társa Bt., közel 500 főt foglalkoztatva. Mindkét vállalkozás nagyrészt helybeli, szakképzett munkaerőt foglalkoztat. A Bonyhádi Ipari Park bővítése közel 1 milliárd Ft-ba került. A sikeresen megvalósult fejlesztésnek köszönhetően jelentősen nőtt az ipari park nettó beépítettsége, kihasználtsága, valamint korszerűsödött az infrastruktúra, ezzel érezhetően lendületet adva a Bonyhádi Ipari Park további fejlődésének.

A Völgyesség Ipari Park mellett két új iparterületet hoztunk létre, közel nyolc hektáron. Az egyik a BONYCOM Bonyhádi Közülemi NKft, egy 1297 m²-es csarnokot építtetett, melyet a szomszédos

Eurostyle Systems Bonyhád Kft. bérel, valamint a Treitz és társa Bt. telephely-bővítési igénye is biztosított. Ez a projekt 2018-ban lezárult.

A másik iparterületre öt új betelepülő vállalkozás jelentkezett, közülük négynek, csarnoképítésre is sor kerül. A területek a működéshez szükséges közművekkel és szilárd burkolatokkal is rendelkezni fognak. A kivitelezés jelenleg folyamatban van.

2018-ban megtörtént Vörösmarty Mihály Művelődési Központ felújítása, és rendezvénytér kialakítása. A Központ energetikai korszerűsítése mellett megvalósult egy városközponti, többfunkciós közösségi rendezvénytér, szabadidős, sétáló pihenőparkkal, mely a hétköznapi használaton túl városi fesztiválok és civil szervezetek rendezvényeinek, és vállalkozási tevékenységek helyszínéül is szolgál.

A városközpontban közforgalom került kiépítésre a Gyár utca - Sport utca kereszteződésében rendezett gyalogosközlekedéssel, közvilágítással. Emellett, megtörtént a Bonyhád, Perczel Mór utca, kerékpárút kiépítése Bonyhád központjától az Ipari Parkig. 2015-2019 között összesen 6058 m járda újult meg és parkolók száma 205-tel növekedett. Mindemellett, megkezdődött egy térfigyelő rendszer kiépítése ezidáig 11 kamerával.

Sor került a Család- és Gyermekegészségi Központ, a Család- és Gyermekegészségi Szolgálat intézmény felújítására, önkormányzati épületek korszerűsítésére, a Solymár Imre Városi Könyvtár felújításának első ütemére, a Völgysegyházi Múzeum szakmai megújítására és felújítására, a Gondozási Központ felújítására, a Ficánka bölcsőde és óvoda felújítására és bővítésére, kisebb óvodai felújításokra, a Bonyhádi Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola felújítására, a Bonyhád Városi Tanuszoda energetikai korszerűsítésére, a Városi Sportcsarnok korszerűsítésére és bővítésére, az orvosi rendelők akadálymentesítésére és eszközfejlesztésére. Emellett, sor került a Váraljai ifjúsági Tábor megújítására és bővítésére is. Megújult és bővült a Városi Sporttelep is. A műemléki védelem alatt álló Perczel utca 44. ingatlan főépületének rekreációs célú átalakítása, bővítése, felújítása, valamint közösségi, és rendezvényterek kialakítása is megvalósult.

Elkészült a Perczel Mór Pihenőpark - Családi pihenő- és rekreációs park, így játszótér, a tinédzser korosztály aktivitását kiszolgáló freestyle pálya, fitness eszközök telepítése, közösségi főzőhelyek, fedett asztalok, padok, rendezett zöldfelületek és sétány.

2019. év végéig Bonyhád város intézményeinek épületein összesen 326 Kw teljesítményű napelem került elhelyezésre és megépült egy 500 Kw-os Naperőrmű park. Emellett sor került a Bonyhád, Jókai u. 3. sz. alatti szakképző iskola és Fáy ltp. 34. sz. alatti Ifjúsági étterem energetikai korszerűsítésére is.

Sor került a csapadékvíz elvezető rendszer fejlesztésére, melynek keretében többek között megépült egy árhullámcsökkentő záportározó a Völgysegyházi-patak okozta elöntések megelőzésére.

3.1.2 A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

SWOT analízis:

1.1. Barnamezők, konfliktussal terhelt területek			
Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
	Volt zománcgyár: régi tartalom kiüresedett	Környezetével összhangban lévő új funkció kialakítása.	Zománcgyár: elaprózott tulajdoni viszonyok
	Volt cipőgyár: csak egy része kihasznált		Cipőgyár: pozíció nem túl szerencsés, városban van, nem lehet olyan tartalommal megtölteni, ami túl zajos
1.2. Beépítésre szánt területek			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
A Völgység Ipari Park mellett két új iparterület került létrehozásra, közel nyolc hektáron.	Ipari területek a városban több helyen vannak (városon belüli Gip vagy Gksz sziget-szerűen települt, körülötte lakó, vagy vegyes övezetekkel)	A „szigetek” funkciójának a környezethez igazítása, eltérő területhasználatok közé ütköző zóna kialakítása	Lakó funkciót ipari, gazdasági funkció bővítése korlátozza, zavarja
		Új lakóövezetek kialakítása	

3.1.2.1 A társadalom SWOT-analízise

2.1. Népeségváltozás, összetétel, be/elvándorlás			
Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Nemzetiségek (székely, német), hagyományok Oktatás színvonala, szakképzés	Csökkenő, az országos átlagnál is gyorsabban előregedő népesség	Lakosság, és különösen a fiatalok megtartása, kisgyerekes családok idevonzása Zsinagóga felújítása, Nyugodt, biztonságos és természetközeli lakókönyezet felértékelődése Távoli munkavégzés terjedése „15 perces város” koncepció várható terjedése Urbanizációs folyamatok erősödése	Népességcsökkenés és előregedés folytatódása. Növekedő ingatlanárak, kiköltözők és régi lakosság közötti konfliktus lehetősége
2.2. Képzettség, foglalkoztatottság			
Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Munkaerő képzettsége	Sokan Szekszárdra ingáznak Önkormányzat az egyik legnagyobb foglalkoztató. Képzett munkaerő elvándorlása	Oktatás erősítése, képzési formák szélesítése: magasabb iskolázottság, képzett munkaerő, erősödő foglalkoztatottság, fiatal munkaerő helyben tartása, kisgyerekes családok idecsábítása	Nem a piaci igényekhez illeszkedő képzések, képzett munkaerő további elvándorlása, szociálisan hátrányos helyzetű lakosság alul foglalkoztatottsága
2.3. Esélyegyenlőség, szociális konfliktusok			
Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek

Bölcsődék és óvodák folyamatos felújítása és bővítése, roma érdekvédelmi szervezetek jelenléte, közbiztonság	Akadálymentesítésben vannak hiányosságok, bölcsődei férőhelyek és szociális bérlekások telítettsége, társadalmi vállalkozások hiánya	Közösségi intézmények teljes körű akadálymentessé tétele, magán szolgáltatóknál ennek ösztönzése	Szociálisan hátrányos helyzetű lakosság foglalkoztatottsága, társadalmi beilleszkedése
		Oktatás, közösség szervezés, közösségek közti kapcsolatok keresése, erősítése	Kis létszámú bentlakásos idősothton.
		Bentlakásos otthon férőhely bővítés	

2.4. Humán infrastruktúra kapacitások és minőség (oktatás, egészségügy, szociális ellátás, kultúra, sport)

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Infrastruktúra folyamatos fejlesztése, aktív sportélet	Egészségügyi ellátással való lakossági elégedetlenség	Fürdő és a fürdő körüli infrastruktúra fejlesztése, piaci alapon működő idősok otthona építése, idősok otthona bővítése	Létesítmények termelte veszteség, fürdő kihasználtsága egész éves üzemeltetés esetén

2.5. Intézményfenntartás

Erősségek	Gyengeségek	Lehetőségek	Veszélyek
Folyamatos fejlesztések	Városi költségvetés nagy része erre megy el	További energetikai fejlesztésekkel csökkenthetőek a fenntartási költségek	

3.1.2.2 A gazdaság SWOT-analízise

3.1. Gazdasági szerkezet			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
Vállalatok növekvő száma Több lábon álló gazdaság Helyi vállalkozások közötti jó viszony	Gyenge beruházási szándék	Eddig kiaknázatlan befektetési lehetőségek, piaci igényekre épülő szolgáltatásfejlesztés	KKV fejlesztések elmaradása, digitális gazdaság lassú fejlesztése
3.2. Munkahelyteremtés és megtartás			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
Érettséggel és felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a megyei átlag felett	Gyenge beruházási szándék	Ipari területek fejlesztése	Munkaerő elvándorlása
3.3. Ipari területek fejlesztése			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
A barna és zöld mezős területek rendelkezésre állnak, ipari területek fejlesztése folyamatos, az új kialakításuk összeegyeztethető más funkciókkal	A városon belüli, lakó vagy vegyes övezetben lévő szigetek	Ipari területek iránti jelentős kereslet	Ipari fejlesztések zavarhatják a lakókat, illetve károsíthatják a környezetet
3.4. Turizmus			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
Nemzetiségek (székelyek, németek fesztiválokat rendeznek). Jelentős programkínálat Sportprogramok, versenyek Perczel hagyaték Füredő	Szálláslehetőségek korlátozottsága, többnapos programcsomagok hiánya	Füredő fejlesztés Kerékpárutak fejlesztése Ötletes, unikális megoldások a település történelmi karakterét meghatározó cipőgyár és zománcgyár bemutatására Perczel projekt	Egységes térségi turisztikai szemlélet hiánya, források elaprózása, stratégiai szemlélet hiánya a fejlesztéseknél

Cipőgyár és zománcgyár történelmi hagyományai		Helyi történelemre épített turizmus 3-4 napos TDM csomagok kialakítása	
3.5. Ingatlanpiac, ingatlangazdálkodás			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
Lakásállomány fokozatos megújulása	Belvárosban romló lakásállomány, üresen álló házak. Műemlék épületek rossz állapota	Barnamezős területek, üresen álló házak és beépítetlen területekben rejlő fejlesztési lehetőség	Magas ingatlanárak miatti lakhatási nehézségek a fiatalok számára
	Kiöregedő utcák, ahol a házakat megveszik és ledózerolják, teljesen újakat építenek a helyén. Lakásállomány bővülése jelentősen elmarad a regionális és országos tendenciáktól Bérlakások korlátozott rendelkezésre állása	Újonnan felparcellázott területek tudatos tervezés alapján történő fejlesztése (digitális és zöld szempontok szerint) Bérlakásállomány fejlesztése	

3.1.2.3 közlekedés SWOT-analízise

4.1. Közúti közlekedési hálózat és szolgáltatások			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
Burkolt utak 100 % 6-os sz. főút és M6 közelsége Kedvező földrajzi elhelyezkedés Burkolt utak aránya magas Térfigyelő kamerarendszer Körforgalom a városközpontban	Helyi utak minősége nem túl jó Gyorsforgalmi kapcsolat hiányzik Főúttal alkotott kapcsolata hiányos Helyi utak állapota leromlott	M9-es autópálya építése két lehajtóval A belvárost tehermentesítő, levezető utak és 6. sz főúti csomópontjaik kialakítása Forgalomcsillapítás, akadálymentesítés, közlekedésbiztonságot szolgáló közútfejlesztések	Vonzáskörzeti települések versenyeznek egymással a fejlesztések EU-s finanszírozásért

		Elkerülőutak megépítése Okos zebrák telepítése Térfigyelő rendszer továbbfejlesztése	
4.2. Községi közlekedési hálózat és szolgáltatások (vasút)			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
	Állomás kívül esik a városközponttól	Proteus projekthez való csatlakozás	
4.3. Községi közlekedési hálózat és szolgáltatások (autóbusz)			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Fejlesztési szükséglet
Településközpontban található autóbusz állomás	Gyenge helyi közlekedés (alacsony járatsűrűség) Nincs összehangolva a helyi és helyközi közlekedés menetrendje és tarifarendszere Megállóhelyek és állomás akadálymentesítése hiányzik	Helyi autóbusz közlekedési rendszer megújítása, e-mobilitás	Megyei autóbusz társaságok közösségi közlekedési központokká alakítása kapcsán fennálló bizonytalanság (régiós összehangolás mértéke, következményei) Tovább nő az autóbusz életflotta életkora, csökken a szolgáltatás színvonala
4.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedési hálózat és szolgáltatások			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
Ipari park és belváros közötti kerékpárút megépítése	Járdák állapota nem kielégítő Nem akadálymentesek a gyalogátkelőhelyek	Betervezett kerékpáros fejlesztések, tervezett EU-s források a fejlesztésekre	a különböző közlekedési módok fejlesztésének nem összehangolt fejlesztése
4.5. Parkolás			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
Nincs fizetős parkolás	Csúcsidőszakban (pl.: piaci napon, vagy délután) kapacitás-problémák adódnak A városban több helyen zöldterületen parkolnak	Parkolóhelyek kialakítása	

3.1.2.4 A közművek SWOT-analízise

5.1. Kapacitások, hálózatok			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
Közművek jól kiépítettek Gázellátás van mindenhol Társasházak távfűtések (a tervezett geotermikus energiára való átállást nagyban megkönnyíti, hogy a rendszer már ki van építve Folyamatosan növekvő önkormányzati beruházások	Csapadék elvezető rendszer további fejlesztésre szorul	Tervezett szennyvíz és ivóvíz fejlesztések geotermikus energia potenciál: intézmények, távfűtéses lakásállomány, mezőgazdaság	Csapadék csatornarendszer: szomszédos települések is rákötöttek. Egyre gyakoribb intenzív csapadéktevékenység
5.2. Minőségi paraméterek			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
Közművek színvonalával való elégedettség	Előregedő infrastruktúra	Okos mérők telepítése	

3.1.2.5 Az épített környezet SWOT-analízise

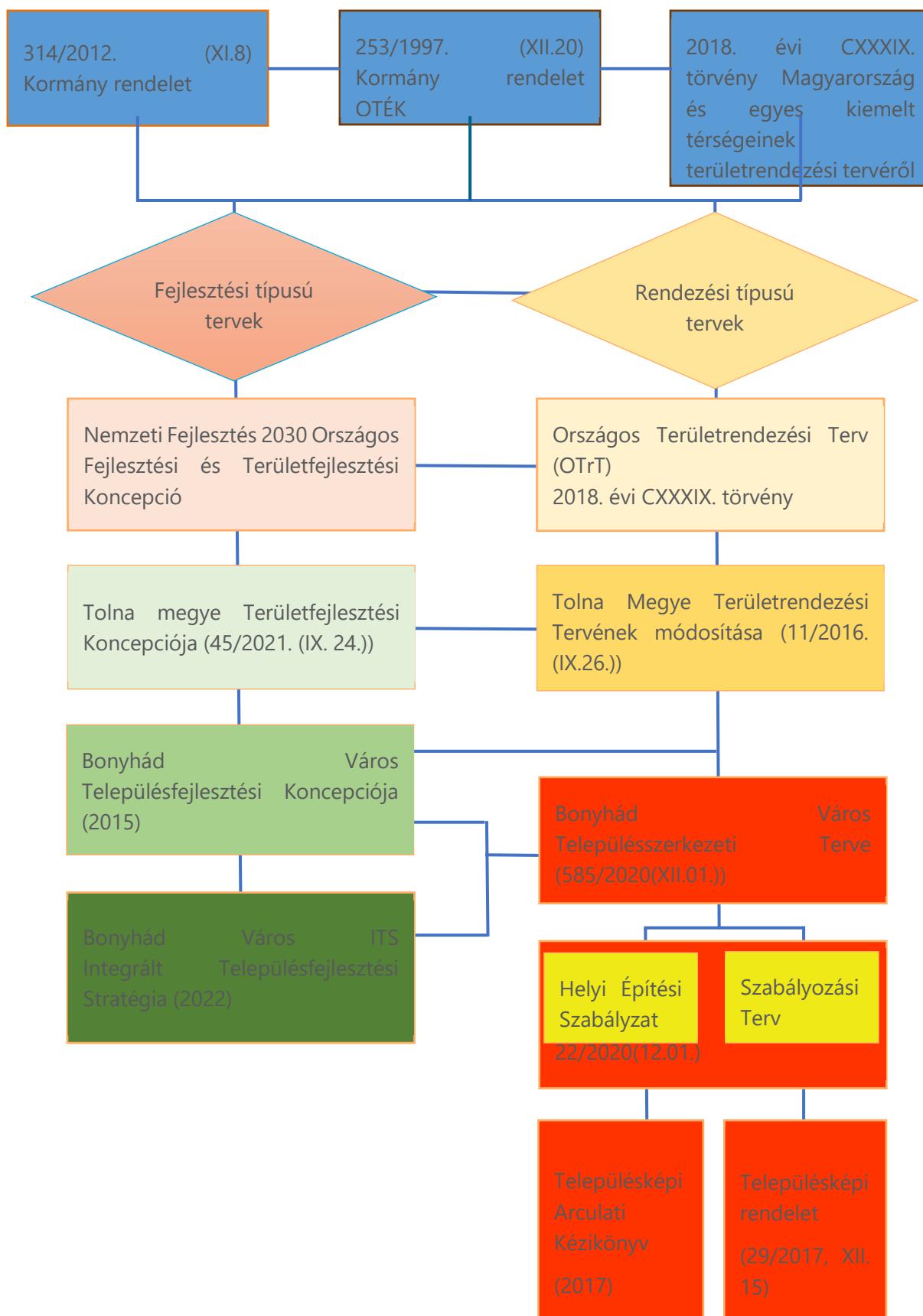
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
Értékes műemléki állomány (Perczel hagyaték) Értékes helyi védett épület, utcaképek	Több funkció nélküli, leromlott állapotú épület	Új, működőképes funkciók megtalálása, ami a fenntartást és állagmegóvást biztosítja, pl. turisztikai fejlesztések, közösségi funkciók	Felújítatlan zsinagógák állagromlása

3.1.2.6 Zöldfelületek és környezetvédelem SWOT-analízise

7.1. Környezetvédelmi problémák és konfliktusok (levegő, zaj, vizek, hulladék stb.)			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
Kiváló levegőminőség Alacsony a zajterhelés Hulladékudvar, szelektív hulladékgyűjtők	Szelektív gyűjtők környékén gyakran előfordul, hogy nem a tárolóba, hanem mellé kerül a hulladék	Erősödő környezettudatosság a lakosság, és különösen a fiatalok közében	Klímaváltozás
7.2. Árvízvédelem, belvízvédelem			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
	6-os mentén belvizes területek / Völgység patak/	Záportározók építése, betervezett csapadékvíz elvezető rendszer fejlesztések	
7.3 Zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái			
Erősség	Gyengeség	Lehetőségek	Veszélyek
közparkok, közterületek, családi pihenőpark	Kis területen szétaprózódott felületek Nem áll rendelkezésre szabad terület a zöldfelületek fejlesztésére a városközpontban	Zöldterületek fejlesztése elhagyatott területeken Sankoló-tó rekreációs fejlesztése	Városi hősziget kialakulása

3.1.3 A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

3.1.3. A településfejlesztés és rendezés kapcsolata

3.2 Problématérkép/értéktérkép

A SWOT elemzés alapján a következő problémák kerültek beazonosításra a településen.

A volt zománcgyár és cipőgyár területének rendezetlensége továbbra is problémát jelent több városrészben is. Az érintett területek tulajdonviszonyai (magántulajdon) tovább nehezíti a probléma megoldását.

Az ipari területek bővítésével, fejlesztésével problémát jelent ezek összeegyeztethetősége a lakófunkciójú területekkel, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani a különböző funkciójú területek elválasztására, és az ipari területek minél kisebb környezeti, közlekedési és zajterheléssel járó működtetésére, különösen az éjszakai és hétvégi pihenő időszakokban.

Társadalmi szempontból továbbra is, és egyre inkább a lakosság előregedése jelenti a fő problémát. Emellett az előző programozási időszak során új problémaként jelent meg az ingatlanok egyre magasabb ára, ami különösen a fiatalok megtartása szempontjából jelent problémát.

A munkaerő szempontjából problémát jelent az elvándorlás, és hogy sokan Szekszárdra ingáznak. Emellett a szociálisan hátrányos helyzetű lakosság alulfoglalkoztatott.

Esélyegyenlőségi szempontból az akadálymentesítésben továbbra is vannak hiányosságok, bár történtek fejlesztések a probléma megoldására. Emellett, a bölcsődei férőhelyek és szociális bérlakások telítettsége is egyre inkább problémát jelent, a kínálat nehezen tart lépést a kereslettel. Szintén problémát jelent a társadalmi vállalkozások hiánya a városban.

A helyi szolgáltatások szintjén az egészségügyi ellátással kapcsolatban tapasztalható jelenleg elégedetlenség. Emellett igény lenne egy egész évben működő fürdőre is.

A városi intézmények fenntartásával kapcsolatban továbbra is probléma, hogy jelentősen megterheli a városi költségvetést, ugyanakkor a folyamatos energetikai korszerűsítésekkel a helyzet fokozatos javulása várható.

A gazdaság területén a városban tapasztalható gyenge beruházási szándék, és a KKV-k elmaradó fejlesztései jelentenek problémát. A turizmus területén a szálláslehetőségek korlátozottsága, a többnapos programcsomagok hiánya, illetve az ezt támogató térségi megközelítés és stratégiai szemlélet hiánya jelenti a problémát.

A közlekedésben az utak és járdák nem megfelelő minősége, a vasútállomás megközelíthetősége, a gyalogátkelőhelyek, buszmegállók akadálymentesítésnek hiányosságai, a kerékpárutak és -sávok kiépítettségének mértéke jelent problémát. A helyi és helyközi buszok menetrendjének összehangolása is továbbra is fejlesztendő terület. A buszflotta előregedett, folyamatos megújítása környezetvédelmi, kiadási és kényelmi okokból is indokolt.

A közművek területén a megvalósult fejlesztések ellenére továbbra is problémát jelent a csapadékvíz megfelelő elvezetése a város egyes részein, mivel a globális klímaváltozással egyre gyakoribb és egyre intenzívebb csapadékhullás tapasztalható, illetve várható. Emellett állandó problémát jelent az előregedő infrastruktúra, és szükséges az ivóvíz és szennyvízhálózat további kiépítése is a lakossági igények figyelembevétele mellett.

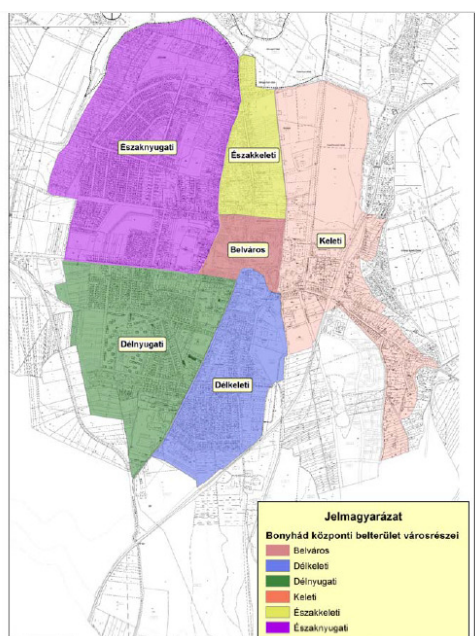
A műemlék épületek állapota leromlott, azok felújítása sürgető feladat.

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1 településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Az önkormányzat tervezési szempontból hivatalosan tizennégy városrészt határozott meg. Szerkezetileg, városképi arculatában, karakterében és területhasználati jellemzőik alapján ezek nyolc bonyhádi városrészbe vonhatók össze. A város szerkezetéből adódóan a központi belterület dominanciája mind kiterjedése mind pedig lakosságszáma alapján egyértelmű, ezért az aggregálás utáni 8 városrészből 6 található a központi belterületen. A szektorális modellt követve a Belvárost (1.) öt városrész veszi körbe, amelyeket a főbb sugárutak (Rákóczi F. u. – Dózsa Gy. u., Gyár u., Perczel M. u. és Kossuth L. u.) választanak el egymástól.

84. ábra: Bonyhád központi belterületi részei

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

A szektorszerűen elhelyezkedő városrészek égtájokról kapták nevüket: Északkeleti (2.), Északnyugati (3.), Délkeleti (4.), Délnyugati (5.) valamint a Keleti városrész (6.) A központi belterület városrészei szerepköreik, karakterük és a fejlesztési céljaik alapján is elkülönülnek egymástól. A Belváros magában foglalja a funkciókban és építészeti értékekben gazdag történelmi városmagot. Az Északkeleti városrészben mind a védett épületek mind pedig a barnaövezetek felújításra szorulnak. A Keleti városrész meghatározó eleme a város fő tengelyét képező 6. sz. főút és a Völgység-patak, a termálfürdőhöz és a Sankoló-tó környékéhez kapcsolódó fejlesztések erősítik a kiváló közlekedési helyzetű városrész turisztikai, rekreációs szerepkörét. A Délkeleti városrész hagyományosan főleg munkahelyi funkciókat foglal magában, amelyek ma már csak részben kihasználtak (pl. Cipőgyár). A Délnyugati városrész kettős karakterű: egyrészt itt található a Fáy A. utcai lakótelep, másrészt itt is hagyományosan jellemző az ipariszerepkör (pl. Zománcgyár), amely a Bonyhádi Ipari Park révén

az utóbbi időben újabb területekkel bővült. Végül a központi belterület Északnyugati városrésze egy frekvenciált kertes házas zöldövezet.

A központi belterületen kívül külön részt képez a méreténél fogva is a legjelentősebb külső belterülete, Majos (7.). A fentiekén kívül Bonyhádnak vannak egyéb belterületei (Tabód, Kistabód, Tabódszerdahely, Börzsöny, Alsóbörzsöny, Rongyi tanyák, Ladomány, volt téglagyári lakóterület, illetve Óhegy és a város egyéb belterületi részei) és külterületi lakott részei is (Hónigpuszta, Bonyhádszerdahely és az összes egyéb külterület). Kis népességük és viszonylag hasonló szerepkörei miatt indokolt a központi belterületen és Majoson kívüli városrészek egy városrészbe történő összevonása Egyéb bel- és külterületek (8.) néven.

A korábbi városrészi lehatárolás jelentősen eltért a jelen tervezési folyamatban alkalmazottól (Az IVS-ben Városközpontként szereplő városrész jelen dokumentumban 6 városrészt foglal magába), ebből következően nem állnak rendelkezésünkre az előző népszámlálási adatok jelen városrészi bontásban. Így a városrészek jellemzése esetén csak a 2011-es helyzetkép ismertetésére nyílik lehetőségünk, a főbb tendenciák azonosítását az előző népszámlálási adatok hiányában nem tudjuk bemutatni.

22. táblázat: Bonyhád városrészeinek ITS szerinti összevonása, illetve jellegük

Városrész megnevezése			Városrész jellege
1.	Belváros		központi belterület
2.	Északkeleti városrész		központi belterület
3.	Északnyugati városrész		központi belterület
4.	Délkeleti városrész		központi belterület
5.	Délnyugati városrész		központi belterület
6.	Keleti városrész		központi belterület
7.	Majos		egyéb belterület
8.	Egyéb belterületek	Tabód, Kistabód, Tabódszerdahely	egyéb belterület
9.		Börzsöny, Alsóbörzsöny, Rongyi tanyák	egyéb belterület
		Hónigpuszta	külterület
10.		Ladomány	egyéb belterület
11.		Bonyhádszerdahely	külterület
12.		Ladomány	egyéb belterület
13.		Volt téglagyár lakóterület	egyéb belterület
14.		Óhegy, egyéb belterület	egyéb belterület
		Összes egyéb külterület	külterület

Forrás: Bonyhád ITS 2014-2020

Belváros

A városrész lehatárolása, története, szerkezete, funkcionális ellátottsága

A Belváros a Forberger L. u. – Gyár u. – Zrínyi M. u. – Széchenyi tér – Szabadság tér – Perczel M. u. – József A. u. – Bajcsy-Zsilinszky u. – Vörösmarty tér közötti területen található. A Belváros nem a legnépesebb városrész. Ez tulajdonképpen maga a városközpont. Itt találhatók a fontos intézmények és egyben ez a város funkcionális központja is. (Ide épült a Városháza és egyéb hivatali épületek, itt sűrűsödnek a legfontosabb pénzügyi funkciók (posta, bankfiókok), meghatározóak ezen kívül az üzletek, a turisztikai látnivalók (múzeumok, vendéglátóhelyek, Tourinform Iroda). Bár a Belváros geometriai közepe a Szabadság tér, de funkcionálisan inkább a Római Katolikus Templomot a Városházával összekötő Széchenyi tér számít központi tengelynek, amely egyúttal egész Bonyhád szívének tekinthető. A Szabadság tér és a belőle induló Szt. Imre és Rákóczi F. utcák nagyjából három részterületre osztják a Belvárost. A Belváros területe szinte teljes egészében vegyes felhasználású terület, csupán a József A. u. északi oldalán található egy kisebb kisvárosias lakóterület.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A Belváros lakónépessége 1181 fő volt a 2011-es népszámlálás idején. A bonyhádi lakosok mindössze 9 százaléka lakik a Belvárosban, hozzájuk képest sokkal többen vannak a területet használók, különösen nyáron a turisták miatt. A Belváros Bonyhád kedvezőbb korstruktúrájú, aktív városrésze, a fiatalok aránya (13,2 százalék) nagyjából megfelel a városi átlagértéknek, viszont amennyivel kisebb az időskorúak aránya (22,8 százalék), annál nagyobb az aktív korcsoporté (64 százalék). Az aktív korúak magas aránya szempontjából csupán a város egyes külterületein kedvezőbb a korösszetétel. A jó aktivitással függ össze, hogy alacsony a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya. A Belváros heterogén társadalmi összetételéről tanúskodik a meglehetősen polarizált képzettségi szintje. Ez azt jelenti, hogy viszonylag magas (18,8 százalék) a legfelsőbb általános iskolai végzettséggel rendelkező képzetlenebbek aránya, ugyanakkor a bonyhádi átlagértéket meghaladó a diplomások aránya is (15,6 százalék). Az aktív lakosság 40 százaléka azonban nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A munkanélküliek aránya a városi átlag feletti, 11,5 százalék.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői, közlekedési kapcsolatai

A városrészben 544 db lakás található. A városi átlagértéket meghaladja a komfortfokozat nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakásállományon belül. Nyilvánvalóan összefügg a központi fekvésből adódó ingatlanár-felértékelődéssel, hogy a lakott lakásokon belül kimagaslóan nagy az egyszobás lakások aránya (18,2 százalék). A város belterületi úthálózata sugarasan itt fut össze. A parkolás ingyenes, és csupán a templom mellett van időkorláthoz kötve a parkolás. A számadatok és a mindennapi tapasztalatok alapján parkolási többletigény jelenik meg a Belvárosban.

A városrész gazdasági adottságai

A Belvárosban vannak a legfontosabb intézmények, szolgáltató és kereskedelmi létesítmények, melyek a lakosság számára jelentős számban munkahelyeket is biztosítanak.

Északkeleti városrész

A városrész lehatárolása, története, szerkezete, funkcionális ellátottsága

Az Északkeleti városrész a Dózsa Gy. u. – Forberger L. u. – Gyár u. – Bethlen G. u. – Rákóczi F. u. közötti területen található. A városrész központi gerince a Rákóczi F. u.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

Az Északkeleti városrész Bonyhád kis lélekszámú városrészei közé tartozik, lakónépessége a 2011-es népszámlálástanúsága szerint 566 fő volt. A korszerkezeti megoszlás nem sokban tér el a város egészének átlagértékétől, annál kis mértékben kedvezőtlenebb, hiszen mindkét eltartott korosztály (különösen az idősebb) felülreprezentált a városrész lakosságán belül (15 év alattiak 14,4 százalék, 60 év felettiak 26 százalék). A városrész jellegzetessége az alacsony fokon képzettek magasabb aránya (19,2 százalék), a felsőfokú végzettségűek részesedése viszont kis mértékben elmarad a városi átlagértéktől. Nagyon magas a munkanélküliek aránya (14,5 százalék). A korösszetétellel és a munkanélküliséggel összefügg, hogy magas a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (46 százalék feletti).

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői, közlekedési kapcsolatai

A városrészre nem jellemzőek a kis lakások, mert eleve kevés lakás van a körzetben (mindössze 221 db), és abból is nagyon kicsi (1 százalékot tesz ki az egyszobás lakások aránya). A város észak felé kivezető útjai haladnak rajta keresztül Bonyhádvarasd, Tevel és Zomba felé. A többi városrész irányába azonban jobbra csak a Belvároson keresztül vezet az út.

A városrész gazdasági adottságai

A főbb sugárutak mentén gazdasági funkciók sűrűsödnek, a Dózsa Gy. és a Rákóczi F. u. által közbezárt terület városközponthoz közelebbi részén van a legtöbb Belvároson kívüli közösségi funkció.

Északnyugati városrész

A városrész lehatárolása, története, szerkezete, funkcionális ellátottsága

Az Északnyugati városrész a Rákóczi F. u. – Dózsa Gy. u. – Vörösmarty tér – Bajcsy- Zsilinszky u. – Kossuth L. u. – Székely M. u. közötti területen található. A központi belterület legnagyobb kiterjedésű körzete, amely a legtöbb utcát foglalja magában.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

Az Északnyugati városrész a Délnyugati után a második legnépesebb bonyhádi körzet, lakóinak száma a 2011-es census idején meghaladta a 3300-at, ezzel a város összlakosságának kerekén egynegyede ezen a városrészen él. A körzet egyik jellegadó demográfiai sajátossága az igen fiatalos korszerkezete. Itt a legalacsonyabb a 60 évesnél idősebbek aránya (22,7 százalék). A fiatal és az aktív korosztály ugyanakkor felülreprezentált. Ez összefügg azzal, hogy ez egy felértékelődött városrész (pl. Szecska), az utóbbi évtizedekben fokozatosan bővült. A beköltözők többsége fiatal családos. Várhatóan a jövőben tovább növekedhet. A városrészt általában a középfokon képzettek dominálják, hiszen sem az alulképzettek, sem pedig a magasan képzettek aránya nem magas. Nagyon magas a munkanélküliek aránya (14,5 százalék). A korösszetétellel és a munkanélküliséggel összefügg, hogy magas a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (46 százalék feletti). Az imponáló korösszetétel ellenére a városrész aktivitási mutatói már nem olyan irigylésre méltóak. A munkaképes korosztályon belül belterületi városrészek közül a legmagasabb a rendszeres

munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (46,6 százalék) és a munkanélküliek aránya, és ennek megfelelően alacsonyabb a foglalkoztatottak aránya.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői, közlekedési kapcsolatai

A városrész több mint ezer lakása komfortos, az alacsony komfortfokozatú lakások aránya mindössze 1,7 százalék, az egyszobásoké pedig csupán 1 százalék. A városrésznek viszonylag gyér a közvetlen kapcsolata más városrészek vagy települések irányába.

A városrész gazdasági adottságai

A városrészen belül több helyen szétszórva megtalálhatóak gazdasági funkciók, a humán szolgáltatás pedig a körzet délkeleti részére koncentrálódik.

Délkeleti városrész

A városrész lehatárolása, története, szerkezete, funkcionális ellátottsága

A Délkeleti városrész a Perczel M. u. – Szabadság tér – Széchenyi tér – Zrínyi M. u. – Sport u. közötti belterületen található.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A városrészben 1400-an laknak, a körzet Bonyhád leginkább előregedő területe, a lakosság több mint egyharmada (35,3 százalék!) 61 év feletti. A Délkeleti körzetben jellemzően jó a társadalom képzettségi szintje, az alacsony fokon képzettek mindössze 9 százalékot, a diplomások pedig majdnem 18 százalékot tesznek ki. Az időskor ellenére munkaerőpiaci szempontból is kedvezőnek mondható a körzet, az aktív korú lakosságra vetített mutatók alapján.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői, közlekedési kapcsolatai

A körzet 613 lakása nagyjából megfelel a városi átlagnak, az egyszobás lakások aránya magasabb, de komfortfokozat tekintetében viszont meghaladja a körzet a városi átlagot.

A városrész gazdasági adottságai

A városközponttól távolabbi déli részén inkább a gazdasági funkció jellemző, fontos ütőere a 6. számú főút, amely mentén a városközponthoz közelebb vegyesen sokféle funkció együttléte fedezhető fel.

Délnyugati városrész

A városrész lehatárolása, története, szerkezete, funkcionális ellátottsága

Az Délnyugati városrész a Kossuth L. u. – József A. u. – Perczel M. u. közötti belterületen található. A városrészben található a Fáy lakótelep, ahol az alapszolgáltatások mind biztosítottak. A lakótelep a valamikori Zománcgyár területéhez kapcsolódik, ami szintén e városrészben található.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

Ez Bonyhád legnépesebb körzete, a városrészben magas az aktív korúak aránya (62,5 százalék). Időskorúak arány kétszer akkora, mint a fiataloké, bonyhádi átlaghoz képest kétszer akkora a felsőfokú végzettségűek aránya.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői, közlekedési kapcsolatai

Bonyhád teljes lakásállományának 38 százaléka ebben a körzetben található.

A városrész gazdasági adottságai

A viszonylag nagy kiterjedésű körzet sok funkciónak ad otthont. Városközponttól távolabbi déli részén inkább a gazdasági funkció jellemző (amely a Bonyhádi Ipari Parkkal tovább erősödhet), északi részén pedig vegyes funkció jellemző, amelynél a humán szolgáltatások sűrűsödnek leginkább.

Keleti városrész

A városrész lehatárolása, története, szerkezete, funkcionális ellátottsága

A Keleti városrészhez a központi belterület Gyár utcától és a 6. sz. főúttól keletebbre fekvő területei tartoznak.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

Bonyhád központi belterületi városrészei közül a legalacsonyabb népességszámú körzet (mindössze 450 fő). Viszonylag rossz a korszerkezete, az aktív népesség aránya viszonylag alacsony (55,1 százalék). Hátrányos helyzetű az iskolázottság terén is a képzetlenek magas, a diplomások alacsony aránya miatt. A foglalkoztatási jelzőszámok esetében viszont viszonylag jó helyzetű.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői, közlekedési kapcsolatai

A városrész viszonylag kedvezőtlen helyzete a lakáskörülmények tekintetében is megmutatkozik. A 191 lakásából arányaiban magas a komfort nélküli, vagy alacsony komfortfokozatú lakások aránya.

A városrész gazdasági adottságai

A városrész elsődlegesen gazdasági funkciókkal rendelkezik. A 6. sz. főút mellé települt a szabadidő, sport funkció is.

Majos városrész

A városrész lehatárolása, története, szerkezete, funkcionális ellátottsága

A városközponttól nyugatra fekszik. A Majosi városrész, mint önálló település jött létre. Tehát nem a város organikus fejlődésének eredménye. Majos a közigazgatási átszervezések során került Bonyháddhoz. Lényegében két út biztosítja az elérhetőséget a városközponttól. A Budai Nagy Antal út, amely az egykori Majostelepülés-magot célozza és a Kossuth L. út, amelynek folytatása a 6534-es számú állami közút, mely Nagymányok felé vezető út. A városrész területének 70 százaléka falusias lakóterület besorolású és bővítési lehetőségek rendelkezésre állnak. A városrész sajátossága, hogy az északkelet-délnyugati irányban a településrész szívében jelentős zöldterület, park húzódik.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

Az 1133 fő lakost számláló területen a város népességének 8,3 százaléka él. Majos aktív korú (15–59 évesek) lakosságán belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 15,1 százalék, ez sokat csökkent, de még mindig magasabb a városi átlagnál. A viszonylag rossz képzettségi mutatót igazolja, hogy a felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában a lakosság mindössze 7 százalékot teszi ki.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői, közlekedési kapcsolatai

A városrész infrastruktúrája, kereskedelmi ellátottsága viszonylag jó, orvosi ellátás időszakos (meghatározott napokon) rendeléssel biztosított. Található még közfunkciós terület, temető, sportpálya. 431 db lakás található.

A városrész gazdasági adottságai

Majos keleti részén az összterület kb. 20 százaléka gazdasági ipari zóna besorolású és ez is bővíthető. Ilyen besorolású terület található még a régi faluközpontban is ahol szintén folytatható ipari tevékenység. Ez a terület azonban körbezárt, nem bővíthető. Gazdasági kereskedelmi és szolgáltató terület a településrész délnyugati határán található.

Egyéb külső belterületek és külterületek

A városrész lehatárolása, szerkezete, funkcionális ellátottsága

Tabód, Kistabód és Tabódszerdahely három, régi sváb aprófalú volt, melyek Bonyhád közigazgatási területének periferiájához tartoznak, a város északi részén fekszenek. Ladamány a Szekszárdi-dombság egyik legeldugottabb települése, Bonyhádtól keletre, a 6.sz. főútról leágazva érhető el. Egykor virágzó, 100–200 fős, gazdagságáról híres kisfalucska volt, melyet a környékeliek „Kanadának” is nevezték, mert oly gazdag és világtól távoli, elzárt település volt. Német lakóinak túlnyomó többségét a II. világháború után kitelepítették, s a Bonyhádhhoz kapcsolt településrész folyamatosan elnéptelenedett. Ma a települést új és újjáépített vagy átalakított házak jellemzik, folyamatosan és idényjellegűen jelenlevő magyar és külföldi tulajdonosokkal. Ladamány egy funkcióhiányos terület. Fontos értéke a barokk, XVIII. sz. első felében épült Nepomuki Szent János templom. Ladamányhoz tartozik a Széptölgyesi halastó és az abba folyó a Ladamányi vízfolyás, amely a belterület csapadékvizeinek befogadója. Bonyhád közigazgatási területének periferiáihoz tartozó területek az alábbi helyeket foglalják magukban: Börzsöny, Alsóbörzsöny, Rongyi tanyak, Hónigpuszta, Bonyhádszerdahely, Óhegy egyéb belterülete és a további külterületek. Bonyhádszerdahely kivételével kizárólag falusias lakóövezetről beszélhetünk. Bonyhádszerdahely területét szinte keresztül szeli a 6. számú főközlekedési út északkelet–délnyugati irányban. A településrész északkeleti részén kereskedelmi szolgáltató gazdasági övezet van, amely szükség szerint bővíthető. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya – Bonyhádszerdahely kivételével – kiugróan magas, ugyanakkor az említett városrészen mindössze az aktív korúak 16,7 százaléka nem rendelkezik jövedelemmel. Ez az érték messze kedvezőbb, mint a városi átlag. Hasonló tendencia rajzolódik ki a foglalkoztatott nélküli háztartások arányának vizsgálatakor. Mivel a külterületeken magasan reprezentáltak a képzettség nélküliek, ezért az alacsony presztízsű foglalkoztatottak aránya messze meghaladja a bonyhádi átlagot.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

Bár Tabódon, Kistabódon és Tabódszerdahelyen összesen 127-en laknak, a három kis falusias településrész demográfiai jellemzői a városi átlagnak megfelelőek, így az előregedés sem veszélyezteti őket. Ugyanakkor a lakosság iskolai végzettsége elég alacsony, egyetlen felsőfokú végzettséggel rendelkező személy él itt, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya ugyanakkor 40 százalék feletti, mindkét érték a legrosszabb a városban. Ez azonban a foglalkoztatottságban nem mutatkozik meg ilyen erőteljesen, mert bár a foglalkoztatottak kétharmada alacsony presztízsű munkát végez, de a munkanélküliségi ráta (11,5 százalék) és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (43 százalék) alig magasabb a városi

átlagnál. A településrészen gazdasági tevékenység lényegében nem folyik. Lodományban mindössze 14-en laknak a 2011-es népszámlálás adataiszerint. A lakosság kétharmada aktív korú, de több mint kétharmada gazdaságilag nem aktív, a háztartások felében nincs foglalkoztatott. A többi bel- és külterület annyira elaprózott, hogy összes lakosságuk 549 fő, ami város összlakosságának 4 százalékát teszi ki. Korszerkezetükre az időskorúak nagy aránya jellemző, amely a fiatalok (0–14 évesek) alacsony számával párosul. Mindez az öregedési index tekintetében a legkedvezőtlenebb korszerkezetűvé teszi a külterületeket. Iskolai végzettség tekintetében is messze elmarad a városi átlagtól.

A városrész infrastrukturális és közszolgáltatási jellemzői, közlekedési kapcsolatai

Tabódot, Kistabódot és Tabódszerdahelyet a Zomba felé vezető úton lehet megközelíteni, igen keskeny, járda nélküli utcákon; de csak személyautóval, közösségi közlekedéssel nincsenek ellátva. A településrészek infrastrukturális ellátottsága is igen rossz, az alacsony komfortfokozatú lakások aránya négyszerese a városi átlagénak. A lakosság ellátását szolgáló funkciók csak a városközpontban állnak rendelkezésre. Lodományban 16 lakás található. Ma főként hétvégi házként használják az épületeket. A többi bel- és külterületen a város lakásállományának mindössze 3 százaléka, 157 lakás található, amelyek közül kiugróan magas az alacsony komfortfokozatú lakások aránya. Mivel perifériákról beszélünk, ezért a területek megközelíthetősége, infrastrukturális ellátottsága összességében kedvezőtlen.

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletnek megfelelően a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), a Belügyminisztériummal megkötött adatszolgáltatásra vonatkozó szerződés alapján Bonyhád város esetében is lehatárolta a szegregátumokat, illetve a szegregációval veszélyeztetett területeket.

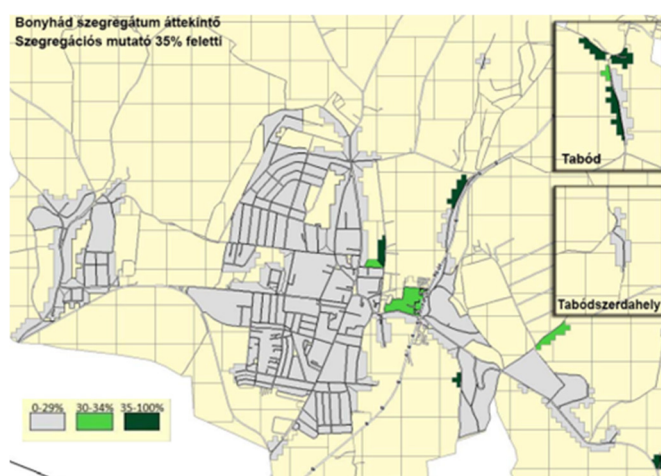
A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges.

Szegregációval veszélyeztetett terület lehet egy önálló településrész, de részét képezheti egy vagy több településrésznek is. A lehatárolás a 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történik. A lehatárolás során a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek.

Azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15–59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket. Járasszékhely és 2000 főnél népesebb település esetén a szegregált terület esetén a szegregációs mutató nagyobb egyenlő, mint 35 százalék, a veszélyeztetett terület esetén nagyobb egyenlő, mint 30 százalék, de kisebb, mint 35 százalék.

A KSH elvégezte a település szegregáció-szűrését, ennek keretében a szegregált és a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását, összesített adataik adatvédelmi ellenőrzését, s átadta a szegregált és a szegregációval veszélyeztetett területek jellemzésére szolgáló 2011. népszámlálási adatokat, kartogramokat. A következő térkép zöld színnel jelöli azt a területet, ahol a szegregációs mutató 30–34 százalék. Az ilyen terület szegregáció szempontjából veszélyeztetett területnek számít.

85. ábra: Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek Bonyhádön 2011-ben

Forrás: KSH adatszolgáltatás

Bonyhád településen a szegregációs mutató 30 százalékos és 35 százalékos határértéke mellett nem található szegregátum, mivel a szegregált területen a magánháztartásokban élők száma pedig nem éri el az 50 főt, emiatt nem tekinthető valódi szegregátumnak, így antiszegregációs program készítésére sincs szükség. Ugyanakkor javasolt e területen a folyamatok nyomon követése, az oktatás, szociális ellátás és a foglalkoztatásterületén szükség esetén olyan intézkedések megfogalmazása, melyek megvalósítása csökkentheti a szegregációs területek kialakulásának veszélyét, a szegénység elmélyülését, s egyben a lakosság társadalmi helyzetének javítását.

4. MELLÉKLETEK

4.1. Főépítési nyilatkozat

Bonyhád Város Önkormányzata

Tárgy: Bonyhád Integrált Településfejlesztési Stratégia felülvizsgálata
Főépítési nyilatkozat Megalapozó Vizsgálat Tartalmi Tematika

BONYHÁD INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA FŐÉPÍTÉSI NYILATKOZAT Tartalmi Tematika

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet 3/A. § alapján a következőt nyilatkozom.

Jogsabályi háttér: „314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet 3/A. § (1) Az 1. melléklet szerinti megalapozó vizsgálat (a továbbiakban: megalapozó vizsgálat) — a (2) és a (3) bekezdésben meghatározott keretek között felhasználható a stratégia és a településrendezési eszköz készítése, valamint a koncepció, a stratégia és a településrendezési eszköz módosítása során is. (2) A megalapozó vizsgálat tartalmát a tervezési terület, a tervezési feladat és a tervezési cél figyelembevételével aktualizálni kell olyan módon, hogy a szükséges tartalmat és annak részletezettségét az önkormányzati főépítész írásban határozza meg. (3) A stratégia és a településrendezési eszköz készítése, valamint a koncepció, a stratégia és a településrendezési eszköz módosítása során felhasználni csak az aktualizálást megelőzően legfeljebb hét éven belül készült megalapozó vizsgálatot lehet, ideértve az ezen időtávon belül a településrendezési eszközhöz nem e rendelet szerinti tartalommal elkészített megalapozásnak minősülő vizsgálatot is. A felhasználható tartalmi elemeket az önkormányzati főépítész írásban határozza meg. (4) Közös megalapozó vizsgálat készíthető, ha a koncepció, a stratégia és a településrendezési eszközök vagy ezek módosítása együtt vagy közvetlenül egymást követően kerülnek kidolgozásra.”

Bonyhád Város Önkormányzata az alábbi megalapozó vizsgálatokat készítette: Bonyhád Városfejlesztési Stratégia - Cívisterv Várostervező és Építész Iroda 2008, módosítva 2015.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia felülvizsgálata során a nevezett megalapozó vizsgálat következő fejezeteinek aktualizálása szükséges a 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet 1. sz. melléklete alapján meghatározott tartalom szerint:

1.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.7 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

1.8 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

1.9 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.13 KÖZLEKEDÉS

Bonyhád, 2022...

Főépítész

Bonyhád Város Önkormányzata

7150 Bonyhád, Széchenyi tér 12. Telefon: 74/500-200; Telefax: 74/500-280
Internet: www.bonyhad.hu, e-mail: polgarmester@bonyhad.hu